

Vergaderjaar 1998–1999

26 200 XVI

Vaststelling van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (XVI) voor het jaar 1999

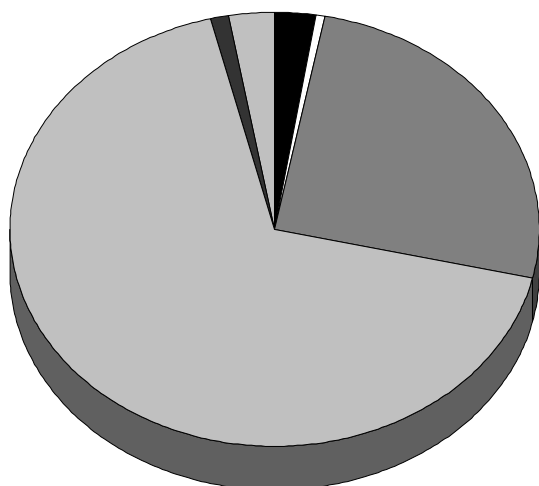
Nr. 2

MEMORIE VAN TOELICHTING

INHOUD

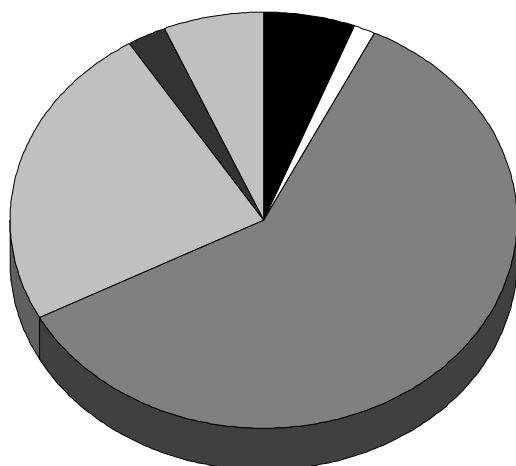
1.	INLEIDING	3	5.	INSPECTIE JEUGDHULPVERLENING EN JEUGD-BESCHERMING	74
	a. Algemene inleiding	3			
	b. Financiële prioriteitenstelling	10			
2.	HOOFDPUNTEN VAN BELEID	14	6.	FINANCIEEL BELEID EN BEHEER	75
	a. Gezondheidsbeleid	14		a. Beleidsevaluatie	75
	b. Sociaal beleid	18		b. Kengetallen	75
	c. Verzekeringen en prijsvorming zorgsector	21		c. Administratieve lasten	77
	d. Geneesmiddelen, medische hulpmiddelen, bloedvoorziening en lichaamsmateriaal	25		d. Financieel beheer	77
	e. Geestelijke gezondheidszorg, verslavingszorg en maatschappelijke opvang	27	7.	BESTUURLIJKE ORGANISATIE	81
	f. Gehandicaptenbeleid	33		a. Algemeen	81
	g. Ouderenbeleid	36		b. Centralisatie/decentralisatie	82
	h. Curatieve somatische zorg	40		c. Zelfstandige bestuursorganen	82
	i. Jeugdbeleid	44		d. Gestructureerde entree	82
	j. Sport	48	8.	DEPARTEMENTALE ORGANISATIE	83
	k. Verzetsdeelnemers, vervolgd en burgeroorlogsgetroffenen	51		a. Verbeteringsoperatie	83
	l. Informatiebeleid	54		b. Personeelsbeleid	83
	m. Onderzoeksbeleid	57		c. Voorlichting	85
	n. Internationaal beleid	58		d. Nieuwbouw	86
	o. Arbeidsvoorwaarden en arbeidsmarkt	62	9.	MARKTWERKING, DEREGULERING EN WETGEVINGS-KWALITEIT	87
3.	RIJKSINSTITUUT VOOR VOLKSGEZONDHEID EN MILIEU	68		ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING	89
4.	STAATSTOEZICHT OP DE VOLKSGEZONDHEID	71			
	a. Inspectie voor de gezondheidszorg	71			
	b. Inspectie Gezondheidsbescherming, Waren & Veterinaire Zaken	72			

Uitgaven totaal (f 11,08 miljard)

- 22 - Algemeen (2,5 %)
- 23 - Inspectie Gezondheidszorg (0,5 %)
- 24 - Welzijn (25,5 %)
- 25 - Volksgezondheid inclusief de Rijksbijdragen ziektenkosten (67,7 %)
- 26 - Inspectie Gezondheidsbescherming, Waren & Veterinaire zaken (1,1 %)
- 27 - Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (2,7 %)

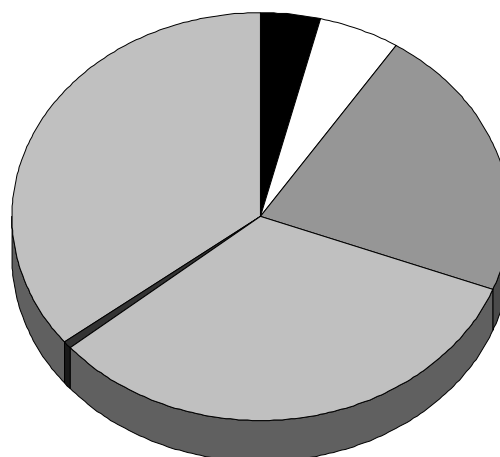
Uitgaven exclusief de rijksbijdragen ziektekosten (f 4,74 miljard)

- 22 - Algemeen (6 %)
- 23 - Inspectie Gezondheidszorg (1,2 %)
- 24 - Welzijn (60,2 %)
- 25 - Volksgezondheid exclusief de Rijksbijdragen ziektenkosten (23,7 %)
- 26 - Inspectie Gezondheidsbescherming, Waren & Veterinaire zaken (2,6 %)
- 27 - Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (6,3 %)

Ontvangsten (f 0,31 miljard)

- 22 - Algemeen (4%)
- 23 - Inspectie Gezondheidszorg (5,3%)
- 24 - Welzijn (21,6%)
- 25 - Volksgezondheid (32,9%)
- 26 - Inspectie Gezondheidsbescherming, Waren & Veterinaire zaken (0,7%)
- 27 - Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (35,6%)

1. INLEIDING

a. Algemene inleiding

Terugblik

De afgelopen vier jaar heeft het vinden van een nieuw evenwicht tussen de collectieve verantwoordelijkheid en eigen verantwoordelijkheid centraal gestaan. Participatie en in het bijzonder arbeidsparticipatie was daarbij een belangrijk middel. Op het volksgezondheidssterrein werd bij de ontwikkeling van een nieuwe balans het motto «zuinig en zinnig met zorg» gehanteerd en bij het welzijnsterrein het motto «naar eigen vermogen».

Er is in die periode veel tot stand gekomen op het terrein van zorg en welzijn. Het maatschappelijke belang van de zorgsector kreeg in toenemende mate erkenning. Daarbij gaat het niet alleen om de bijdrage die de zorgsector levert aan het maatschappelijk welzijn en de gezondheid van de Nederlandse bevolking, maar ook om de zorgsector als bron van werkgelegenheid. De zorg is niet alleen maar een kostenfactor in het macro-economische beleid. Een gezonde samenleving draagt bij aan een gezonde economie: de baten van gezondheidszorg zijn van maatschappelijke en economische waarde.

Het bestuur van de gezondheidszorg is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de overheid en de verschillende maatschappelijke organisaties. We praten immers over de besteding van grotendeels collectieve middelen door private instellingen. Aanbieders en verzekeraars in de zorg opereren dan ook meer en meer als «maatschappelijke ondernemers».

Op het welzijnsterrein is in het kader van het vinden van een nieuwe balans tussen collectieve arrangementen en eigen verantwoordelijkheid gewerkt aan een integrale benadering van vraagstukken. Ook heeft de effectiviteit van beleid veel aandacht gekregen; zowel wat de klantgerichtheid betreft als de vraag of activiteiten echt effect sorteren. Met verschillende nota's zijn op het welzijns-, jeugd-, ouderen- en gehandicaptenbeleid en sportgebied kaders aangegeven voor samenwerking tussen overheden, organisaties, instellingen en betrokken burgers. Deze nota's gaan uit van het eigen vermogen – en dus uitdrukkelijk niet van het vermeende «onvermogen» – van betrokken burgers.

Als gevolg van het Regeerakkoord in 1994 kreeg het beleid in de afgelopen jaren ook nieuwe accenten. Een betere aansluiting op de zorgvraag heeft gestalte gekregen met het persoonsgebonden budget, nieuwe instrumenten voor zorgvernieuwing en zorg-op-maat. Daarbij ligt er een grotere nadruk op de relatie tussen doelmatigheid en kwaliteit van dienstverlening en versterkte aandacht voor het vraagstuk van de kostenbeheersing. Subsidies zijn verleend voor het uitvoeren van onderzoek en experimenten gericht op het verbeteren van de zorg, kritisch doorlichten van de verzekeringsaanspraken, en aanpakken van specifieke knelpunten zoals wachtlijsten en een te hoge werkdruk. Ook is gewerkt aan de verdere integratie van medisch-specialistische zorg in de ziekenhuisorganisatie. Het gaat er nu om de resultaten van dat onderzoek en die experimenten om te zetten in concrete verbeteringen. Duidelijk werd dat de groeirimte van jaarlijks 1,3% voor de zorgsector te krap was. Uiteindelijk bleek dat ondanks alle inspanningen om de kosten te beheersen, het feitelijke groeipercentage gemiddeld niet 1,3% maar 1,7 à 1,8 procent per jaar bedroeg. Uit diverse onderzoeksrapporten blijkt ook dat de volumegroei tenminste 2% dient te bedragen. Voor de komende kabinetsperiode is de volumegroei dan ook in die zin verhoogd.

Daar waar het economisch beter gaat, worden sociale vraagstukken dwingender. Op het welzijnsterrein is de afgelopen periode steeds meer aandacht uitgegaan naar het vraagstuk van de sociale cohesie. Naast het begrip «economische infrastructuur» is daarmee ook het begrip «sociale infrastructuur» op de politieke agenda gekomen. Het welzijnsterrein heeft nieuwe accenten gekregen met de kabinetsnotitie voor het gezinsbeleid. Centraal uitgangspunt hierbij is de verantwoordelijkheid van de ouder(s), gesteund door via de overheid aangereikte faciliteiten. Het vrijwilligerswerk is gestimuleerd op het terrein van welzijn en sport, zowel als middel voor participatie van de burger zelf als voor de maatschappij. Ten aanzien van ouderen en gehandicapten is gewerkt aan het tegen gaan van discriminatie, onder andere door een Proeve van wet inzake gelijke rechten van gehandicapten en chronisch zieken. Ook is seksueel misbruik van gehandicapten aangepakt. Op het terrein van de sport – sociaal bindmiddel bij uitstek – is de kwaliteit van de lokale infrastructuur bevorderd.

Regeerakkoord 1998

Het Regeerakkoord 1998 legt grote nadruk op het belang van het versterken van de sociale kwaliteit van de samenleving. De opdracht van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) – in essentie het bevorderen van een gezonde samenleving – kan daar naar de mening van het kabinet een goede bijdrage aan leveren. In Nederland zijn de randvoorwaarden voor een gezonde samenleving verhoudingsgewijs goed. Een sterke economie, het hoogwaardige sociale stelsel, verantwoordelijkheidszin, tolerantie en solidariteit vormen een goede voedingsbodem voor een gezonde samenleving. In het algemeen is de zelfstandigheid en de betrokkenheid van de burger in de Nederlandse samenleving groot te noemen. Maar de Nederlandse samenleving kent ook burgers die in achterstandssituaties verkeren en die een verhoogd risico op problemen hebben. Het is in het belang van een goed functionerende samenleving om te grote verschillen tussen groepen burgers te voorkomen. Een verantwoord evenwicht tussen individuele verantwoordelijkheid en ontplooiing enerzijds en collectieve verantwoordelijkheid en betrokkenheid anderzijds is dan ook één van de kernpunten van het nieuwe Regeerakkoord. Ook het Ministerie van VWS zoekt in zijn beleid naar wegen om de sociale cohesie verder te versterken. Zo zal er in de zorg een forse financiële investering plaatsvinden. Uit oogpunt van effectieve en efficiënte besteding van de veelal collectieve financiële middelen zal meer dan voorheen worden gewerkt aan prestatieafspraken en -meting.

Onderstaande paragrafen bevatten een korte schets van de wijze waarop de Staatssecretaris en ik op de terreinen volksgezondheid, welzijn en sport aan deze brede kabinetsdoelstelling willen bijdragen.

Volksgezondheid

De Nederlandse burgers zien gezondheid als een groot goed. Preventie, gezondheidsbescherming, hoogwaardige medische zorg (cure) en langdurige verzorging (care) leveren een bijdrage aan die gezondheid. De voor de gezondheidszorg geldende uitgangspunten als toegankelijkheid, betaalbaarheid, gelijke behandeling en solidariteit blijven ook in de toekomst het gezondheidszorgbeleid bepalen. Het op deze uitgangspunten gebaseerde beleid wordt geconfronteerd met een toenemende zorgvraag die te maken heeft met demografische ontwikkelingen, toenemende medische mogelijkheden en met stijgende inkomens en hogere verwachtingen van consumenten.

Het kabinet acht dan ook een forse financiële investering op het terrein van de gezondheidszorg noodzakelijk. Goede gezondheid(szorg) wordt echter niet alleen bereikt met het simpelweg ter beschikking stellen van meer geld. De gezondheidszorg moet ook op een doelmatige en efficiënte wijze worden uitgevoerd. Tevens is het van belang het zorgaanbod steeds meer op de vraag van de burger toe te snijden. Volksgezondheid hangt ook samen met inkomen, werk, milieu, gedrag en sociaal-economische verschillen. Dat vraagt op het niveau van de rijksoverheid om samenhangend (facet)beleid en op lokaal overheidsniveau om een geïntegreerde aanpak.

Het kabinet heeft de financiële ruimte voor de zorgsector in de komende kabinetsperiode verruimd en heeft afgesproken dat het volume aan zorg per jaar met ruim 2% kan toenemen (overigens kan dit percentage per sector verschillen). In totaal is daarvoor f 5,66 miljard extra beschikbaar. Dat is geen gering bedrag: het gaat om ongeveer 10% toename van het volume in vier jaar. Een zekere spanning zal altijd blijven bestaan tussen enerzijds de financiële mogelijkheden, en anderzijds de eerder geconstateerde toenemende vraag naar zorg. Dat betekent dat er altijd noodzaak blijft bestaan tot een zorgvuldige afweging van bestedingen, en tot het stellen van duidelijke prioriteiten.

Het Regeerakkoord 1998 noemt een aantal prioriteiten voor de besteding van de extra middelen voor de zorg. Deze zijn gericht op het oplossen van specifieke problemen: terugdringen van wachtlijsten, verminderen van werkdruk, ziekteverzuim en personeelsverloop, extra aandacht voor chronisch zieken, ouderen en gehandicapten, verbeteren van de kwaliteit en voorkomen van verschraving van de zorg. Dat leidt tot een aantal prioriteiten in het besteden van de extra ruimte: het verminderen van de werkdruk in de care-sector; het verminderen van wachttijden in cure en care (waarbij ik wil opmerken dat er natuurlijk ook een relatie bestaat tussen een te hoge werkdruk, de kwaliteit van zorg en de omvang van wachtlijsten); het versterken van de huisartszorg door uitbreiden van de praktijkondersteuning; het voltooien van de integratie van medische specialisten en ziekenhuizen, versterken van preventie (preventieve jeugdgezondheidszorg, alcohol, tabak); het toelaten van nieuwe medische behandelingen op grond van strikte eisen van kosten-effectiviteit en therapeutische meerwaarde.

In het streven naar een betere aansluiting op de zorgvraag van de cliënt neemt het Persoonsgebonden Budget (PGB) een bijzondere plaats in. In het Regeerakkoord is afgesproken dat het PGB wordt uitgebreid zowel wat betreft het volume van de bestaande regelingen in de sector verpleging en verzorging en de verstandelijk gehandicaptenzorg als via de invoering in andere sectoren, met name de verpleeghuizen en de verzorgingshuizen en zo mogelijk de geestelijke gezondheidszorg. Ook zal de uitvoeringssystematiek met het oog op gebruiksvriendelijkheid worden vereenvoudigd. Principieel vertrekpunt bij het PGB is dat cliënten gelijke rechten hebben, waarbij steeds inhoudelijk zal worden bekeken wat voor de cliënt de juiste oplossing biedt.

Bij het inzetten van de extra middelen hechten wij groot belang aan een goed evenwicht tussen inhoudelijke doelstellingen en de beschikbare financiële ruimte, met duidelijke verantwoordelijkheden van alle betrokkenen. De Nederlandse gezondheidszorg kenmerkt zich door een grotendeels collectieve financiering en overwegend private uitvoering. Het realiseren van inhoudelijke doelstellingen en het waken over financiële kaders kan niet slagen vanuit een centraal besturingsmodel, maar vergt de inzet van vele anderen. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om provincies en gemeenten (regionale indicatiecommissies en regiovisies), patiënten en

consumenten (regionale platforms voor de organisaties) en aanbieders van zorg en verzekeraars. Gemeenten en provincies zijn bovendien betrokken bij een aantal terreinen die rechtstreeks van invloed zijn op het welbevinden en de gezondheid van de bevolking: huisvesting, leef-omgeving en speciale voorzieningen voor ouderen. De nieuwe bestuurlijke aanpak, die in het Regeerakkoord wordt geschetst, is grensverleggend en ambitieus. Die aanpak gaat uit van de bereidheid van alle betrokkenen om breder te denken dan alleen het eigen terrein, en om gezamenlijk verantwoordelijkheid te dragen voor het realiseren van inhoudelijke doelstellingen binnen overeengekomen meerjarige financiële kaders.

Op basis van bovengenoemde prioriteiten vermeldt het Regeerakkoord een voorlopige en globale toedeling van de extra beschikbare middelen over verschillende deelsectoren. Maar het bewaken van financiële kaders veronderstelt wel dat er overeenstemming bestaat over de te volgen koers en over de maatregelen die nodig zijn om de uitgaven te kunnen beheersen. Het definitief toekennen van extra geld aan bepaalde sectoren kan alleen plaatsvinden op basis van duidelijke inhoudelijke en financiële afspraken. De nieuwe bestuurlijke aanpak gaat uit van de veronderstelling dat alle betrokken partijen in de zorgsector bereid zijn om mee te werken aan het ontwikkelen van meerjarige afspraken.

De Staatssecretaris en ik willen in dat verband met sectoren komen tot gezamenlijke afspraken over de visie op de wenselijke ontwikkelingen binnen de sector voor de komende jaren. Deze meerjarenafspraken zullen onder meer moeten gaan over wachtlijsten, werkdruk, arbeidsmarktbeleid (goed personeelsbeleid alsmede het terugdringen van ziekteverzuim en verloop), doelmatigheid en het PGB. Ook de informatievoorziening moet onderdeel zijn van de afspraken. Het kabinet hecht zeer aan het afleggen van verantwoording over het besteden van collectieve middelen en een goede informatievoorziening speelt ook een belangrijke rol bij het toetsen van de realisatie van gemaakte afspraken. De nieuwe bestuurlijke aanpak is erop gericht bestuurlijke rust te creëren en de verantwoordelijkheid van de professionele zorgsector meer kans te geven.

Zorgverlening is mensenwerk. De zorg- en welzijnssector zorgt voor circa 13% van de totale Nederlandse werkgelegenheid. De kwaliteit van deze arbeid bepaalt in hoge mate de kwaliteit van het produkt. Een goed functionerende arbeidsmarkt is daarom een noodzakelijke voorwaarde voor een succesvol beleid in de VWS sectoren. Arbeidsmarktprognoses geven aan, dat een forse inspanning van sociale partners en het kabinet noodzakelijk is om het imago van werken in de VWS-sectoren te verbeteren en dreigende knelpunten in de personeelsvoorziening aan te pakken. Het kabinet komt daarom met een brede aanpak van arbeidsmarkt-knelpunten op de arbeidsmarkt van de VWS-sectoren. Deze maatregelen zijn gericht op meer handen aan het bed, minder werkdruk, bevordering van de instroom in de zorgopleidingen en betere arbeidsomstandigheden. Die betere arbeidsomstandigheden moeten ondermeer vorm krijgen door meer kinderopvang, arbeidsvoorzieningen die het werk lichter maken en preventie van ziekte.

In het Regeerakkoord zijn ook stappen gezet voor het vergroten van de toegankelijkheid tot verzekeringen en zorg. Het kabinet heeft besloten om de huidige indeling in drie financieringssegmenten («compartimenten») te handhaven, en binnen dat bestaande stelsel door te gaan met verbeteren en moderniseren, zoals het flexibiliseren van verzekeringsaanspraken om ruimte te bieden aan zorgvernieuwing en zorg-op-maat. Een voorstel van wet voor het toelaten van zelfstandigen met een laag inkomen tot de ziekenfondsverzekering wordt komend jaar aan de Tweede Kamer

voorgelegd. De toegangsbijdrage voor de thuiszorg wordt afgeschaft, net als de eigen bijdragen voor verstrekkingen van de Ziekenfondswet. In ruil daarvoor zullen de nominale premies worden verhoogd. Met het oog op demografische en andere ontwikkelingen zal tijdens deze kabinetsperiode onderzocht worden of voor de langere termijn verdergaande aanpassingen wenselijk zijn. Daarbij zullen ook verzekeringssystemen en relevante ontwikkelingen in de Europese Unie aan de orde komen.

Welzijn en Sport

De Nederlandse samenleving is rijk geschakeerd. Er bestaan verscheidene etnische groepen, samenlevingsvormen en geestelijke stromingen. Binnen deze verscheidenheid dienen vrijheid en ontplooiing van het individu samen te gaan met onderlinge verbondenheid en wederzijdse verantwoordelijkheid. Een goed functionerende maatschappij is gebaat bij betrokkenheid van de burger bij de samenleving en burgers die zich kunnen ontplooiën. In dit verband spreekt men ook wel van sociale infrastructuur. Daarbij gaat het om het geheel van organisaties, diensten, voorzieningen en betrekkingen die het burgers mogelijk maakt om in sociale verbanden samen te leven en deel te nemen aan de samenleving.

In internationaal perspectief is de participatie en integratie van burgers in de Nederlandse samenleving goed. Zoals al eerder is gezegd vormen de sterke economie, het hoogwaardige sociale stelsel, verantwoordelijkheidszin, tolerantie en solidariteit daarvoor een goede bedding. Vanuit de internationale verte bezien, lijkt het misschien alsof zich weinig sociale problemen voordoen in de Nederlandse samenleving. Veel burgers kunnen inderdaad goed hun weg vinden in de maatschappij. Toch zijn er ook mensen die aan de kant staan. Binnen de Nederlandse verhoudingen is dat geen acceptabele situatie. De verantwoordelijkheidszin en solidariteit van de Nederlandse burger zorgen voor een breed draagvlak om deze burgers – weer bij de samenleving te betrekken. Het kabinet wil daarom enerzijds de uitval voorkomen en anderzijds de belemmeringen voor deelname aan de maatschappij wegnemen. Dat stelt burgers in de gelegenheid om zelf verantwoordelijkheid te nemen. Daarnaast doet dit ook een beroep op de inzet van mensen voor elkaar en de maatschappij, zoals bijvoorbeeld op het terrein van vrijwilligerswerk en mantelzorg.

In de afgelopen kabinetsperiode is meer aandacht ontstaan voor de sociale dimensie van de samenleving. Uit diverse onderzoeken blijkt dat met name in bepaalde wijken in de (grote) steden problemen op het sociale vlak zich opstapelen. Het nieuwe kabinet heeft extra geld uitgetrokken om deze sociale problemen het hoofd te bieden. Daarbij staat een integrale benadering centraal. Maatregelen op diverse beleidsterreinen, bijvoorbeeld in het inkomens- en werkgelegenheidsbeleid, onderwijs, huisvesting en ruimtelijke ordening hebben elk hun effect op de sociale kwaliteit van de samenleving. Dergelijke maatregelen zijn in feite gerichte investeringen in de sociale infrastructuur. Samen met de coördinerend Minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid zal deze impuls gestalte moeten krijgen.

De jeugd vormt het menselijk kapitaal van de samenleving. Het merendeel van de jeugd maakt een evenwichtige ontwikkeling door. Voor een grote minderheid gaat dat helaas niet op. Het preventief en curatief jeugdbeleid zal daarom worden geïntensiveerd. Een sterke coördinatie tussen de verschillende sectoren van het rijksbeleid is noodzakelijk voor de samenhang in het preventief en curatief jeugdbeleid. Een vroegtijdige signalering en aanpak van problemen staat centraal. Consultatiebureaus, kinderopvang en peuterspeelzalen kunnen vroegtijdig dreigende achterstanden bij kinderen signaleren en ouders zonodig doorverwijzen.

De extra financiële middelen voor jeugdbeleid die dit kabinet beschikbaar heeft gesteld, zijn vooral bestemd voor onderwijs, veiligheid en werkgelegenheid. In het kader van versterking van de sociale infrastructuur worden eveneens extra middelen ingezet ten behoeve van de jeugd.

Ook vindt forse uitbreiding van de kinderopvang plaats waarbij het zowel om vergroting van de arbeidsparticipatie van de ouder(s) als om de effecten op de kinderen zelf gaat. Wat dat laatste betreft zal de aandacht uitgaan naar het stellen van basiskwaliteitseisen voor de kinderopvang. Er komt een Wet Basisvoorziening Kinderopvang waarmee een belangrijke voorwaarde wordt geschapen voor het uiteindelijk tot stand komen van een dekkend aanbod aan kinderopvang. Voor uitbreiding van de capaciteit voor kinderopvanginstellingen komt extra geld beschikbaar. Gemeenten vervullen een regierol bij deze uitbreiding. Over de definitieve verdeling van de extra middelen voor kinderopvang vindt overigens nog besluitvorming plaats.

Er moet ook meer samenhang komen in de aanpak van ontwikkelingsachterstanden bij jonge kinderen, in de ontwikkeling van preventief jeugdbeleid en in de brede buurtschool voor viertot zestienjarigen. Daarvoor komt er een nieuwe wet voor de Jeugdzorg met een duidelijke aansturing en financiering. Hierin wordt de in gang gezette Regie in de jeugdzorg (goede beleidsinformatie, zorgprogrammering, kwaliteitsbeleid en eenduidige toegang via de Bureaus Jeugdzorg) wettelijk verankerd. Het Bureau Jeugdzorg zal daarbij als een onafhankelijke rechtspersoon, onder één gezag en met één financiering gaan opereren. De Bureaus Jeugdzorg zullen tevens de verbinding tussen onderwijs, jeugdhulpverlening en jeugdgezondheidszorg moeten vormen. De nieuwe wet op de jeugdzorg zal dit najaar in voorbereiding worden genomen.

Ook zal er meer aandacht uitgaan naar verschillende groepen van kinderen van etnische minderheden. Gelukkig vinden steeds meer jongere generaties van etnische minderheden succesvol hun weg in de maatschappij. Er is echter ook sprake van problemen, zoals we hebben gezien aan de recente spanningen in sommige wijken van de grote steden. Het grote sociaal-culturele verschil met de Nederlandse samenleving lijkt daar een belangrijke rol bij te spelen. Taalles, maatschappelijke oriëntatie, opvoedingsondersteuning en maatregelen op het terrein van arbeidsmarkt(toeleiding) kunnen deze problemen tegengegaan of verhelpen.

Sommige groepen uit etnische minderheden verkeren helaas nog in een achterstandspositie. Daarvoor is in het Regeerakkoord een uitbreiding van de inburgeringstrajecten aangekondigd waarbij beheersing van de Nederlandse taal en kennis van de samenleving en werkgelegenheid centraal staan (inburgeringsprogramma's met vervolgetrajecten zoals taal-werkstages en arbeidsmarktgerichte opleidingen). Het gaat daarbij niet uitsluitend om mensen die recent in Nederland zijn aangekomen, maar ook om leden van etnische minderheden die hier reeds langere tijd leven. Ook moet meer dan tot nu toe een beroep op de deskundigheid en ervaring binnen etnische groepen zelf gedaan worden, zoals bijvoorbeeld door opname van leden daarvan in bestuur en leiding van algemene organisaties en instellingen.

Mensen met een handicap stellen zich, met recht, steeds meer op als zelfbewuste en kritische burgers die willen deelnemen in het maatschappelijk verkeer. Het beleid wil dat faciliteren door het aanbieden van aangepaste en op de behoefte toegesneden mogelijkheden van wonen en zorg, arbeid, vervoer, sport en arbeidsomstandigheden. Uitgangspunt is het «eigen vermogen» en niet het «eigen gebrek». Tijdens de vorige

kabinetperiode is een Proeve van wet inzake gelijke rechten voor gehandicapten en chronisch zieken aan de Kamer voorgelegd. Het is het voornemen om thans een wetsvoorstel voor te bereiden.

Ouderen blijven steeds langer gezond en zelfredzaam. Belemmeringen voor hun participatie in de samenleving moeten worden weg genomen. Een grotere participatie van ouderen kan een verrijking van hun bestaan zijn, maar is ook een waardevolle bijdrage aan de samenleving. Met ouderenorganisaties en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) vindt volop overleg plaats over mogelijkheden tot steun van het lokale ouderenbeleid. Voor het zomerreces van 1999 kan de Tweede Kamer een nieuwe intersectorale nota over het ouderenbeleid tegemoet zien. Bij de totstandkoming hiervan worden ouderen actief betrokken.

De financiële impuls uit het Regeerakkoord voor de sociale infrastructuur is met name gericht op hier al langer wonende allochtonen en op de jeugd. Daarbij spelen gemeenten ook een belangrijke rol. Zij kennen immers bij uitstek de lokale omstandigheden en behoeften en kunnen beleid voeren op terreinen van welzijn, gezondheid, sport, onderwijs, inkomen, werk en wonen. De instelling van het leefbaarheidsfonds voor de grote steden kan daarom ook het sociaal beleid op lokaal niveau versterken. Afsproken is dat de Minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid een voorstel zal doen over de verdeling van deze investeringen in de sociale infrastructuur.

Voorts biedt de verruiming van de uitkeringen aan het Gemeentefonds en het Provinciefonds in het Regeerakkoord ook nieuwe mogelijkheden voor de versterking van die sociale infrastructuur. In bestuurlijk overleg met steden en provincies kunnen nadere afspraken worden gemaakt over een gezamenlijke aanpak van gemeenten, provincies en rijksoverheid op dit terrein.

Het versterken van de sociale cohesie is alleen mogelijk in samenwerking met maatschappelijke organisaties, bedrijfsleven en niet in de laatste plaats burgers. Het landelijk beleidskader sociaal beleid is een handreiking aan gemeenten voor het voeren van integraal sociaal beleid om de sociale cohesie te bevorderen. Aan de hand van de nieuwe Welzijnsnota 1999–2002 zal het kabinet met de Tweede Kamer de accenten van het sociaal beleid voor de komende jaren bespreken.

Het belang van sport voor de samenleving wordt steeds meer onderkend. Om dit belang te onderstrepen heeft het kabinet besloten tot een forse verhoging van het sportbudget, oplopend naar f 55 miljoen in 2002. Dit betekent een verdubbeling van het sportbudget ten opzichte van 1998. Sport levert een positieve bijdrage aan de gezondheid en maatschappelijke integratie en participatie van burgers, ook van burgers die in achterstandssituaties verkeren. Een goede sportinfrastructuur is daarbij onontbeerlijk. Dat betekent met name dat de (breedte)sport op lokaal niveau ondersteuning behoeft. Ook moet de sportbeoefening in kwalitatieve zin op peil blijven en waar nodig worden verbeterd en verdient topsport, ook vanwege de voorbeeldfunctie en «Holland promotionele waarde» ondersteuning. Tegelijkertijd blijft het kabinet de negatieve effecten die met sport samenhangen bestrijden. Het tegengaan van (voetbal)vandalisme, blessures, dopinggebruik en overmatige belasting van het milieu heeft daarbij prioriteit. Zonder aan de verantwoordelijkheden van de sportorganisaties voorbij te willen gaan, zal het kabinet op deze terreinen – waar nodig – het initiatief nemen en steun verlenen.

b. Financiële prioriteitenstelling

Het beleidsterrein van VWS kent twee budgettaire kaders: het budgettaire kader zorg (BKZ) en het kader voor de Rijksbegroting in enge zin. Het BKZ bestaat uit een premiegefinancierd deel en een begrotingsgefinancierd deel. De VWS-begroting omvat een BKZ-deel en een niet-BKZ-deel. In dat laatste deel worden de niet aan zorg gebonden uitgaven op het VWS-terrein geraamd.

Het Jaar Overzicht Zorg (JOZ) voor het jaar 1999 gaat uitvoerig in op de financiële prioriteitenstelling binnen het totale BKZ. Hieronder wordt inzicht gegeven in de prioriteiten binnen de begroting (BKZ en niet-BKZ). Uiteraard dient de keuze voor financiële prioriteiten in het begrotingsgefinancierde deel van het BKZ te worden gezien binnen het totaal van het BKZ.

Prioriteitenstelling begroting

In de onderstaande tabel wordt een overzicht gepresenteerd van de prioriteiten op de begroting. Deze hebben kunnen plaatsvinden door de beschikbaar gestelde middelen uit het Regeerakkoord en door herschikkingen binnen het totale VWS-budget.

In de volgende paragrafen worden de belangrijkste prioriteiten op de terreinen volksgezondheid, welzijn en sport, nader toegelicht. Voor een uitgebreide toelichting op de intensiveringen, wordt verwezen naar de artikelsgewijze toelichting en naar hoofdstuk 2.

Tabel 1.1. Financiële Prioriteitstelling Begroting VWS

Omschrijving	Artikelonderdeel	1999	2000	2001	2002
Instelling Centrale Commissie	U22.09.03	743	743	743	743
Commissie «veiligheid nieuwe voedingsmiddelen» en WBO	U22.09.03	500	500	500	500
Proefproject vaccinatie Hepatitis-B	U23.01.05	1 225			
Huisartsenopleiding	U25.01.02	3 000	3 000	3 000	3 000
Ambulancezorg	U25.02.04	1 200	1 200	1 200	1 200
Palliatieve Zorg	U25.02.04	7 000	7 000	7 000	7 000
Heroïne-experiment	U25.02.07	800	800		
Afkicken onder narcose	U25.02.07	1 200	1 200	1 200	
Exploitatie Zorginfolijn	U25.02.09	1 800	1 800		
Patiëntenfonds	U25.02.09	10 000	10 000	10 000	10 000
Arbeidstijdenwet	U24.04.01	3 863	1 934		
Jongerenopvang o.b.v. Glen Mills aanpak	U24.04.02	6 174	4 713	3 792	3 192
Jeugdvoorlichting WO-II	U24.05.03	5 000			
Immateriële hulp oorlogsgetroffenen	U24.05.03	579	579	579	579
Sport (Regeerakkoord)	U24.07	10 000	20 000	35 000	55 000

Volksgezondheid

De Wet medisch-wetenschappelijk onderzoek met mensen voorziet in de instelling van een Centrale Commissie (CeCo). Deze commissie zal de taken van de Kerncommissie Ethiek Medisch Onderzoek (KEMO) overnemen en daarnaast enkele andere taken en bevoegdheden krijgen. Het secretariaat van de CeCo zal worden gehuisvest bij de Gezondheidsraad. Hiervoor wordt structureel per jaar vanaf 1999 een bedrag van f 0,74 miljoen ter beschikking gesteld. Ook voor de werkzaamheden van de commissie «veiligheid nieuwe voedingsmiddelen» en de WBO (Wet op het bevolkingsonderzoek) is budget beschikbaar gesteld.

Ten behoeve van de externe leer-werk-periode (ELWP) en de vrijstellingsregeling inzake de huisartsenopleiding is vanaf 1998 jaarlijks een extra

bedrag van f 3 miljoen beschikbaar. In het kader van de versterking van de gehele keten voor spoedeisende medische hulp is vanaf 1998 structureel f 1,2 miljoen intensivering beschikbaar voor de ambulancezorg.

De intensivering voor Palliatieve zorg – structureel f 7 miljoen – is toegevoegd aan de begroting. Daarnaast wordt geld gereserveerd voor het heroïne-experiment en is voor het experiment «Afkicken onder narcose» is voor de jaren 1999–2001 een bedrag van f 1,2 miljoen beschikbaar.

Vanaf 1999 wordt jaarlijks een bedrag van f 1,8 miljoen ter beschikking gesteld ten behoeve van de exploitatiekosten van de in 1998 opgerichte Nationale Zorginformatielijn van de Stichting Korrelatie. Via deze informatielijn kan men informatie over aanbieders van zorg en hulpverlening krijgen. Daarnaast wordt de overheidsbijdrage aan het Patiëntenfonds vanaf 1999 structureel verhoogd met f 10 miljoen om de positie van de patiënt/consument in het zorgstelsel te verstevigen. Het Patiëntenfonds kan hiermee de ondersteuningsstructuur van patiënten/consumentenorganisaties verder uitbouwen.

Welzijn en sport

De extra gelden op welzijnsterrein worden met name verkregen door de hoge prioriteit die in het Regeerakkoord wordt gegeven aan versterking van de sociale infrastructuur. Dit uit zich onder andere in de extra financiële middelen op de terreinen van geïntegreerde Jeugdzorg, justitie, onderwijs, veiligheid, kinderopvang in relatie tot arbeidsparticipatie en het werkgelegenheids- en inkomensbeleid. Meer specifiek op het terrein van welzijn komt extra geld beschikbaar voor kinderopvang en naschoolse activiteiten en voor jeugdzorg en inburgering. De betrokken bewindslieden overleggen momenteel nog over de wijze waarop men deze gelden kan inzetten om maximaal bij te dragen aan de doelstellingen uit het Regeerakkoord. De budgetten zijn daarom nog niet aan de desbetreffende begrotingen toegevoegd. Dit gebeurt zodra de besluitvorming over de verdeling is afgerond.

De gelden voor de noodzakelijke uitbreiding van de kinderopvang worden geleidelijk verhoogd tot een totaalbedrag van f 250 miljoen in 2002. Dit maakt een verdubbeling van de opvangcapaciteit mogelijk. Deze uitbreiding dient in samenhang te worden gezien met de voorgenomen maatregelen in de fiscale sfeer die eveneens leiden tot vergroting van het gebruik van kinderopvangvoorzieningen.

De prioriteit voor versterking van de sociale infrastructuur uit zich ook in de extra financiële middelen uit het Regeerakkoord, oplopend tot 100 miljoen in 2002, voor aansluitende voorzieningen voor het jeugdbeleid en inburgering. Via inburgeringsprogramma's, zowel voor de nieuwkomers als voor mensen die al langer in Nederland zijn, wordt ernaar gestreefd achterstandssituaties ongedaan te maken. Bovendien staat in het Regeerakkoord verwoord dat in overleg met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en het Interprovinciaal Overleg (IPO) bezien zal worden welke mogelijkheden er zijn om de extra financiële middelen in het Gemeentefonds en Provinciefonds mede in te zetten voor versterking van de sociale infrastructuur. Ook hiervoor geldt dat de inzet en verdeling van de extra middelen in de komende tijd zal worden uitgewerkt zodat de samenhang van de intensiveringen, in relatie tot plannen van andere overheden, wordt gewaarborgd.

Herschikkingen op de begroting hebben onder andere plaatsgevonden ten behoeve van de hogere uitgaven als gevolg van invoering van de

Arbeidstijdenwet in de jeugdhulpverlening, en ten behoeve van de introductie en ontwikkeling van de Glen Mills aanpak in Nederland, een methodiek voor opvang en behandeling van jongeren met een criminele carrière-ontwikkeling.

In verband met de hernieuwde aandacht rond het thema tegoeden uit de Tweede Wereldoorlog is evenals in 1998 voor 1999 een bijdrage geleverd voor beleidsonderbouwende activiteiten. Het gaat dan om kosten die voortvloeien uit werkzaamheden in verband met het Joodse Meldpunt Claims, extra psychologische hulpverlening door de stichting Joods Maatschappelijk Werk en kosten van het toegankelijk maken van het Liro-archief. Tevens betreft het uitgaven ten behoeve van de uitvoering van bronnen- en archiefonderzoek naar door de Japanse bezetter in beslag genomen Nederlandse financiële tegoeden tijdens de Tweede Wereldoorlog in het voormalig Nederlands-Indië.

Tevens heeft op de begroting een herschikking plaatsgevonden waarmee de voorlichting rond de Tweede Wereldoorlog en voormalig Nederlands Indië ondersteund en waar mogelijk versterkt kan worden.

Conform de afspraak in het Regeerakkoord wordt het sportbudget in deze kabinetsperiode gefaseerd verhoogd hetgeen in 2002 neerkomt op ruim een verdubbeling van het budget afgezet tegen het begrotingsjaar 1998. Dit betekent een groei van f 10 miljoen in 1999 oplopend tot f 55 miljoen in 2002. Deze gelden zullen voor driekwart worden besteed aan het stimuleren van de breedtesporten (waaronder gehandicaptensport en het verbeteren van de ondersteuning van de verenigingen door de nationale sportbonden) en voor het resterende kwart aan het bevorderen van de topsport.

Posterioriteiten begroting

Welzijn

De in het Regeerakkoord voorgestelde taakstelling arbeidsproductiviteit van 0,55% per jaar, zou in eerste instantie ook in de welzijnssector neerslaan. Dit zou betekenen dat met name het jeugdbeleid, verslavingsbeleid, vrouwenopvang en maatschappelijke opvang voor een bedrag oplopend tot in totaal f 27 miljoen in 2002 zouden worden aangeslagen. Gezien de geringe mogelijkheden binnen deze sectoren om de arbeidsproductiviteit te verhogen zou dit automatisch leiden tot een volumekorting. Om deze ongewenste situatie te voorkomen, is binnen het geheel van beschikbare middelen dekking gezocht. Het restant van de taakstelling voor de welzijnssector – oplopend tot ongeveer f 6 miljoen in 2002 – is voorlopig geparkeerd op het artikel prijsbijstelling.

In het Regeerakkoord is afgesproken dat enkele nog niet geïndexeerde regelingen inzake eigen bijdragen van burgers voor door de overheid te leveren diensten worden geïndexeerd. Wat het welzijnsterrein betreft gaat het dan om de eigen bijdragen jeugdhulpverlening en schippersinternaten (oplopend tot een bedrag van f 1,8 miljoen in 2002).

Apparaatskosten en personeelskosten Ministerie van VWS

Het Ministerie van VWS levert een aandeel in de invulling van de totale taakstelling die in het Regeerakkoord is overeengekomen omtrent de bevordering van een doelmatig en doeltreffend handelen van de rijksdienst. In totaliteit gaat het voor het Ministerie van VWS om een bedrag van circa f 10 miljoen in 1999 oplopend tot circa f 40 miljoen in 2002. Dit bedrag zal worden gerealiseerd door een verhoging van de

arbeidsproductiviteit, zowel door optimalisering van de inzet en de verhouding van personeel en materieel, als door een expliciet in het Regeerakkoord genoemde taakstelling op het volume. Ook een zorgvuldiger afweging bij de keuze externen in te huren en een doelmatiger inkoopbeleid zullen de nodige besparingen genereren. Om een goede invulling aan deze taakstellingen te kunnen geven, is ervoor gekozen de totale taakstelling voorlopig te parkeren op het centrale artikel voor de prijsbijstelling.

2. HOOFDPUNTEN VAN BELEID

a. Gezondheidsbeleid

De resultaten van de Volksgezondheid Toekomst Verkenning 1997 (VTV) van het Rijksinstituut voor Milieu en Volksgezondheid (RIVM) herbevestigen de noodzaak van versterking van het preventiebeleid, omdat hier nog «gezondheidswinst» valt te behalen. Speciale aandacht is daarbij nodig voor mensen die in de Nederlandse samenleving systematisch een achterstand hebben in hun gezondheidstoestand. Sociaal-economische gezondheidsverschillen spelen daarbij nog steeds een grote rol. Een gerichte inspanning om deze groepen te bereiken is noodzakelijk, onder andere via inbedding in de jeugdgezondheidszorg, waarvoor in samenspraak met de sector een standaardbasispakket is geformuleerd. Ook het tweede programma Sociaal-economische gezondheidsverschillen, dat loopt tot eind 2000 blijft belangrijke resultaten opleveren.

De openbare gezondheidszorg is van oudsher van groot belang voor de gezondheid van burgers. Gemeenten spelen hierin een belangrijke rol. De gemeenten hebben een wettelijke taak voor het nemen van maatregelen op het gebied van de collectieve preventie en de afstemming daarvan op de zorg. Verder geven zij gestalte aan het lokale facetbeleid. Doel daarbij is een bevolking die goed kan functioneren in een gezonde omgeving. Een ander doel is een netwerk te laten bestaan van samenhangende en samenwerkende zorginstellingen op lokaal niveau waarop de burger ook invloed heeft. Het functioneren en de positie van de openbare gezondheidszorg/«public health» heeft dan ook mijn volle aandacht. Hierover zal ook het breed samengestelde «Platform Openbare Gezondheidszorg» zich buigen, waarbij het vooral de bedoeling is om naast visie-ontwikkeling en het bevorderen van actieve beleidsvorming door gemeenten op gezondheidsterrein, antwoorden te formuleren op concrete vragen in de openbare gezondheidszorg. de openbare gezondheidszorg. Op 20 juli 1998 heb ik reeds een achttal rapportages aan de Tweede Kamer aangeboden over «basistaken collectieve preventie». Dit betreft aanbevelingen voor de invulling van een landelijk uniform pakket op het gebied van de collectieve preventie, zoals opgesteld door een stuurgroep en werkgroepen op de gebieden Infectieziektebestrijding, Jeugdgezondheidszorg, Openbare Geestelijke Gezondheidszorg en Bevorderings-taken. Nadat het Platform Openbare Gezondheidszorg haar visie heeft gegeven zal ik hierop mijn standpunt bepalen.

Facetbeleid en gezondheidseffectscreening

Het Regeerakkoord 1998 benoemt het belang van een samenhangende aanpak tussen beleidsterreinen van de ministeries van VWS en SZW. In het Regeerakkoord wordt ook gesteld dat doelmatigheid en doeltreffendheid van overheidshandelen in belangrijke mate is gediend door een intensieve samenwerking tussen ministeries, vanzelfsprekend vanuit een ieders eigen verantwoordelijkheid. Om hieraan invulling te geven zal in overleg met SZW een Gezondheidseffectscreening (GES) worden uitgevoerd op de Sociale Nota 1999, met name op de onderdelen werk, sociale zekerheid en inkomen in het licht van het Regeerakkoord. De Netherlands School of Public Health (NSPH) ondersteunt mij in het (laten) uitvoeren van GES-en. Voor de tijdelijke ondersteuningsfunctie facetbeleid bij de NSPH stel ik totaal f 0,6 miljoen beschikbaar in 1999.

Infectieziekten

Infectieziekten staan de laatste jaren opnieuw in de belangstelling. Door medische en maatschappelijke ontwikkelingen vormen zowel nieuwe als enkele bekende infectieziekten weer een bedreiging. Bovendien brengen

infectieziekten nog steeds veel ziektelast en arbeidsverzuim met zich mee. Het in stand houden en – waar mogelijk verbeteren van het huidige niveau van infectiepreventie is dan ook van groot belang. Door activiteiten te richten op doelgroepen met een relatief lage vaccinatiegraad tegen ziektes uit het AWBZ-vaccinatieprogramma kan nog gezondheidswinst worden behaald (VTV-1997). Ook de vaccinatiegraad tegen hepatitis B bij risicogroepen zal worden verbeterd. In de nabije toekomst zullen veel nieuwe vaccins beschikbaar komen. Een standpunt zal worden ingenomen over uitbreiding van pneumokokkenvaccinatie naar nieuwe risicogroepen en opname van vaccinatie tegen meningokokken groep B in het Rijks-vaccinatieprogramma. Ook worden er verdere voorbereidingen getroffen voor een eventuele griepandemie. Tenslotte vragen antibiotica-resistentie, ziekenhuisinfecties, voedselinfecties en import van infectieziekten door toegenomen reizigersverkeer om extra aandacht.

Binnen het HIV/Aidsbeleid vormen het stimuleren van preventie, het optimaliseren van zorg, de ondersteuningsstructuur en het waken voor een gelijkwaardige maatschappelijke positie voor mensen met HIV/Aids de belangrijkste doelstellingen. Ook vragen met name de ontwikkelingen rond combinatietherapieën, vroege behandeling en de (nog grotendeels onbekende) gevolgen hiervan voor de behoefte aan en het aanbod van zorg om aandacht.

Tabak en alcohol

Het streven blijft erop gericht om het tabaksbeleid aan te scherpen met name in de richting van jongeren. Bij de Tweede Kamer zal binnenkort een wijzigingsvoorstel van de Tabakswet worden ingediend dat onder meer voorziet in een minimumleeftijdsgrens van 18 voor de aanschaf van rookwaren. De handhaving van deze wettelijke norm is beschreven in een plan dat door het vorige kabinet is ingediend.

Na afloop van de nu geldende code voor tabaksreclame (mei 1999) wordt de Europese richtlijn voor tabaksreclame geïmplementeerd. Hiertoe zal ik een speciaal wetsvoorstel laten voorbereiden.

Het alcoholprobleem verdient de komende jaren extra aandacht. Het kabinet dringt erop aan de reeds bij de Tweede Kamer ingediende wijziging van de Drank- en Horecawet spoedig tot stand te laten komen. Ook hier speelt een betere handhaving van de geldende leeftijdsgrenzen een belangrijke rol. Het is van grote betekenis om het drankgebruik onder jeugdigen terug te brengen en via publiekscampagnes overmatig drankgebruik terug te dringen.

Programmatistische preventie

Het bevorderen van de implementatie van programmatistische preventie heeft onverkort prioriteit. Hiermee wordt bedoeld het systematisch toepassen van een doelmatige preventiemaatregel of interventie bij een categorie van personen met specifieke risicokenmerken. De resultaten van de in dit kader ondernomen activiteiten in de afgelopen jaren zijn goed. Zo is de vaccinatiegraad tegen griep onder risicogroepen de laatste jaren van minder dan 50% gestegen naar ruim 84% gemiddeld voor risicogroepen, samen met een uitbreiding van de doelgroep met alle 65-plussers. In 1998 is gestart met een project binnen een deel van de huisartsensector voor preventie van hart- en vaatziekten bij hoog-risicogroepen. Ook lopen er projecten op andere terreinen, zoals voor het verhogen van de kwaliteit van de decubitus-preventie, en voor de preventie van depressie. Verder worden activiteiten ontplooid om de intramurale sector te stimuleren tot meer activiteiten op het terrein van de programmatistische preventie.

Voedingsbeleid

In samenwerking met het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (LNV) is in 1997 en 1998 de derde landelijke voedselconsumptiepeiling uitgevoerd. Gegevens over de trends in de voedingsgewoonten van de Nederlandse bevolking in de afgelopen 10 jaar komen nu beschikbaar. Betrouwbare kennis over deze voedingsgewoonten is een belangrijke pijler voor het voedingsbeleid. Ik zal de nota «Nederland: Goed gevoed» zal binnenkort uitbrengen. De nota gaat in op de in de Volksgezondheid Toekomst Verkenning 1997 (VTV) gesignaleerde mogelijkheden tot het behalen van gezondheidswinst door het bevorderen van goede voedingsgewoonten. In 1998 is het Voedingscentrum officieel van start gegaan. Hiermee is de integratie en nauwere samenwerking op het terrein van voedingsvoorlichting in een nieuwe fase gekomen.

Voedselveiligheid

In de Europese Unie staat voedselveiligheid – mede tegen de achtergrond van de BSE-crisis – hoog op de agenda. De wetgeving ten aanzien van voedingsmiddelen die geproduceerd zijn met behulp van genetisch gemodificeerde organismen is inmiddels verder uitgewerkt. De pijlers blijven veiligheid van de nieuwe voedingsmiddelen en keuzevrijheid voor de consument. De Voorlopige Commissie veiligheid nieuwe voedingsmiddelen is opgeheven. De beoordeling van de veiligheid en de verdere uitwerking en ontwikkeling van de verschillende typen nieuwe voedingsmiddelen is nu ondergebracht bij de Gezondheidsraad. Verder blijft het streven gericht op het reduceren van de microbacteriële besmetting van dierlijke voedingsmiddelen, met name uit de pluimveesector.

Ongevalsepreventie

In de eind 1997 aan de Tweede Kamer aangeboden nota «Veilig Thuis» (Kamerstukken II, 1997–1998, 25 825, nr. 2) is de problematiek van privé-ongevallen aangegeven. De ontwikkeling van de ongevalsecijfers laat zien dat een nieuwe impuls voor het preventiebeleid op dit terrein nodig is, met name als het gaat om gedragsbeïnvloedende interventies en omgevingsmaatregelen en organisatorische maatregelen. In 1998 is daarom een aantal nieuwe initiatieven in gang gezet. Het betreft de aanpak van de paardrij-ongevallen, de promotie van slip-vast schoeisel ter preventie van valongevallen en het stimuleren van veiligheidsadvisering in sportzaken. Met de Stichting Consument en Veiligheid zijn afspraken gemaakt over de aanpak van voorlichtingsactiviteiten gericht op de belangrijkste doelgroepen (kinderen, ouderen, sporters, allochtonen en groepen met een lage sociaal-economische status). Het terugdringen van het gebruik van geneesmiddelen die het risico op ongevallen verhogen, zal een van de speerpunten blijven binnen het activiteitenprogramma van de Stichting Doelmatige Geneesmiddelenvoorziening.

Productveiligheid

Bij de productveiligheid ligt het accent op het behouden van het bereikte beschermingsniveau. In 1998 is daarbij de aandacht uitgegaan naar de implementatie van de aanpassingen van Europese richtlijnen met betrekking tot gevaarlijke stoffen en preparaten en cosmetica en de implementatie van de biocidenrichtlijn door middel van een wijziging van de Bestrijdingsmiddelenwet. Deze wijziging zal ik begin 1999 aan de Tweede Kamer voorleggen. In OECD-verband is veel aandacht besteed aan de harmonisatie van de gevaarsindeling van stoffen en preparaten. Deze harmonisatie is van belang voor de op basis van deze indeling te nemen beleidsmaatregelen en het beperken van dierproeven. Ten

behoefte van een wettelijke regeling met betrekking tot ftalaten (weekmakers) in zacht pvc-speelgoed ontwikkelen RIVM en TNO een adequate onderzoeksmethode voor het vaststellen van afgifte-waarden. Nog in het najaar 1998 zullen aan de Tweede Kamer de resultaten van onderzoek naar de mogelijke gehoorschade bij jongeren door het gebruik van walkmans worden aangeboden. Als uitvloeisel van het traject Marktwerking, deregulering en wetgevingskwaliteit (MDW) is een wijziging van de Warenwet in voorbereiding, die aan de Tweede Kamer zal worden gezonden. Het betreft de integratie van de productwetgeving van het ministeries van VWS en van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW).

Patiëntenbeleid

In de afgelopen kabinetsperiode is de positie van de patiënt versterkt, zowel individueel als collectief. Enerzijds door wetgeving (de Wet geneeskundige behandelingsovereenkomst, de Wet klachtrecht cliënten zorgsector, de Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen en de Kwaliteitswet zorginstellingen), anderzijds door het regelen van de structurele financiering van patiëntenorganisaties via de Stichting Patiëntenfonds. In 1998 zijn de middelen voor de ondersteuning van patiëntenorganisaties met een bedrag van f 10 miljoen gegroeid tot f 22 miljoen. In 1999 zal het budget van het Patiëntenfonds doorgroeien naar f 32 miljoen. Deze groei moet vooral ten goede komen aan categoriale organisaties van patiënten/consumenten en chronisch zieken. Teneinde te komen tot een rechtvaardige verdeling van deze middelen heeft de Stichting Patiëntenfonds een verdelingsgrondslag vastgesteld, die de toekenning en de hoogte van financiële middelen relateert aan factoren zoals het ledenaantal en de functies die organisaties vervullen. In 1998 heeft het Regulier overleg Patiënten/Consumenten (ROPC) verder vorm en inhoud gekregen. Via het ROPC worden de organisaties van patiënten/consumenten en chronisch zieken betrokken bij het overheidsbeleid. Het ROPC is een belangrijk instrument om in de toekomst het overleg van de rijksoverheid met het veld van patiënten/consumenten en chronisch zieken te structureren en te garanderen.

In menige provincie wordt gewerkt aan het opstellen van een regiovisie. Een regiovisie is een document dat de hoofdlijnen aangeeft voor het te voeren beleid op het terrein van de zorg binnen de regio, waar liggen de knelpunten, wat zijn de prioriteiten voor de komende periode, etcetera. De regiovisie wordt uiteindelijk vastgesteld door de provincie, maar wordt opgesteld door de patiënten- en cliëntenorganisaties, de zorgverzekeraar(s), de zorgaanbieders en de gemeenten. In de komende periode zal het betrekken van patiëntenorganisaties bij het opstellen van regiovisies bevorderd worden, mede in verband met het voornemen de regiovisie als beleidskader te laten functioneren voor de uitvoering van de Algemene wet bijzondere ziektekosten door de zorgkantoren.

Chronisch-ziekenbeleid

Op het gebied van het chronisch ziekenbeleid zullen in 1999 belangrijke wijzigingen optreden. Aan de tweede en laatste termijn van de Nationale Commissie Chronisch Zieken (NCCZ), zal op 1 juli 1999 een einde komen. Deze commissie werd in 1991 ingesteld om een kwalitatieve en kwantitatieve verbetering van de zorg aan chronisch zieken tot stand te brengen en de maatschappelijke achterstand van chronisch zieken te reduceren. Recent is een evaluatie naar de werkzaamheden van de NCCZ uitgevoerd. Uit de evaluatie blijkt dat de NCCZ heeft bewerkstelligd dat chronisch zieken een zichtbare doelgroep van landelijk overheidsbeleid en de landelijke politiek is geworden. Het is nadrukkelijk ook een kwetsbare groep gebleven, die ook in de volgende jaren intensieve aandacht van de

overheid zal vragen. In de komende periode zullen nieuwe beleidsvoornemens voor deze groep nader gestalte krijgen. Een eerste aanzet daartoe is gegeven in de voortgangsrapportage chronisch zieken, welke op 3 juni 1998 door de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en mij aan de Tweede Kamer is aangeboden (Kamerstukken II, 1997-1998, 25 600 XVI, nr. 67). Een nieuwe beleidsnota chronisch-ziekenbeleid zal in het begin van deze kabinetsperiode verschijnen. In het Regeerakkoord zijn maatregelen aangekondigd ten behoeve van specifieke inkomensondersteuning van chronisch zieken. Bezien zal worden langs welke weg optimale effecten bereikt kunnen worden.

Gezondheidsstaten

In de afgelopen periode zijn op mijn verzoek drie gezondheidsstaten tot stand gekomen. Het betreft de Volksgezondheid Toekomst Verkenning (VTV), de Staat van de Gezondheidszorg (SGZ) en de Staat van de Gezondheidsbescherming (SGB), opgesteld door respectievelijk het RIVM, de Inspectie voor de Gezondheidszorg en de Inspectie Gezondheidsbescherming. Deze drie documenten beschrijven elk vanuit een verschillende invalshoek de stand van zaken en de perspectieven op het betreffende terrein. De VTV heeft in dit verband een sterk toekomstgericht karakter en doet voorspellingen over de ontwikkelingen die zich op het terrein van de gezondheid zullen voordoen, gebaseerd op de best beschikbare wetenschappelijke informatie. De SGZ beschrijft de situatie in de gezondheidszorg vanuit de waarnemingen van de inspectie, en evalueert de kwaliteit van de zorgsystemen zowel in termen van aanbod als van de wettelijke regelingen. De SGB geeft een overzicht van de bescherming die de burgers met name in hun rol als consumenten wordt geboden tegen gezondheidsrisico's van zowel levensmiddelen als «non-foods», mede tegen de achtergrond van de Europese ontwikkelingen.

Ik ben van plan de Tweede Kamer in de loop van dit parlementaire jaar te informeren over het vervolg dat ik aan deze documenten wil geven. De bevindingen uit de VTV hebben deels al een vertaling gevonden in de intensiveringen van het Regeerakkoord. Naast deze «staten» vormen ook andere wetenschappelijke studies, richtinggevende adviezen en maatschappelijke bewegingen de basis voor de vorming en uitvoering van het gezondheidsbeleid, een en ander tegen de achtergrond van een zeer betrokken samenleving. Op deelterreinen zijn reeds nota's verschenen die met de resultaten van de VTV rekening houden.

Om de drie gezondheidsstaten te evalueren op hun functie en bruikbaarheid is een onderzoek uitgevoerd bij de meest betrokken opdrachtgevers en uitvoerders. De resultaten van deze evaluatie worden verwerkt in de genoemde reactie.

b. Sociaal beleid

Algemeen

Zoals in de Inleiding van deze Memorie van Toelichting is gesteld, kenmerkt Nederland zich door een rijkdom aan schakeringen en opvattingen. Die veelvormigheid en verscheidenheid is een groot goed. Om een dergelijke pluriforme samenleving te laten functioneren is echter ook veel aandacht voor samenhang en wederzijdse verbondenheid noodzakelijk. Sociaal beleid richt zich op vraagstukken die te maken hebben met de verschillende maatschappelijke posities van groepen en categorieën en hun onderlinge verhoudingen. Sociaal beleid richt zich op complexe maatschappelijke vraagstukken.

In de loop van de jaren zijn dat soort vraagstukken vaak verschillend aangeduid: van het aanpakken van «de sociale quaestie» zoals dat in het begin van deze eeuw werd genoemd tot een meer recente aanduiding als het «voorkómen van maatschappelijke uitsluiting».

De benamingen voor wat hét sociale vraagstuk in een bepaalde periode is, mag dan heel verschillend zijn, er is in de omschrijving en analyse van het probleem wel een duidelijke constante te herkennen. Het bestrijden van achterstanden is de belangrijkste drijfveer bij het voeren van een sociaal beleid.

Het sociaal beleid van VWS ziet in de bevordering van participatie en integratie zijn een belangrijk middel om de ongewenste verschillen tussen burgers te verkleinen. Van een dergelijk sociaal beleid gaat een sterk preventieve werking uit.

Samenhang en samenwerking

Met participatie en integratie als uitgangspunt worden in het sociaal beleid verbindingen gelegd tussen de verschillende aandachtsgebieden van VWS zoals lokaal gezondheidsbeleid, sociaal-economische gezondheidsverschillen, maatschappelijke opvang en jeugdhulpverlening. De naamgeving sociaal beleid brengt tot uitdrukking dat over de grenzen van het traditionele welzijnswerk en welzijnsbeleid heen gekeken wordt. Daarvoor is het nodig bruggen te slaan naar andere maatschappelijke sectoren, relaties te leggen met onderwerpen die voorheen ver buiten de departementale scope lagen: veiligheid, huisvesting, onderwijs, arbeid, en milieu. In die aanpak zijn gemeenten, provincies, andere ministeries en maatschappelijke organisaties onmisbare partners. In de afgelopen tijd is met die integrale benadering flinke vooruitgang geboekt. De inbreng van het welzijnsbeleid bij dergelijke samenwerkingsverbanden wordt door de betrokken partijen steeds meer als een vanzelfsprekendheid ervaren. Bij verschillende projecten op het terrein van sociaal beleid komt dat naar voren. In het project gericht op «armoede en sociale uitsluiting» wordt bijvoorbeeld nauw samengewerkt met het Ministerie van SZW aan de follow-up van de jaarlijkse Armoede-conferentie. Op basis van het advies van de Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling (RMO) over activering van langdurig werklozen (Kamerstukken II, 1997–1998, 23 972, nr. 26) ontwikkelt de interdepartementale werkgroep Sociale activering modellen voor een vernieuwende aanpak. Verder zal de positie van cliënten-organisaties op dit terrein zowel lokaal als landelijk versterkt worden. «Maatschappelijk verantwoord ondernemen» is een project waarin bedrijfsleven en lokale gemeenschappen deelnemen. Het doel is om leefbaarheid en participatie op buurt- en wijkniveau te vergroten, onder meer door leefbaarheid als een gezamenlijke verantwoordelijkheid te beschouwen. Eind 1998 wordt de publicatie «Tijd om mee te doen» door VWS uitgebracht. In deze publicatie wordt aangegeven hoe verbindingen of partnerships aan te gaan gericht op een concreet (leefbaarheids-) probleem. Zo wordt bijvoorbeeld met steun van VWS in de gemeente Den Haag een initiatief opgezet onder de titel «Business in the community».

De Welzijnsnota

Veel van de bovengenoemde activiteiten die in projectverband worden uitgevoerd, zullen vanaf 1999 een nieuwe inbedding krijgen wanneer de Welzijnsnota voor de periode 1999–2002 is vastgesteld. In 1998 verscheen het verslag over het in de voorgaande jaren gevoerde beleid. Dit verslag – «De terugblik» – is medio 1998 aan de Tweede Kamer aangeboden (Kamerstukken II, 1997–1998, 26 087, nr. 1) en vormt de opmaat voor de welzijnsnota die een nieuwe periode van vier jaar gaat beslaan. Op grond van de terugblikkende rapportage kan een tweetal voorzichtige conclusies getrokken worden. De eerste uitkomst heeft betrekking op het geïntrodu-

ceerde bestuursmodel waarin samenwerking tussen overheidsniveaus centraal staat. Gemeenten zijn vaak (nog) zoekende naar de meest effectieve aanpak van de ingewikkelde en hardnekkige problemen waar zij in hun uitvoerende verantwoordelijkheid mee geconfronteerd worden.

Het voornemen is de slagkracht van het lokale beleid te versterken. Voor de in dat verband beoogde handreiking aan het lokale beleidsproces staat het in 1998 uitgebrachte Landelijk beleidskader lokaal sociaal beleid model. In het kader daarvan wordt gewerkt aan verbetering van de lokale informatiefunctie en de methodiek van het opstellen van een sociale structuurschets. Het landelijk beleidskader is voor mij tevens aanleiding om de provinciale rol op welzijnsterrein te benadrukken. De inzet van de provincies voor de steunfunctie is in het rijksbeleid wat op de achtergrond geraakt. Voor de analyse en aanpak van regionale problematiek en de sociale vraagstukken van kleine gemeenten zijn bijvoorbeeld de steunfunctie-instellingen onmisbare intermediairen in het geheel van het sociaal beleid.

De samenwerking tussen de drie overheidslagen zal in de komende periode versterkt worden door intensiever overleg en een gerichtere inzet en benutting van de expertise op de verschillende niveaus. De tweede conclusie is dat de landelijke beleidsdoelen vanwege hun abstractieniveau niet alleen moeilijk evalueerbaar zijn maar ook te weinig als sturend worden ervaren. Zij moeten een vertaling krijgen naar concrete probleemvelden en sectoren waar gerichte aanpak wenselijk is. Daarnaast zouden zij ook meer in de vorm van concreet beoogde resultaten of prestaties moeten worden gegoten. Dit verheldert niet alleen de wederzijdse verwachtingen maar vergroot de mogelijkheid om tot een eenduidige beoordeling van geleverde inspanningen te komen.

Het tweede deel van de welzijnsnota 1999–2002 zal in nauw overleg met de betrokken partijen vorm krijgen en zal naar verwachting in maart 1999 uitkomen. In dat overleg zullen bovengenoemde uitgangspunten voor het landelijk beleid getoetst en inhoudelijk gevuld worden. Waar dit raakvlakken vertoont met het Grote Stedenbeleid zal ook de Minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid worden betrokken bij het tweede deel van de welzijnsnota.

Sociale infrastructuur en sociale cohesie

In de discussies over de economische structuurversterking zoals die bijvoorbeeld de afgelopen periode in ICES-verband hebben plaats gevonden, wordt veelvuldig gewezen op het belang van een adequate sociale infrastructuur. De vitalisering van de lokale buurteconomie en de vergroting van leefbaarheid vragen naast materiële impulsen tegelijkertijd om maatregelen die inbedding en consolidatie van de genomen initiatieven mogelijk maken.

De sociale infrastructuur van wijken en buurten krijgt vooral vorm door sociale relaties, vaak gestructureerd in informele netwerken of vrijwillige verbanden. Daarnaast betreft de sociale infrastructuur buurtgebonden basisvoorzieningen waar iedere burger gebruik van kan maken. Die zijn er in vele soorten en maten: kinderopvang tot ouderenvoorzieningen, van sociaal-cultureel werk tot sportstimulering en van maatschappelijk werk tot samenlevingsopbouw. Een dergelijk raster van basisvoorzieningen creëert de voorwaarden voor samenhang en sociale cohesie.

In mei 1998 bracht de commissie «Onderzoek lokale sociale infrastructuur» ingesteld door de staatssecretarissen van VWS en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) het rapport «Deuren openen, investe-

ren in sociale integratie en participatie»uit. In dit rapport is, onder meer op basis van SCP-studies, geconstateerd dat met name in de 25 grote steden in ons land sprake is van een afnemende sociale cohesie en een sociale infrastructuur die niet sterk genoeg is om die teruggang een halt toe te roepen.

De kern van de beoogde aanpak bestaat uit een tweetal samenhangende maatregelen:

- a) specifieke trajecten voor personen uit een viertal doelgroepen en
- b) een gerichte wijk of buurtbenadering.

De Minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid zal binnenkort samen met de staatssecretaris van VWS het initiatief nemen om over bovenstaande aanpak met de steden en het VNG meerjarige afspraken te maken in het kader van de investeringen in de sociale infrastructuur. Het uitwerken van het beleid in de Welzijnsnota zal hier ook op aansluiten.

c. Verzekeringen en prijsvorming zorgsector

Prijsvorming

Voor het prijsvormingsbeleid geldt conform het Regeerakkoord een compartimentsgewijze benadering.

Wat betreft het eerste compartiment zullen de bekostigingsregels worden aangepast met het oog op het streven naar een meer vraaggestuurde zorg. Zo zullen zorgvernieuwing en de verdiscontering van zorgzwaarte (mede) met behulp van de Wet Tarieven Gezondheidszorg (WTG) worden geacommodeerd.

Ten aanzien van het tweede compartiment wordt in samenhang met de aanscherping van de ziekenfondsbudgettering gestreefd naar flexibilisering in de bekostiging waarbij MDW-rapportages als uitgangspunt dienen. Een belangrijk element hierin vormt het instellen van basistarieven naast de bestaande maximumtarieven waarover aan het Centraal orgaan tarieven gezondheidszorg (Cotg) een uitvoeringstoets is gevraagd. In het belang van patiënten en consumenten geldt het toezicht op de naleving van de WTG als een prioriteit. Dit krijgt mede inhoud door toezichthoudend onderzoek van de Economische ControleDienst (ECD). In voorbereiding is een notitie over de WTG. In deze notitie worden de uitkomsten verwerkt van een extern evaluatie-onderzoek naar de bestuurlijke werking van de WTG.

Tevens zal de notitie een verkenning bevatten van de mogelijkheden om te komen tot vereenvoudiging en versnelling van WTG-procedures. Tot slot zal de verhouding met andere wet- en regelgeving worden gezien, in het bijzonder de verhouding met de nieuwe Mededingingswet.

Maximering reserves ziekenfondsen

Een voorstel van wet houdende wijziging van de Ziekenfondswet in verband met wijzigingen met betrekking tot de financiering van ziekenfondsen (maximering reserves ziekenfondsen) is in gevorderde staat van voorbereiding. Het voorstel voorziet in een wettelijke definiëring van de reserves van ziekenfondsen en opent de mogelijkheid om een maximum te stellen aan de wettelijke reserve ziekenfondswet. Daarnaast regelt het voorstel op wetsniveau de grondslag voor de Ziekenfondswet-budgettering (tot nu toe geregeld in Besluit financiering ziekenfondsen Ziekenfondswet), en verbetert het de wettelijke basis het financieel gesloten karakter van de ziekenfondsverzekering.

Het wetsvoorstel zal naar verwachting nog dit jaar bij de Tweede Kamer kunnen worden ingediend.

Advies- en uitvoeringsstructuur

Eind april 1998 heb ik het Wetsvoorstel Uitvoeringsorganen volksgezondheid aan de Tweede Kamer aangeboden (Kamerstukken II, 1997–1998, 26 011, nr. 1). Dit wetsvoorstel is het sluitstuk van de herziening van de advies- en uitvoeringsstructuur op het terrein van volksgezondheid en beoogt de taak, samenstelling en werkwijze te wijzigen van de Ziekenfondsraad, het College voor ziekenhuisvoorzieningen en de Commissie sanering ziekenhuisvoorzieningen. Voor de implementatie van het wetsvoorstel wordt een projectorganisatie ingericht, waarbij de genoemde organen nauw zullen worden betrokken. Daadwerkelijke realisatie van de totale aanpassing is nog voor de eeuwwisseling voorzien.

WTZ 1998

De Wtz 1998 (Stb. 1998, 438) vervangt de Wet op de toegang tot ziektekostenverzekeringen (Wtz). De WTZ biedt bepaalde categorieën particulier verzekerden de toegang tot een standaardpakket van verzekering tegen een betaalbare premie.

In het begrotingsjaar 1999 zal ik nadere uitwerking geven aan het in het Regeerakkoord neergelegde voornemen om te komen tot een risicodragende uitvoering van de Wtz 1998 voor verzekerden boven de 65 jaar. Ziektekostenverzekeraars lopen namelijk momenteel geen enkel risico bij de uitvoering van deze wet aangezien de verliezen die zij lijden op de overeenkomsten van standaardverzekering worden omgeslagen over alle particulier verzekerden jonger dan 65 jaar. Hierdoor zijn er voor verzekeraars geen prikkels tot kostenbeheersing. Om aan deze onwenselijke situatie een einde te maken, worden in het Regeerakkoord twee maatregelen voorgesteld: ten eerste sluiting van de Wtz-verzekering voor nieuwe 65-jarigen en ten tweede beperking van de omslagregeling Wtz-1998 tot verevening van kosten boven een bedrag van tenminste f 10 000,-. De inwerkingtreding van deze maatregelen wordt voorzien met ingang van 2001. Teneinde de WTZ-premies betaalbaar te houden, zal het beleid om maximumpremies slechts aan te passen overeenkomstig de kostenontwikkeling worden voortgezet.

Transparantie

Het Regeerakkoord legt grote nadruk op het belang van een goede informatievoorziening. Niet alleen omdat om de besteding van collectieve middelen goed te kunnen verantwoorden, maar ook omdat de overheid de kwaliteit van de geleverde zorg moet kunnen toetsen. Dit vereist goede en betrouwbare informatie, afkomstig van publieke en private zorgverzekeraars en zorgaanbieders. Zowel aanbieders als verzekeraars tonen een toenemende bereidheid zich openbaar over hun handelen te verantwoorden. Op basis hiervan zal met betrokken organisaties overlegd worden gevoerd om voor 1 juli 1999 hierover een convenant te sluiten. Bij dit streven naar meer transparantie in de informatievoorziening gaat het nadrukkelijk ook om publieksinformatie over wachttijden, wachtlijsten of kosten.

Ziekenfondsbudgettering

In de afgelopen kabinetsperiode zijn belangrijke stappen voorwaarts gezet met betrekking tot de implementatie en aanscherping van de ziekenfondsbudgettering. Het financieel risicodragend maken van de ziekenfondsen beoogt een meer doelmatige en flexibele uitvoering van de verplichte ziekenfondsverzekering.

In 1997 heeft een grondige evaluatie plaatsgevonden van het in 1996 ingevoerde splitsingsmodel. Uit de evaluaties van onder andere de Toetsingscommissie Budgettering en de Werkgroep Ontwikkeling Splitsingsmodel (ZFR) is gebleken dat het huidige model nog op een aantal punten bijstelling behoeft. Thans wordt door de Werkgroep Ontwikkeling Verdeelmodel gevolg gegeven aan de aanbevelingen omtrent de toepassing van de regiofactor en een rechtsgrondcriterium.

Per 1 januari 1998 is een aantal wijzigingen doorgevoerd in de ziekenfondsbudgettering. Het betreft ten eerste de overheveling van alle kosten specialistische hulp naar het geïntegreerde deelbudget variabele kosten van de ziekenhuisverpleging en specialistische hulp. Voor 1998 is gekozen is voor een variant waarbij de afrekening van de kosten plaats vindt via het deelbudget vaste kosten ziekenhuisverpleging. Ten tweede is de nacalculatie op het deelbudget overige verstrekkingen verlaagd van 25% naar 15%. Een andere aanpassing betreft de introductie van een financiële prikkel tot verhaal van kosten op derden. Daarnaast is met ingang van 1998 een technische aanpassing aangebracht in de behandeling van kosten flexizorg indien kosten ziekenhuisverpleging worden gesubstitueerd. In 1998 is de hoge kostenverevening (HKV) toegepast voorafgaand aan de algemene verevening en de nacalculatie. Deze toepassingsvolgorde is op verzoek van alle ziekenfondsen ook voor 1997 doorgevoerd.

Het nieuwe Regeerakkoord voorziet in een verdere afbouw van nacalculatie en verevening. Het streven is om het nacalculatiepercentage op het budgetonderdeel overige verstrekkingen per 1 januari 1999 naar nul te brengen. Het gefaseerd opheffen van het verbod op eigen instellingen verschaft verzekeraars een nieuw instrument om door zelf activiteiten ter hand te nemen zorgprocessen te sturen, en daardoor kosten te besparen. In het Regeerakkoord is tevens afgesproken de hoge kostenverevening om te zetten in een hoge risicoverevening (HRV). Het verschil is dat bij HKV na ommekomst van een jaar hoge kosten van verzekerden worden verevend voor zover deze uitgaan boven een drempel. Bij HRV daarentegen worden slechts de hoge kosten verevend van vooraf aangemelde verzekerden waarvan het ziekenfonds verwacht had dat ze het betreffende jaar hoge kosten zouden kunnen genereren. De evaluatie van de werking van de HKV over 1997 zal intussen worden benut om te bezien of het drempelbedrag per 1 januari 1999 kan worden verhoogd, waardoor het financieel risico voor ziekenfondsen toeneemt.

Eigen bijdragen Ziekenfondswet

Het algemeen eigenbijdragesysteem in de Ziekenfondswet, dat met ingang van 1 januari 1997 is ingevoerd, is in het parlementaire jaar 1997-1998 verschillende malen onderwerp van overleg geweest. De discussie ging daarbij in het bijzonder over de complexiteit als gevolg van de uitzonderingen in deze bijdrageregeling en over de verschillende manieren waarop de diverse categorieën ziekenfondsverzekerden financieel voor deze bijdrageregeling zijn gecompenseerd. Juist de uitzonderingen die in deze eigenbijdrageregeling zijn opgenomen en de verschillende manieren van compensatie, maken de regeling voor de ziekenfondsen ingewikkeld om uit te voeren. Ook is de regeling daardoor moeilijk aan de verzekerden uit te leggen. Met het oog op deze complexiteit en de blijvende discussie over de vormen van compensatie, is in het Regeerakkoord ten aanzien van het algemene bijdragesysteem in de Ziekenfondswet vastgelegd dat dit zal worden afgeschaft, onder gelijktijdige verhoging van de nominale ziekenfondspremie.

Onder meer als gevolg van deze afschaffing zal een besparing op de uitvoeringskosten van zorgverzekeraars moeten worden gerealiseerd.

Modernisering ziekenfondsverzekering

Op 1 januari 1998 is de Wet herstructurering Ziekenfondswet in werking getreden. Daardoor blijven ziekenfondsverzekerden die 65 jaar worden vanaf die leeftijd altijd ziekenfondsverzekerd, ongeacht eventuele wijzigingen in hun inkomen.

Onderzocht zal worden in welke mate er gebruik wordt gemaakt van de zogenoemde opt-in regeling voor 65-plussers. Deze regeling die eveneens werd ingevoerd door de Wet herstructurering Ziekenfondswet biedt particulier verzekerden van 65 jaar en ouder de mogelijkheid om wanneer hun belastbaar (gezins)inkomen beneden een bepaalde grens ligt (in 1998: f 39 550,-) te kiezen voor de ziekenfondsverzekering. Het begrip belastbaar inkomen deed hiermee zijn intrede in de Ziekenfondswet.

In het Regeerakkoord is voorzien dat de toegang tot ziektekostenverzekeringen zoals geregeld in de Wet op de toegang tot ziektekostenverzekeringen (Wtz) voor personen van 65 jaar en ouder zal worden afgesloten. Voor deze categorie van personen zal de Zfw-inkomensgrens zodanig worden vastgesteld dat zij materieel overeenkomt met de loongrens voor werknemers. Ik streef ernaar beide maatregelen per 1 juli 1999 in te voeren.

In het Regeerakkoord is voorts voorzien dat zelfstandigen toegang tot het ziekenfonds zullen krijgen. Daarbij zal het individueel belastbaar inkomen worden gehanteerd om te beoordelen of betrokkene tot de ziekenfondsverzekering moet worden toegelaten. Met de departementale voorbereiding van deze maatregel is inmiddels een aanvang gemaakt. Ik streef ernaar deze maatregel per 1 januari 2001 in werking te doen treden.

Modernisering Algemene wet bijzondere ziektekosten

In het Regeerakkoord is afgesproken dat de Algemene wet bijzondere ziektekosten (AWBZ) wordt gemoderniseerd door de aanspraken in de AWBZ te flexibiliseren. Deze voorgenomen flexibilisering houdt in dat in het kader van de AWBZ-aanspraken tot een meer flexibel zorgaanbod kan worden gekomen waardoor aan de verzekerden die zorg behoeven, meer op maat toegesneden zorg kan worden geboden. Door meer mogelijkheden voor zorg-op-maat te scheppen zal beter kunnen worden aangesloten op de daadwerkelijke vraag naar zorg. Daarmee wordt tevens een flexibele en doelmatige organisatie van de zorgverlening bevorderd. Randvoorwaarden bij deze modernisering zijn dat de flexibilisering verantwoord binnen het verzekeringssysteem kan worden uitgevoerd en dat de garantie bestaat dat een meer flexibel zorgaanbod kan plaatsvinden zonder dat dit leidt tot kostenverhoging.

Met de invoering van de «zorg-op-maat in de geestelijke gezondheidszorg» zijn met ingang van 1 januari 1998 de AWBZ-aanspraken op het terrein van de geestelijke gezondheidszorg geflexibiliseerd. Hiermee is reeds een eerste stap gezet op weg naar deze voorgenomen modernisering van de AWBZ. Het streven is erop gericht om met ingang van 1 januari 1999 de AWBZ-aanspraken op het terrein van de verstandelijk gehandicaptenzorg te flexibiliseren. Ook hierbij gelden de hiervoor genoemde randvoorwaarden.

Toegangsbijdragen AWBZ

De toegangsbijdrage thuiszorg in de AWBZ welke van toepassing is op de aanspraak algemene thuiszorg, ouder- en kindzorg en dieetadvies zal worden afgeschaft. Financiering vindt plaats door een rijksbijdrage AWBZ,

een gelijke verlaging van de rijksbijdrage Ziekenfondswet en een verhoging van de nominale Ziekenfondswet-premie.

d. Geneesmiddelen, medische hulpmiddelen, bloedvoorziening en lichaamsmateriaal

Geneesmiddelenvoorziening

Om de toegankelijkheid van de geneesmiddelenvoorziening ook in de toekomst veilig te stellen staan kwaliteitsbevordering, doelmatigheid en kostenbeheersing bij het geneesmiddelenbeleid voorop. Het bevorderen van rationeel en optimaal gebruik als ook (meer) marktwerking zijn daarbij sleutelbegrippen.

Gepast gebruik van geneesmiddelen kan belangrijke winst in termen van gezondheid, meer kwaliteit van leven en in termen van besparingen elders in de zorg opleveren. Voor de gezondheidszorg zijn geneesmiddelen derhalve een zegen, mits «zuinig en zinnig» toegepast. Nog steeds voldoet het voorschrijfbeleid hier niet aan. Ook hebben niet alle nieuwe geneesmiddelen een goede kosten-baten verhouding. Gevolg van een en ander is dat de geneesmiddelenuitgaven een te sterke stijging vertonen. Het kabinetsbeleid is erop gericht daar fors en scherp weerstand tegen te bieden.

Wet geneesmiddelenprijzen (WGP)

Met de Wet geneesmiddelenprijzen (WGP), die op 23 februari 1996 in werking trad, heeft de Minister van Volksgezondheid de bevoegdheid gekregen maximumprijzen vast te stellen voor geneesmiddelen, waarvan de prijs hoger is dan de gemiddelde prijs van dezelfde en vergelijkbare geneesmiddelen in de vier zogenoemde referentielanden te weten het Verenigd Koninkrijk, Frankrijk, Duitsland en België. Het beoogde effect van de WGP is een verlaging van de geneesmiddelenprijzen naar het niveau van dit gemiddelde, met als gevolg een structurele kostenbesparing van circa f 700 miljoen op jaarbasis.

Werkgroep Kosten Geneesmiddelen (WKG) en Stuurgroep farmaceutische zorg lange termijn

In december 1997 bleek uit de rapportage van de Ziekenfondsraad dat het kader 1997 voor geneesmiddelen overschreden zal worden. Uitgaande van deze voorlopige cijfers is de overschrijding in 1997 geschat op circa f 400 miljoen, oplopend naar f 600 à f 700 miljoen in 1998. Naar aanleiding hiervan heeft een ambtelijke Werkgroep Kosten Geneesmiddelen van VWS en Financiën de kostenontwikkeling farmaceutische hulp geanalyseerd alsook het tot dan toe gevoerde beleid gericht op beheersing van de geneesmiddelenkosten. Het rapport van de werkgroep met daarin voorstellen voor aanvullend en nieuw beleid is op 1 april 1998 toegezonden aan de Tweede Kamer. Vervolgens heeft de interdepartementale Stuurgroep farmaceutische zorg lange termijn (de zogenoemde Commissie Koopmans) met het WKG-rapport als vertrekpunt een plan uitgewerkt teneinde de doelmatigheid in het stelsel rond de geneesmiddelenvoorziening te verbeteren en de verwachte snelle kostenstijging op de middellange termijn te redresseren. Indien de geconstateerde groei zich voortzet en geen aanvullend beleid wordt ingezet, zal het tekort jaarlijks toenemen en oplopen tot f 1,7 miljard in 2002. Onder meer op grond van het plan Koopmans en van suggesties vanuit de Tweede Kamer zal het toekomstig beleid worden geïmplementeerd. Een nader uitgewerkt plan van aanpak zal voor de begrotingsbehandeling aan de Tweede Kamer worden aangeboden. Nog in dit parlementaire jaar zal hiermee een aanvang worden gemaakt.

De wettelijke beperkingen tot exploitatie van apotheken door ziekenfondsen zullen worden opgeheven. De toelating van nieuwe geneesmiddelen tot het verzekeringspakket blijft aan strikte voorwaarden (bewezen therapeutische meerwaarde, aanvaardbare kosten-baten verhouding) gebonden. Onderzocht zal worden of en zo ja, welk deel van het geneesmiddelenpakket kan worden overgeheveld naar het derde compartiment. Ook zal halverwege de kabinetsperiode de stand van zaken worden opgemaakt, aan de hand waarvan zal worden bezien of nog aanvullende maatregelen nodig zijn om de geneesmiddelen uitgaven binnen het budget te houden, respectievelijk of binnen het geneesmiddelenbudget ruimte is ontstaan om bij voorrang f 200 miljoen te verschuiven naar de ouderenzorg/thuiszorg/PGB.

Modernisering van de Wet op de Geneesmiddelenvoorziening (WOG)

De huidige WOG, die de uitoefening van de artseneerbereidkunst en de kwaliteit van farmaceutische producten regelt, dateert uit 1958. De sterke opkomst van de industrieel vervaardigde geneesmiddelen, de toenemende Europese regelgeving op het terrein van de geneesmiddelenvoorziening en veranderende beleidsinzichten rond regulering van de geneesmiddelendistributie hebben geleid tot een proces van grondige herziening van de WOG. In 1998 wordt een beleidsnota aan de Tweede Kamer gezonden met daarin de hoofdlijnen van de voornemens tot wijziging van de geneesmiddelenregelgeving. Intussen worden concrete teksten voor wetswijziging, in relatie met de voorstellen van de Commissie Koopmans, voorbereid. Daarbij zal, waar nodig, nadere uitwerking worden gegeven aan de voornemens in het Regeerakkoord op het terrein van de geneesmiddelenvoorziening.

Interdepartementale Werkgroep Geneesmiddelendistributie (IWG)

Het bevorderen van marktwerking is uitgangspunt van het beleid in de geneesmiddelensector, waarvoor in februari 1994 de Interdepartementale Werkgroep Geneesmiddelendistributie (IWG) aanbevelingen heeft gedaan. Om tegelijkertijd de toegankelijkheid en de betaalbaarheid te waarborgen en prijsconcurrentie in deze sector op korte termijn in te voeren, heeft het vorige kabinet de WGP moeten invoeren. Het merendeel van de aanbevelingen van de IWG is inmiddels gerealiseerd. De overige aanbevelingen zullen via wijziging van de WOG gestalte krijgen.

Doelmatigheid en kwaliteit in de geneesmiddelenvoorziening

Op het terrein van de geneesmiddelenvoorziening stimuleert de overheid de kwaliteit en doelmatigheid door het bevorderen van rationeel en optimaal geneesmiddelgebruik en substitutiebeleid. Ik zal het hiertoe gevoerde beleid voortzetten, terwijl daarnaast ter uitvoering van het Regeerakkoord gestart zal worden met aanvullend beleid, zoals het bevorderen van de uitbouw van het bestaande Farmaco-Therapie Overleg (FTO) tot een transmuraal FTO (FTTO).

Reclame voor geneesmiddelen

In 1998 zal ik een nota van wijziging van wetsvoorstel 23 959 naar de Tweede Kamer zenden. Een van de onderwerpen betreft het toezicht op de reclame voor geneesmiddelen. De nadruk voor het toezicht op de regels zal bij de Inspectie voor de Gezondheidszorg blijven liggen. Inmiddels zal het toezicht geïntensiveerd worden. Ik bereid een wijziging van dit Besluit voor ter implementatie van Europese regelgeving, waarbij tevens naar de formuleringen van het Besluit wordt gekeken. Hierbij zal rekening worden gehouden met ervaring die in de handhaving is opgedaan.

Innovatieve geneesmiddelen

Om de ontwikkeling van innovatieve geneesmiddelen te bevorderen, zal ik een financiële bijdrage leveren aan een meerjarig stimuleringsprogramma innovatief geneesmiddelenonderzoek. Overheid en farmaceutische industrie bekostigen dit programma gezamenlijk. De industrie heeft dit programma geïnitieerd, waarna het in overleg tussen de betrokken partijen verder is ontwikkeld. Het programma beoogt de effectiviteit van geneesmiddelenonderzoek te verhogen door een betere onderzoeksinfrastructuur te scheppen en door de expertise die aanwezig is bij de industrie en bij universiteiten optimaal te benutten door een betere samenwerking.

Weesgeneesmiddelen

Binnen de Europese Unie wordt een verordening inzake de stimulering van de ontwikkeling van weesgeneesmiddelen (orphan drugs) voorbereid. Dit zijn geneesmiddelen die uit commerciële overwegingen niet spontaan door de industrie worden ontwikkeld. Hierbij gaat het met name om de behandeling van zeldzame ziekten. Vooruitlopend op de verordening wordt een nationaal weesgeneesmiddelenbeleid ontwikkeld.

Kostenbeheersingsbeleid medische hulpmiddelen

Op 14 april 1998 heb ik met de vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport overleg gevoerd over de aanpak kostenbeheersing medische hulpmiddelen. De kostenbeheersing zal gestalte krijgen via aanpassing van de aanspraken in de regelgeving en het aanscherpen van de verzekeraarsbudgettering. Het betreft aanpassingen met betrekking tot een heldere omschrijving van de indicatiestelling, normering van het gebruik en vaststelling van gebruikstermijnen.

Op termijn zal kostenbeheersing gerealiseerd worden middels bevordering van de doelmatigheid bij de inkoop en bij het inzetten van hulpmiddelen (volume) beleid. Het doelmatigheidsbeleid zal niet alleen haar weerslag vinden in de regelgeving maar ook in de toepassing van hulpmiddelen. Het gaat hier om protocollering/standaardisering, efficiëntere distributiemethoden en het verbeteren van voorlichting en informatievoorziening.

Bloedvoorziening

Per 1 januari 1998 bestaat één landelijke organisatie voor de Nederlandse bloedvoorziening met als wettelijk kader: de wet inzake bloedvoorziening. Het overheidsinstrumentarium voor de sturing van deze organisatie zal in 1999 definitief zijn beslag krijgen.

Lichaamsmateriaal

Dit parlementaire jaar zal een wetsvoorstel gereed zijn inzake de kwaliteit en veiligheid van lichaamsmateriaal bestemd voor geneeskundige toepassing bij de mens.

e. Geestelijke gezondheidszorg, verslavingszorg en maatschappelijke opvang

Maatschappelijke Opvang

Vanaf 1 januari 1998 zijn er specifieke uitkeringen aan gemeenten voor maatschappelijke opvang, vrouwenopvang en verslavingsbeleid op basis

van de gewijzigde Welzijnswet. Hiervoor is een ministeriële regeling van kracht, maar vanaf 1999 zal een Algemene Maatregel van Bestuur (Amvb) van kracht zijn. De Amvb regelt o.a. het doel van de uitkeringen, het aantal centrumgemeenten, de hoogte van de bedragen, de wijze van verantwoording etc.. Over de keuze van de centrumgemeenten en de hoogte van de uitkeringen is de Raad voor Financiële Verhoudingen (Rvf) om advies gevraagd. Het definitieve advies verwacht ik in de herfst van 1998. Eventuele aanpassingen van de Amvb op basis van dit advies van de Rvf kunnen niet eerder dan in 1999 worden verwerkt en vanaf 2000 van kracht zijn.

De integrale nota maatschappelijke opvang «Op-maat tot samenspel» (Kamerstukken II, 1997–1998, 25 682, nr. 1) bevat diverse beleidsvoornemens waaraan in 1998 en volgende jaren zal worden gewerkt. Het jaar 1998 stond vooral in het teken van het verbeteren van de capaciteit van de opvangvoorzieningen.

In 1999 zullen activiteiten ter ondersteuning en stimulering van het integrale beleid op terrein van de maatschappelijke opvang in gemeenten worden geïntensiveerd. Afspraken hierover worden gemaakt in het Gestructureerd Overleg Maatschappelijke Opvang (GOMO) waarin vertegenwoordigers van diverse betrokken ministeries, de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG), GGZ-Nederland en de Federatie Opvang zitting hebben. Daarnaast zal de VNG concrete ondersteuning bieden aan gemeenten, waarbij zoveel mogelijk wordt aangesloten bij de vragen en behoeften van de individuele gemeenten (zogenoeten maatwerk).

In 1999 zal veel energie worden gestoken in het uitbouwen van het informatiebeleid. In overleg met de betrokken partijen zoals de Federatie Opvang en de VNG zal worden gewerkt aan het verder verbeteren van de bruikbaarheid en de betrouwbaarheid van de gegevens over de doelgroep, de voorzieningen en het beleid. Hierbij zullen verdere afspraken worden gemaakt over zaken als monitoring, de aanpak van de evaluatie van de doeluitkeringen in 2001 en de opzet voor de beleidsinformatie. De wettelijke informatieplicht wordt uitgewerkt in een ministeriële regeling. Voor wat betreft het verkrijgen van beleidsinformatie van gemeenten zal de Welzijnswet worden aangepast.

Vrouwenhulpverlening

Met de installatie van de Stuurgroep Vrouwenhulpverlening in 1996 is een belangrijke impuls gegeven aan het tot dan toe gevoerde vrouwenhulpverleningsbeleid van VWS. Doel van de Stuurgroep is de integratie van vrouwenhulpverlening in de reguliere zorg een flink aantal stappen verder te helpen.

Aan deze Stuurgroep nemen zes landelijke koepels uit de gezondheidszorg en de drie overheden deel. De landelijke vrouwenhulpverleningsorganisaties treden als adviseurs op.

Ter voorbereiding op haar eindrapportage, die naar verwachting in het voorjaar van 1999 aan VWS zal worden aangeboden, heeft de Stuurgroep vijf projectgroepen (te weten beroepsgroepen in de gezondheidszorg, zorg op regionaal niveau, kwaliteitsbeleid, plaatsbepaling van vrouwenzelfhulp en het vrouwelijk patiënten/consumentenperspectief) ingesteld, bestaande uit deskundigen uit de gezondheidszorg en vrouwenhulpverlening. Ook het eindverslag van het VWS-Werkprogramma Vrouwenhulpverlening (1993 – 1997) dat in de loop van 1998 zal verschijnen, geeft de Stuurgroep bouwstenen voor deze eindrapportage.

Daarnaast richt de Stuurgroep zich op een breder publiek: op 1 september 1998 is haar publiciteitscampagne «Gezonde vrouwen, dat willen we zo houden! Goede zorg is seksespecifiek» van start gegaan.

In de loop van 1999 zal ZON als vervolg op de eindrapportage van de Stuurgroep met een specifiek programma starten. De tussenliggende tijd zal door ZON gebruikt worden om de programmering voor te bereiden en

om kortdurende projecten te financieren (dit in nauw overleg met het ministerie). Vooruitlopend op het toekomstig beleid kan gesteld worden dat implementatie, kwaliteit, diversiteit en de rol van de cliënt belangrijke aandachtspunten zullen zijn.

Bestrijding seksueel geweld

ZorgOnderzoek Nederland is inmiddels gestart met een deelprogramma «Bestrijding van seksueel geweld». Speerpunten binnen dit programma zijn de toetsing van behandelmethoden (cliëntsatisfactie), de ontwikkeling van preventie- en opvangmethoden voor bijzondere doelgroepen als allochtonen en jongens/mannen en de ontwikkeling van een model voor een doelgerichte en geïntegreerde aanpak van primaire en secundaire preventie.

TransAct geeft vorm aan de meer programmatische aanjaagfunctie «bestrijding seksueel geweld». Er zijn activiteiten gestart op de thema's: stimuleren regionale samenwerking, verankering in reguliere opleidingen, kwaliteitsbeleid, versterking van de rol van de cliënt en signalering en PR.

Algemeen Maatschappelijk Werk

Recent onderzoek heeft aangetoond dat het Algemeen Maatschappelijk Werk (AMW) een belangrijke rol vervult in het totale hulpaanbod bij psychische en levensproblematiek. Om die reden is het AMW nauw betrokken bij de huidige ontwikkelingen rond het versterken van de eerstelijns GGZ ter ondersteuning van de poortwachtersfunctie van de huisarts. Ook het AMW kent een toenemende werkdruk en groeiende wachtlijsten. Met de decentralisatie in 1989 is de financiële en inhoudelijke verantwoordelijkheid voor het AMW neergelegd bij de gemeenten. Daarom zal in overleg met de VNG worden bezien hoe de positie van het AMW versterkt kan worden.

Rutgers Stichting

De Rutgers Stichting (RS) heeft in het najaar van 1997 laten weten in de financiële problemen te komen door de voorgenomen afbouw van de subsidie. Bij de behandeling van de begroting 1998 heb ik aan de Tweede Kamer toegezegd hierover met de RS te praten. Op 6 april 1998 heeft dit overleg plaatsgevonden. De RS werkt aan de vormgeving van de zelfstandige organisatie. Vooral de commerciële activiteiten komen goed van de grond. Een verlenging van de overbruggingssubsidie is volgens de RS nodig om de aanpassing van de organisatie soepel te laten verlopen. De afbouw van de subsidie aan de RS is in 1995 echter al een keer getemporeerd. Er is geen financiële ruimte om hiervoor nogmaals geld beschikbaar te stellen. De anonieme pilverstreking aan jonge meisjes is voor mij een kerntaak van de RS. Deze meisjes kunnen een consult van f 45,00 of meer niet betalen. Het jongerentarief van f 18,00 zal dan ook gehandhaafd moeten blijven. Daarom zal binnen de f 2 miljoen voor seksualiteitshulpverlening een deel worden geoormerkt voor het jongerentarief.

Gezondheidszorg in een multiculturele samenleving

Een van de centrale thema's van ZorgonderzoekNederland is gezondheidszorg en migranten. In plaats van een specifiek programma komt dit thema in zoveel mogelijk ZON-programma's terug. Meer specifiek zal ZON in nauw overleg met het ministerie werken aan het verbeteren van de kennisinfrastructuur voor de gezondheidszorg en migranten. Over het verbeteren van de implementatie van de kennis op dit terrein zal ik tevens advies vragen aan de RVZ.

Wat betreft de gezondheidszorg asielzoekers zal in 1999 de overdracht van de zorg van het Centraal Orgaan Opvang Asielzoekers naar de GGD-en definitief vorm krijgen. Zorg blijft bestaan over de geestelijke gezondheid van de asielzoekers in relatie met de lange verblijfsduur in de centrale opvang. Een werkgroep waarin alle betrokken partijen participeren buigt zoekt oplossingen voor dit vraagstuk.

Door de invoering van de Koppelingswet per 1 juli 1998, kan ook het fonds voor de gezondheidszorg aan illegalen aan de slag. Dit fonds wordt beheerd door de Stichting Koppeling. Daarnaast wordt de monitoring van de problematiek ter hand genomen.

Geestelijke gezondheidszorg

Het beleid voor de geestelijke gezondheidszorg kent een aantal belangrijke doelstellingen, waaronder de vermaatschappelijking van de zorg, het vergroten van de samenhang en doelmatigheid van het zorgaanbod en het opvangen van de toenemende zorgvraag.

Wat betreft de vermaatschappelijking van de zorg worden goede vorderingen gemaakt: steeds meer GGZ-instellingen investeren in de ontwikkeling van extramuraal zorgvormen die hun patiënten in staat stellen om zich buiten de instellingsmuren staande te houden. Voorbeelden van deze zorgvormen zijn het casemanagement, de psychiatrische thuiszorg, het begeleid zelfstandig wonen, de dagbesteding en de arbeidsrehabilitatie.

Per 1 januari 1998 is het Besluit Zorgaanspraken zodanig aangepast dat GGZ-instellingen ook onderdelen van het in de zorgaanspraken geregelde zorgaanbod kunnen leveren. Om te garanderen dat GGZ-instellingen minimaal 5% zorgvernieuwing bieden, is een procedure afgesproken volgens welke aanbieders, cliënten en verzekeraars in onderling overleg vaststellen welke zorgvernieuwingactiviteiten prioriteit krijgen. Het College voor Ziekenhuisvoorzieningen heb ik gevraagd een uitvoeringstoets te verrichten omtrent de vraag op welke wijze in het licht van de vermaatschappelijking van de GGZ, de planningsnormen aangepast dienen te worden.

De samenwerking tussen het Algemeen Psychiatrisch Ziekenhuis (APZ), de Regionale Instelling voor Ambulante Geestelijke Gezondheidszorg (RIAGG), de Regionale Instelling voor Beschermd Woonvormen (RIBW) en de Psychiatrische Afdeling Algemene Ziekenhuizen (PAAZ) is in de afgelopen jaren enorm geïntensiveerd. Steeds vaker leidt deze samenwerking tot fusies tussen APZ, RIAGG en eventueel RIBW. Gezamenlijk is men verantwoordelijk voor een regionaal zorgaanbod, waarin basiszorg wordt aangeboden en op bovenregionaal niveau meer specialistische functies worden vervuld. De multifunctionele eenheden waarin genoemde aanbieders samenwerken, nemen in aantal toe en worden gezichtsbepalend voor de organisatie van de GGZ als het gaat om de extramuraal en kortdurende intramuraal zorg. Ook de samenhang met de algemene ziekenhuiszorg wordt via deze regionale psychiatrische centra versterkt.

De vraag naar GGZ-hulp neemt nog steeds sterk toe. Nu zoekt ongeveer 20% procent van de mensen met psychische problematiek hulp. Hoewel mensen soms herstellen zonder hulp van de GGZ is er ook sprake van onderconsumptie met negatieve effecten voor individu en samenleving. De verwachting is dat het percentage van mensen met psychische problemen dat hulp zoekt zal oplopen tot ongeveer 25%. Deze toenemende hulpvraag wordt zichtbaar in langer wordende wachttijden bij met name de ambulante GGZ. In 1998 heb ik extra middelen beschikbaar gesteld voor het terugbrengen van deze wachttijden. Voor deze gelden kwamen in aanmerking de RIAGG's, de poliklinieken van psychiatrische

ziekenhuizen en de vrijgevestigde psychiaters en psychotherapeuten. Voorts heb ik een aantal onderzoeken in gang gezet waarvan de resultaten eind 1998 beschikbaar komen. Deze zullen worden benut voor de verdere ontwikkeling van het wachttijdenbeleid.

In het licht van toenemende wachttijden is de doelmatigheid van het hulpaanbod een belangrijk aandachtspunt. In mei 1998 heeft de onderzoekscommissie Doelmatigheid RIAGG-activiteiten gerapporteerd. In haar rapport doet deze commissie aanbevelingen om de doelmatigheid van de hulpverlening door de RIAGG's te verbeteren. Deze aanbevelingen worden meegenomen bij de sectorale zorgvisie GGZ die ik eind dit jaar aan de Tweede Kamer zal aanbieden. Een belangrijke instrument bij de bevordering van de doelmatigheid van het zorgaanbod is de benchmarking die ontwikkeld wordt voor de AWBZ-gefinancierde zorg. Het NIVEL verricht onderzoek naar de effecten van goede samenwerking van de huisarts met de eerstelijnsdisciplines enerzijds en tussen de huisarts en de RIAGG/MFE anderzijds. De eerste resultaten van dit onderzoek komen in het najaar van 1998 beschikbaar. Op dit moment wordt met de modelprocedure van het Indicatieoverleg Geestelijke Gezondheidszorg geëxperimenteerd. Daartoe is er een regionaal indicatie-overleg GGZ opgestart en wordt er proef gedraaid met protocollen voor de indicatiestelling.

In toenemende mate bestaat er in het GGZ-veld belangstelling voor een betere (wetenschappelijke) onderbouwing en transparantie van het eigen handelen, onder meer in de vorm van standaarden en richtlijnen. Eind 1998 brengt de Raad voor Gezondheidsonderzoek advies uit over een versterking van het wetenschappelijk onderzoek op het terrein van de geestelijke gezondheidszorg. Mede aan de hand van dit advies zal samen met de verschillende partijen vorm gegeven worden aan een verbetering van de kennisoverdracht tussen onderzoek en praktijk.

Per 1 januari 1999 wordt de eigen bijdrage niet-klinische psychotherapie jaarlijks geïndexeerd op basis van de prijsindex voor de gezinsconsumptie.

Verslavingszorg

Uitgangspunten verslavingsbeleid handhaven

De aard van de drugproblematiek is voortdurend aan veranderingen onderhevig. De laatste jaren tekent zich een duidelijke verandering af in het middelengebruik. Het gebruik van cannabis, XTC en andere pillen is toegenomen. Daarnaast is er een groep ouder wordende verslaafden (de gemiddelde leeftijd nadert de 40 jaar) die in toenemende mate aan lichamelijke en geestelijke aandoeningen lijdt. Ook is er de laatste jaren steeds meer aandacht voor de overlast die in een aantal gevallen door verslaafden veroorzaakt wordt. Dit leidt ertoe dat de verslavingszorg veel energie steekt in het opvangen en behandelen van drugverslaafden. De aandacht voor de alcoholproblematiek dreigt daardoor te kort te schieten. Deze ontwikkelingen nopen tot voortdurende alertheid en het verleggen van accenten. Dat laat onverlet dat de hoofddoelstelling van het beleid gehandhaafd wordt : het beperken van risico's voor het individu, zijn/haar onmiddellijke omgeving en de samenleving als geheel. Specifiek voor het drugbeleid zal daarbij een evenwicht bewaard moet blijven tussen zorg, criminaliteitsbestrijding en het handhaven van de openbare orde. Dit evenwicht vereist een voortdurende afweging van belangen en een goede coördinatie met andere ministeries. Ook op het internationale vlak dient een afgewogen beleid gevoerd te worden.

Beleidsvoornemens verslavingszorg

De voornoemde ontwikkelingen vragen om aanpassing en vernieuwing van het behandelaanbod. In juni heeft de Tweede Kamer de reactie ontvangen op de nota «Resultaten scoren» van GGZ-Nederland. Daarin is aangegeven langs welke weg de vernieuwing en kwaliteitsverbetering in de verslavingszorg zijn beslag gaat krijgen. GGZ-Nederland heeft inmiddels het samenwerkingsverband dat met deze taak is belast ingesteld. Daartoe ontvangt GGZ-Nederland financiële ondersteuning. Bij de uitwerking van deze voornemens zal bijzondere aandacht worden gegeven aan de alcoholproblematiek. Een notitie met de stand van zaken op dit punt is de Tweede Kamer eveneens in juni jl. aangeboden. De overlastbestrijding is bij uitstek het terrein waarop in de afgelopen jaren in het kader van het landelijk overlastbeleid geëxperimenteerd is met nieuwe projecten. Recente gegevens bevestigen dat drugoverlast een geconcentreerd, maar hardnekkig verschijnsel is. Op basis van de evaluatie die in het voorjaar van 1999 verschijnt zal het overlastbeleid verder ontwikkeld worden.

De verslavingszorg zal bij de prioritering van werkzaamheden meer aandacht geven aan de mogelijkheid tot sociale integratie van ex-verslaafden. Daarnaast moet er ook een oplossing komen voor de groep verslaafden die niet in staat of bereid zijn tot een drugvrij leven. De realiteit leert dat er een zorgaanbod moet zijn dat deze groep helpt om een riskante periode zo goed mogelijk door te komen. Ervaringen uit het overlastbeleid leren dat laagdrempelige voorzieningen daarin een belangrijke rol kunnen vervullen.

De veranderde patronen in het druggebruik nopen tot innovatie van het preventiewerk, met een groter accent op kwaliteit en afstemming. De Landelijke Steunfunctie Preventie verslaving en middelengebruik (LSP) die inmiddels operationeel is, is hiervoor verantwoordelijk. Zij heeft inmiddels een inventarisatie gemaakt van preventieactiviteiten in ons land. Voor de uitvoering van het gehele LSP-programma ontvangen in 1999 het Trimbos-instituut en GGZ-Nederland respectievelijk f 300 000 en f 200 000,-.

De komende jaren wordt voor een preventiestrategie gekozen die te typeren is als «community approach». Hierin staat niet een bepaalde drug centraal, maar de leefwereld van jongeren (bijvoorbeeld uitgaan) en de genotmiddelen die daarbij een rol spelen. Voor 1999 heb ik f 2,3 miljoen gereserveerd voor de uitvoering van het integrale plan dat het Trimbos-instituut daartoe heeft opgesteld.

Voor de 06-informatielijn heb ik voor 1999 f 500 000 gereserveerd voor het Trimbos-instituut.

Monitoring en onderzoek zijn onmisbare voorwaarden voor een verantwoorde beleidsontwikkeling. Op korte termijn zullen de voornemens met betrekking tot het oprichten van een Nationale Drugmonitor Nederland aan de Tweede Kamer voorgelegd worden. Een eerste beleidsnotitie is al in september 1997 aangeboden.

De eerste fase van de het heroïne-experiment is afgelopen zomer in Rotterdam en in Amsterdam gestart. De eerste fase duurt drie maanden. Een aantal van 50 geselecteerde personen krijgt een combinatie van methadon en heroïne; de overige 120 alleen methadon.

Na de evaluatie (oktober 1998) en na overleg met de Tweede Kamer wordt dit experiment mogelijk uitgebreid tot 750 deelnemers.

Bij wijze van proef is op 3 locaties (grote stad, middelgrote stad, landelijke gemeente) gestart met onderdelen van het door het Trimbos-instituut ontwikkelde implementatieplan vaccinatie Hepatitis-B.

In 1999 wordt een experiment gestart met afkicken onder narcose. Het betreft een multicenter-studie waaraan in ieder geval zullen deelnemen: NOVADIC (Brabant), Jellinek (Amsterdam), Zeestraat (Den Haag), Sint Joseph Ziekenhuis Veghel, AIAR Amsterdam en Universiteit Nijmegen. Naast het Sint Joseph zullen nog enkele andere ziekenhuizen bij het project worden betrokken. Het experiment heeft een looptijd van 3 jaar, de kosten zijn f 1,2 miljoen op jaarbasis.

Thans wordt met een aantal onderzoeksinstituten overlegd over een verantwoord experiment met de medische toepassing van marihuana. Daarbij wordt ook onderzocht hoe de marihuana, die aan strenge kwaliteitseisen moet voldoen, volgens internationaal geldende regels ter beschikking gesteld kan worden.

In afwachting van een vervolgadvis van de Raad voor de Financiële Verhoudingen over een nieuwe verdelingsystematiek voor de specifieke uitkering verslavingsbeleid zal per 1 januari 1999 een AMvB specifieke uitkeringen van kracht worden die de bestaande verdeling vooralsnog handhaaft. Tegen deze achtergrond is besloten om de projectgelden voor het overlastbeleid die de afgelopen jaren op de VWS-begroting stonden (f 16,5 miljoen) toe te voegen aan de specifieke uitkering verslavingsbeleid.

Er is op internationaal niveau in toenemende mate belangstelling en waardering voor ons drugbeleid. Het internationaal drugbeleid kent de volgende doelstellingen: Het voldoen aan internationale verplichtingen onder andere voor wat betreft de bestrijding van aan drugs gerelateerde criminaliteit; het creëren van begrip voor het Nederlandse beleid; de beïnvloeding van het internationaal drugbeleid cq. het beleid van internationale organisaties; de uitwisseling van kennis en ervaring en het (bescheiden) ter beschikking stellen van expertise en financiële middelen ter ondersteuning van de opbouw van verslavingsbeleid in een aantal landen.

Voor 1999 gelden hierbij de volgende prioriteiten. Bilateraal zal met de prioriteitslanden, zoals die VWS-breed zijn vastgesteld (verwezen zij naar hoofdstuk 2n van de begroting), de samenwerking op het terrein van preventie, onderzoek en zorg verder worden uitgebouwd. Hieronder vallen de intensivering van de verbeterde relatie met Frankrijk en de Benelux landen. Bijzondere aandacht zal gegeven worden aan het uitwerken van de samenwerking en ondersteuning van de Nederlandse Antillen en Aruba en met de landen in Oost Europa die in de nabije toekomst toe zullen treden tot de Europese Unie. Een adequate voorlichting over het heroïne-experiment zal negatieve beeldvorming in het buitenland moeten voorkomen.

Multilateraal zal de nadruk liggen op de follow-up van de speciale vergadering van de Verenigde Naties inzake drugs, de lange termijn (post 2000) EU drugstrategie, inhoudelijke betrokkenheid bij het Oost Europa programma van de EU en de inhoudelijke en financiële ondersteuning van de Pompidougroep van de Raad van Europa.

f. Gehandicaptenbeleid

Algemeen

Mensen met een handicap zijn zich de afgelopen jaren steeds meer bewust geworden van het feit dat zij mondige burgers zijn, met rechten en plichten, net als iedereen.

Mensen met een handicap die een beroep doen op voorzieningen moeten in staat worden gesteld om voor zichzelf op te komen als zelfbewuste en kritische consumenten, die keuzen maken op basis van kwaliteit, bereikbaarheid en toegankelijkheid.

Lange tijd leek deze rol van zelfbewuste en kritische consument voor mensen met een ernstige (verstandelijke) handicap een te ambitieuze, c.q. een niet-realistische doelstelling. In een samenleving waarin vooral verbaal wordt gecommuniceerd stonden zij buitenspel. Verbale communicatie is echter niet de enige methode om wensen te articuleren. De ontwikkeling rond de standaardisatie van de gebarentaal is een voorbeeld van het erkennen van de mogelijkheden van mensen met een handicap. Met kleinschaligheid, gestructureerde dagbesteding en persoonsgebonden budgetfinanciering worden de grenzen steeds verder verlegd. Deze tendensen bieden mogelijkheden om impulsen te geven aan de arbeidsparticipatie van mensen met een verstandelijke handicap. Zorgvoorzieningen hebben hierbij een taak om mensen de weg te wijzen naar het gebruik van bestaande wet- en regelgeving gericht op (re-)integratie op de arbeidsmarkt.

Interdepartementaal en internationaal gehandicaptenbeleid

Op 29 september 1997 verscheen de tweede en laatste actualisatie van het Meerjarenprogramma intersectoraal gehandicaptenbeleid 1995–1998 «De perken te buiten» (Kamerstukken II, 1997–1998, 24 170, nr. 33). De Interdepartementale commissie voor een Samenhangend en Gecoördineerd beleid voor mensen met een handicap en/of chronische ziekte (ISG) werkt thans aan het opstellen van een nieuw meerjarenprogramma 1999–2002. De afgelopen periode heeft de ISG zich meer in het bijzonder beziggehouden met het onderwerp Gelijke rechten gehandicapten en chronisch zieken. Namens het kabinet zond de Staatssecretaris van VWS, als bewindspersoon belast met de coördinatie van het gehandicaptenbeleid, op 31 maart 1998 hierover een «Proeve van wet» aan de Tweede Kamer (Kamerstukken II, 1997–1998, 24 170, nr. 36). In die brief is ook de verdere voortgang van het traject beschreven, waarover begin 1999 zal worden gerapporteerd. Centraal daarbij staat of op basis van de «Proeve van wet» een wetsvoorstel kan worden voorbereid. In het Regeerakkoord is deze inzet bekrachtigd.

Een belangrijke gebeurtenis was het Wereldcongres van Inclusion International, dat eind augustus 1998 in Den Haag werd gehouden. Inclusion International (voorheen: International League of Societies for persons with Mental Handicaps) is op mondiaal niveau de koepelorganisatie voor verenigingen van ouders van verstandelijk gehandicapte kinderen. De Federatie van Ouderverenigingen trad op als gastheer. Een deel van de congreskosten werd door VWS gesubsidieerd.

Op Europees niveau concentreren de – in omvang sterk verminderde – activiteiten voor gehandicapten zich rond het Europese Forum van gehandicaptenorganisaties en de High Level Group van (ambtelijke) vertegenwoordigers van de lidstaten.

Gehandicaptenzorg

In de gehandicaptenzorg wordt gewerkt aan de omslag van een aanbodgericht naar een vraaggestuurde zorg. Thans worden verschillende bouwstenen, zoals de omschrijving van zorgproducten en een instrument voor zorgzwaartebepaling, ontwikkeld. In de loop van 1999 zal het ontwerp van een nieuwe vraaggestuurde financieringssysteem gereed zijn.

Voor maatregelen, die verband houden met de bestrijding van de wachtlijsten en het gebrek aan voldoende gestructureerde dagbesteding in de gehandicaptenzorg wordt verwezen naar het JOZ 1999.

In 1998 heeft de Persoonsgebonden budgetfinanciering (PGB) zich gestabiliseerd. De Sociale Verzekeringsbank werd belast met het uitvoeren van de twee huidige PGB-regelingen. De evaluatie van deze wijze van zorgfinanciering, die bij uitstek geschikt is om de omslag tot stand te brengen van een aanbod- naar een vraaggestuurde zorg, is bij brief van 30 maart 1998 van de Staatssecretaris van VWS aan de Tweede Kamer gezonden (Kamerstukken II, 1997–1998, 25 657, nr. 4). In het Regeerakkoord 1998 is over het PGB onder meer afgesproken dat het volume van bestaande regelingen (verstandelijk gehandicaptenzorg en verpleging en verzorging) verder wordt uitgebreid. Tevens is afgesproken dat de uitvoeringssystematiek meer gebruikersvriendelijk zou worden. Hiertoe worden nadere plannen ontwikkeld. Afspraken hieromtrent zullen meelopen in de meerjarenafspraken met de zorgsectoren.

Over de vormgeving van het nieuwe indicatiebeleid zond de Staatssecretaris van VWS op 9 maart 1998 een voortgangsnotitie aan de Tweede Kamer (Kamerstukken II, 1997–1998, 24 333, nr. 39). Door de veldpartijen en het ministerie is met voortvarendheid de verdere implementatie ter hand genomen. In de zomer van 1998 is een zevental regionale pilots gestart, om ervaring op te doen met de integrale protocollering, de ketenbenadering (i.c. de koppeling van vraagverduidelijking, feitelijke indicatiestelling, zorgtoewijzing en wachtlijstbeheer) en de opbouw van een landelijk facilitair Centrum Indicatiestelling Gehandicaptenzorg (CIG). Overigens zijn ook in «aanpalende» sectoren faciliterende landelijke structuren gerealiseerd (sociale werkvoorziening) dan wel in opbouw (speciaal onderwijs). Tijdens een op 25 maart 1998 door de ISG bijeen geroepen Rondetafelconferentie over integrale indicatiestelling gehandicaptenbeleid bleek dat de noodzakelijke onderlinge afstemming, die vanuit het perspectief van de cliënt zozeer gewenst wordt, hiermee een belangrijke stimulans krijgt.

Per 1 januari 1999 moet duidelijk zijn hoe de beoogde professionalisering en samenhang binnen de categoriale gehandicaptenzorg vorm krijgt. Het model zou dan ook regeltechnisch – via aanpassing van het Zorgindicatiebesluit per die datum vastgelegd kunnen worden, waarbij de feitelijke invoering bepaald wordt op 1 januari 2000. Op deze manier heeft de sector nog een jaar de tijd om de overgang naar het nieuwe systeem voor te bereiden. De verandering van en de regelgeving rond het ZorgRegistratie Systeem (ZRS) dient hieraan parallel te lopen.

De bestaande, traditionele gehandicaptenzorg in Nederland biedt een uniform en collectief hulpaanbod voor een groep als geheel. De groep en niet de individuele gehandicapte met zijn specifieke hulpvraag is het uitgangspunt van de zorgverlening. De voorzieningen zullen evenwel op termijn moeten voldoen aan het principe van vraaggestuurde zorg, hetgeen tot uitdrukking komt in kleinschaliger huisvestingssituaties en scheiding van de drie levenssferen: wonen, werken/dagbesteding en vrije tijd. Gelegenheden die zich aanbieden moeten worden aangegrepen om bij een verbouwing of een verhuizing de nieuwe zorgvisie gestalte te geven. Het congres «Buitengewoon wonen: kleinschalig wonen met begeleiding en zorg», dat op 17 juni 1998 werd georganiseerd door de Stuurgroep Experimenten Volkshuisvesting (SEV), markeerde de ommekeer in het denken dat hierover inmiddels in kringen van zorgvragers en -aanbieders heeft plaatsgevonden.

Mede in verband hiermee zal de bestaande – als star gekenmerkte – verdeling van het zorgpakket in vier aanspraken, te weten de inrichting, het gezinsvervangende tehuis, het dagverblijf en de ambulante hulpverlening, op termijn worden vervangen door een systeem waarbij individuele zorg-op-maat wordt geboden. Daarvoor is het noodzakelijk dat lopende trajecten van indicatiestelling, de verbetering van de informatie over het zorgproces (en -voorziening) en de koppeling tussen zorgbudgetten enerzijds en zorgmodules en zorgzwaarte anderzijds op elkaar worden

afgestemd. Alle inspanningen zijn erop gericht om per 1 januari 1999 de regeling subsidiëring zorg-op-maat van de Ziekenfondsraad in te trekken en te vervangen door het flexibiliseren van de aanspraken in de gehandicaptenzorg. Begin november zal worden besloten of invoering per 1 januari verantwoord is. Dit zal aan de Tweede Kamer worden bericht.

Welzijn gehandicapten

Tussen de Stichting Patiëntenfonds en het Ministerie van VWS bestaat overeenstemming over de vraag voor welke activiteiten organisaties voor subsidie kunnen aankloppen.

Een duidelijk onderscheid tussen enerzijds de op «empowerment» en op algemene maatschappelijke integratie/participatie gerichte activiteiten (Welzijnswet) en anderzijds de specifiek op de versterking van de positie van de patiënt/cliënt in de zorgsector (Patiëntenfonds) staat daarbij voorop.

Parallel hiermee wordt door de landelijke koepelorganisaties voor mensen met een verstandelijke of lichamelijke handicap, c.q. chronische ziekten gewerkt aan het bereiken van meer intensieve samenwerking, betere afstemming en bundeling van krachten.

Deze mogelijke herstructurering moet worden gezien in samenhang met de beleidsvoornemens op het gebied van patiënten/consumentenbeleid. Zoals de staatssecretarissen van VWS en SZW schrijven in de brief van 3 juni 1998 aan de Tweede Kamer, zal daarbij een meerjarentraject in gang gezet moeten worden met als eindperspectief een niet-vrijblijvende samenwerking c.q. integratie van (koepels van) patiënten/cliëntenorganisaties daar waar dat tot versterking en efficiency leidt. In overleg met het Nederlandse Patiënten/Consumenten Platform (NP/CF), Gehandicaptenraad, Federatie van Ouderverenigingen en het Werkverband van Organisaties van Chronisch Ziekten (WOCZ) zal daartoe in de komende kabinetsperiode helderheid moeten komen over randvoorwaarden en uitgangspunten van een dergelijk traject alsmede een stappenplan voor de korte en de middellange termijn.

In dit verband verdienen eveneens aandacht de organisaties die hun bestaansrecht ontleen aan het overkoepelen van cliëntenraden (in de zin van de Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen). Voor zover hiervoor in het verleden structurele subsidies beschikbaar waren, dienen deze budgettair neutraal te worden overgeheveld naar de budgetten van de zorgaanbieders, die gehouden zijn deze raden in stand te houden.

Binnen het begrotingsartikel gehandicaptenbeleid komt in 1999 door herallocatie ruimte beschikbaar voor het Nederlandse Gebarenteam (als gevolg van het kabinetsstandpunt op het advies «Méér dan een gebaar» van de Commissie Nederlandse Gebarentaal), pilots community care (als gevolg van het advies dat daarover wordt uitgebracht door de hiervoor door de Staatssecretaris van VWS geïnstalleerde werkgroep onder leiding van het NIZW), alternatieve/non verbale communicatietechnieken bij ernstig verstandelijk gehandicapten, beeldvorming lichamelijke gehandicapten, arbeidsintegratie MBO-schoolverlaters met een lichamelijke handicap (in samenwerking met SZW, OCenW en het Landelijk Instituut voor Sociale Verzekeringen) en SEV-projecten kleinschaligheid.

g. Ouderenbeleid

Algemeen

In het algemene beleid van de overheid dienen randvoorwaarden te worden gerealiseerd die de zelfstandigheid, de maatschappelijke participatie van de burgers, dus ook van ouderen, bevorderen. Belangrijke

onderdelen van het ouderenbeleid zijn dan ook te vinden in de algemene beleidsuitgangspunten van het kabinet. In enkele gevallen moeten voor ouderen echter specifieke barrières worden geslecht. Vaak gaat het hier om verkeerde beeldvorming, waarbij ten onrechte wordt benadrukt wat ouderen niet meer kunnen in plaats van wat zij wél kunnen. Het kabinet bestrijdt deze ontwikkelingen, onder andere door het tegengaan van leeftijdsdiscriminatie.

Meer en meer zal ook de aandacht gericht worden op wat men wel noemt de ouderen als bron van menselijk kapitaal.

Voor kwetsbare ouderen dient vanzelfsprekend een adequaat aanvullend beleid gevoerd te worden. Samenhang tussen terreinen als wonen, welzijn, zorg en veiligheid is daarbij een belangrijk uitgangspunt.

De demografische ontwikkeling brengt met zich mee dat de Nederlandse samenleving binnen afzienbare termijn een groep van zo'n twee miljoen ouderen in de leeftijdsgroep 55 tot 75 jaar zal omvatten. Ook bij krachtige en succesvolle voortzetting van het beleid om ouderen langer bij het arbeidsproces betrokken te houden, zal het merendeel van deze groep geen betaalde arbeid (meer) verrichten, maar wel redelijk tot zeer vitaal zijn. Zij vormen daarmee een onschatbare bron van kennis en levenservaring en kunnen een enorme bijdrage leveren aan de samenleving. Veel ouderen doen dit overigens nu al in de vorm van bijvoorbeeld vrijwilligerswerk, bestuurswerk, en het verlenen van allerlei diensten. Het beleid dient nog meer gericht te zijn op het verzilveren van de waarde die ouderen vertegenwoordigen. Dat kan vooral op lokaal niveau gebeuren, binnen, maar ook tussen generaties. Het begrip «intergenerationele solidariteit», vanouds vooral doelende op «jongeren voor ouderen», krijgt daarmee een meerzijdige betekenis.

Een dergelijke benadering past uitstekend binnen de speerpunten van algemeen welzijnsbeleid, waarvan versterking van de sociale infrastructuur er één is. Daarbij zal tevens een relatie worden gelegd met de resultaten van de Commissie Onderzoek lokale infrastructuur over versterking van de sociale infrastructuur in de grote steden.

Vanzelfsprekend zal een bijdrage van ouderen aan de (lokale) samenleving uitsluitend vrijwillig kunnen plaatsvinden. Gelet op het enthousiasme waarmee ouderen al langer aan allerlei maatschappelijke activiteiten deelnemen is een zeker optimisme op zijn plaats.

Met de ouderenorganisaties en VNG wordt momenteel bezien in hoeverre op landelijk niveau het lokale ouderenbeleid kan worden gestimuleerd en gefaciliteerd.

De in 1975 landelijk ingevoerde Pas 65 is een instrument voor de sociaal-culturele participatie van ouderen. Nationale en Europese ontwikkelingen vormen de belangrijkste aanleidingen de ouderen zelf nauwer te betrekken bij de vormgeving en uitvoering van het Pas 65 – beleid. Een door mij ingestelde adviesgroep (samengesteld uit bestuurlijke vertegenwoordigers van de Nederlandse ouderenorganisaties) zal op basis van een gebruikersen marktonderzoek zo mogelijk eind 1998 advies uitbrengen over een toekomstige beheersstructuur.

Een nieuwe intersectorale nota over het ouderenbeleid zal vóór het zomerreces van 1999 naar de Tweede Kamer worden gezonden. Meer dan in voorgaande jaren het geval was, zal deze nota het product zijn van een intensieve gedachtenwisseling met maatschappelijke organisaties, experts en ouderen (organisaties). De voorbereidende werkzaamheden voor deze nota zijn in volle gang. In het najaar 1998 vinden in dit kader enkele conferenties met het veld plaats over specifieke speerpunten van intersectoraal ouderenbeleid voor de komende jaren.

Internationaal jaar

1999 is door de Verenigde Naties uitgeroepen tot het Internationaal Jaar van de Ouderen met als hoofdthema: «Een samenleving voor alle leeftijden». Gelet op de uitstekende ervaringen die met de organisatie van het Europese Jaar van de Ouderen 1993 zijn opgedaan zullen de activiteiten in dit kader wederom gecoördineerd worden door een nationaal comité. Het Comité Nationale Dag van de Ouderen werkt al enkele jaren samen met nationale en internationale (private en publieke) organisaties. In 1999 zullen rond verschillende deelthema's activiteiten worden uitgevoerd, zoals over ouderen en ontwikkelingssamenwerking én ouderen en de nieuwe media. De Nationale Dag van de Ouderen (1 oktober) is één van de traditionele hoogtepunten; in 1998 zal rond deze Dag het Jaarprogramma 1999 worden gepresenteerd.

Allochtone ouderen

Het beleid om allochtone ouderen in staat te stellen in Nederland waardig oud te worden wordt voortgezet. De gedachtenvorming rond het vraagstuk om al of niet eigen, identiteitgebonden voorzieningen voor deze ouderen tot stand te brengen is nog niet afgerond. Een eerste onderzoek en consultatie van de vooralsnog meest in aanmerking komende zelforganisatie, de Nederlandse Islamitische Bond voor Ouderen (NISBO), wijzen zeker niet zonder meer in de richting van specifieke, identiteitgebonden voorzieningen. De behoefte aan zuiver intramurale zorgvormen als verzorgingshuizen en verpleeghuizen is, gegeven de leeftijdsopbouw van de groep allochtonen, op dit moment nog niet zeer groot. Verschillende wat lichtere vormen van geclusterd wonen met een zekere zorggarantie lijken echter al wel in een behoefte te voorzien. Via enkele experimenten kan op dit terrein ervaring worden opgedaan; het stimuleren van het geven van voorlichting vindt daarnaast voortgang.

Onderzoek

De Longitudinaal Ageing Study Amsterdam (LASA) wordt voortgezet; bevorderd zal worden dat de (tussen-)resultaten op ruime schaal bekend gemaakt worden. Daarbij zal, meer dan in het verleden, aandacht geschonken worden aan de toepassing van deze resultaten. Het programma Succesvol Ouder Worden, dat door VWS samen met het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (OC&W) bij de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO) is ondergebracht, neemt in 1999 een aanvang met concrete onderzoeksprojecten.

Het 5e Kaderprogramma Onderzoek en Technologische Ontwikkeling van de Europese Commissie zal een impuls geven aan het ouderenonderzoek in Europees verband.

Modernisering Ouderenzorg

In december 1997 heeft het SCP het rapport «Vraagverkenningen wonen en zorg voor ouderen» uitgebracht (Kamerstukken II, 1997-1998, 25 351, nr. 18). Daarin wordt inzicht gegeven in de op grond van de demografie en andere trends te verwachten vraag naar zorg en huisvesting door ouderen. Het rapport geeft aan dat ondanks een te verwachten relatieve daling van de zorgvraag, de sterke stijging van het aantal ouderen zal leiden tot een forse toename in absolute zin. Het beleid in de komende jaren zal daar op in moeten spelen. Het Regeerakkoord onderstreept die prioriteit.

In de afgelopen vier jaar is veel gedaan om een goed fundament te leggen voor het toekomstige beleid en zijn ook reeds aanzetten gegeven.

Gewezen kan onder meer worden op:

- een omvangrijk bouw- en renovatieprogramma voor verpleeghuizen, waarbij vergroting van de privacy een belangrijke plaats inneemt;
- het opzetten van onafhankelijke regionale indicatieorganen voor een integrale beoordeling van zorg voor onder andere ouderen (verpleeghuis, verzorgingshuis, thuiszorg) met zo mogelijk ook samenhang met de Wet voorzieningen gehandicapten;
- verandering van de financiering van verzorgingshuizen door het tot stand komen van de Overgangswet verzorgingshuizen. Dit moet in 2001 leiden tot opname van verzorgingshuiszorg als aanspraak in de AWBZ;
- onderzoek in samenwerking met de sectoren naar de verandering in zorgzwaarte en werkdruk en de noodzaak in te spelen op verandering in samenstelling van de groep kwetsbare ouderen die een beroep doen op intramurale voorzieningen;
- onderzoek naar en bevordering van de samenhang in het aanbod aan voorzieningen voor ouderen (verpleeghuizen, verzorgingshuizen, thuiszorg);

Hier zal de komende jaren mee worden doorgegaan. Naar verwachting zal vóór 1 januari 1999 aan het parlement een voorstel worden aangeboden over de vormgeving van de opname van verzorgingshuiszorg in de AWBZ.

Het gedwongen, administratief, scheiden van wonen en zorg in bestaande instellingen wordt door het kabinet niet als een zinvolle beleidsontwikkeling beschouwd, gezien de kosten die daarmee gemoeid zijn. De aandacht zal juist gericht worden op een verbetering van de samenwerking tussen de afzonderlijke instellingen die extramurale zorg en dienstverlening aanbieden en wooncorporaties. Intramurale opname moet beperkt blijven tot diegenen voor wie dit strikt noodzakelijk is. Bij de programmering voor de intramurale voorzieningen, zowel bij renovatie, vervangende nieuwbouw en uitbreiding, zal met dit samenspel van factoren rekening worden gehouden.

In een werkgroep van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en Milieubeheer (VROM) wordt samen met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en de koepel van de woningcorporaties Aedes, onderzocht welke bouwkundige voorzieningen noodzakelijk zijn om te komen tot vormen waarin wonen en zorg voor ouderen zijn geïntegreerd. Dit mede om te komen tot de optimale randvoorwaarden om het zelfstandig en geclusterd wonen met een gedifferentieerd zorgaanbod mogelijk te maken. In dat kader zal ook de mogelijke vorming van een woonzorgstimuleringsfonds worden gezien.

Verzorgings- en verpleeghuizen

Voor een uitgebreide beschrijving van het zorgaanbod, zoals dat geleverd wordt in, vanuit en onder verantwoordelijkheid van verpleeghuizen en verzorgingshuizen, wordt verwezen naar hoofdstuk 7 van het JOZ 1999.

Het ingezette beleid ter verbetering van de privacy in verpleeghuizen zal de komende jaren worden voortgezet. De inzet van de afgelopen jaren leidt er toe dat in de komende jaren de beoogde (bouwkundige) verbeteringen op het gebied van de privacy ook daadwerkelijk tot stand komen. Het afgelopen jaar is de werkdruk in de intramurale voorzieningen een belangrijk aandachtspunt geweest. De toenemende vergrijzing en de daaruit voortvloeiende verzwaring van de zorgvraag, in combinatie met de moeite die het soms kost voldoende geschoold personeel aan te trekken, heeft de werkdruk in de instellingen aanzienlijk verhoogd. Door

een onderzoek van het bureau Van Loveren is er voor de verzorgingshuizen inzicht ontstaan over de groei van de zorgzwaarte van de bewoners van die instellingen en de consequenties die daaruit voor het personeel, het management en de organisatie moeten worden getrokken. Voor de verpleeghuizen zal binnenkort een dergelijk onderzoek worden afgerond.

Het verkrijgen van dergelijke geobjectiveerde gegevens passen in het meer algemene beleid van het ministerie om inzicht in en informatie over aard en structuur van de zorg binnen instellingen te hebben, om een zo efficiënt mogelijke aanwending van beschikbare middelen te bereiken. Mede in dat licht is er ook een aanvang genomen met een studie naar de mogelijkheden tot benchmarking in de sector verzorging en verpleging. Door een extern onderzoeksbureau wordt daartoe een voorstel uitgewerkt.

De lengte van wachtlijsten en wachttijden wordt in het algemeen beschouwd als een goede indicator of er wel of geen capaciteitstekorten bestaan in een sector. Over de lengte van de wachtlijsten in de sector ouderenzorg en de waarde en betekenis ervan is in de laatste jaren veel gesproken. Het blijkt dat over de lengte van de wachtlijsten al jaren grote verschillen van inzicht bestaan. Met het veld wordt er gewerkt aan een goede en eenduidige bepaling van de wachtlijsten.

Zoals in het Regeerakkoord is aangegeven, heeft het kabinet het terugdringen van de wachtlijst tot een aanvaardbare wachtlijst als een van zijn speerpunten aangemerkt. In de komende meerjarenafspraken met het veld zal dit punt nadrukkelijk aan de orde komen. Daarbij gaat het niet alleen om de wachtlijsten voor verzorgings- en verpleeghuizen. Ook de mogelijkheden van aanpalende voorzieningen zoals de thuiszorg zullen bij het terugdringen van de wachtlijsten worden betrokken.

h. Curatieve somatische zorg

Voor een beschrijving van het beoogd beleid op het terrein van de curatieve somatische zorg wordt verwezen naar hoofdstuk drie van het JOZ 1999. Hier worden in het kort de niet direct tot het JOZ behorende beleidsterreinen beschreven. Het gaat daarbij om beroepen en opleidingen, orgaandonatie, thuiszorg, spoedeisende medische hulpverlening, palliatieve zorg en medisch-ethische vraagstukken.

Opleidingen

Het kabinet vindt het arbeidsmarkt-vraagstuk op het zorgterrein een belangrijk onderwerp. Voor het vraagstuk in het algemeen wordt verwezen naar hoofdstuk 2o van deze Memorie van Toelichting. Onderstaand wordt ingegaan op de opleidingen en beroepen op het terrein van de curatieve somatische zorg.

Het Nederlands Instituut voor Zorg en Welzijn (NIZW) zal in opdracht van de Raad voor het Beroepsonderwijs en de Volwasseneneducatie (Bve Raad) en het Landelijk Orgaan van het beroepsonderwijs gezondheidszorg, dienstverlening, welzijn en sport (OVDB) in de komende jaren de kwalitatieve en kwantitatieve effecten van de invoering van het nieuwe opleidingsstelsel verpleging en verzorging evalueren.

De resultaten van de pilotstudies naar kwalificatieniveau 1 zijn in maart 1998 beschikbaar gekomen. Kwalificatieniveau 1 heeft betrekking op het laagste niveau (assisterende) in het nieuwe opleidingsstelsel voor verpleging en verzorging. De behoefte aan deze assistierenden is er vooral bij de thuiszorg en de verzorgingshuizen. De studielast van de opleiding op kwalificatieniveau 1, uitgedrukt in normatieve studie jaren, bedraagt

tenminste een half jaar en ten hoogste een jaar. De eindtermen voor deze opleiding zijn vooralsnog niet ingediend.

Met de werkgevers in de zorgsector zal in het kader van de meerjarenafspraken nog nadere besluitvorming over invoering ervan plaatsvinden.

Een plan van aanpak voor de uitwerking van de verplichte periodieke registratie voor de acht artikel 3 beroepen uit de Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg (BIG) is opgesteld. Een belangrijke voorwaarde is dat bij periodieke registratie geen sprake hoeft te zijn van dubbele registratie voor de specialisten die op grond van de Wet BIG zijn erkend. Continuering van de inschrijving in het specialistenregister moet voldoende zijn voor continuering van de inschrijving in het BIG-register. Tevens vindt uitwerking plaats van de regeling van de specialismen op grond van artikel 14 van de Wet. Uitvoeringstechnische en financiële aspecten spelen hierbij een rol.

Betrokken partijen in het veld hebben een Landelijk Platform Oogzorg in het leven geroepen. De doelstelling ervan is te komen tot goede onderlinge afspraken tussen de verschillende oogzorgberoepen voor een effectieve en doelmatige oogzorg. Het platform krijgt een financiële bijdrage voor de uitwerking van deze doelstelling.

Het door partijen (beroepsgroep, zorgorganisaties en financiers) in te stellen capaciteitsorgaan zal ramingen gaan maken over het gewenste aantal opleidingsplaatsen van de medische en tandheelkundige vervolgopleidingen. Het capaciteitsorgaan zal een subsidie ontvangen van het Ministerie van VWS. Op grond van het op te stellen capaciteitsplan en het bestuurlijk overleg daarover zullen binnen het macrobudgettaire kader zorg middelen beschikbaar worden gesteld voor de realisering van de gekozen prioriteiten. Een door partijen op te richten college zal toezicht houden op de toedeling van de plaatsen over de individuele instellingen. Het is de bedoeling de meerkosten van het opleiden in de budgetten te oormerken.

Het Nationaal Ziekenhuisinstituut (NZi) doet op basis van de huidige situatie onderzoek naar de kosten en de opbrengsten van de externe leerwerkperiode (ELWP) voor huisartsen in opleiding. Het onderzoek wordt gehouden in ziekenhuizen, RIAGG's en verpleeghuizen, waar huisartsen in opleiding stages lopen. De uitkomsten ervan zullen worden vertaald naar de nieuw op te zetten situatie voor het tweede jaar.

Thuiszorg

Door fusies is in 1998 het aantal thuiszorgorganisaties afgenomen. Het aantal thuiszorgorganisaties begin 1998 bedroeg 123. De fusies zijn mede ingegeven door de eis dat thuiszorgorganisaties vanaf 1999 het integrale pakket thuiszorg moeten leveren. Onder integraal pakket wordt verstaan verpleging, verzorging, huishoudelijke hulp en het in bruikleen verstrekken van verpleegartikelen.

Een toename van het aantal thuiszorgorganisaties door nieuwkomers is niet te verwachten. Immers, het besluit om de marktwerking in de thuiszorg op te schorten houdt in dat er in principe geen nieuwe thuiszorgorganisaties worden toegelaten. Met ingang van 1 januari 1998 is het categoriaal toelatingsregime veranderd in een systeem waarbij thuiszorginstellingen weer afzonderlijk bij ministeriële beschikking worden toegelaten. De verzoeken van instellingen om toelating worden beoordeeld aan de hand van de «Tijdelijke regeling spreiding en behoefte».

Voor intensieve thuiszorg geldt met ingang van 1 januari 1998 een subsidieregeling ex AWBZ. Om de intensieve thuiszorg te kunnen regelen,

moest de AWBZ-thuiszorg worden begrensd. Op basis van jurisprudentie was in de AWBZ-aanspraak in eerste instantie een maximering tot drie uren aangebracht in het onderdeel verpleging en verzorging. In de loop van 1998 werd duidelijk dat deze maximering voor een beperkte groep patiënten problemen opleverde. Voor deze groep patiënten, die meer dan voor drie uur verpleging en verzorging zijn geïndiceerd, is de subsidie-regeling Intensieve Thuiszorg uitgebreid.

Bij alle thuiszorgorganisaties die in 1997 de aanspraak thuiszorg leverden wordt een benchmarkonderzoek uitgevoerd. Het onderzoek heeft betrekking op de doelmatigheid en kwaliteit van de thuiszorgorganisaties. Naast het realiseren van verbeteringen bij de organisaties is een achterliggend doel om, binnen het macrokader en de wettelijke aanspraken, te komen tot een systeem van outputfinanciering in 2001.

Palliatieve zorg

In de begroting is vanaf 1998 per jaar f 7 miljoen ter beschikking gesteld voor de verdere ontwikkeling van palliatieve zorg. Deze ontwikkeling zal plaatsvinden vanuit een vijftal academische medische centra. De door hen ingediende voorstellen zijn getoetst door een ingestelde onafhankelijke commissie. De twee speerpunten van beleid die verder moeten worden ontwikkeld door deze centra zijn enerzijds kennisoverdracht en deskundigheidsbevordering en anderzijds aanpassing van de zorgstructuur van de palliatieve zorg.

Van deze f 7 miljoen zal gedurende de eerste twee jaar een deel worden gebruikt voor de integratie van de hospices en de hospice-achtige zorg in de reguliere gezondheidszorg. Dit gebeurt onder leiding van een onafhankelijke TaskForce.

Medisch-ethische vraagstukken

De zich in hoog tempo ontwikkelende mogelijkheden tot het kloneren van dieren leidden internationaal tot veel discussie over de mogelijkheid om ook mensen te kloneren en tot vragen over de aanvaardbaarheid daarvan. Internationale organisaties waren het snel eens over de noodzaak van een mondiaal verbod op het kloneren van menselijke individuen. Nederland ondertekende daartoe het «Protocol on the prohibition of the cloning of human beings» van de Raad van Europa. De aanvaardbaarheid van en de mogelijkheden tot het gebruik van kloneringstechnieken voor niet-reproductieve doeleinden heeft de komende tijd de aandacht.

Voortdurend is er op het terrein van de medische ethiek en de biotechnologie sprake van ontwikkelingen, die bij sommigen in de samenleving misverstanden en gevoelens van onbehagen oproepen. Er is om die reden een grotere nadruk komen te liggen op de organisatie van maatschappelijke debatten. Een debat maakt het mogelijk om onder andere door het geven van informatie en het organiseren van bijeenkomsten de meningsvorming in de bevolking te stimuleren en uitleg te geven over ingewikkelde vraagstukken. Misverstanden kunnen daarmee worden weggenomen en vaak ook gevoelens van onbehagen. Het afgelopen jaar is een eerste debat van start gegaan, met als onderwerp kloneren.

Op het terrein van actief levensbeëindigend handelen zijn in maart en april 1998 in de Tweede en Eerste Kamer de AMvB artikel 10 Wet op de lijkbezorging en de bijbehorende ministeriële regeling besproken, waarin de gewijzigde meldingsprocedure euthanasie en de regionale toetsingscommissies ter beoordeling van euthanasie en hulp bij zelfdoding worden geregeld.

De regeling wordt per 1 november 1998 van kracht en de toetsingscommissies zullen per die datum hun werkzaamheden aanvangen.

De regeling van levensbeëindigend handelen niet op verzoek zal in de komende kabinetsperiode aan de orde komen.

Een bijzondere groep in het kader van deze regeling vormen de pasgeborenen met ernstige aandoeningen. Bij de totstandkoming van de regeling zal mede gebruik worden gemaakt van de aanbevelingen van de overleggroep zorgvuldig medisch handelen rond het levenseinde van pasgeborenen met ernstige aandoeningen die tijdens de vorige kabinetsperiode een rapport over een regeling ter zake heeft uitgebracht.

Het kabinet acht het van belang de rol van artsen bij euthanasie in het Wetboek van strafrecht vast te leggen: een arts die aan alle zorgvuldigheidseisen voldoet én de meldingsplicht vervult is niet strafbaar. Het kabinet neemt hiertoe het initiatiefwetsvoorstel ter zake ongewijzigd over en zal dit terstond als eigen wetsvoorstel voor advies aan de Raad van State voorleggen.

De Gezondheidsraad heeft gedurende de afgelopen kabinetsperiode een omvangrijk adviesproject afgerond op het terrein van in-vitrofertilisatie en alles wat daar mee samenhangt. Op basis hiervan is een nieuw planningsbesluit ex Wet op de bijzondere medische verrichtingen in het leven geroepen. In dit besluit is een aantal onderwerpen geregeld in afwachting van de totstandkoming van regeling in de Wet inzake handelingen met geslachtscellen en embryo's, die naar verwachting in de komende kabinetsperiode afgerond zal kunnen worden.

Wet op de orgaandonatie

De invoering van de Wet op de orgaandonatie (WOD) is volgens plan verlopen. Sinds 1 september 1998 is de WOD volledig in werking getreden en kan het donorregister worden geraadpleegd. Het donorregister bevat thans de wilsbeschikking van meer dan 4,3 miljoen ingezetenen. In februari en maart 1999 vindt een nieuwe registratie-campagne plaats die zich richt op 18-jarigen. Daarnaast richten de inspanningen zich nu op de medische wereld, opdat de WOD ook daadwerkelijk wordt toegepast.

Project Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen

Van direct belang voor de beleidsontwikkeling voor de spoedeisende medische hulpverlening is het project Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen (GHOR). In het project werken de ministeries van BZK en VWS samen met het veld aan een nieuw systeem voor grootschalige medische hulpverlening. Uitgangspunt is de centrale positie van de traumapatiënt, die van ongevalslocatie tot in het ziekenhuis continue zorg op maat ontvangt. Het project is een voortvloeisel van het onderzoek dat de Inspectie voor de Gezondheidszorg en de Inspectie voor de Brandweezorg en Rampenbestrijding in 1995 hebben uitgevoerd naar het functioneren van de organisatie voor de grootschalige medische hulpverlening.

De uitgewerkte beleidsuitgangspunten voor het nieuwe systeem voor GHOR zijn verwoord in de nota «Met Zorg Verbonden» die in juni 1997 aan de Tweede Kamer is aangeboden. In deze nota wordt tevens de relatie gelegd met aanpalende beleidsterreinen op het gebied van de ambulancezorg en de traumazorg.

In 1998 is binnen het project een groot aantal producten tot stand gebracht, zoals de blauwdrukken van het integrale hulpverleningsproces, het kwaliteitssysteem en het registratie-informatiesysteem. Verder is gewerkt aan het kweken van een bestuurlijk draagvlak in de regio's. Medio juli zijn er op vrijwillige basis landelijk dekkende regio's gevormd

waarbinnen gemeenten hebben afgesproken om op het gebied van de GHOR samen te werken. De meeste regio's vallen samen met de politieregio's. Nagenoeg alle regio's hebben een plan van aanpak bij het Rijk ingediend.

Het begrotingsjaar 1999 staat in het teken van de implementatie van de projectplannen. In het land zal een kwaliteits- en registratiesysteem worden ingevoerd dat gedragen wordt door de uitvoerende beroepsgroepen en zorginstanties. Verder zal actief gewerkt worden aan het stabiliseren van het lokaal bestuurlijk draagvlak.

Tevens zullen in 1999 de eerste regionaal geneeskundig functionarissen (RGF) door de regiobesturen kunnen worden aangesteld. Deze functionarissen hebben tot taak om in hun regio de verschillende actoren op het gebied van de spoedeisende medische hulpverlening tot samenwerking te brengen om een integrale hulpverleningsketen te laten ontstaan. In operationeel opzicht zijn zij vergelijkbaar met de regionaal commandant brandweer en de korpschef van de politie.

Het jaar 1999 zal het eerste levensjaar van het Centraal Orgaan voor Urgentie- en Rampengeneeskunde (COURAGE) worden. Het instituut COURAGE gaat als kennisinstituut/kwaliteitscentrum fungeren op het gebied van de spoedeisende medische hulpverlening. Kerntaken liggen daarbij op het terrein van kwaliteitsbeleid, informatie-uitwisseling en onderzoekskoördinatie. Voorts zal het instituut COURAGE de regie gaan voeren over de landelijke registratie voor de traumazorg. Het instituut wordt gevestigd aan het Academisch Ziekenhuis Utrecht (AZU). Het voornemen bestaat om in de loop van 1999 eveneens aan het AZU vanuit het instituut COURAGE de bijzondere leerstoel Urgentie- en Rampengeneeskunde in te stellen.

i. Jeugdbeleid

De komende vier jaar zal het preventief en curatief jeugdbeleid worden versterkt. Coördinatie van de inzet vanuit de verschillende sectoren van het rijksbeleid is daarbij een belangrijke voorwaarde voor versterking van de samenhang binnen het jeugdbeleid. In die coördinatie zal fors worden geïnvesteerd.

Preventief jeugdbeleid

De projectgroep Ontwikkeling lokaal jeugdbeleid (OLPJ) heeft de afgelopen jaren in opdracht van de Staatssecretaris van VWS in samenwerking met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) een groot aantal handreikingen ontwikkeld om gemeenten te ondersteunen bij de ontwikkeling van een preventief jeugdbeleid. In 1998 worden deze via een uitgebreid consultatieaanbod en bijeenkomsten in het land aan alle gemeenten overgedragen. In maart 1998 is het advies «Jeugdbeleid, jong beleid» van de OLPJ aan de Tweede Kamer gezonden (Kamerstukken II, 1997–1998, 25 619, nr. 13). In dit advies doet de projectgroep een aantal aanbevelingen voor de verdere ontwikkeling van een gemeentelijk preventief jeugdbeleid. Zij concludeert dat steeds meer gemeenten een actief jeugdbeleid voeren, maar dat de nu voorgelegde basis de komende jaren moet worden verstevigd en uitgebreid.

In november 1998 verschijnt het eindadvies van de OLPJ. Mede op basis van dit advies wordt in 1999 vorm gegeven aan de verdere stimulering van het lokaal preventief jeugdbeleid.

Opvoedingsondersteuning en ontwikkelingsstimulering

In april 1998 hebben de Staatssecretaris van VWS en de Minister en de Staatssecretaris van Justitie, mede namens de staatssecretaris van OC&W de beleidsbrief «Naar een solide basis. Opvoedingsondersteuning en ontwikkelingsstimulering als bijdrage aan het voorkomen van maatschappelijke uitval en jeugdcriminaliteit» aan de Tweede Kamer gezonden (Kamerstukken II, 1997–1998, 25 980, nr. 1). Op basis van een analyse van achterstands- en uitvalproblematiek worden voorstellen gedaan voor de optimalisering van algemene voorzieningen voor ouders met jonge kinderen in risico- en achterstandssituaties en voor de versterking van de regiemogelijkheden van gemeenten via een wijkgerichte aanpak. Ook in twee andere aan de Tweede Kamer aangeboden beleidsnota's, het Nationaal Actieprogramma «Een leven lang leren» (januari 1998) en de CRIEM-nota (november 1997, Kamerstukken II, 1997–1998, 25 726, nr. 1) wordt een versterking van de voorschoolse voorzieningen voor met name kinderen en gezinnen in risico- en achterstandssituaties bepleit. In 1999 vindt uitvoering plaats van de voorstellen uit de beleidsbrief «Naar een solide basis». Gezien de verantwoordelijkheid van de gemeenten voor preventief jeugdbeleid in brede zin zal overlegd worden met de VNG op welke wijze bevorderd kan worden dat binnen het gemeentelijke beleid de nodige aandacht gegeven kan worden aan de uitvoering van deze voorstellen, gebruik makend van de mogelijkheden die de groei van het gemeentefonds kan bieden. Aangezien achterstandsproblematiek en maatschappelijke uitval in het bijzonder in een aantal wijken in de grote(re) steden voorkomt, zal ook de mogelijkheid van gerichte inzet van middelen uit het leefbaarheidsfonds voor opvoedingsondersteuning en ontwikkelingsstimulering in de grote steden worden bezien. In 1998 worden, met Justitie, in enkele gemeenten met zware achterstandsproblematiek pilots voor een wijkgerichte aanpak opgezet. Verder wordt onderzoek verricht naar de stand van zaken in het peuterspeelzaalwerk, naar «good practices» in de opvoedingsondersteuning en naar indringender methodieken.

Kinderopvang

Er komt een Wet Basisvoorziening Kinderopvang waarmee een belangrijke voorwaarde wordt geschapen voor het uiteindelijk tot stand komen van een dekkend aanbod aan kinderopvang. Ook de opvang van jongeren tussen 12 en 16 jaar kan met deze wet waar nodig worden gestimuleerd.

Voor verdubbeling van de opvangcapaciteit, met een accent op de buitenschoolse opvang, wordt een financiële impuls gegeven. Daarvoor is een uit het Regeerakkoord voortvloeiende structurele overheidsbijdrage beschikbaar die oploopt van f 50 miljoen in 1999 tot f 250 miljoen in 2002. In afwachting van nadere besluitvorming zijn deze gelden vooralsnog geposteed op een aanvullende post. Met deze gelden worden gemeenten in staat gesteld de regierol met betrekking tot beschikbaarheid en betaalbaarheid te vervullen. Verder zal een incidentele bouwimpuls reeds op korte termijn tot aanzienlijke vergroting van het aanbod kunnen leiden. Het Ministerie van SZW besteedt daarnaast f 15 miljoen in het kader van de uitvoering van de commissie dagindeling.

De besteding van de in het Regeerakkoord vermelde extra f 150 miljoen (f 25 miljoen in 1999, oplopend tot een structureel bedrag van f 150 miljoen in 2002) voor maatregelen in de fiscale sfeer zal zodanig worden vormgegeven dat optimale afstemming tussen de inbreng van de ouders, de werkgevers en de gemeenten wordt bevorderd. Deze maatregelen kunnen de drempel voor ouders verlagen en kunnen werkgevers een stimulans geven om in de CAO-onderhandelingen hun medewerkers een

faciliteit voor kinderopvang aan te bieden. Het advies van de Sociaal-Economische Raad «Arbeid, Zorg en Economische zelfstandigheid» wordt bij de uitwerking hiervan betrokken.

De aanzet tot de verdere groei van de kinderopvang is reeds gegeven met de Tijdelijke stimuleringsmaatregel buitenschoolse opvang van begin oktober 1997. De stimuleringsmaatregel beoogt uitbreiding van het aantal opvangplaatsen én vernieuwing van het aanbod voor met name kinderen van 8 tot 12 jaar. Samenwerking tussen lokale voorzieningen is van belang voor het bereiken van deze doelstellingen. Vrijwel alle gemeenten hebben een uitkering aangevraagd en gekregen. In april 1998 is het budget verhoogd. Voor de stimuleringsmaatregel is in totaal f 243,3 miljoen beschikbaar in de jaren 1997 t/m 2000. Hiermee zullen ultimo 2000 ongeveer 26 000 opvangplaatsen gerealiseerd kunnen worden. Deze stimuleringsmaatregel zal worden ingebed in de tot stand te brengen Wet Basisvoorziening Kinderopvang. Daarnaast worden experimenten uitgevoerd met buitenschoolse opvang voor 12- tot 16-jarigen.

De inkomensafhankelijke ouderbijdrage wordt afgeleid van het belastbaar inkomen en wettelijk vastgelegd. Vooruitlopend op deze wettelijke regeling neemt het Ministerie van VWS in 1999 opnieuw de verantwoordelijkheid voor het uitbrengen van een adviestabel ouderbijdragen.

Tenslotte dienen er basiskwaliteitseisen te zijn waaraan kinderopvang moet voldoen. Deze kunnen wettelijk worden verankerd. De implementatie van het zelfregulerend kwaliteitsstelsel en de verbetering van het gemeentelijk toezicht op de kwaliteit wordt voortgezet. Tevens zal aandacht worden geschonken aan de pedagogische inhoud.

Jeugdzorg

Als uitwerking van het regeringsstandpunt Regie in de Jeugdzorg is in de afgelopen jaren gewerkt aan de ontwikkeling van bestuurlijke kaders voor één toegang en een eenduidige, adequate beleidsinformatievoorziening voor de brede jeugdzorg (jeugdhulpverlening, jeugdbescherming en jeugd-GGZ). Er is op dat terrein veel vooruitgang geboekt. Het accent verschuift nu naar – verdere – operationalisering en implementatie. Daartoe moeten er centrale afspraken komen over te realiseren producten, tijdstippen en ondersteuning daarbij. Er komt een nieuwe wet op de Jeugdzorg voor de hele jeugdzorg met een eenduidige aansturing en financiering. Alle met het proces Regie in de Jeugdzorg geboekte vooruitgang wordt in deze wetgeving verankerd. Vooral de totstandkoming van één loket voor de toegang tot de brede jeugdzorg, is cruciaal voor de ontwikkeling van een meer op de vraag afgestemde, effectieve, efficiënte jeugdzorg. Daarom wordt het Bureau Jeugdzorg een onafhankelijke rechtspersoon, onder één gezag met één financiering. Tot de speerpunten van Regie in de Jeugdzorg behoort ook een vraaggerichte reorganisatie van het zorgaanbod achter de toegang. Voor de ontwikkeling van een nieuwe modulaire opzet met zorgprogramma's of zorgtrajecten op maat is een projectgroep aan het werk.

Over het advies van de commissie-Hermans om Advies- en meldpunten kindermishandeling (AMK) te introduceren ter verbetering van de preventie en bestrijding van kindermishandeling, is een standpunt naar de Tweede Kamer gezonden (Kamerstukken II, 1997–1998, 25 619, nr. 15). In de komende periode is de implementatie van deze AMK's aan de orde. Het gaat om het wegwerken van de achterstand van oude dossiers, de

introductie van praktijkbegeleiders, de toepassing van de – voorlopige – normering van de bekostiging en een landelijk ondersteuningsprogramma.

In de huidige wet op de Jeugdhulpverlening is het uitgangspunt opgenomen dat jeugdzorg zo kort mogelijk, zo licht mogelijk, zo nabij mogelijk en zo tijdig mogelijk dient plaats te vinden. In overeenstemming met dit uitgangspunt groeit de gedachte dat hulpverlening in beginsel zoveel mogelijk dient plaats te vinden in de «primaire leefverbanden» van kinderen en jeugdigen (zoals gezin, school e.d.). Deze hulp moet ook meer gericht zijn op herstel of versterking van de eigen mogelijkheden van jeugdigen en hun ouders/opvoeders. Dat vraagt betrokkenheid/samenwerking van vele lokale voorzieningen als kinderopvang, onderwijs, sportclubs en dergelijke. In dit verband zal in 1999 een pilot starten in Limburg. Met deze zogeheten vermaatschappelijking van de jeugdzorg komt het zwaartepunt te liggen bij de ambulante jeugdzorg en is een goede afstemming nodig met het lokale onderwijs en jeugdbeleid. Aan de zorg voor jongeren uit de etnische minderheden en aan de interculturalisatie van de jeugdzorg wordt, onder meer door methodiek-ontwikkeling, meer aandacht besteed.

Om de capaciteits- en plaatsingsproblemen van de geïndiceerde jeugdzorg op te lossen is er vanaf 1996 geld vrijgemaakt: f 51 miljoen in 1996 oplopend naar f 72,6 miljoen vanaf 1999. Hiervan wordt in 1999 f 12 miljoen ingezet voor uitbreiding van capaciteit in de hulpvarianten zwaar-residentieel, pleegzorg en intensief-ambulant. Afgezet tegen de stand per 1 januari 1996 zijn met deze gelden inmiddels 990 plaatsen gerealiseerd waarmee 2150 jeugdigen hulp hebben kunnen krijgen. Naar de nog bestaande wachtlijst- en plaatsingsproblematiek is op verzoek van de Tweede Kamer een Quick Scan verricht. Naar aanleiding van de motie Kalsbeek zal de Tweede Kamer in oktober 1998 aanvullende informatie over dat onderwerp krijgen.

Voor een goed functioneren van de Jeugdzorg zijn extra middelen nodig. In het Regeerakkoord wordt hierin via verschillende wegen voorzien. Het kabinet zal de mogelijkheid van fiscalisering van de omroepbijdragen onderzoeken. Eventuele besparingen in uitvoeringskosten als gevolg daarvan komen beschikbaar voor de jeugdzorg. Van belang is ook dat het kabinet middelen heeft uitgetrokken voor politie/overige justitiële keten, welke ook zijn bestemd voor maatregelen in de preventieve sfeer (jeugdhulpverlening). Dit wordt nader gezien. Met de Minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid zal worden gezien in welke mate men de gereserveerde middelen uit het Leefbaarheidsfonds Grote Steden kan aanwenden voor de problematiek van jongeren in de grote steden. Verder zal de ouderbijdrage worden gekoppeld aan de algemene prijsontwikkeling. Deze indexering van de eigen bijdrageregeling jeugdhulpverlening zal met ingang van 1999 in werking treden. Tenslotte komen via de versterking van de sociale infrastructuur in 1999 extra middelen voor de Jeugdzorg beschikbaar. In afwachting van de definitieve besluitvorming is dit extra geld nog geparkeerd op een aanvullende post.

Participatie van jeugd/jeugdorganisaties

De afgelopen jaren is een groot aantal vernieuwende initiatieven genomen om de actieve en bewuste maatschappelijke participatie van kinderen en jongeren te stimuleren en om een actieve inbreng van jeugdigen in het beleid van overheden en van voorzieningen, mogelijk te maken en daarmee de maatschappelijke positie van jeugdigen te versterken.

Een Programma Jeugdparticipatie is in een brief van 22 april 1998 aan de Tweede Kamer (Kamerstukken II, 1997–1998, 25 619, nr. 13) aangekondigd.

Bij de uitwerking van dit programma zullen initiatieven zoals het Nationaal Jeugddebat hun plaats en inbedding krijgen. De subsidieregeling voor de landelijke jeugdorganisaties is geëvalueerd, voorstellen voor bijstelling van de regeling worden aan de Tweede Kamer voorgelegd. Het is de bedoeling dat de nieuwe regeling na behandeling in de Tweede Kamer per 1 januari 2000 in werking treedt.

Jeugdmonitor

Voor een pro-actief beleid is informatie nodig over maatschappelijke ontwikkelingen die de positie van jeugd beïnvloeden. Het programma «Zicht op Jeugd: jeugd op weg naar de toekomst» vormt de leidraad van verschillende activiteiten op het gebied van monitoring en onderzoek.

Jeugd en audiovisuele media

Op basis van de kabinetsnotitie « Niet voor alle leeftijden » (Kamerstukken II, 1996–1997, nr. 25 266) wordt een nieuw stelsel voor bescherming van jeugdigen tegen voor hen ongeschikte audiovisuele producten uitgewerkt. Met de branche, samenwerkend in het Audiovisueel Overleg, wordt overlegd over de uitwerking en de uitvoering van het classificatiesysteem op basis van zelfbeheer.

In vervolg op het mondeling overleg met de Tweede Kamer van 29 mei 1997 over de notitie «Niet voor alle leeftijden: audiovisuele media en de bescherming van jeugdigen» wordt thans in overleg met de betrokken branche-organisaties dit stelsel van bescherming van jeugdigen voorbereid. Een voorstel van wet, dat dit stelsel inkadert en onderbouwt, zal de Tweede Kamer in de loop van dit zittingsjaar bereiken.

Internationaal jeugdbeleid

In de Europese Unie (EU), de Raad van Europa en in bilaterale accoorden wordt grote waarde gehecht aan de internationale participatie en mobiliteit van jeugdigen. Nederland heeft met een aantal landen culturele verdragen gesloten met bepalingen over de uitwisseling van expertise over jeugdbeleid. In de bilaterale samenwerking op het gebied van jeugdbeleid wordt voorrang gegeven aan samenwerking met de buurlanden, met name de Bondsrepubliek Duitsland, met landen die op afzienbare termijn toetreden tot de EU, zoals Hongarije, en enkele transitie-landen zoals Zuid-Afrika en Rusland. De samenwerking met Rusland zal in 1999 worden geëvalueerd. Het beleid is er op gericht met een beperkt aantal landen een resultaatgerichte samenwerking op te bouwen.

j. Sport

Algemeen

In het Regeerakkoord is afgesproken dat het sportbudget in 2002 zal zijn verdubbeld ten opzichte van het jaar 1998, hetgeen neerkomt op een extra bedrag van f 55 miljoen. Deze gelden zullen ten goede komen aan het stimuleren van de breedtesporten (waaronder gehandicaptensport en het verbeteren van de ondersteuning van de verenigingen door de nationale sportbonden) en aan het bevorderen van de topsport.

De kabinetsnota Wat Sport Beweegt van 11 november 1996 (Kamerstukken II, 1996–1997, 25 125, nrs. 1 en 2) vormt het uitgangspunt voor het sportbeleid van het kabinet voor de komende jaren. Met de uitvoering van de nota is dit jaar een begin gemaakt, onder meer door het opstellen van een Plan van Aanpak, dat inmiddels door de Tweede Kamer is aanvaard. Bij de totstandkoming van het Plan van Aanpak hebben, evenals bij de sportnota, andere ministeries en de beleidspartners (NOC*NSF, Landelijke

Contactraad (LC), VNG, IPO) een belangrijke rol gespeeld. Ook bij de verdere invulling en uitvoering worden de collegaministeries en -beleidspartners nauw betrokken. VWS speelt hierbij een initiërende, stimulerende en coördinerende rol.

Het kabinet wil de komende jaren aandacht vragen voor het versterken van de sportinfrastructuur op lokaal niveau. Gemeenten zullen meer gestimuleerd worden om de lokale sportinfrastructuur te versterken en sport een vooraanstaande plaats te geven binnen het gemeentelijk beleid. De mogelijkheden van de SZW-regeling om extra werkgelegenheid voor langdurig werklozen te realiseren zal hierbij worden betrokken. Met een en ander is via het Manifest Sport, dat in samenwerking met de landelijke beleidspartners tot stand is gekomen, in 1998 een begin gemaakt. Om dit proces te versnellen zal een deel van de extra middelen op het sportbudget hiervoor worden ingezet.

Kwaliteit lokale infrastructuur

In de nota Wat sport beweegt en het daaruit voortvloeiende Plan van aanpak is ruim aandacht besteed aan het thema «het sportaanbod». Wil het sportaanbod aan de vraag van de bevolking kunnen blijven beantwoorden, dan zal in de komende periode een kwaliteitsimpuls in de lokale infrastructuur van de georganiseerde (verenigings)sport, de andersgeorganiseerde sport en de ongeorganiseerde sport nodig zijn. Deze kwaliteitsimpuls zal gericht zijn op de verbetering van de ondersteuning van sporters en sportaanbieders en mede gebaseerd zijn op de uitkomsten van het gestarte sportinfrastructuur (SPIN)project. De inrichting van dit beleid zal in nauw overleg met de – ook lokale – beleidspartners plaats vinden. In relatie tot wat in de sportnota en het plan van aanpak is uiteengezet, zal de beleidsintensivering in de komende jaren ook hierop betrekking hebben.

Topsport

In 1998 wordt aan de Tweede Kamer een nota Topsport aangeboden. Accenten in de beleidsintensivering zijn onder meer talentontwikkeling, de rechts- en fiscale positie van de topsporter, nazorg van topsporters, flexibilisering van de studie en wetenschappelijke kennis ten bate van de topsport. Ook wordt onderzocht wat de mogelijkheden zijn om het Fonds voor de Topsporter aan te wenden voor een (tijdelijk) basisinkomen voor topsporters. Een en ander wordt uiteraard in nauwe afstemming met NOC*NSF ontwikkeld.

Euro 2000

Met het oog op de voorbereiding van het EK voetbal in 2000 in Nederland en België richten de activiteiten van VWS, binnen het kader van de nationale projectgroep Euro 2000, zich voornamelijk op het ontwikkelen en uitvoeren van een flankerend beleid, gericht op evenementen, supportersvervoer en accommodaties. De beschikbare middelen worden aangewend voor de uitvoering van het in 1998 hierover opgestelde plan van aanpak.

(Voetbal)vandalisme

Ter bestrijding van voetbalvandalisme- en geweld wordt een aantal maatregelen getroffen. Met alle betrokken partijen is afgesproken om tot een gezamenlijke aanpak te komen. In samenwerking met de Koninklijke Nederlandse Voetbal Bond (KNVB) wordt een start gemaakt met een aantal projecten op het terrein van het sociaal preventief supportersbeleid op lokaal niveau. Verder zal de invoering van de persoonsgebonden

clubcard (met ingang van 1 augustus 1999) bij alle Betaald Voetbal Organisaties worden gemonitord. Met de KNVB en andere betrokken partijen zal overleg worden gevoerd over de versterking van de samenhang in de te treffen maatregelen.

Sportmedisch; sportveiligheid

Het beleid is erop gericht de positieve bijdrage van sportief bewegen aan de gezondheid zo veel mogelijk te benutten. In het kader van de meerjarige actie «Nederland in Beweging» zal in de komende periode naast aandacht voor ouderen en jeugd, meer aandacht worden besteed aan werknemers. Het beleid met betrekking tot de sportletsels en de veiligheid in de sport wordt voortgezet, mede in relatie tot de nota «Veilig thuis».

Het bevorderen van de bereikbaarheid en kwaliteit van de sportmedische zorg wordt gecontinueerd. Een nauwere samenwerking tussen de verschillende (para)medische disciplines wordt nagestreefd. Conform de aanbevelingen van de VTV-1997 en het gestelde in de nota Wat Sport beweegt, zal alcoholmatiging en rookontmoediging binnen de sport aandacht krijgen.

Het dopingbeleid wordt geïntensiveerd. Gestreefd wordt naar een centrale aanpak van dopingcontroles. Gerichte voorlichting aan groepen binnen en buiten de georganiseerde sport wordt voortgezet.

Jeugd in Beweging

Het project Jeugd in Beweging (JiB) gaat in het nieuwe begrotingsjaar haar derde projectjaar in. Daarbij zal het accent in de uitvoering van het project verschuiven van vernieuwing en ontwikkeling naar overdracht en implementatie. De ondersteuning van JiB zal in samenwerking met het Ministerie van OC&W worden gecontinueerd.

Sport, Tolerantie en Fair Play

Met medewerking van een groot aantal sportbonden en topsporters is in 1998 de landelijke campagne «De sport staat op het spel» gelanceerd als onderdeel van het project Sport, Tolerantie en Fair Play (STFP). In 1999 zal de uitvoering daarvan worden ondersteund.

Ook op internationaal niveau zal Nederland in het kader van de Raad van Europa zijn inbreng blijven leveren.

Vrijwilligers

Sporten en het begeleiden van sporters leidt tot voldoening en zelfrespect. Daarom zal in de komende jaren aandacht worden besteed aan het vrijwilligerswerkbeleid in de sport. Naast de uitvoering van de motie Essers (Kamerstukken II, 1997–1998, 25 600 XVI, nr. 34) met betrekking tot het jeugdwilligerswerk in de sport, zullen de mogelijkheden worden onderzocht om de positie van de sportvrijwilligers te verbeteren.

Participatie

Het participatiebeleid zal zich blijven richten op het tegengaan van bewegingsarmoede, in het bijzonder voor groepen die achterblijven in sportdeelneming. Hiertoe wordt specifiek beleid gevoerd. Het beleid op het gebied van vrouw en sport wordt voortgezet. Het beleid op het gebied van sport door gehandicapten zal worden geïntensiveerd.

Internationaal

Van oudsher heeft internationale samenwerking tussen overheden op het gebied van de sport plaats in het kader van de Raad van Europa. Daarnaast neemt het belang van de Europese Unie toe vanwege het toenemend aantal raakvlakken van andere beleidssectoren met sport. Op bilateraal niveau wordt intensief samengewerkt met Zuid-Afrika, Indonesië en China op basis van met deze landen gesloten Memoranda of Understanding.

In nauwe samenwerking met het Ministerie van Buitenlandse Zaken heeft sport inmiddels een plaats gekregen in het Nederlandse ontwikkelings- samenwerkingsbeleid. De in 1998 aan de Tweede Kamer aangeboden beleidsnotitie «Sport in ontwikkeling: samenspel scoort» vormt hiervoor de basis (Kamerstukken II, 1997–1998, 26 030, nr. 1).

Ten aanzien van de grote sportevenementen zal in overleg met de georganiseerde sport een planning worden gemaakt. Mede in dit verband worden bestuurders van sportbonden ondersteund bij het functioneren in internationale besturen. Hierover zijn inmiddels in 1998 ook afspraken gemaakt met NOC*NSF in het kader van de SNS-financiering.

k. Verzetsdeelnemers, vervolgd en burgeroorlogsgetroffenen

Algemeen

Demografische ontwikkelingen leiden geleidelijk tot een krimpsituatie in grote delen van de sector oorlogsgetroffenen. Het beleidsmatige antwoord hierop is het centraal stellen van de noodzaak van continuïteit en kwaliteit van de dienstverlening. Op het terrein van de materiële dienstverlening (verstrekken van pensioenen, uitkeringen en voorzieningen) gaat het daarbij vooral om het stimuleren en faciliteren van tijdige organisatorische aanpassingen. Daarnaast is samenwerking tussen de begeleidende instellingen en tussen andere organisaties die zich bezig houden met dienstverlening aan oorlogsgetroffenen een belangrijke optie.

Handhaving van de rust op het terrein van de wetgeving voor oorlogsgetroffenen blijft een belangrijke pijler onder het beleid. Dit is de beste manier om de WOII-getroffenen rust en zekerheid te bieden.

Op het terrein van het (jeugd)voorlichtingsbeleid wordt het projectenbeleid verder uitgebouwd. De problematiek rondom tegoeden uit de Tweede Wereldoorlog en de verdeling van de zogeheten Vierde Tranche Goudpool behoeft veel aandacht.

Pensioen- en Uitkeringsraad en begeleidende instellingen

De werklast van de Pensioen- en Uitkeringsraad (PUR) daalt naar verwachting in de komende jaren met ca. 5% per jaar. Het jaarlijks aantal toegekende nieuwe aanvragen voor een uitkering of een pensioen van ca. 1 200 weegt niet meer op tegen de vermindering door demografische oorzaken van het bestaande bestand uitkeringsgerechtigden. Basis voor deze verwachting is de rapportage uit maart 1998 van het Instituut voor Onderzoek van Overheidsuitgaven (IOO), waarin actuele scenario's worden geschetst voor de werklastontwikkeling van de PUR (Instituut voor Onderzoek van Overheidsuitgaven, Actualisatie toekomstscenario's voor aanspraken op de Wuv, maart 1998; Idem, Actualisatie aanspraken Wubo).

De geschetste ontwikkelingen leggen een grote druk op de PUR. Afbouw en flexibilisering van de uitvoeringsorganisatie onder de strikte randvoorwaarde van continuïteit en kwaliteit van de dienstverlening aan de (veelal

kwetsbare) cliënten, is een lastig traject dat grote stuurmanskunst vraagt van het PUR-management. De PUR zal een meerjarig beleidskader opstellen waarin het afbouwtraject (inclusief sociaal plan) nader wordt ingevuld. Het spreekt vanzelf dat de PUR in dit proces waar mogelijk en nodig zal worden ondersteund.

Met ingang van het begrotingsjaar 1998 geldt voor de PUR een vernieuwd systeem van outputbudgettering. Circa 90% van de uitvoeringskosten wordt vanaf dat jaar op een prijs-per-product-basis gefinancierd. Door de werking van het nieuwe (vereenvoudigde) model zijn budget en werklast ook in dynamisch opzicht beter op elkaar afgestemd. De verbeterde financiële verhouding PUR-VWS werkt positief door naar de toezichtrelatie. Immers, omdat de bekostigingssystematiek zorgt voor transparante en reële (tevens «uitdagende») financiële kaders, kan het toezicht zich concentreren op de resultaten van de dienstverlening.

Ook bij de begeleidende instellingen is sprake van afnemende werklast. In verband hiermee is in 1996 een proces op gang gebracht tot bundeling van de aan de wettelijke (rapportage) taken en de erkende taken verbonden werkzaamheden van de begeleidende instellingen, behoudens de Stichting Joods Maatschappelijk Werk, in een centrale organisatie (Stichting Boog). Dit proces is beëindigd omdat de betrokken organisaties vreesden dat hun identiteiten in een dergelijke constructie onvoldoende tot uitdrukking zouden komen en omdat zij zich niet konden vinden in de door de Algemene wet bestuursrecht gedicteerde vormgeving van de financiering van de nieuwe organisatie waar het de uitvoering van de erkende taak betrof.

Het niet totstandkomen van een samenwerkingsverband voor het maatschappelijk werk, laat onverlet de reeds meerdere malen aan de Tweede Kamer voorgelegde doelstelling om het categoriaal maatschappelijk werk per uiterlijk 2005 in de algemene hulpverlening te integreren. Ook voor de wettelijke rapportage taak blijft het streven gericht op concentratie. In dit verband wordt de mogelijkheid onderzocht van bundeling van deze taak bij de PUR.

Overige dienstverlening aan oorlogsgetroffenen

De afname van de doelgroep leidt ook bij de Stichting Informati een Coördinatie-Organ Dienstverlening Oorlogsgetroffenen (ICODO) tot een daling van de werklast. Een belangrijke vraag in dit verband is hoe de door het ICODO opgebouwde ervaring met door de Tweede Wereldoorlog getroffen en kan worden benut bij de hulpverlening aan slachtoffers van hedendaags oorlogsgeweld. Het ICODO participeert in een overleg dat als doel heeft te komen tot een betere hulpverlening aan getraumatiseerde asielzoekers en vluchtelingen via een probleemgerichte ondersteuning. Het positioneren van het ICODO vormt daarbij een afgeleide doelstelling. Het is de bedoeling dat de betrokken organisaties – naast het ICODO zijn dat Stichting Pharos, Stichting Centrum '45, Vluchtelingen-Organisaties Nederland en VluchtelingenWerk Nederland – in 1998 een gezamenlijk voorstel indienen voor de vormgeving van de ondersteuning van de hulpverlening. Anticiperend hierop zijn tussen de verschillende organisaties reeds samenwerkingsvormen ontwikkeld en in praktijk gebracht. Over de afloop van het lopende proces en de beleidsvoornemens terzake zal de Tweede Kamer nog dit jaar worden geïnformeerd.

Beleid Jeugdvoorlichting WOII-heden

Inzake op jongeren gerichte voorlichtingsprojecten over de Tweede Wereldoorlog in relatie tot het heden is in een brief aan de Tweede Kamer van 18 december 1997 (Kamerstukken II, 1997–1998, 20 454, nr. 43) het te

voeren beleid uiteengezet. Het voor deze projecten beschikbare budget zal in de periode tot 2003 jaarlijks worden verruimd. De middelen hiertoe komen mede beschikbaar door de beëindiging, respectievelijk gefaseerde afbouw, van de structurele subsidies aan oorlogs- en verzetsmusea. Het streven is om een toetsingscommissie van externe deskundigen in te stellen voor advisering over projectvoorstellen.

In 1997 is een inventariserend onderzoek gestart naar de wijze waarop in België, Denemarken, Duitsland en Frankrijk jongeren worden voorgelicht over de Tweede Wereldoorlog en naar het beleid dat de overheden in deze landen voeren ten aanzien van dit onderwerp. Mogelijk zullen de uitkomsten van dit onderzoek aanknopingspunten bieden voor beleidsaanpassing.

In het kader van de Jeugdvoorlichting WOII-heden nemen de herinneringscentra in Westerbork en Vught een bijzondere positie in. Naast de subsidiëring van deze instellingen, ben ik eveneens bereid tot structurele subsidiëring van een op te richten Indisch Herinneringscentrum. De verwachting is dat dit binnen twee jaar kan worden gerealiseerd.

Project Tegoeden Tweede Wereldoorlog

In de loop van 1997 is het onderwerp Tegoeden Tweede Wereldoorlog in het middelpunt van de belangstelling komen te staan. Kwesties als de bestemming van de vierde tranche goudpool, de vondst van het Liro-archief, het na-oorlogs rechtsherstel en wijze van opvang van oorlogsslachtoffers hadden en hebben nog steeds een brede publieke aandacht. Er zijn inmiddels diverse onderzoekscommissies op verschillende terreinen werkzaam. Eind 1997 en begin 1998 is een aantal kabinetsbesluiten genomen over de toedeling van de verantwoordelijkheid aan mijn ministerie van een aantal aspecten uit het totale complex Tegoeden Tweede Wereldoorlog. Voor de uitvoering is in het voorjaar 1998 een project gestart, waaronder de volgende deelprojecten vallen.

- Onderzoek Indische Tegoeden
Op 3 februari 1998 heb ik de Begeleidingscommissie Onderzoek Indische Tegoeden ingesteld, ter begeleiding van een eerste verkennend onderzoek naar door de Japanse bezetter tijdens de Tweede Wereldoorlog in het voormalig Nederlands-Indië in beslag genomen particuliere Nederlandse bank- en verzekeringstegoeden. Ten behoeve van de registratie en inventarisatie van documenten of ander materiaal waarover particulieren nog beschikken is tevens een meldpunt ingericht. Het totale onderzoek zal naar verwachting lopen tot eind 1999, waarna ik de Tweede Kamer over de resultaten zal informeren.
- Verdeling Vierde Tranche Goudpool
Uit de zogenaamde monetaire goudpool komt circa f 20 miljoen terug naar Nederland. Het kabinet heeft op 19 december 1997 besloten deze laatste tranche van het Tripartite Goud Commissie-goud niet langer een monetaire bestemming te geven, maar deze door middel van projectuitkeringen te reserveren voor slachtoffers in Nederland van de Nazi-vervolging die gericht was op vernietiging. Ik stel een klein onafhankelijk adviescollege in, dat mij zal adviseren over binnengekomen projectvoorstellen. Naar verwachting zullen organisaties gedurende een half jaar de tijd krijgen om een projectvoorstel in te dienen. Begin 1999 zal het adviescollege de voorstellen aan de hand van de beoordelingscriteria en gebruikelijke subsidievoorwaarden van een advies voorzien. Na uitvoering van een marginale ambtelijke toets wordt een beslissing op de aanvraag genomen.
- Internationale aangelegenheden
Op 19 december 1997 is door het kabinet besloten tot het ter beschikking stellen van f 20 miljoen, ten laste van de begroting van het Ministerie van Financiën, aan het internationale «Shoah»-fonds.

Doelstelling van dit fonds is het geven van financiële steun aan behoeftige Nazi-slachtoffers die weinig compensatie hebben ontvangen en het ondersteunen van projecten ten behoeve van de door Nazi-vervolging zwaarst getroffen gemeenschappen. Wat betreft de uitvoeringsprocedure van de Nederlandse bijdrage ben ik voornemens in beginsel aan te sluiten bij de methode zoals die gehanteerd wordt bij de verdeling van de nationale bestemming van de vierde tranche goudpool.

Daarnaast wordt er een belangrijke bijdrage geleverd aan de voorlichting aan buitenlandse regeringsvertegenwoordigers en organisaties over hetgeen Nederland na de oorlog tot stand heeft gebracht op het gebied van de materiële en vooral immateriële hulpverlening aan vervolgingsslachtoffers, herdenking en viering en jeugdvoorlichtingsactiviteiten.

I. Informatiebeleid

Informatiebeleid

In het Regeerakkoord staat dat de ontwikkeling van elektronische communicatie en het elektronisch patiëntendossier in de zorgsector zal worden geïntensiveerd en dat wettelijke maatregelen en gedragscodes moeten worden ontwikkeld ter bescherming van de privacy van patiënten. IT biedt kansen, maar ook bedreigingen. Dezelfde patiënteninformatie wordt vele malen opnieuw vastgelegd, en deze informatie is nog onvoldoende toegankelijk voor zorgverleners, en voor onderzoeks- en beleidsdoeleinden. De patiënt weet niet goed welke informatie over hem is verzameld en hoe hij die informatie kan krijgen. Verstandig gebruik van IT kan hierin veel verbetering brengen en kan bovendien de samenwerking tussen hulpverleners bevorderen. Het in opdracht van VWS door ZorgOnderzoek Nederland uitgevoerde programma Informatie- en Communicatietechnologie in de Zorgsector, met het elektronisch patiëntendossier als hoofdthema, is nu in de fase dat concrete projectvoorstellen kunnen worden geformuleerd en geselecteerd.

Vooralsnog is het VWS-beleid om ontwikkelingen in het veld te faciliteren en randvoorwaarden te stellen. Belangrijke randvoorwaarden zijn: privacybescherming, oplossing van de problemen rond de patiëntidentificatie en standaardisatie. De komende tijd wordt nagaan of, en zo ja hoe het RINIS-concept (Routerings Instituut voor Nationale Informatiestromen) kan worden toegepast in de zorgsector. Voor standaardisatie van de informatievoorziening in de zorg zijn middelen vrijgemaakt. Met het Coördinatiepunt Standaardisatie Informatievoorziening in de Zorg en een beleidscommissie Informatievoorziening in de Zorg bij het Nederlands Normalisatie-instituut zal standaardisatiebeleid ontwikkeld worden met goede aansluiting op internationale standaardisatie.

De chipkaart en de elektronische snelweg zijn complementaire, elkaar versterkende delen van een infrastructuur. VWS zal met SZW de mogelijkheid verkennen van een chipkaart die zowel voor de zorg als voor de SZW-sector gebruikt kan worden, waarmee het draagvlak voor de kosten van ontwikkeling en invoering van zo'n kaart worden verbreed. De SZW-sector zelf heeft geen natuurlijk kader waarin de chipkaart kan worden uitgereikt, maar als blijkt dat een eventueel in het kader van zorgverzekering uit te geven kaart ook kan bijdragen aan de doelmatigheid van uitvoeringsprocessen in de SZW-sector, kan het draagvlak voor de kosten van ontwikkeling en invoering van zo'n kaart worden verbreed.

In de tweede fase van het Nationaal Actieprogramma Elektronische Snelwegen zal nadrukkelijk IT in de zorg als onderwerp naar voren

worden geschoven. Tevens is aandacht gevraagd voor sociale informatie aan burgers als een belangrijk speerpunt van dit actieprogramma. VWS overlegt met het Ministerie van BZK over het voornemen om in de tweede fase van Overheidsloket 2000 (1999–2002) de realisatie van lokale VWS-loketten te stimuleren. Ook hierbij gaat het om sociale informatie aan burgers en om toepassing van IT.

De informatievoorziening ten behoeve van de beleidscyclus van VWS komt aan de orde in de bijlage over informatievoorziening in het JOZ. De informatievoorziening ten behoeve van het VWS-beleid is immers in belangrijke mate afhankelijk van de informatievoorziening in de zorgsector.

Millenniumvraagstuk

De aanpak van het millenniumvraagstuk is primair de eigen verantwoordelijkheid van instellingen en instanties en van de ZBO's. VWS heeft op basis van een risicoanalyse van de gevolgen van het millenniumvraagstuk de nadruk gelegd op het faciliteren van een goede aanpak binnen het VWS-veld. Hiertoe is het Millennium Platform Zorg (MPZ) in het leven geroepen, dat het zorgveld ondersteunt en op kwartaalbasis over de stand van zaken in de zorgsector rapporteert.

Daarnaast monitort VWS de aanpak van de millenniumproblematiek van de ZBO's waarvoor de Minister van VWS verantwoordelijkheid draagt. De voortgangsbewaking van de ZBO's kent een gedifferentieerde aanpak, afhankelijk van de risico's.

Binnen het Ministerie van VWS zelf, inclusief de inspecties en het RIVM, zijn 1751 vitale objecten geïdentificeerd. Hiervan zijn acht objecten als «maatschappelijk vitaal» gekwalificeerd. VWS heeft in november 1997 een projectorganisatie opgericht om het gehele proces aan te sturen.

Over de voortgang wordt aan de Tweede Kamer gerapporteerd door middel van de kwartaalrapportages van de Minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid. Eventuele afwijkingen van de vastgestelde planning in risicosectoren, maatschappelijk vitale zbo's en maatschappelijk vitale VWS-systemen dient maandelijks aan de Ministerraad te worden gerapporteerd.

1. VWS-veld

Instellingen en beroepsbeoefenaars in het VWS-veld zijn zelf verantwoordelijk voor de kwaliteit van de dienstverlening en dus (financieel en inhoudelijk) voor de oplossing van het millenniumvraagstuk in hun organisatie. De minister kan worden aangesproken op de activiteiten die zij heeft ondernomen om het VWS-veld te activeren. De Tweede Kamer is al eerder geïnformeerd over de berichtgeving aan het veld, het pilotproject in het Antonius Ziekenhuis en de oprichting van het Millennium Platform Zorg (MPZ) eind 1997. Het MPZ richt zich op de risicosectoren in het VWS-veld; het maakt een onderscheid in acht sectoren:

- de ziekenhuiszorg en medisch specialisten;
- de ouderen- en verpleeghuiszorg;
- de thuiszorg en entadministraties;
- de gehandicaptenzorg en revalidatiecentra;
- de eerstelijnszorg (huisartsen, apothekers, ambulancevervoer, arts-laboratoria en trombosediensten);
- de genees- en hulpmiddelenvoorziening;
- de geestelijke gezondheidszorg;
- zorgverzekeraars, gezondheidscentra, fysiotherapeuten, GG en GD-en, bloed- en spermabanken en tandartsen.

Het MPZ heeft tot taak om de instellingen en beroepsbeoefenaars te informeren en ondersteunen, de aanpak te coördineren en de voortgang binnen de sector te monitoren. Hiervoor is voor het jaar 1999 een bedrag

van f 34 miljoen uitgetrokken. Inmiddels zijn in acht zorgsectoren pilotprojecten uitgevoerd, op basis waarvan een sectorale normplanning is vastgesteld. De resultaten van de pilots zijn begin 1998 (ziekenhuizen) en medio 1998 (overige sectoren) in ledenvergaderingen van de betreffende koepels uitgedragen. Het MPZ heeft in iedere sector projectleiders geschoold in een standaardaanpak, waarbij de normplanning van het MPZ wordt uitgedragen. Tevens richt het MPZ zich op de communicatie met het veld en de patiënten (internet, brochures en kwartaalkrant). Daarnaast draagt het MPZ zorg voor een gecoördineerde leveranciersaanpak. Ieder kwartaal zijn er enquêtes naar de stand van zaken bij de zorginstellingen, waarvan de resultaten aan het Ministerie van VWS worden gerapporteerd. Uit de rapportage over het tweede kwartaal 1998 komt het globale beeld naar voren dat de instellingen voor meer dan de helft op deze normplanning liggen of daarop vooruitlopen. De grootste risicosector (ziekenhuizen) is als eerste door het MPZ benaderd en ligt op schema. Om de kwaliteit van de rapportages te kunnen beoordelen, biedt het MPZ de betreffende instellingen gratis audits aan in de tweede helft van 1998. Voor de 25 000 vrije-beroepsbeoefenaars geldt een enigszins afwijkende aanpak, waarbij het accent ligt op aansturing via bestaande regionale samenwerkingsverbanden. Onwillige instellingen worden eerst door het projectbureau benaderd, daarna via (de voorzitters van) de koepelorganisaties. Ten slotte kan de Inspectie Gezondheidszorg (IGZ) worden ingeschakeld, die extra capaciteit toegewezen heeft gekregen voor een verscherpt toezicht. Hiervoor is voor het jaar 1999 een bedrag van f 0,6 miljoen ter beschikking gesteld. MPZ en VWS voeren driemaandelijks overleg op bestuurlijk niveau en maandelijks op operationeel niveau. De prioriteit is hiermee gelegd bij het monitoren van sectoren waarbij disfunctioneren de veiligheid of gezondheid van de burgers in gevaar komt.

Het overige VWS-veld is geïnformeerd over de wenselijkheid om het millenniumvraagstuk voortvarend aan te pakken. Hier vindt echter geen rapportage over de voortgang plaats.

2. ZBO's

VWS maakt ten aanzien van de ZBO's die onder de verantwoordelijkheid van de minister van VWS vallen, onderscheid tussen ZBO's die actief worden gevolgd, ZBO's die op afstand worden gevolgd omdat zij reeds aan andere ministeries rapporteren en ZBO's waar met een garantieverklaring van het bestuur genoeg wordt genomen. Deze laatste categorie ZBO's betreft kleine organisaties met geen of weinig informatietechnologie waarvan een verstoring van de bedrijfsvoering geen of nauwelijks maatschappelijke effecten zal hebben. Hoewel het functioneren van ZBO's geen directe invloed heeft op de gezondheid of veiligheid van de burgers, zijn de producten van een aantal ZBO's echter essentieel voor het functioneren van het maatschappelijk bestel. Deze ZBO's worden dan ook actief gevolgd en dienen te rapporteren over plannen van aanpak, voortgang en kwaliteitsbewaking.

3. VWS-intern

Binnen het VWS-kerndepartement zijn vier maatschappelijk vitale systemen geïdentificeerd. Deze zijn het financiële systeem IFIS, de geneesmiddelenregistratiesystemen die de basis vormen voor het prijsbeleid, de registratiesystemen voor de orgaandonatie en de Basiswerkplek in de per november 1998 te betrekken nieuwbouw. De eerste drie systemen zullen uiterlijk 1 november 1998 conform de binnen de overheid geldende normplanning millenniumbestendig zijn. VWS stapt voor de Basiswerkplek over op geheel nieuwe (millenniumbestendige) soft- en hardware. De nu bij de medewerkers in gebruik zijnde software moet naar dit nieuwe «platform» worden overgezet. Dit zal voor 1

november 1998 het geval zijn. Volgens de planning zal de basiswerkplek per 1 mei 1999 volledig geïmplementeerd zijn, inclusief de benodigde scholing.

Bij het RIVM zijn vier systemen als «maatschappelijk vitaal» bestempeld: het vergiftigingeninformatiecentrum, het luchtmeetnet, het stralingsmeetnet en de vaccinproductie en -opslag. Bij het stralingsmeetnet is in overleg met BZK (opdrachtgever) een planning vastgesteld, gericht op het bereiken van millenniumbestendigheid op 1 april 1999. De Rijks Gebouwen Dienst (RGD) heeft de panden van het RIVM als vitale panden aangemerkt.

Voor de aanpak van de Millenniumproblematiek bij het Ministerie van VWS is voor het jaar 1999 een extra bedrag van f 7,8 miljoen ter beschikking gesteld (inclusief de projectorganisatie). Via herprioritering zijn overige gelden gevonden.

4. Projectaanpak

Voor de aanpak van het millenniumvraagstuk is op 3 november 1997 het Project Millenniumvraagstuk VWS gestart. Het project heeft ten doel om de eerstverantwoordelijken binnen het VWS-veld, de VWS-ZBO's en VWS-intern te faciliteren en ondersteunen bij hun aanpak, de voortgang te monitoren en de kwaliteit te bewaken. Het project Millenniumvraagstuk verwerkt de rapportages van het Millennium Platform Zorg, de ZBO's en VWS-intern tot een totaalrapportage, die via het coördinerende Ministerie van BZK periodiek aan de Tweede Kamer wordt aangeboden.

m. Onderzoeksbeleid

In het afgelopen jaar werden de werkzaamheden van de intermediaire organisatie ZorgOnderzoek Nederland verder uitgebouwd. (Deel-)programma's kwamen tot stand op het terrein van zorg, preventie, patiënten/consumenten en verslaving. Tevens werd de Wet op de organisatie ZorgOnderzoek Nederland aanvaard, waardoor deze organisatie vanaf 1 juli 1998 een wettelijke basis heeft. De Wet op het Praeventiefonds is op hetzelfde tijdstip ingetrokken.

Het programma volksgezondheid en zorg kent in 1999 wederom de volgende aandachtsgebieden:

1. Staat van de volksgezondheid, de zorg en het zorgstelsel;
2. Financiering en structuur van het zorgsysteem;
3. Kwaliteit en doelmatigheid;
4. Preventie, bescherming en ziektebestrijding;
5. Patiënten- en consumentenbeleid;
6. Ethische en juridische zaken;
7. Internationaal.

Deze aandachtsgebieden vinden voor het overgrote deel hun uitwerking in opdrachten aan de Nederlandse organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO), de Nationale Commissie Chronisch Zieken, het Aidsfonds, het Landelijk Centrum Verpleging en Verzorging en ZorgOnderzoek Nederland. Tussen laatstgenoemde organisatie en het gebiedsbestuur Medische Wetenschappen van NWO is in toenemende mate sprake van samenwerking, zo blijkt uit een evaluatie van beide organisaties, die begin 1998 aan de ministeries van OC&W en VWS werd gezonden. Ook met andere intermediairen en onderzoeksinstituten krijgt de samenwerking steeds meer gestalte, onder meer op het gebied van kwaliteitstoetsing en implementatie.

Gezien de gerichtheid van het Gebiedsbestuur Medische Wetenschappen van NWO op het medisch-wetenschappelijk onderzoek zal ontwikkelingsgeneeskunde, zoals reeds eerder was aangekondigd in het standpunt op het advies BAGO 2 van de Raad voor Gezondheidsonderzoek (RGO), worden ondergebracht bij NWO. De Ziekenfondsraad zal, gezien de

wettelijke taak ten aanzien van het verzekerenpakket, zijn deskundigheid in de nieuwe commissie ontwikkelingsgeneeskunde kunnen inbrengen. Over hoofdlijnen van MTA-onderzoeksresultaten zal de RGO mij in de eerste helft van 1999 advies uitbrengen.

Naast een programmatische aanpak blijft er ook in 1999 in de praktijk behoefte bestaan aan een beperkt volume «ad-hoc onderzoek» in de beleidsvoorbereidende en evaluerende sfeer. Dergelijke projecten zullen door het ministerie zelf worden uitgezet. Tenslotte zij opgemerkt dat de complexe besluitvorming over het vijfde Kaderprogramma voor onderzoek en technologische ontwikkeling voor de periode 1998–2002 van de Europese Unie in de loop van dit jaar wordt afgerond. Het kaderprogramma is voor meerdere VWS-beleidsvelden interessant te noemen.

Voor het beleidsgerichte onderzoek op het terrein van welzijn vormt de vier-jarige welzijnsnota het kader waarbinnen onderzoek wordt geprogrammeerd. In het recent uitgebrachte eerste deel van de nieuwe welzijnsnota «De terugblik» wordt over die programmering onder meer het volgende gesteld.

De onderzoekinstellingen waarmee het ministerie subsidierelaties onderhoudt hebben de afgelopen periode een duidelijker wetenschappelijke taakverdeling ontwikkeld. Er is meer afstemming gekomen tussen het theorie-gerichte onderzoek (bijvoorbeeld de NWO stimuleringsprogramma's Ethiek & Beleid en Sociale Cohesie), het strategische onderzoek (bijvoorbeeld het onderzoeksprogramma van de onderzoeksschool Arbeid, Welzijn en Sociaal-economisch Bestuur) en het toegepaste en beleidsondersteunende onderzoek zoals dat wordt uitgevoerd door het Verwey-Jonker Instituut.

De taakverdeling positionering heeft daarnaast te maken met de relatie tussen onderzoekinstellingen en andere instellingen uit de landelijke infrastructuur voor welzijn en zorg. Met name bij het toegepaste en beleidsgerichte onderzoek, zo wordt gesteld, is het moeilijk om de grenzen scherp te trekken met werkontwikkeling, beleidsadvisering of het opzetten van experimenten. Door het bevorderen van samenwerkingsverbanden tussen instituten, met inachtneming van de eigen professionaliteit, moet de benutting van onderzoek voor het werk van andere instellingen verbeterd worden en is overlap te vermijden.

De voorstellen voor versterking van de samenhang, alsmede de centrale thema's en onderwerpen voor onderzoek voor de komende periode, zullen een plaats krijgen in het tweede deel van de uit te brengen welzijnsnota.

n. Internationaal beleid

De toenemende internationalisering van de terreinen volksgezondheid, welzijn en sport maakt een herkenbaar en samenhangend internationaal beleid van VWS noodzakelijk. Een centrale eenheid binnen VWS is verantwoordelijk voor de afstemming en regievoering van het internationale beleid en de ondersteuning van de beleidsdirecties bij hun internationale werkzaamheden. In overleg met de beleidsdirecties wordt getracht de VWS betrokkenheid bij relevante internationale ontwikkelingen en besluiten gestalte te geven binnen de kaders voor multilaterale en bilaterale samenwerking.

De toenemende betrokkenheid van VWS bij internationale aangelegenheden vraagt ook een evenredige presentie en representatie van VWS in het buitenland. Daarom wordt de aanwezigheid van VWS medewerkers in het buitenland bij supra- en internationale organisaties het komend jaar versterkt door detacheringen en stages bij bijvoorbeeld de OESO te Parijs en de VN/WHO te Genève.

Multilaterale Samenwerking

a. Europese Unie

In multilateraal verband is vooral de Europese Unie voor VWS van belang. De agenda's van de zittingen van de Raad van de EU (bijvoorbeeld de Interne Markt Raad) bevat ook regelmatig VWS-onderwerpen zoals voedselveiligheid en geneesmiddelen. Zo heeft VWS een sterke betrokkenheid bij de veiligheid en samenstelling van het levensmiddelenaanbod via bijvoorbeeld deelname aan internationaal overleg hierover, dat vooral in EU-verband en in de Codex Alimentarius (WHO/FAO) plaatsvindt. Het ministerie streeft ernaar de consument, via internationale afspraken, een hoog beschermingsniveau te bieden en keuzevrijheid te garanderen op punten waar de consumenten grote zorgen tot uitdrukking brengen, zoals bijvoorbeeld bij genetisch veranderde voedingsmiddelen. Het Groenboek Levensmiddelen van de Europese Commissie zal hopelijk uitmonden in een EG-ontwerprichtlijn waarin de belangrijkste elementen van de levensmiddelenwetgeving worden samengebracht. VWS zal actief bijdragen aan de totstandkoming van een richtlijn.

Bovendien vindt elk half jaar de vergadering van de Raad van Ministers van Volksgezondheid plaats waarin de meest uiteenlopende volksgezondheidsonderwerpen aan de orde komen. Voorafgaand aan deze Gezondheid Raad overlegt de Minister van VWS met de Tweede Kamer over de agenda.

Regelmatig vergadert ook de Raad van Ministers voor Jeugdzaken, waaraan de Staatssecretaris van VWS namens Nederland deelneemt. Afgelopen jaar is bijvoorbeeld veel tijd besteed aan het oprichten van een nieuwe Europese Vrijwilligersdienst voor Jongeren.

De VWS-onderwerpen binnen het sociaal (welzijns) beleid van de EU komen aan de orde in de Sociale Raad. In overleg met het Ministerie van SZW en de Nederlandse Permanente Vertegenwoordiger bij de EU probeert VWS zijn belangen, zoals bijvoorbeeld op het terrein van gehandicaptenbeleid en sociale uitsluiting in de Sociale Raad zo goed mogelijk te laten behartigen. Het nieuwe Sociaal Actieprogramma van de Europese Unie vormt hiertoe een belangrijk aanknopingspunt.

Vanuit VWS zal de aandacht met name worden gevestigd op de problematiek van «sociale inclusie», vergrijzing en bestrijding van discriminatie.

In het komend jaar zal VWS zich in de EU ook sterk maken voor tijdige gereedkoming van een Kaderprogramma voor Volksgezondheid voor de periode na 2000 – 2005. Dit is nodig omdat de verschillende EU-actieprogramma's rond het jaar 2000 aflopen. Voor de periode na 2000 dient in de loop van de 1999 duidelijk te worden wat de uitgangspunten, activiteiten en prioriteiten zullen zijn voor de volksgezondheid in de Europese Unie. Deze discussie is inmiddels door de Europese Commissie gestart door middel van haar «Mededeling betreffende de ontwikkeling van het beleid op volksgezondheidsgebied in de Europese Gemeenschap» (COM 1998, 230 def. van 14 april 1998). Deze Mededeling schetst een mogelijk nieuw communautair volksgezondheidsbeleid dat is gebaseerd op drie actie-elementen, te weten: verbeteren van de informatie inzake de ontwikkeling van de volksgezondheid, snel reageren op bedreigingen voor de volksgezondheid en aanpakken van gezondheidsdeterminanten door middel van gezondheidsbevordering en ziektepreventie. Onderwerpen in verband met de uitbreiding en de integratie van gezondheidseisen in communautaire beleidsmaatregelen vallen onder elk van deze drie elementen. De Commissie wil, nadat het Verdrag van Amsterdam is geratificeerd, met nieuwe voorstellen komen.

VWS zal alert zijn op een effectieve afstemming en waar mogelijk samenwerking tussen de verschillende multilaterale organisaties zoals de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO), de Raad van Europa, de OESO, UNESCO en andere relevante organisaties bevorderen. De opstelling van

een nieuw EU-kaderprogramma voor volksgezondheid, maar ook initiatieven op het terrein van sociaal (welzijns)beleid zoals «sociale cohesie» en vele activiteiten op het terrein van sport zijn daar voorbeelden van. Dit proces van voortdurende afstemming wordt in internationaal verband vaak «rapprochement» genoemd.

In het komend jaar verdient de betrokkenheid van VWS bij het proces Agenda 2000 (ondermeer de uitbreiding van de Europese Unie met landen uit Midden Europa en Cyprus en de herziening van de financiële perspectieven van de EU voor de periode 2000-2006) bijzondere aandacht. Het gaat daarbij onder meer om het inventariseren en uitwerken van de bijdrage die VWS kan leveren aan het verlenen van steun aan de nieuwe, toetredende landen. Het is belangrijk de veldorganisaties binnen de VWS terreinen goed te informeren over de mogelijke kansen van het uitbreidingsproces voor deze organisaties.

In het kader van Agenda 2000 is door de Europese Commissie ten behoeve van de tien kandidaat-lidstaten uit Midden Europa een beroep gedaan op de Nederlandse overheid om tot een intensieve samenwerking tussen overheidsinstellingen te komen om de toetreding te vergemakkelijken en de aanpassing en toepassing van de EU regelgeving (het zgn. «acquis communautaire») te helpen tot stand te brengen. VWS zal hierop positief reageren onder meer door adequate expertise en menskracht binnen de huidige organisatie ter beschikking te stellen. Teneinde de coördinatie van de EU en de bilaterale inzet in dit pre-accessieproces te verzekeren, vindt door Buitenlandse Zaken aangestuurd interdepartementaal overleg plaats.

Het Barcelonaproces, de samenwerking tussen Noord Europese en Mediterrane landen, zal een belangrijk aandachtspunt blijven. De follow up van de «Health and Social Welfare» conferentie welke in december 1997 in samenwerking met de Europese Commissie werd georganiseerd vormt hiervoor een goed aanknopingspunt.

b. Verenigde Naties

Het Ministerie van VWS is als vakMinisterie het eerste aanspreekpunt voor WHO-aangelegenheden. Tijdens de afgelopen World Health Assembly (WHA) in mei 1998 is een nieuwe Directeur-Generaal van de WHO gekozen, de voormalig Noorse premier mevrouw Dr. Gro Harlem Brundtland. Zij is op 21 juli 1998 aangetreden. Dr. Brundtland heeft bij haar aantreden een duidelijke aanzet tot veranderingen gegeven binnen de WHO die erop gericht is de organisatie te stroomlijnen en het rendement te verbeteren. De lidstaten van de WHO steunen dit voorname.

De definitieve opstelling en vaststelling van het nieuwe programma «Health for All» (HFA) voor na het jaar 2000, als vervolg op het oude HFA, is een belangrijke opgave voor de WHO in 1999, zowel mondiaal als voor de regio Europa.

Eind 1998 – begin 1999 zal nadere consultatie plaatsvinden met het veld over de implementatie van de nieuwe HFA voor Europa in ons land.

In het kader van de review van de Sociale Top in het jaar 2000 zal VWS in 1999 actief betrokken zijn bij de voorbereiding van deze review door het Ministerie van SZW. Er zal een bijdrage worden geleverd aan de meer algemene discussie over normen en waarden in het sociale en economische beleid.

VWS zal voorts de samenwerking met de UNESCO het komend jaar concreet uitwerken aan de hand van onderwerpen zoals jeugd («early childhood development») en bio-ethiek.

c. OESO en Wereldbank

Vanuit VWS zijn de afgelopen twee jaar de contacten met de OESO en de Wereldbank geïntensiveerd. Gestreefd wordt naar een programmatische samenwerking met deze organisaties. VWS wil in 1999 met name de samenwerking met de OESO optimaler benutten.

d. Raad van Europa

De brede betrokkenheid van VWS bij de Raad van Europa op de terreinen volksgezondheid, bio-ethiek, drugspreventiebeleid, sociale cohesie, gezins- en jeugdbeleid, integratiebeleid voor migranten, sportbeleid en revalidatie van gehandicapten komt naar voren bij de implementatie van het Actieprogramma van de Tweede Top van Regeringsleiders (oktober 1997) dat op veel van deze terreinen ingaat. VWS legt bij de implementatie prioriteit bij een multidisciplinaire benadering van ethische kwesties, dat wil zeggen dat er naast de ethisch-juridische deskundigheid ook medische en sociale kennis en ervaring moet worden ingeschakeld. Daarnaast heeft de versterking van het sociaal beleid, met bijzondere aandacht voor (inter)culturele cohesie (tolerantie, vandalisme bij sport en jeugd) en sociale cohesie, voor VWS prioriteit.

In de week van 3–9 mei 1999 viert de Raad van Europa zijn vijftigjarig bestaan. VWS zal dit feit benutten om de wapenfeiten van de organisatie op VWS-terreinen goed in beeld te brengen.

Verwacht wordt dat in 1999 de recent ingezette stroomlijningsoperaties zullen zijn afgerond. Hierbij gaat het om de omvorming van de terreinen sociaal beleid, sociale zekerheid en werkgelegenheidsbeleid tot het terrein sociale cohesie en jeugdbeleid waarbij meer regie en samenhang tussen de gouvernementele en niet-gouvernementele actoren wordt beoogd.

Bilaterale Samenwerking

De internationale aspecten van het VWS-beleid komen ook tot uiting in rechtstreekse relaties met andere landen. Deze bilaterale betrekkingen vormden van oudsher het internationale instrument van het brede welzijnsbeleid en zijn later uitgebreid naar het terrein van de volksgezondheid. VWS terreinen zijn opgenomen in een groot aantal Culturele Verdragen (31), die de voornaamste basis vormen voor specifieke VWS overeenkomsten op deelterreinen, zoals sport-, jeugd-, ouderen-, gehandicaptenbeleid, sociaal beleid en onderdelen van het volksgezondheidsbeleid.

Het grote voordeel van deze internationale bilaterale betrekkingen is dat op basis van gelijkwaardigheid afspraken kunnen worden gemaakt tussen VWS en de buitenlandse counterpart omtrent gezamenlijk uit te voeren activiteiten op prioritaire terreinen.

De specifieke bilaterale relaties staan met name in het teken van de kwaliteitsverbetering van de beleidsontwikkeling en -voering ten behoeve van VWS en de organisaties/instellingen van het particulier initiatief. Dit oogmerk komt met name tot uiting in de relaties met enkele westerse landen.

In dit cluster zijn enkele buurlanden van belang, zowel gelet op de overeenkomsten in ontwikkeling, structuur en beleid en vanwege de relatie die VWS heeft met die landen in multilaterale kaders en de reeds bestaande betrekkingen. Als prioriteiten in dit cluster gelden de Bondsrepubliek Duitsland (jeugdbeleid, volksgezondheid, ouderenbeleid), België-Vlaanderen (sociaal beleid), Frankrijk (verslavingszorg) en het Verenigd Koninkrijk (financiering gezondheidszorg).

In dit cluster is van ouds de Verenigde Staten een belangrijke bilaterale partner (ethisch-medische kwesties, verslavingszorg, sociaal beleid). Aan de ambassade te Washington is dan ook een specifieke VWS-attaché verbonden, die overigens ook Canada in zijn pakket heeft.

Een ander oogmerk is het versterken van de onderhandelingspositie in multilateraal overleg. Daarbij wordt name bedoeld op de versterking van de VWS-positie in multilaterale kaders door middel van de inzet van bilaterale activiteiten.

De prioriteit gaat hierbij uit naar de landen van de Europese Unie en de potentiële toetreders in Midden- en Oost-Europa.

Ook in interdepartementaal verband worden afspraken gemaakt over de inzet van specifieke VWS terreinen binnen een breder geopolitiek kader (bijvoorbeeld ontwikkelingssamenwerking) of als begeleiding van specifieke Nederlandse economische/ of handelsbelangen.

Als zodanig zijn de bilaterale relaties van VWS te plaatsen in het herijkte Nederlandse buitenlands beleid.

In dit cluster onderhoudt VWS bilaterale betrekkingen met de Volksrepubliek China en Zuid-Afrika van belang. De Volksrepubliek China vanwege reeds bestaande betrekkingen op het terrein van sociale ontwikkelingen: sociaal beleid, ouderensbeleid, gehandicaptenbeleid en gezondheidszorgbeleid, alsmede gelet op het interdepartementaal vastgestelde regio-beleid. Met verschillende Ministeries van de Republiek Zuid Afrika (welzijn, volksgezondheid en sport) zijn in 1997 specifieke overeenkomsten gesloten die in de komende drie jaar nader zullen worden uitgewerkt.

o. Arbeidsvoorwaarden en arbeidsmarkt

Inleiding

De intensiveringen in het Regeerakkoord resulteren in een extra groei van de werkgelegenheid in de VWS-sectoren. Een adequaat functionerende arbeidsmarkt is een noodzakelijke randvoorwaarde om deze groei te bewerkstelligen. Het personeels- en arbeidsmarktbeleid dient verder te verbeteren om dreigende knelpunten in de personeelsvoorziening te voorkomen. Dit vraagt om een forse gezamenlijke inspanning van overheid en sociale partners.

De volgende kengetallen duiden het belang van de factor arbeid voor de VWS-sectoren globaal aan. In de zorg- en welzijnssector werken in 1997 circa 740 000 werknemers, met een baan van ten minste 12 uur per week. Daarnaast werken er ruim 50 000 zelfstandigen met een arbeidsduur van minimaal 12 uur per week. Daarmee zorgt deze sector voor circa 13% van de totale Nederlandse werkgelegenheid. Het personeelsbestand van de zorg- en welzijnssector heeft, ten opzichte van dat in de rest van de economie, een aantal opvallende kenmerken: er zijn veel vrouwen werkzaam, er wordt veel in deeltijd gewerkt en het opleidingsniveau is hoog.

Arbeidsmarktsituatie, nu en in de toekomst

De arbeidsmarkt voor verplegend en verzorgend personeel wordt krappere, zo blijkt uit vacaturegegevens. Het aandeel moeilijk vervulbare vacatures is in vergelijking met 1996 enigszins gestegen. Dat aandeel is in de zorg- en welzijnssector in 1997 echter nog lager dan dat in de totale economie. De instroom van werknemers vanuit andere sectoren wijst er bovendien op, dat de zorgsector vaker dan gemiddeld erin slaagt mensen uit andere sectoren aan te trekken. Echter, in bepaalde regio's en voor specifieke beroepen is wel sprake van krapte, zoals bijvoorbeeld in de thuiszorg.

Op de middellange termijn dreigen bij ongewijzigd beleid tekorten te ontstaan aan verplegend en verzorgend personeel, aldus de prognoses van het Instituut voor sociaal-wetenschappelijk beleidsonderzoek en advies (IVA). Afhankelijk van de gekozen veronderstellingen in een drietal

scenario's bedraagt het tekort (in 2007) 3 tot 17% voor het verplegend personeel en 0 tot 13% voor het verzorgend personeel. Als gevolg van de afgesproken beleidsintensiveringen in het Regeerakkoord, waarbij de nadruk ligt op volumegroei in de care-sectoren, neemt de behoefte aan verplegend en verzorgend personeel extra toe. Hierdoor komt het zogenaamde «care-scenario», met relatief grote tekorten, dichterbij. Andere modellen, zoals het RegioMarge-model, wijzen eveneens op dreigende krapte. In het JOZ-1999 wordt op de arbeidsmarktsituatie in de zorgsector uitvoeriger ingegaan.

Beleidsdoelstellingen en de rol van sociale partners en VWS

Het arbeidsmarkt- en arbeidskostenbeleid van VWS kent een aantal algemene doelstellingen: een beheerste ontwikkeling van de arbeidskosten, een adequaat functionerende arbeidsmarkt in de sectoren zorg- en welzijn, de implementatie van het algemene arbeidsmarkt- en werkgelegenheidsbeleid van het kabinet en een heldere informatievoorziening. Daarbij geldt dat de verantwoordelijkheid van het veld voor de arbeidsmarkt en de arbeidsvoorwaarden steeds sterker is geworden.

De belangrijkste ontwikkelingen op het terrein van arbeidsmarkten arbeidskostenbeleid worden hierna kort weergegeven.

Arbeidskosten

Sinds 1995 komt de overheidsbijdrage in de arbeidskostenontwikkeling (ova) tot stand volgens het zogenaamde post-WAGGS-model. Dit model beoogt drie gelijkwaardige doelstellingen tegelijkertijd te realiseren: normale arbeidsverhoudingen, kostenbeheersing en handhaving van het (door het kabinet) beoogde voorzieningenniveau. In een situatie van normale arbeidsverhoudingen kunnen werkgevers voldoende personeel aantrekken en behouden. Een marktconforme CAO helpt hen daarbij. Het post-WAGGS-model streeft er daarom naar om een marktconforme CAO mogelijk te maken met inachtneming van de drie doelstellingen.

Het kabinet heeft een bod gedaan voor een (tweejarige) ova-98 en -99. Over dit kabinetsbod voor de ova-98 en -99 is de commissie-Van Voorden om advies gevraagd. Op 8 juli heeft de commissie geadviseerd om het overleg over de ova-99 te heropenen. Begin 1999 zal nu, volgens het reguliere tijdschema, het post-WAGGS-overleg over de concrete ova-99 beginnen. Tevens heeft de commissie geadviseerd om de ova-1998 met f 200 miljoen te verhogen. In reactie op deze advisering heeft het kabinet besloten om in overleg tussen de betrokken departementen nader te onderzoeken in hoeverre het oorspronkelijke kabinetsbod voor de ova-1998 een marktconforme verbetering van de arbeidsvoorwaarden mogelijk maakt.

Overheid en werkgevers ervaren de huidige vorm van het post-WAGGS-model als onbevredigend. Om de werking van het post-WAGGS-model in de volgende kabinetsperiode te verbeteren, is in 1997 het project «een frisse blik op het post-WAGGS-model» gestart. Dit project wordt uitgevoerd door prof. dr. W. Albeda in overleg met werkgevers en overheid. Het streven om de discussie vóór eind 1997 af te ronden, kon echter niet worden gerealiseerd. Als gevolg van rimpelingen in het overleg over de ova-98 was de gespreksbasis hiervoor gedurende een aanzienlijke periode niet aanwezig. Bovendien bleek het noodzakelijk om ook die rimpelingen zelf te gaan betrekken bij ideeën over de hantering van het post-WAGGS-model in de volgende kabinetsperiode. Het project zal nu, in samenhang met de meerjarenafspraken die in het Regeerakkoord worden aangekondigd, worden afgerond.

Overleg met sociale partners over arbeidsmarktproblematiek

Met het oog op voorziene knelpunten op de arbeidsmarkt hebben VWS en SZW het initiatief genomen om met sociale partners in het VWS-veld te overleggen over arbeidsmarktmaatregelen. In december 1997 heeft het eerste overleg hierover plaatsgevonden. Er is toen afgesproken dat sociale partners met sectorbrede, meerjarige plannen zouden komen en dat de overheid mede op basis van deze plannen zou bezien wat zij kon doen.

Inmiddels hebben sociale partners in de diverse cao-overleggen in het voorjaar plannen gemaakt en heeft het kabinet toegezegd een bijdrage te zullen leveren aan een brede aanpak van de verschillende problemen op de arbeidsmarkt in de VWS-sectoren. Deze bijdrage geeft een aanvulling op algemene arbeidsmarktmaatregelen uit het Regeerakkoord die eveneens ten goede komen aan de VWS-sectoren, zoals de stimulans van kinderopvang en investeringen in onderwijs en scholing. Voor vermindering van de werkdruk is er in de komende jaren een substantieel bedrag beschikbaar. Daarnaast zijn er middelen voor de financiering van door de instellingen aan te bieden initiële opleidingsfaciliteiten ter grootte van 0,2% van de loonsom. Tot slot is er ruimte voor benutting en intensivering van de activiteiten van arbeidsvoorziening en voor enkele fiscale en andere maatregelen.

Over twee van deze maatregelen heeft het kabinet inmiddels een beslissing genomen. Een fiscale stimulans voor de scholing van werknemers in de collectieve sector is vastgelegd in het Regeerakkoord. In het kader van de arbeidsmarktaanpak zijn eveneens maatregelen afgesproken op het punt van de fysieke en psychische belasting. Het gaat om een veelheid van per sector verschillende maatregelen om de fysieke en psychische belasting te verminderen, onderzoek, werklasmeting, betere registratie, roosters, voorlichting en preventie. VWS zal hiervoor f 10 miljoen structureel toekennen. Ten aanzien van de tilproblematiek zal op de begroting van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid uit de middelen in het Regeerakkoord vanaf 1999 f 10 miljoen op jaarbasis worden ingezet ten behoeve van de facilitering van de aanschaf van tilhulpmiddelen in de VWS-sectoren. De effecten hiervan zullen worden gemonitord. Op basis hiervan zal worden bezien of aanvullende financiering nodig is.

In het kader van de arbeidsmarktaanpak zijn eveneens maatregelen afgesproken. Het gaat om een veelheid van per sector verschillende maatregelen om de fysieke en psychische belasting te verminderen, onderzoek, werklasmeting, betere registratie, roosters, voorlichting en preventie. VWS zal hiervoor f 10 miljoen structureel toekennen. In het najaarsoverleg, dat mede dient ter voorbereiding van de meerjarenaanpak van de VWS-sectoren, zal worden nagegaan welke aanvullende maatregelen op dit punt mogelijk en wenselijk zijn.

In het Regeerakkoord is bovendien vastgelegd, dat de toekenning van intensiveringsmiddelen voor de zorgsector wordt gekoppeld aan meerjarenafspraken met de sector over arbeidsmarktbeleid. Als voorbeeld zal VWS in de overleggen over de meerjarenafspraken voorstellen het kwalificatieniveau 1 (assisterenden) toe te voegen aan het opleidingsstelsel voor verpleging en verzorging. De aandacht voor de arbeidsmarkt in de meerjarenafspraken betekent dat het pakket aan maatregelen waarover nu met sociale partners is gesproken een eerste stap is op weg naar een beter functionerende arbeidsmarkt.

De afgelopen maanden hebben de overheid en sociale partners, betrokken bij de grotere VWS-sectoren, intensief overlegd over de vraag hoe de

facilitering van overheidszijde vorm zou moeten krijgen. Naar verwachting kan de afronding van dat overleg in het najaar van 1998 plaatsvinden. In het Regeerakkoord is bovendien vastgelegd, dat de toekenning van intensiveringsmiddelen voor de zorgsector wordt gekoppeld aan meerjarenafspraken over arbeidsmarktbeleid. Dit betekent dat het pakket aan maatregelen waarover nu met sociale partners is gesproken, een eerste stap is op weg naar een beter functionerende arbeidsmarkt.

Sectorfondsen

De zes sectorfondsen, organen van sociale partners in verschillende VWS-sectoren, voeren vernieuwende activiteiten uit op het brede terrein van de arbeidsmarkt. VWS subsidieert de sectorfondsen op basis van hun jaarlijkse activiteitenplannen. Deze worden (op hoofdlijnen) beoordeeld aan de hand van de zogeheten VISIE-criteria. Voor 1999 is maximaal f 93 miljoen beschikbaar voor vernieuwend arbeidsmarktbeleid (exclusief indexering 1998 en 1999).

Bij de brede aanpak van de verschillende problemen met betrekking tot de arbeidsmarktsituatie in de VWS-sectoren zullen de sectorfondsen voor de komende jaren een belangrijke rol dienen te vervullen. In de VISIE-criteria voor 1999 is daarvoor dan ook veel plaats ingeruimd.

Uit een evaluatie van de sectorfondsen blijkt dat het arbeidsmarktbeleid effectiever en doelmatiger kan worden aangestuurd. Bij brief van 2 september 1997 is de Tweede Kamer geïnformeerd over de uitkomsten van het evaluatieonderzoek sectorfondsen (Kamerstukken II, 1997-1998, 25 600 XVI, nr. 75). De conclusie was toen dat een herziening van de organisatie van het arbeidsmarktbeleid gewenst is teneinde verkokering tegen te gaan en een adequate regionale infrastructuur te bewerkstelligen. Over dit onderwerp hebben VWS en de betrokken sociale partners inmiddels een aantal keren gesproken. Daarbij hebben sociale partners te kennen gegeven nut en noodzaak te onderschrijven van structurele samenwerking (tussen VWS, Arbeidsvoorziening en sociale partners). Deze samenwerking kan plaatsvinden via meerjarige afspraken op landelijk niveau – in de vorm van een convenant –, gericht op een integrale aanpak van de arbeidsmarktproblematiek in de zorgsector. Verder zijn sociale partners het eens over de noodzaak om de bestaande samenwerking op regionaal niveau te optimaliseren. Mocht uit een nadere analyse de noodzaak blijken van een aanpassing van de regionale structuur, dan zijn de sociale partners bereid daaraan hun medewerking te verlenen. Volgens de sociale partners kunnen najaar 1998 besluiten over de nieuwe structuur worden genomen, op basis van door hen uit te werken voorstellen.

Allochtonen

Het allochtonenbeleid in de zorgsector is succesvol. In de periode 1993-1997 hebben ruim 8000 allochtonen een baan in de zorgsector gevonden. Deze groei is mede mogelijk gemaakt door het gezamenlijke optreden van de sectorfondsen, VWS en Arbeidsvoorziening, met ondersteuning van het Tijdelijk Ondersteuningspunt Allochtonen in de Zorgsector (TOPAZ). Hiermee is de taakstelling om in vier jaar 3 800 allochtonen te laten instromen in de intramurale sector en verzorgingshuizen, zoals was afgesproken in de Stichting van de Arbeid (STAR), ruim gehaald.

Met dit resultaat is het ondersteuningspunt TOPAZ begin 1998 officieel gesloten. Inmiddels zijn twee vervolgvacatures gestart in de zorg- en welzijnssector. Het tweejarige Project Implementatie van TOPAZ in

Nederland (PIT.NL) heeft als doel om expertise en instrumenten over te dragen aan instellingen. Centraal in dit project staat de ondersteuning van regionale netwerken. Het succes van de TOPAZ aanpak heeft bovendien tot navolging geleid in de sectoren Welzijn en Jeugdhulpverlening. Hier is op initiatief van sociale partners, VWS en Arbeidsvoorziening het vierjarige project «Jeugdzorg en Welzijn» (JEWEL) van start gegaan. JEWEL wil het allochtonenbeleid tot een integraal onderdeel van het personeelsbeleid maken. Aan zowel PIT.NL als JEWEL levert VWS een financiële bijdrage.

Extra zorgbanen (ofwel Instroom/Doorstroombanen)

Langdurig werklozen kunnen zogenaamde «extra zorgbanen», dat wil zeggen bovenop de bestaande werkgelegenheid, in de zorgen welzijnssector vervullen. Deze regeling stimuleert werkgevers, via subsidie en een fiscale tegemoetkoming, om langdurig werklozen in dienst te nemen. Bovendien helpen de extra zorgbanen de hoge werkdruk in de VWS-sectoren te verminderen en taken uit te voeren waarvoor eerder geen tijd was.

Tot en met 1998 zijn in de zorg- en welzijnssector 13 830 structurele extra zorgbanen toegewezen aan instellingen, omgerekend naar banen van 32 uur per week. Per 1 juli 1998 zijn 10 040 van de 13 830 banen feitelijk bezet. Het project Kangoeroe, onder leiding van een Taskforce bestaande uit sociale partners, Arbeidsvoorziening, VWS en SZW, is in 1997 van start gegaan om de bezetting van extra zorgbanen te versnellen, omdat op dat moment nog circa 6000 banen niet bezet waren. Onderdeel van dit project is de oprichting van 19 regionale regiepunten in het land. Hierin werken instellingen, arbeidsvoorziening en gemeenten samen om de afstemming tussen vraag en aanbod te verbeteren. Een ander onderdeel is de voorlichtingscampagne «6 000 nieuwe kansen». Deze campagne heeft de bekendheid van extra zorgbanen onder langdurig werklozen vergroot.

Daarnaast heeft Bureau Bartels in 1998 de knelpunten bij het uitvoeren van de regeling geïnventariseerd. Hieruit blijkt dat meerdere knelpunten een snelle realisatie van arbeidsplaatsen in de weg staan. Knelpunten betreffen bijvoorbeeld de beschikbaarheid van kandidaten met geschikte vaardigheden voor met name patiëntgebonden taken, en belemmerende aspecten van de regelgeving zoals de eis van een 32-urige werkweek, de arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd en het maximale beloningsniveau van 120% van het wettelijk minimumloon (WMuL). Het rapport biedt diverse concrete aangrijpingspunten voor deregulering. Deze zullen in de Taskforce extra zorgbanen verder worden uitgewerkt.

In het Regeerakkoord 1998 zijn afspraken gemaakt over de voortzetting en uitbreiding van de extra banen voor langdurig werklozen. Behalve om uitbreiding van het aantal banen (die in het Regeerakkoord Instroombanen worden genoemd), gaat het om nieuwe hoger gekwalificeerde banen in de collectieve sector (Doorstroombanen). De Instroombanen (I-banen) blijven volledig gefinancierd. De Doorstroombanen (D-banen) zullen voor een beperkt deel mede dienen te worden gefinancierd door de lokale overheid en betrokken instellingen. De loonschaal van de I-banen vangt aan op het niveau van het WMuL, en mag niet hoger zijn dan 130% WMuL. De loonschalen van de D-banen komen uit op maximaal 150% WMuL.

Arbeidsmarktonderzoek, monitoring en informatievoorziening

VWS financiert meerjarige onderzoekprogramma's op het terrein van de arbeidsmarkt, maar laat als de beleidsactualiteit dit vereist ook incidenteel onderzoek doen, bijvoorbeeld naar dreigende knelpunten op de arbeidsmarkt.

Het meerjarige programma bestaat uit drie onderdelen. Samen met andere Ministeries (SZW, Economische Zaken, OC&W en BZK) bekostigt VWS een meerjarig, algemeen onderzoeksprogramma. De bijdrage van VWS bedraagt f 275 000,- per jaar. Daarnaast financiert VWS het meerjarige Onderzoekprogramma Arbeidsmarkt Zorgsector (OAZ). De jaarlijkse bijdrage bedraagt in 1997 en in 1998 ca. f 1 miljoen. Het OAZ bestaat vooral uit sector-brede onderzoeken. Uit een evaluatie van het OAZ is geconcludeerd, dat het programma zal worden voortgezet en dat sociale partners er in sterkere mate bij zullen worden betrokken. Beide programma's worden opgesteld en uitgevoerd door de Stichting Organisatie voor Strategisch Arbeidsmarktonderzoek (OSA). Ten slotte bekostigt VWS ook de Rapportage Arbeidsmarkt Zorgsector (RAZ), een jaarlijkse, statistische terugblik op de zorgsector. De jaarlijkse bijdrage van VWS is maximaal f 200 000,-. De RAZ wordt opgesteld door de OSA, het NZi en het NIVEL.

3. RIJKSINSTITUUT VOOR VOLKSGEZONDHEID EN MILIEU

Taken RIVM

Het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) is een beleids-ondersteunend onderzoeksinstituut op het gebied van volksgezondheid, milieu en natuur. Het RIVM fungeert als kenniscentrum ten dienste van de overheid met een planfunctie op het terrein van milieu en natuur.

Het instituut kent de volgende kerntaken:

- onderzoek verrichten dat is gericht op de ondersteuning van de beleidsontwikkeling en de uitoefening van toezicht op de terreinen volksgezondheid en milieu;
- periodiek rapporteren over de toestand en de toekomstige ontwikkeling van de volksgezondheid, het milieu en de natuur;
- andere werkzaamheden uitvoeren in opdracht van bewindslieden.

De nadruk ligt op het integreren van kennis tot samenhangende beschrijvingen van de actuele toestand en toekomstige ontwikkelingen. Met onder meer Milieuverkenningen en -balansen, alsmede de Volksgezondheid Toekomst Verkenningen, verschaft het RIVM wetenschappelijk onderbouwde informatie ten behoeve van de beleidsontwikkeling.

De primaire opdrachtgevers voor het RIVM zijn de Ministers van VWS, VROM en LNV.

Naast de genoemde taken kan het RIVM uit een oogpunt van algemeen belang andere werkzaamheden verrichten. Deze werkzaamheden moeten wel opgenomen zijn in een meerjaren activiteiten programma (MAP).

Door de uitvoering van het MAP-Strategisch Onderzoek RIVM geeft het instituut invulling aan zijn strategische taakontwikkeling op de langere termijn. Dit onderzoek is gericht op toekomstige onderzoeksbehoeften van de opdrachtgevende Ministeries.

Instandhouding van de verschillende expertisevelden die nodig zijn om aan de kerntaken te kunnen voldoen, is voor een instituut als het RIVM van wezenlijk belang. Het onderzoek op deze vitale expertisevelden is de basis voor de kenniscentrum- en planbureaufunctie. Daarnaast blijft het RIVM – ten behoeve van integrale producten – streven naar verbreding van de kennisbasis door samenwerking met andere kennisinstituten, ook in internationaal verband.

Actuele ontwikkelingen in de positionering van het instituut

In 1996 is de Wet op het RIVM van kracht geworden. Daarin is de positie van het Instituut vastgelegd. Het RIVM ressorteert beheersmatig (organisatorisch, personeel en budgettair) onder de Minister van VWS. De Minister van VWS stelt het MAP Volksgezondheidsonderzoek vast. De Directie RIVM stelt het MAP Strategisch Onderzoek RIVM vast. Het Ministerie van VROM stelt samen met de Minister van VWS het MAP Milieuonderzoek vast. De goedgekeurde meerjaren-activiteitenprogramma's worden aangeboden aan de Staten-Generaal. Voorts is in de Wet op het RIVM de professionele autonomie en een actualisering van de taakomschrijving van het RIVM vastgelegd. De naam van het instituut is via deze wet gewijzigd in het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu.

Ook is op basis van de wet een commissie van toezicht ingesteld, die het wetenschappelijk niveau van het instituut moet waarborgen.

In de Wet Milieubeheer is de planbureaufunctie van het RIVM voor het milieu vastgelegd. In het verlengde van de milieu-planbureaufunctie vervult vanaf 1998 het RIVM ten behoeve van LNV de natuurplanbureau-

functie. Een en ander vindt in opdracht van de Minister van LNV en in samenwerking met de betreffende LNV-instituten plaats.

Volksgezondheid

In 1997 is de tweede Volksgezondheid Toekomst Verkenning (VTV) uitgebracht. Door de tijdige oplevering van het samenvattend document kon een aantal beleidsmaatregelen uit het JOZ 1998 met informatie uit VTV 1997 onderbouwd worden.

De beleidsondersteuning door het RIVM wordt verder vorm gegeven door intensivering van het zorgonderzoek en beleidsverkenning, integrerend onderzoek op het gebied van volksgezondheid en zorg. Naast een versterking van de integratie en analyse van gegevens uit eigen onderzoek en onderzoek van derden, wordt de expertise verbreed tot het zorgsysteem teneinde de aandachtgebieden te kunnen bestrijken waar VWS prioriteit aan geeft. Deze activiteiten liggen in het verlengde van het project Dienst Informatie en Analyse, dat in 1997 bij het Ministerie is gestart.

De aandacht voor de relatie tussen milieu en gezondheid zal verder versterkt worden, met name voor de relatie tussen verstoring, gezondheid en lokale gezondheidsproblematiek, waarvoor vaak geen duidelijke oorzaak aan te wijzen is.

Milieu en Natuur

In het milieuonderzoek worden momenteel drie categorieën onderzoek onderscheiden, nl. onderzoek in het kader van de milieuplanbureau-functie, doorlopend onderzoek en eenmalig onderzoek. In het verlengde van de vaststelling van de Wet op het RIVM, waarin de professionele autonomie van het RIVM is vastgelegd, vindt verdere invulling van de planbureau-functie plaats. De missie is hierbij gedefinieerd als het milieubeleid tijdig voorzien van een wetenschappelijke informatiebasis voor het nemen van strategische beslissingen, zodanig dat daarbij alle relevante aspecten en belangen voldoende in de politiek-maatschappelijke afweging worden betrokken.

Het milieuplanbureau wordt verondersteld:

- via verkenningen het anticiperende karakter van het milieubeleid te versterken;
- via beleidsevaluaties en verkenningen eventuele (her-)afwegingen tussen milieubeleidsinstrumenten mogelijk te maken en via samenwerking met andere planbureau's de inpassing van het milieubeleid in een breder beleidskader mogelijk te maken;
- via het verstrekken van onafhankelijke kwantitatieve informatie te bevorderen dat milieubelangen in de politieke besluitvorming evenwichtig kunnen worden meegewogen.

Bij de uitvoering van het milieuplanbureauonderzoek is en blijft de wetenschappelijke onafhankelijkheid van het RIVM gewaarborgd. De Commissie van Toezicht heeft hierbij tot taak het wetenschappelijk niveau van het RIVM te bewaken. Het RIVM streeft naar zo veel mogelijk wetenschappelijke consensusvorming. Over eventuele blijvende wetenschappelijke verschillen van inzicht wordt expliciet gerapporteerd. Om optimaal op de verschuivende beleidsvragen te kunnen inspelen is op termijn verschuiving van expertise noodzakelijk. De Commissie van Toezicht is betrokken bij de ontwikkeling van het gewenste expertise-profiel van het RIVM.

Het doorlopend onderzoek heeft als doel de beleidsdirecties en de inspectie te ondersteunen bij het door hen voor te bereiden specifiek beleid, uitvoering of handhaving van het beleid en het uitvoeren van taken in het kader van wetgeving. Het betreft in het algemeen concreet afgesproken producten, waarvoor meerjarenafspraken worden gemaakt ten behoeve van het in stand houden van noodzakelijke expertise.

Eenmalige onderzoeksactiviteiten betreffen onderzoek dat wordt uitgevoerd ter beantwoording van door de beleidsdirecties geformuleerde eenduidige kennisvragen. Er wordt naar gestreefd hierbij zoveel mogelijk aan te sluiten op de expertise en instrumentarium van het planbureau-onderzoek.

Eind 1997 is ook de natuurplanbureaufunctie van het RIVM wettelijk geregeld. Het natuurplanbureau zorgt ervoor dat het (natuur)beleid kan beschikken over alle beschikbare relevante wetenschappelijke informatie voor het nemen van strategische beslissingen, waarbij de aspecten van natuur en landschap in de afweging kunnen worden betrokken. Daarbij wordt gebruik gemaakt van de meest actuele inzichten en gegevens uit een omvangrijk netwerk van onderzoeksinstellingen.

4. STAATSTOEZICHT OP DE VOLKSGEZONDHEID

a. Inspectie voor de gezondheidszorg

Voor de Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ) is het komende begrotingsjaar een belangrijk jaar. In 1999 krijgt namelijk een aantal van belang zijnde onderwerpen, die in de loop van 1996 zijn opgepakt, hun definitieve beslag. Het gaat veelal om onderwerpen die ten behoeve van de kerntaak van de IGZ, het houden van toezicht op de gezondheidszorg en de volksgezondheid, moeten worden verricht.

In de eerste plaats moet worden genoemd de beleidscyclus. Deze cyclus bestaat uit de volgende onderdelen: beleidsplan, meerjarenwerkplan, jaarwerkplan, jaarrapportage en de vierjaarlijks uit te brengen Staat van de Gezondheidszorg. Het komende jaar zijn de inspanningen er op gericht deze afzonderlijke documenten in een inhoudelijke en logistieke volgorde te plaatsen waardoor een cyclisch proces ontstaat. Pas dan krijgen de doelstellingen en de activiteiten van de inspectie de noodzakelijke inbedding en wordt duidelijk op welke wijze deze activiteiten zich tot elkaar verhouden. Parallel hieraan zullen de projecten die op het terrein van de informatie-technologie en planningssystematiek waren ingezet, hun vruchten moeten gaan afwerpen voor de ondersteuning van het primair proces en voor het verzamelen, ordenen en verwerken van de uitkomsten daarvan.

De IGZ is een professionele organisatie die moet weten hoe haar omgeving er uit ziet, wat er om haar heen speelt en welke eisen de klanten aan haar stellen. Dit uitgangspunt vereist continue aandacht voor allerlei processen die zich richten op het vergroten van de mate van professionalisering en het kwaliteitsrijk en bedrijfsmatig werken. In dat kader zal in 1999 het interne kwaliteitsbeleid van de inspectie zijn eerste afrondingsfase krijgen (KING-project: Kwaliteit Inspectie Gezondheidszorg). De IGZ als organisatie doorloopt een aantal fasen om te komen tot het niveau van certificering. Dit is belangrijk omdat de IGZ als toetsende instantie niet alleen kwaliteitseisen moet stellen aan degene die wordt getoetst (instellingen, beroepsbeoefenaren en bedrijven), maar deze eisen ook aan zichzelf moet stellen. In het interne kwaliteitsbeleid wordt aan uiteenlopende thema's aandacht besteed. Enkele voorbeelden:

- a. per te handhaven wet wordt gewerkt aan de ontwikkeling en uitwerking van inspectiemethodieken, opdat eenduidige toezichtsuitoefening wordt gefaciliteerd;
- b. alle inspectieobjecten worden geregistreerd en elektronisch toegankelijk gemaakt, waarmee voor de inspecteurs per inspectieobject een kwaliteitsprofiel beschikbaar komt. Vanwege de toename van zorg die buiten de muren van de instelling wordt aangeboden en de toenemende ontschotting, zijn veel inspectiepunten overigens moeilijker traceerbaar geworden;
- c. nagegaan zal worden hoe de omgeving de inspectie waarneemt en waardeert en hoe effectief de adviezen van de inspectie zijn. Met de effectuering van de hiervoor genoemde onderwerpen, is de inspectie in staat om zowel in nationaal als in internationaal verband haar wettelijke taken op het juiste kwalitatieve niveau te kunnen uitvoeren.

b. Inspectie Gezondheidsbescherming, Waren & Veterinaire Zaken

Algemeen

De Inspectie Gezondheidsbescherming, Waren & Veterinaire Zaken (Inspectie W & V) kwam tot stand via een fusie van de Inspectie Gezondheidsbescherming en de Veterinaire Inspectie.

De twee belangrijkste taken, namelijk handhaving en signalering/ advisering, liggen in elkaars verlengde.

Handhaving is het nagaan of een individueel bedrijf zich aan de wet houdt en het eventueel maatregelen nemen om dit te bevorderen of af te dwingen.

Signalering/advisering omvat het stellen van diagnoses (op grond van handhaving, surveillance en monitoring) en het aangeven van therapieën. Daaruit komen adviezen aan het beleid voort over de doelmatigheid van (nieuwe) wetgeving, zonodig met voorstellen tot wijziging van bestaande wetgeving.

Op verzoek van lagere overheden als provincies en gemeenten vindt ook advisering plaats over de aandachtsvelden vleeskeuring, destructie, zoönosen en milieu. Over deze onderwerpen worden eveneens adviezen aan instellingen als GGD's en particulieren gegeven. Een bijzondere vorm van advisering is het zogenoemde nader oordeel in verband met geschillen betreffende de keuring bij invoer.

Een belangrijk deel van de activiteiten van de Inspectie W & V betreft het verrichten van inspecties bij bedrijven en het verrichten van chemisch, fysisch-mechanisch en microbiologisch onderzoek. De aantallen uit te voeren inspecties en monsteronderzoeken in 1999 geven derhalve een indicatie van de door de Inspectie W & V te leveren prestaties. Hierbij zullen in 1999, mede op basis van marktonderzoek, de volgende accenten worden gelegd.

Handhaving

Het aantal bedrijven groeit en daarmee het aantal uit te voeren inspecties. De groei is echter ongelijk verdeeld: de sectoren horeca en detailhandel groeien sterk, terwijl de ambachtelijke sector krimpt. Binnen de handhaving zal de aandacht ook gericht zijn op een stijging van nieuwe verkoopvormen.

Door deze ontwikkelingen kan er geen uniforme werkwijze in de handhaving meer zijn. De inspectie ontwikkelt daarom handhavingsmethodieken die zijn toegesneden op de situatie. Zo zijn in de afgelopen jaren bij producenten zogenaamde voedselveiligheidsplannen sterk in opkomst. Deze zijn beschreven in door branche-organisaties opgestelde hygiëncodes (vooral in de ambachtelijke en horeca-sector) of in een HACCP-plan van de ondernemer. In 1997 is een start gemaakt met het toezicht op deze plannen. Dit toezicht is in 1998 verder uitgebouwd en zal in 1999 een belangrijk onderdeel van de inspecties uitmaken.

Hierbij zal ook aandacht zijn voor het snel en effectief afhandelen van maatregelen conform het systeem van bestuurlijke boetes. In 1999 wordt hiertoe, afhankelijk van de politieke besluitvorming, binnen de Inspectie W & V een bureau voor het afhandelen van deze boetes opgezet.

Binnen de handhaving heeft productveiligheid inmiddels meer aandacht gekregen. Uit efficiency-overwegingen zullen hiertoe twee centrale laboratoria ingericht worden: een voor gebruiksartikelen (toekomstige vestiging Dordrecht) en een voor verbruiksartikelen (vestiging Groningen).

Signalering/advisering

De signalerings- en adviseringstaak kreeg in 1998 verdere invulling. In 1999 zal meer capaciteit worden vrijgemaakt voor monitoring, surveillance en retrospectief onderzoek. Vanaf 1997 is al op projectmatige wijze meer expertise ingezet voor risico-inschatting.

Het belang van het microbiologisch onderzoek ten opzichte van het chemisch onderzoek zal binnen de signaleringsafdelingen toenemen. De signalering zal zich ook richten op de import en de productieketen. Kennis over productiemethoden zal worden uitgebreid.

In 1999 worden keuzes gemaakt en prioriteiten gesteld op basis van kennis van en ervaring met het totale pakket aan activiteiten. Signalering/ advisering en handhaving zijn hierbij niet los van elkaar te zien; beide ondersteunen elkaar.

5. INSPECTIE JEUGDHULPVERLENING EN JEUGDBESCHERMING

De aanpassing van de Wet op de jeugdhulpverlening aan de verbrede taakstelling van de inspectie en de toegang van de provinciale en grootstedelijke overheden tot de inspectie zal komend begrotingsjaar gerealiseerd kunnen zijn.

In overleg met de provinciale en landelijke overheden zal de inspectie komend begrotingsjaar instellingsspecifiek rapporteren aan de financierende overheden over de naleving van wet- en regelgeving inzake het primaire proces van jeugdhulpverlening en jeugdbescherming bij de semi-residentiële en residentiële voorzieningen. Dit zal het geval zijn in elf provinciale/grootstedelijke gebieden. De overige provincies zullen later aansluiten, omdat thans eerst wordt gewerkt aan verbeteracties uit eerder toezicht. In het primair proces zijn de eisen gesteld aan het hulpverleningsplan uitgangspunt. In samenspraak met de diverse overheden worden meer elementen van het primair proces en de positie van de cliënt meegenomen. In het komend begrotingsjaar zal de inspectie instrumenten voorbereiden om in de toekomst analoog de voorzieningen voor pleegzorg, ambulante jeugdhulpverlening en de toegang, dan wel plaatsende instanties te toetsen. Eventuele verdere specifieke wensen van financierende overheden voor 1999 zullen zoveel mogelijk in het kader van instellingsspecifiek rapporteren worden meegenomen. Verschillende activiteiten voor het leveren van beleidsinformatie, onder andere over de thema's klachtrecht/medezeggenschap, alleenstaande minderjarige asielzoekers, worden het komende jaar voortgezet.

De inspectie kreeg een nieuwe taak in het kader van het toezicht op de vergunninghouders inzake de Wet opnemings buitenlandse pleegkinderen. Het komend begrotingsjaar gaat de inspectie zich inwerken. Met het Ministerie van Justitie zal nader worden overlegd hoe introductie en fasegewijze aanpak van het toezicht wordt gerealiseerd.

6. FINANCIËEL BELEID EN BEHEER

a. Beleidsevaluatie

Beleidsevaluatie vormt het logische sluitstuk van een beleidscyclus en dient om na te gaan of de gestelde doelen effectief en efficiënt zijn gerealiseerd. De uitkomsten van evaluaties dienen ter legitimatie van het gevoerde beleid en het daarvoor gebruikte instrumentarium. Daarnaast leveren evaluaties basismateriaal voor eventuele noodzakelijk gebleken bijstellingen. Beleidsevaluatie vindt plaats op verschillende niveaus en kent wisselende verschijningsvormen. Daarbij valt onder andere te denken aan de interdepartementale begrotingsonderzoeken (IBO's) en heroverwegingsonderzoeken in het kader van de begrotingsvoorbereiding, de projectmatig opgezette evaluaties van beleid, wet- en regelgeving en subsidies en het gebruik van monitorfuncties en organisatiedoorlichtingen. Maar ook uitvoeringstoetsen door bijvoorbeeld de Ziekenfondsraad zijn aan te duiden als een vorm van (ex ante) evaluatie.

Met name op het gebied van PEO (projecten, experimenten, onderzoek en ontwikkeling) zijn beleidsevaluatie en beleidsontwikkeling zeer nauw met elkaar verweven. Programmering van activiteiten op het gebied van volksgezondheid vindt grotendeels plaats bij de zelfstandige (bestuurs)-organen Zorgonderzoek Nederland en NWO/Gebiedsbestuur Medische Wetenschappen. Ook meer toegepast wetenschappelijk onderzoek en beleidsadvisering zijn van betekenis voor de (her)formulering van beleidsdoelen. Voor dergelijk onderzoek en advisering beschikt het Ministerie over de kennisinstellingen SCP en RIVM en adviesraden.

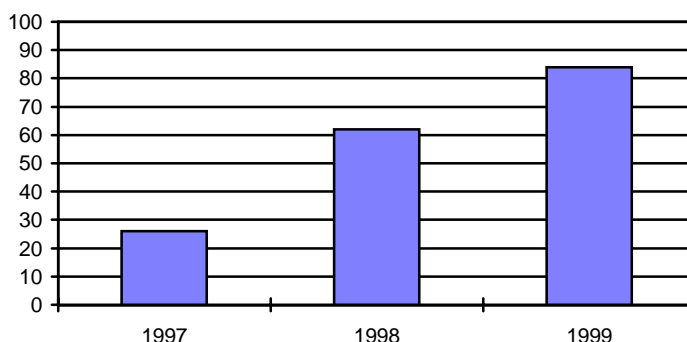
Om ervoor te zorgen dat al deze informatie optimaal gebruikt kan worden in de desbetreffende besluitvormingstrajecten, zijn tal van verbeteroperaties in gang gezet. Op het gebied van de ex-ante beleidsevaluatie wordt de laatste hand gelegd aan de organisatorische inbedding van een zogenaamde E(land)-proef, waarmee de uitvoerbaarheid van nieuw beleid kan worden beoordeeld. Er is gestart met een stappenplan «vroeg monitoring», om zowel vooraf als in een vroegtijdig stadium van de uitvoering, zo goed mogelijk zicht te hebben op het realiseren van de bedoelde effecten. En meer organisatorisch is het management van beleidsprocessen onder de loep genomen. Het komende jaar zal worden bezien of met deze instrumenten en organisatorische waarborgen de aandacht voor beleidsevaluatie en het gebruik van de resultaten in voldoende mate verankerd is.

b. Kengetallen

In 1997 is voor het beleidsinstrument kengetallen een lange-termijn-aanpak opgesteld om te komen tot een betere inbedding van het gebruik van kengetallen in de dagelijkse praktijk van beleidsvoorbereiding, -uitvoering en -evaluatie. Om het gebruik van kengetallen te stimuleren staat 1998 mede in het licht van enkele pilotstudies. In 1998 en 1999 staan onder andere de ontwikkeling en het gebruik van doelbereikingskengetallen op de agenda.

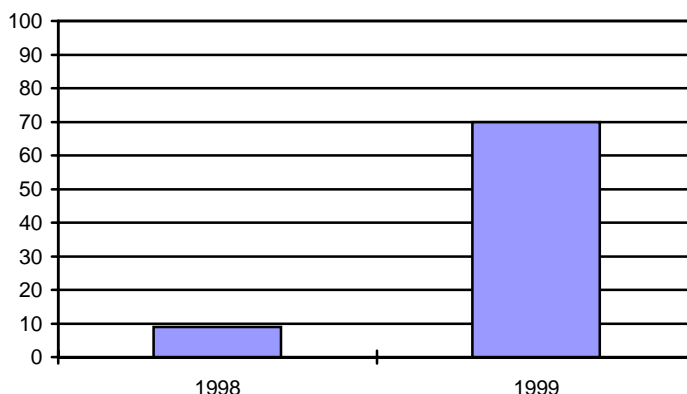
De Minister van Financiën presenteert in de Miljoenennota de dekkingspercentages outputgegevens en/of doelmatigheidskengetallen voor alle Ministeries (voor de jaren 1998 en 1999). Het betreft het percentage van de zinvol toe te lichten begrotingsuitgaven die ook daadwerkelijk met outputgegevens en/of doelmatigheidskengetallen worden gelardeerd. Voor VWS specifiek wordt de ontwikkeling in het dekkingspercentage in onderstaande grafieken weergegeven.

Grafiek 1: Ontwikkeling in het dekkingpercentage doelmatigheidskengetallen voor de jaren 1997-1999

In de afgelopen jaren is het aandeel doelmatigheidskengetallen in de begroting aanzienlijk toegenomen van 26% in 1997 naar 62% in 1998 en uiteindelijk 84% in 1999. Daar waar mogelijk zal VWS ook in de komende jaren verder werken aan deze in gang gezette verbetering.

Grafiek 2: Ontwikkeling in het dekkingpercentage doelmatigheidskengetallen die aan alle kwaliteitscriteria voldoen

Interdepartementaal zijn kwaliteitscriteria voor doelmatigheidskengetallen afgesproken. Een van die criteria is dat kengetallen goed moeten worden toegelicht. De toelichting moet ingaan op de belangrijkste ontwikkelingen die zich hebben voorgedaan. In de begroting 1999 wordt 73% van de zinvol toe te lichten begrotingsuitgaven gelardeerd met doelmatigheidskengetallen die voldoen aan alle kwaliteitscriteria. Dit is een stijging ten opzichte van de begroting 1998. Een aantal doelmatigheidskengetallen voldoet (nog) niet aan alle kwaliteitscriteria, omdat bijvoorbeeld nog geen meerjarige reeks (minimaal 3 jaar) kan worden gepresenteerd. Zo wordt voor de Inspectie voor de Gezondheidszorg in de begroting 1999 voor het eerst een uitgebreid overzicht gepresenteerd van de inzet van de capaciteit, onderverdeeld naar inhoudelijke aandachtsgebieden. In de komende jaren kan dit overzicht worden uitgebreid waardoor een meerjarige doorkijk mogelijk is.

Alhoewel de ontwikkeling in de presentatie van kengetallen in de begroting positief is, is daarmee niet gezegd dat het beleidsinstrument kengetallen ook volkomen in de praktijk van het beleid wordt gebruikt. In 1998 heeft VWS een ontwikkeling in gang gezet waarin het accent ligt op het daadwerkelijk gebruik van kengetallen in het proces van voorberei-

ding, uitvoering, evaluatie en verantwoording van beleid. Hieraan wordt de komende jaren verder uitwerking gegeven.

c. Administratieve lasten

In vervolg op het kabinetsbeleid over reductie van administratieve lasten bij specifieke uitkeringen, ook wel aangehaald «gedachtengoed Griffioen», (Kamerstukken II, 1996–1997, 24 036, nr. 35) heeft in 1997 een departementale toetsing van de specifieke uitkeringen plaatsgevonden. Het aangrijpingspunt voor vermindering van de administratieve lasten is de bestuurlijk inrichting van de regelingen en niet zozeer de organisatie van de controle. Op basis van de toets is beoordeeld of de informatiestromen passen bij de in de regelgeving vastgelegde verantwoordelijkheidsverdeling. Over de geconstateerde mogelijkheden voor verbetering is de Tweede Kamer vanuit het MDW-traject bij brief geïnformeerd. Inzake de financiële verantwoording en de bijbehorende accountantscontrole streeft het Ministerie van VWS naar een nadrukkelijke aansluiting op het lokale controle- en verantwoordingsproces. Dit kan zich in sommige gevallen beperken tot het vragen van een provinciale en/of gemeentelijke rekening, als financieel verantwoordingsdocument. Indien de financiële verantwoording niet nodig is om de uitkering vast te stellen, kan het opvragen ook achterwege blijven. Daarmee wordt nog duidelijker aangegeven dat in deze gevallen de verantwoordelijkheid voor de rechtmatigheid van de besteding en beheer van de specifieke middelen -en dus ook het afrekenen- een zaak is van het lokale bestuur en haar democratisch gekozen controleorgaan. Zoals de Tweede Kamer is toegezegd, zal zij vóór het einde van 1998 een voorstel tot wetswijziging ontvangen, waarin voor de financiële verantwoording doeluitkering jeugdhulpverlening de aansluiting op de lokale rechtmatigheidstoets in de Wet op de Jeugdhulpverlening wordt verduidelijkt. Overigens laat het steunen op de lokale financiële verantwoording onverlet dat er beleidsmatige verantwoording over de besteding van middelen wordt overlegd. Met inachtneming van de verantwoordelijkheidsverdeling zal de organisatie van deze informatiestromen worden aangescherpt.

Ook op het gebied van andere regelgeving wordt gewerkt aan een reductie van administratieve lasten.

De integrale modernisering van de Wet op de Geneesmiddelenvoorziening zal zowel voor de overheid als voor het betrokken bedrijfsleven een vermindering van administratieve lasten met zich mee brengen. De wijziging van het Besluit bereiding en aflevering van farmaceutische producten heeft de vermindering van administratieve lasten tot doel. In beide wettelijke regelingen zal het gaan om lastenvermindering als gevolg van vereenvoudiging van vergunningstelsels.

d. Financieel beheer

Organisatie financiële functie

Per 1 januari 1998 zijn twee nieuwe financiële stafdirecties operationeel geworden: een directie Financieel-Economische Zaken (FEZ) en een directie Macro-Economische Vraagstukken en Arbeidsvoorwaardenbeleid (MEVA). Met deze reorganisatie is een control-directie geformeerd (FEZ) die zowel de begrotings- als de premie-aangelegenheden behartigt, waarmee wordt beoogd de budgettaire functie binnen het Ministerie te versterken. Daarnaast is met de oprichting van de directie MEVA de macro-economische adviesfunctie ook voor de buitenwereld herkenbaar gepositioneerd.

Na afronding van deze reorganisatie is een versterking van de financiële functie bij de beleidsdirecties ter hand genomen. Deze versterking behelst een steviger inbedding van de financiële adviesfunctie binnen de beleidsdirecties enerzijds, en een formatieve uitbreiding van het aantal financieel adviseurs anderzijds. De versterking van de adviesfunctie krijgt gestalte in het vastleggen van spelregels, bevoegdheden en verantwoordelijkheden binnen de financiële functie, met name op het premieterrein. Ten behoeve van de uitbreiding van het aantal financieel adviseurs is een wervingscampagne opgezet. Met dit project wordt beoogd verdere organisatorische waarborgen te creëren voor de integrale verantwoordelijkheid van de directies voor beleid én beheer op hun werkterrein.

Administratieve organisatie

De beschrijving van de administratieve organisatie (AO) is de basis voor een ordelijk en controleerbaar financieel beheer. 1999 zal in het teken staan van «klein onderhoud» van de AO, nadat in 1998 de actualisatie ervan is afgerond. De AO-systematiek van VWS kent drie lagen: directiehandboeken, departementsbrede processen en bovensectorale regelgeving. De directiehandboeken kennen een voorgeschreven opzet op hoofdlijnen, die binnen de directies verder vorm krijgt. In 1998 worden door vergelijking van de directiehandboeken lacunes getraceerd en vervolgens opgevuld. De departementsbrede processen zijn voor iedere directie nagenoeg gelijk, worden (daarom) centraal beschreven en maken integraal onderdeel uit van elk directiehandboek. Deze beschrijving van processen is actueel. Datzelfde kan in de loop van 1998 gezegd worden van de beschrijving van de bovensectorale financiële regelgeving binnen het Ministerie in een algemeen geldend handboek.

Misbruik en oneigenlijk gebruik (M&O)

VWS voert sinds jaar en dag een beleid dat er op is gericht zo min mogelijk regelingen te creëren die zijn gebaseerd op door belanghebbenden zelf te verstrekken, moeilijk controleerbare gegevens. Bij regelingen die noodgedwongen wel zijn gebaseerd op dergelijke gegevens (bijv. inkomensafhankelijke) bestaat permanent aandacht voor het treffen van maatregelen om op een juiste en eenduidige manier voldoende zekerheid over de betrouwbaarheid van de gegevens te verkrijgen. De departementale Accountantsdienst en de Algemene Rekenkamer vervullen daarbij een signalerende rol.

De uitgangspunten van dit tot tevredenheid stemmende M&O-beleid zijn in 1998 opnieuw vastgesteld naar aanleiding van de verschijning van de «Handleiding ter voorkoming en bestrijding van misbruik en oneigenlijk gebruik» van de Minister van Financiën. Ze zijn verankerd in de administratieve organisatie van het ministerie en vormen de basis voor continuering van de departementale inspanningen op dit gebied in de komende jaren.

Accountantscontrole

De departementale accountantsdienst voert een volkomen controle uit die uitmondt in een verklaring bij de financiële verantwoording van het Ministerie. Het departementale controleberaad (Audit Committee) bewaakt de voortgang van de genomen maatregelen die de door de accountantsdienst geconstateerde tekortkomingen moeten opheffen.

Versnelling en kwaliteitsverbetering financiële verantwoording

De financiële verantwoording 1997 is medio mei 1998 aan de Tweede Kamer aangeboden. Daarmee is de door de Tweede Kamer gewenste

versnelling door VWS gerealiseerd. De verantwoording 1997 is bovendien beleidsinhoudelijk toegankelijker gemaakt en voorzien van toelichtende diagrammen.

Voor de verantwoording 1998 zal het accent worden gelegd op een verdere kwaliteitsverbetering en het compacter presenteren van de artikelsgewijze financiële gegevens. Daarbij zal het rapport «Financiële verantwoording in de politieke arena» van de ambtelijke werkgroep die door de commissie voor de Rijksuitgaven is geïnitieerd, als inspiratiebron gebruikt worden.

Euro

In mei 1998 is definitief besloten dat ook Nederland meedoet met de derde fase van de Europese Monetaire Unie. Reeds in 1996 heeft VWS een intradepartementale Regiegroep euro opgericht met als taak werkzaamheden te coördineren die samenhangen met de invoering van de euro. In 1998 heeft de ambtelijke top van VWS een gedetailleerd Euro-draaiboek geaccordeerd. In dit draaiboek wordt aangegeven «wie, waarvoor, wanneer» verantwoordelijk is. Om beter zicht te krijgen op zowel de inhoudelijke consequenties als de daaraan ten grondslag liggende veranderingsprocessen, heeft VWS in 1998 een pilot laten uitvoeren naar de invoering van de euro bij één van haar beleidsdirecties. Hierbij zijn alle euro-relevante aspecten (geautomatiseerde systemen, regelgeving, communicatie, ZBO's, budgettaire effecten) betrokken. De uitkomsten van de pilot worden departementsbreed gebruikt voor de euro-activiteiten. In de tweede helft van 1998 zullen de directies en diensten detailplanningen opstellen waarbij zowel de euro-activiteiten als de daarvoor benodigde capaciteit in beeld worden gebracht. Op grond hiervan kan ondermeer een reële inschatting van de kosten van de invoering van de euro worden gemaakt.

Financiële en personele informatiesystemen

Zowel voor het Millennium als de euro is gekozen voor een departementsbrede aanpak. Als onderdeel van deze aanpak worden ook de financiële en personele systemen gecontroleerd en beoordeeld.

Het departementale financiële systeem IFIS (Interactief Financieel Informatiesysteem) is als millenniumbestendig systeem ontwikkeld. Dit is contractueel met de exploitant geregeld. Er wordt echter momenteel een millennium-scan op IFIS uitgevoerd om elk risico in het kader van de millenniumproblematiek uit te sluiten.

Er worden voorbereidingen getroffen voor de invoering van de euro in IFIS, zodat het bij de jaarovergang 2001/2002 mogelijk wordt de administratie in euro's te voeren.

Europese aanbestedingsregels

Binnen het departement zijn maatregelen getroffen om de correcte naleving van de Europese richtlijnen voor de aanbesteding van overheid-sopdrachten te waarborgen. Zo moeten directies aanschaffingen boven de geldende drempelwaarden afstemmen met de coördinerend directeur aanschaffingsbeleid. Deze voert periodiek gesprekken met directies over hun inkoopvoornemens. Ook anderszins wordt geen gelegenheid onbenut gelaten om directies te attenderen op het belang van naleving van de Europese aanbestedingsregels. Ten slotte worden deze regels ook betrokken bij de toets op rechtmatigheid die wordt uitgevoerd bij het aangaan van verplichtingen. Dit alles laat onverlet dat in formele zin de definitieve procedures rond de Europese aanbesteding nog in de administratieve organisatie van het Ministerie moeten worden verankerd. Vooruitlopend op de implementatie van de besluitvorming daarover

vormen de reeds getroffen maatregelen niettemin een waarborg voor zorgvuldige toepassing van de aanbestedingsvoorschriften.

Subsidiebeheer

De verbeteringen in het subsidiebeheer, die zijn ingezet naar aanleiding van de resultaten uit het rechtmatigheidsonderzoek 1996 van de Algemene rekenkamer, zullen naar verwachting in 1998 worden afgerond.

In de afgelopen jaren heeft het subsidiebeheer van VWS zowel intern als extern een positieve impuls gekregen. Zo werden in 1997 de «Beleidsregels Handhaving Subsidiebepalingen» geïntroduceerd, met als doel een stringenter naleving van subsidievoorwaarden te bewerkstelligen. Dit zal naar verwachting in 1998 en 1999 optimaal effect sorteren.

Daarnaast is in 1998 met de introductie van de Kaderwet Volksgezondheid voldaan aan de vereisten van de derde tranche Algemene wet bestuursrecht. De grondslag van de subsidies voor activiteiten op het terrein van de gezondheidsbevordering, -bescherming en -zorg is in deze wet vastgelegd. De wet treedt op een nader bij Koninklijk Besluit te bepalen datum in werking.

Intermediaire organisaties

In de toelichting bij de financiële verantwoording 1996 heeft de Minister toegezegd de beheers- en controlestructuren van de bestaande intermediaire organisaties te verbeteren. In 1997 zijn de intermediaire organisaties geïnventariseerd en de leemtes in de informatie-, verantwoordings- en controlestructuur in beeld gebracht. Eveneens is vanuit bestuurlijk en juridisch oogpunt een algemeen kader voor de relatie met intermediaire organisaties beschreven. Momenteel wordt vanuit dat algemene kader een interne VWS-beleidslijn geformuleerd. Nadat deze beleidslijn intern is vastgesteld zullen ook de bestaande organisaties aan de beleidslijn worden getoetst.

7. BESTUURLIJKE ORGANISATIE

a. Algemeen

In januari 1998 is de decentralisatietoets VWS met de Tweede Kamer besproken. In de brief over de decentralisatietoets (Kamerstukken II, 1997–1998, 22 236, nr. 48) staan de ontwikkelingen ten aanzien van de bestuurlijke organisatie vermeld, waarbij is ingegaan op de territoriale decentralisatie, functionele decentralisatie, verzelfstandiging en privatisering. Voorts is ingegaan op de positionering van de inspecties op VWS-terrein. Belangrijke conclusie hierbij is dat bestuurlijke organisatie een permanent aandachtspunt is, dat voortdurend aanpassing en bijstelling en nadere explicitering behoeft. De decentralisatietoets vormde een goed moment om de tussenstand op te nemen. Het Kabinetsstandpunt inspecties, de Commissie Griffioen en de commissie Pennekamp, maar ook de rapportage over «besturen op de tast» van de Raad voor het Binnenlands Bestuur verdiepen het inzicht.

Bij de behandeling van de parlementaire decentralisatietoets in de Tweede Kamer (januari 1998) is een overzicht toegezegd van de beschikbare gegevens over het personeelsverloop van VWS in de periode waarover de decentralisatietoets (1992–1996) zich uitstrekt.

Een winst- en verliesrekening van de personeelsformatie is beschikbaar op het niveau van departementsonderdelen. De relevante processen spelen zich af simultaan met andere mutaties en bovendien strekken zij zich soms over meerdere jaren uit. Daardoor is het niet mogelijk een winst- en verliesrekening op te stellen waarin het verloop van de personeelsformatie exclusief wordt toegerekend aan decentralisatieprocessen.

Een totaaloverzicht van de VWS-formatie, gespecificeerd naar de onderdelen van het Ministerie van VWS is echter wel te geven. Uit dit overzicht blijkt dat in de periode 1992–1999 de totale personeelsformatie is afgenomen met 562 fte (ruim 11%), tegen het kerndepartement met 913 fte (ruim 43%). Enerzijds is dit het gevolg van afslanking in verband met reorganisaties (zoals de GEO). Anderzijds is ook een verschuiving opgetreden naar de meer decentrale onderdelen van het Ministerie. Zo werd door de oprichting van het agentschap College ter beoordeling van Geneesmiddelen 71 fte op afstand van het kerndepartement geplaatst. Een gedetailleerd overzicht is weergegeven in onderstaande tabel.

PERSONEELSINFORMATIE

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Kerndepartement ¹	2 105	1 828	1 672	1 634	1 306	1 160	1 192	1 192
Inspectie Gezondheidszorg	274	274	280	291	328	380	421	446
Inspectie Waren en Veterinaire Zaken ²	932	932	932	932	902	902	902	880
Inspectie Jeugdhulpverlening	0	0	0	0	27	30	30	30
RIVM ³	1 463	1 493	1 466	1 468	1 431	1 436	1 464	1 494
Sociaal Cultureel Planbureau	57	57	57	57	57	57	59	76
Bureau Nederlandse Filmkeuring	3	3	3	3	3	3	3	3
Donorregister	–	–	–	–	–	–	–	13
Agentschap College ter Beoordeling Geneesmiddelen	0	0	0	0	71	75	75	82
Adviesraden ⁴	45	45	41	39	40	94	101	103
Totaal	4 880	4 632	4 450	4 424	4 165	4 138	4 247	4 312

¹ exclusief het directoraat-generaal Culturele Zaken

² tot 1 september 1998: Inspectie Gezondheidsbescherming en Veterinaire Inspectie

³ inclusief Rijksinstituut voor Geneesmiddelenonderzoek

⁴ betreft Gezondheidsraad, Raad voor Gezondheidsonderzoek (vanaf 1997), Raad voor Maatschappelijke ontwikkeling (vanaf 1997), Raad voor de Volksgezondheid en Zorg (vanaf 1997)

b. Centralisatie/decentralisatie

De ambulante verslavingszorg, de maatschappelijke opvang en de vrouwenopvang zijn ondergebracht in drie specifieke uitkeringen, die hun basis vinden in de Welzijnswet 1994. Met de betrokken gemeenten worden afspraken gemaakt over de wijze waarop de middelen uit de doeluitkeringen zullen worden ingezet.

Over de mogelijke decentralisatie van het zittend ziekenvervoer zijn gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers van de VNG, het Koninklijk Nederlands Vervoer Taxi en het Ministerie van BZK. Uit deze gesprekken bleek onvoldoende duidelijk te worden op welke wijze een verantwoorde decentralisatie van het zittend vervoer naar de gemeenten vorm gegeven zou kunnen worden. Daarom is afgezien van decentralisatie van het zittend vervoer per 1 januari 1999, zoals het voornemen was.

c. Zelfstandige bestuursorganen

Bij de doorlichting ZBO's die op 10 maart 1997 door de Minister van BZK aan de Tweede Kamer is gestuurd (Kamerstukken II, 1997–1998, 25 268, nr. 1), is aangegeven welke verbeteringen zouden worden aangebracht in de vormgeving en inrichting van zelfstandige bestuursorganen op het terrein van VWS. De verwerking van de verbeteringen in wet- en regelgeving is in volle gang. Over de voortgang van de verbeteringen zal per separate brief worden gerapporteerd door de Minister van BZK.

Een belangrijk cluster van zelfstandige bestuursorganen wordt gevormd door de Ziekenfondsraad, Centraal Orgaan Tarieven Gezondheidszorg, College voor Ziekenhuisvoorzieningen en de Commissie Sanering Ziekenhuisvoorzieningen waarvan de aanpassing en nadere positionering noodzakelijk was geworden op grond van de doorgevoerde scheiding van advies, overleg en uitvoering. Deze scheiding vloeide voort uit de herziening van het adviesstelsel («raad op maat»). De positie en vormgeving van deze organen is inmiddels beschreven in een wetsvoorstel dat op 23 april 1998 aan de Tweede Kamer is gezonden (Kamerstukken II, 1997–1998, 26 011, nr. 1). In het wetsvoorstel zijn de Aanwijzingen voor Zelfstandige Bestuursorganen verwerkt. Op dit moment vindt de uitwerking en implementatie van de aanpassingen bij de organen plaats.

d. Gestructureerde entree

Op basis van de brief over de VWS-overlegstructuur, de «gestructureerde entree» (Kamerstukken II, 1997–1998, 25 600, nr. 13), zijn met de maatschappelijke organisaties afspraken gemaakt over de invulling van het overleg en zijn binnen het Ministerie contactambtenaren voor de betrokken organisaties aangewezen. Zij dragen zorg voor de voorbereiding van overleg, de informatieuitwisseling en de communicatie over voor de organisaties relevante beleidsthema's.

Inmiddels heeft de Raad voor de Volksgezondheid en Zorg een advies aan mij uitgebracht over de overlegstructuur («Besturen in overleg», juni 1998). Bekeken wordt of dit advies aanleiding dient te vormen om nog nadere aanpassingen in de overlegstructuur aan te brengen.

8. DEPARTEMENTALE ORGANISATIE

a. Verbeteringsoperatie

Eind vorig jaar is een veranderingsoperatie gestart die is gericht op het verbeteren van het functioneren van de departementale organisatie. De basis daarvoor was gelegd in het plan van aanpak «Op Koers» dat op 10 oktober 1997 aan de Tweede Kamer is aangeboden (Kamerstukken II, 1997–1998, 25 473, nr. 4).

Onder leiding van de op 1 januari 1998 aangetreden Secretaris-Generaal is de verbeteringsoperatie voortvarend ter hand genomen. Een drietal deelprojecten is onderscheiden, te weten:

- versterking strategische oriëntatie;
- verbetering bedrijfsvoering;
- personeel en organisatie.

Het traject strategische oriëntatie beoogt het versterken van de «gevoeligheid» voor de politieke, bestuurlijke en maatschappelijke ontwikkelingen. Het traject bedrijfsvoering richt zich op het ontwikkelen van werkwijzen en instrumenten om het primaire proces van het Ministerie beter te laten verlopen. Het beoogde eindresultaat van het traject Personeel en Organisatie is effectief beleid, dat lijnmanagers permanent ondersteunt bij het realiseren van de missie «de juiste persoon op de juiste plaats».

In het najaar van 1998 wordt het project in de staande organisatie geïntegreerd, zodat «Op Koers» wordt verankerd in de organisatie. Deze verankering betekent niet dat de in gang gezette veranderingsoperatie is afgerond. Het beklijven en optimaliseren van de in gang gezette veranderingsoperatie vergt eerder een intensivering dan een stabilisering van de activiteiten. Een intensivering die extra accent krijgt door de prominente plaats van de zorg op de politieke en maatschappelijke agenda en door de verhuizing naar de Resident. In termen van beleid en bedrijfsvoering vergen deze ontwikkelingen in de komende jaren een forse inspanning van het ambtelijk apparaat.

b. Personeelsbeleid

Op concernniveau stelt de departementsleiding inhoudelijke en budgettaire kaders voor het personeelsbeleid vast. Directeuren en hoofdinspecteurs kunnen hierbinnen een eigen beleid voeren. De departementsleiding wordt periodiek geïnformeerd, zodat zij kan sturen op hoofdlijnen. Een groot deel van de beleidskaders vloeit voort uit kabinetsbesluiten of uit afspraken in het georganiseerd overleg tussen de Minister van BZK en de vakcentrales.

De verantwoordelijkheid voor de uitvoering van het personeelsbeleid en de beslissingsbevoegdheid over personele aangelegenheden ligt bij het lijnmanagement. Kernthema's in het personeelsbeleid voor 1999 zijn niet alleen gericht op mobiliteit en professionele ontwikkeling, maar ook op flexibiliteit en employability. Met name zal aandacht worden besteed aan de personeelsbeleidsmismissie van VWS: «de juiste persoon op de juiste plaats (op het juiste moment)».

Over de volgende onderwerpen zijn in 1998 een aantal afspraken gemaakt:

Gehandicapten (WAGW)

Op grond van de Wet Arbeid Gehandicapte Werknemers (WAGW) hebben werkgevers een inspanningsverplichting om drie tot zeven procent van de

arbeidsplaatsen te laten bezetten door gehandicapte werknemers. Voor de rijksoverheid heeft het kabinet een vaste taakstelling geformuleerd van 5%. Voor het realiseren van de taakstelling WAGW is binnen VWS een project gestart om een versnelde instroom van allochtonen en WAGW-ers op HBO/Academisch niveau mogelijk te maken. De verwachting is dat in de loop van 1998 de eerste resultaten hiervan bekend zullen zijn.

Wet Stimulering Arbeidsdeelname Minderheden (Wet SAMEN)/Wet Bevordering Evenredige Arbeidsdeelname Allochtonen (WBEAA)

De Wet Bevordering Evenredige Arbeidsdeelname Allochtonen (WBEAA) is met ingang van 1 januari 1998 gewijzigd in de Wet stimulering arbeidsdeelname minderheden (SAMEN). De Wet SAMEN is ten opzichte van de WBEAA administratief gemakkelijker uit te voeren. Gelijk gebleven in de wet is dat op basis van de evenredigheidspercentages van de Regionale Besturen voor de Arbeidsvoorziening (RBA's) het aandeel personen uit doelgroeplanden wordt bepaald. Deze evenredigheidspercentages worden door VWS ruimschoots gerealiseerd. Met het Departementaal Georganiseerd Overleg (DGO) is afgesproken, naast instroom, aandacht te hebben voor behoud van het aantal personen uit de doelgroeplanden.

Ziekteverzuim

Het VWS-ziekteverzuimpercentage over 1997 bedraagt 5,8%. VWS kan hiermee een vergelijking met het ziekteverzuimpercentage binnen de sector Rijk (6,1%) goed doorstaan. In vergelijking met 1996 (5,8%) is het ziekteverzuimpercentage gestabiliseerd. In 1998 worden acties ondernomen om te voorkomen dat het ziekteverzuim binnen VWS verder stijgt en eventueel te verminderen. Het terugdringen van het ziekteverzuim op directieniveau vergt gerichte en specifieke aandacht. In samenwerking met het AMG (Arbo Management Groep), wordt onderzocht hoe de per dienst toegesneden aanpak zou moeten zijn om het ziekteverzuim te verminderen/stabiliseren.

Loopbaanontwikkeling en mobiliteit

De interne mobiliteit moet groter worden, zodat een optimale matching kan plaatsvinden tussen de «nieuwe» organisatie en de kwaliteiten van de medewerkers. In de komende jaren wordt omgeschakeld naar een hoogwaardige, relatief kleine organisatie met generalistisch geörienteerde «algemene bestuursambtenaren». Zittende medewerkers met voldoende potentieel moeten de daarvoor gewenste professionele kwaliteit ontwikkelen. De intentie is dat het opleidingsaanbod bij dit alles primair gericht is op het ondersteunen van het management bij de veranderingsprocessen, heroriëntaties en strategie-ontwikkeling enerzijds en op professionalisering van beleidsontwikkeling anderzijds.

De departementsleiding heeft zich uitgesproken voor versterking van loopbaanontwikkeling en mobiliteit. Naast overleg hierover met de medezeggenschapsorganen is de departementsleiding in gesprek met VWS-medewerkers. Hun inbreng zal mede in beschouwing worden genomen bij het opstellen van het uiteindelijke beleidsvoornemen.

Instroom jonge academici

In de CAO voor de rijksoverheid is een aantal werkgelegenheidsprojecten opgenomen. Een van deze projecten betreft de bevordering van instroom van jonge academici en HBO-ers in de rijksdienst. In 1998 is dit project ook binnen VWS gestart. De verwachting is dat in de loop van 1998 de eerste resultaten hiervan bekend zullen zijn.

Kinderopvang

De nieuwe kaderregeling Kinderopvang VWS voorziet in een landelijke opvang met een zo breed mogelijk kader van mogelijkheden, uiteraard afgestemd op de wensen en eisen van de organisatie (onderdelen) en het personeel. In deze kaderregeling is voorzien in een uitbesteding van de administratieve ondersteuning en aanbidding/onderhandeling met landelijk gespreide centra. Dit mede naar aanleiding van de verhuizing van het kerndepartement naar 's-Gravenhage, organisatieveranderingen bij de Inspecties en de hedendaagse vraag naar en het aanbod van kinderopvang.

c. Voorlichting

Organisatie

Herbezinning op de taken en verantwoordelijkheden van de Directie Voorlichting & Communicatie (DVC) heeft geleid tot het herbevestigen van de positie als conserndirectie. Dat wil zeggen dat DVC bij de ontwikkeling van het communicatiebeleid niet alleen de directies van het kerndepartement betreft, maar ook de onderdelen en diensten daarbuiten. Naast de uitvoering van een aantal gecentraliseerde taken, zoals persvoorlichting, geeft DVC expertise-ondersteuning aan directies en andere onderdelen van de VWS-organisatie.

Beeldvorming

Er is een aanwijsbare relatie tussen het beeld van de zorg en het beeld van het Ministerie. Voor beide geldt een noodzaak tot transparantie. Voorlichting is daarbij een belangrijk hulpmiddel, door inzicht te geven in de menings- en besluitvormingstrajecten die in het Ministerie in samenspraak met het veld plaatsvinden. Verdere professionalisering van voorlichting en communicatie is noodzakelijk om de juiste doelgroepen in de diverse complexe beleidsvelden te bereiken. In het intensieve informatieverkeer tussen alle actoren in het veld vraagt het steeds meer inspanning om gehoor te krijgen voor de boodschap van het Ministerie. In dit kader is er vernieuwde aandacht voor de externe presentatie van het beleid en de profilering van het Ministerie. Met de verhuizing naar het nieuwe kantoorpand in Den Haag dient zicht hiervoor een logisch moment aan. Het betrekken van de nieuwe behuizing in Den Haag zal niet ongemerkt voorbijgaan. Dit geldt voor de eigen organisatie en voor de vele relaties waarmee het Ministerie contacten onderhoudt.

Nieuwe media

De primaire taak van overheidsvoorlichting is openbaarmaking. Deze vormt in dit kader de basis voor de opzet van de Internetsite van VWS, die verder is uitgewerkt om de toegankelijkheid van overheidsinformatie te vergroten. DVC streeft ernaar om de stukken die openbaar worden gemaakt, zoals brieven aan de Tweede Kamer, persberichten en overige publikaties, zo spoedig mogelijk op de Internetsite te hebben staan. In overleg met de Wereldbank wordt gewerkt aan een web-site voor internationaal gebruik. Documenten over onderwerpen waarvoor internationaal belangstelling is worden daarop geplaatst in het Engels en, indien aanwezig, ook in andere talen. Ook documenten die van belang zijn voor internationaal overleg, bijvoorbeeld in het kader van de Europese Unie en de World Health Organization (WHO), zullen hierop geplaatst worden.

Publieksvoorlichting

Massamediale campagnes op het terrein van volksgezondheid en welzijn worden voor een groot deel uitgevoerd door daarin gespecialiseerde instellingen. In de meeste gevallen blijft het een gedelegeerde verantwoordelijkheid, zoals dit ook is aangegeven in de daarvoor geldende wetgeving. Afstemming en overleg blijft een voorwaarde tot welslagen.

Interne communicatie

Indien interne communicatie wordt gezien als een bruikbaar managementinstrument kan het niet beperkt blijven tot het uitgeven van personeelsbladen en nieuwsbrieven.

Dit instrument vraagt om een gestructureerde aanpak waarbij de vele verschillende informatiestromen binnen het Ministerie moeten worden betrokken. Inmiddels is gestart met een intern traject om specifieke kennis over de inzet van interne communicatie te verbreden en om te komen tot een effectieve inzet van diverse middelen. De aandacht zal allereerst uitgaan naar de concernbrede en departementale interne communicatie, maar de communicatie-adviseurs zullen hun specifieke kennis ook kunnen inzetten bij de advisering van directies.

d. Nieuwbouw

De bouw van de nieuwe huisvesting van VWS in het centrum van Den Haag is voltooid. Op 15 juli 1998 heeft de Rijksgebouwendienst (RGD) de sleutels aan het Ministerie van VWS overhandigd. Sindsdien is VWS met huisbaas RGD aan de nazorg bezig. De gebouwen Castalia en Helicon markeren de sky-line en zijn van verre zichtbaar. Het zijn de eerste gebouwen welke in gebruik worden genomen van een nieuwe wijk voor werken, winkelen en wonen op de voormalige LaVi-kavel. Na voltooiing ontstaat een nieuwe aantrekkelijke looproute vanaf het Centraal Station tot de nieuwe kern die onder het gebouw van het Ministerie van VROM doorvoert en over de Turfmarkt.

Een wens uit de periode kabinet Lubbers III om alle Ministeries te situeren op onderlinge loopafstand en nabij het parlement wordt hiermee nagenoeg vervuld. Het nieuwe complex zal impulsen kunnen geven aan de prestatie van het «Ministerie voor de mensen» vanaf de periode Paars II.

De locatie is optimaal bereikbaar via het openbaar vervoer en bij de verhuizing zal een aantrekkelijk vervoersplan voor de ambtenaren in werking treden. De nabijheid van andere Ministeries zal hopelijk leiden tot vruchtbare kruisbestuiving en produktieve samenwerking. Het Ministerie van VWS beoogt met een aantal technische en ruimtelijke voorzieningen aantrekkelijke accommodatie te bieden in interdepartementale acties. Als laatste valt te melden dat het nieuwe datanetwerk en de elektronische basiswerkplek het intensiever en effectiever gebruik van telematica zullen stimuleren.

In het derde kwartaal heeft het Ministerie het complex geheel gereed gemaakt voor gebruik door het treffen van de volgens de «Regeling taakverdeling Rijkshuisvesting 1991» voor verantwoordelijkheid van de gebruiker komende voorzieningen.

De ongeveer 2000 ambtenaren van het VWS-kern Ministerie, de hoofdinspecties, de RMO, de GR/RGO en het SCP zullen in oktober 1998 hun intrek nemen.

De officiële opening is voorzien in eind februari 1999.

9. MARKTWERKING, DEREGULERING EN WETGEVINGSKWALITEIT

In het kader van het traject marktwerking, deregulering en wetgevingskwaliteit (MDW) spelen diverse onderwerpen op de beleidsterreinen van VWS. Het gaat dan met name om de kinderopvang, de ziekenhuiszorg, de concurrentie en prijsvorming in de zorgsector, de risicodragendheid bij verzekeraars alsmede de regelgeving op levensmiddelengebied. Deze zaken worden hieronder kort beschreven.

Kinderopvang

De MDW-werkgroep heeft het huidige stelsel van de kinderopvang bezien en alternatieven geschetst voor de toekomst. Onderzocht is hoe de vraag naar kinderopvang zich zal ontwikkelen en op welke wijze het aanbod daarop kan aansluiten. De MDW-werkgroep acht aanpassing van het huidige stelsel noodzakelijk, omdat er knelpunten zijn op het terrein van onder andere de capaciteit en de beschikbaarheid alsmede de overzichtelijkheid en uniformiteit van de regelgeving.

Ziekenhuiszorg

In het MDW-traject ziekenhuiszorg is geïnventariseerd welke belemmeringen er zijn voor marktprikkels in de ziekenhuissector en hoe deze kunnen worden weggenomen. De werkgroep heeft de regelgeving op het terrein van de ziekenhuiszorg in kaart gebracht en getoetst. Inmiddels heeft een projectgroep zich gebogen over de uitwerking van de aanbevelingen uit het MDW-rapport over de ziekenhuiszorg «Het ziekenhuis ontketend». Het RVZ-advies inzake de sturing van de ziekenhuissector is «Het ziekenhuis als maatschappelijke onderneming» is hier nauw bij betrokken. In het op 28-1-1998 verschenen rapport van de projectgroep «Het ziekenhuis: a human enterprise» wordt onder andere aandacht besteed aan de modernisering van het bekostigingssysteem van de ziekenhuizen waardoor er meer vrijheid ontstaat voor ziekenhuizen en verzekeraars om in hun onderhandelingen rekening te houden met de prijs/kwaliteitverhouding. Voorts wordt thans gewerkt aan de in het Regeerakkoord aangekondigde opheffing van het verbod op eigen instellingen van verzekeraars. Op deze wijze wordt verder vorm gegeven aan de deregulering en de verschuiving van verantwoordelijkheden naar het veld.

Concurrentie en prijsvorming in de zorgsector

In het kader van MDW-fase III is een project uitgevoerd dat zich richt op de concurrentie en de prijsvorming in de zorgsector, in casu de mondzorg en de fysiotherapeutische hulp. Een deel van de aanbevelingen van de werkgroep heeft een specifiek karakter (bijvoorbeeld de uitbreiding van de taak van de mondhygiënist). Een ander deel heeft in beginsel een bredere reikwijdte (bijvoorbeeld de herziening van het overeenkomstenstelsel en de invoering van een basistarief naast het maximumtarief). Het kabinet heeft positief geoordeeld over een aantal specifieke zaken zoals de voorstellen omtrent de mondhygiënist. Over de – breder toepasbare – instelling van basistarieven naast de bestaande maximumtarieven is inmiddels een uitvoeringstoets gevraagd aan het COTG. Net als de implementatie bij de ziekenhuiszorg dient ook hier de flexibilisering van de bekostiging nadrukkelijk in samenhang met de aanscherping van de verzekeraarsbudgettering te worden gezien.

Risicodragendheid van verzekeraars

In het kader van de vierde tranche MDW heeft de werkgroep-WTZ een aantal mogelijkheden voor de invoering van risicodragendheid in de WTZ

geanalyseerd. Bij de uitvoering van de WTZ ontbreken thans immers financiële prikkels. Gezien de taakopdracht is de analyse beperkt tot ingrepen in de WTZ zelf en zijn andere mogelijkheden zoals overheveling van verzekerden naar het ziekenfonds of sluiting van de WTZ niet gezien. De werkgroep stelt vast dat het invoeren van een kostenvergoedingensysteem met een vergoeding vooraf op basis van het gezondheidsrisico van verzekerden in combinatie met een vergoeding achteraf van de schade boven een bepaald grensbedrag mogelijk is. In het Regeerakkoord is gekozen voor sluiting van de WTZ voor nieuwe 65-plussers onder gelijktijdige ophoging van de inkomensgrens van de ziekenfondsverzekering voor deze categorie verzekerden. Voorts is in het Regeerakkoord opgenomen dat voor thans reeds WTZ-verzekerde 65-plussers een systematiek wordt ingevoerd met een vergoeding achteraf van de schade boven een bepaald grensbedrag.

Regelgeving op levensmiddelengebied

In het rapport MDW-levensmiddelen is ingegaan op de mogelijkheden om de bestaande gedetailleerde en versnipperde wetgeving te dereguleren. Een bijzonder aspect is overigens dat vele levensmiddelenvoorschriften zijn neergelegd in Europese richtlijnen. Het behoud van een hoog niveau van gezondheidsbescherming voor de consument blijft bij de deregulering overigens voorop staan. Inmiddels is de doorlichting van de bestaande regelgeving nagenoeg voltooid. Zowel de Warenwet als de Landbouwkwaliteitswet zijn aanzienlijk opgeschoond. De voltooiing vond in 1998 plaats. Voorts zal worden gezien of het voordelen biedt om de regelgeving op het terrein van de levensmiddelen samen te brengen onder één levensmiddelenwet.

Overig

Als uitvloeisel van het MDW-traject is een wijziging van het niet-levensmiddelendeel van de Warenwet in voorbereiding. Het betreft de integratie van de productwetgeving van de Ministeries van SZW en VWS.

ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

1. Inleiding

1.1 Leeswijzer bij de Artikelsgewijze Toelichting (AGT) 1999

De opzet van de AGT 1999 verschilt op hoofdlijnen niet van de AGT 1998. Bij de toelichting per artikel is aan het begin een tabel opgenomen met daarin opgenomen de meerjarencijfers per onderdeel. Daaronder treft u vervolgens de toelichting bij die onderdelen aan. De economische en functionele coderingen zijn per onderdeel terug te vinden in de bijlagen 11 en 12.

In de toelichting per artikel en/of artikelonderdeel wordt consequent onderscheid gemaakt tussen a)-, b)- en c)-teksten. Onderstaand wordt kort aangegeven welke inhoud of strekking de desbetreffende teksten hebben:

- a)-tekst: In deze tekst wordt aangegeven welk beleid er wordt gevoerd respectievelijk gaat worden met de beschikbare middelen (beleidsuitgaven).
- b)-tekst: In deze tekst wordt aangegeven welke (juridische) basis ten grondslag ligt aan de uitgaven en de ontvangsten (bijvoorbeeld de Welzijnswet 1994 of de Begrotingswet).
- c)-tekst: In deze tekst worden eventuele begrotingsmutaties ten opzichte van de Begrotingswet 1998, inclusief 1e Suppletore wet 1998, nader toegelicht. Aan het begin van de c)-teksten is, als er mutaties zijn, een tabel opgenomen met daarin aangegeven welke kasmutaties worden toegelicht. De som van de subtotalen per artikelonderdeel vormt de regel «Nieuwe wijzigingen» in het model «Opbouw uitgaven (of ontvangsten) vanaf de vorige ontwerp-begroting».

1.2 De geïntegreerde verplichtingen-kas-administratie

Het Ministerie van VWS kent geen grote meerjarige projecten. Dit impliceert dat financiële sturing bij VWS plaatsvindt via de uitgaven en dat de verplichtingenraming slechts een technisch karakter heeft. Deze AGT bevat daarom, overeenkomstig de Rijksbegrotingsvoorschriften, geen verplichtingen-kasmatrices.

Uiteraard worden in de begrotingsadministratie van VWS ook verplichtingen vastgelegd, die leiden tot kasuitgaven in een later jaar. Het betreft enerzijds incidentele verplichtingen met meerjarige kaseffecten en anderzijds zogenaamde «structurele verplichtingen».

Voor subsidies of bijdragen die in principe jaarlijks voor een periode van één jaar (structureel) worden toegekend zal, mede gelet op uitspraken van de rechter, reeds in het jaar voorafgaande aan het subsidiejaar een – uit het oogpunt van behoorlijk bestuur – juridisch onontkoombare verplichting ontstaan. Daarbij speelt geen rol of het ministerie een beschikking heeft afgegeven. In de ontwerp-begroting en de begrotingsadministratie wordt met dit gegeven rekening gehouden. Administratief-technisch houdt dit in dat bij structurele subsidies op een vaste datum (15 september) een verplichting voor het volgende jaar wordt vastgelegd.

Bovenstaande kan er toe leiden dat de verplichtingenraming afwijkt van de kasraming. Vandaar dat op veel uitgavenartikelen naast een cijfermatige tabel met betrekking tot de «Opbouw uitgaven vanaf de vorige begroting» tevens een cijfermatige tabel met betrekking tot de «Opbouw verplichtingen vanaf de vorige begroting» is opgenomen.

In onderstaande Tabel 1.1 is een overzicht opgenomen van die artikelen waarbij de verplichtingenraming in beginsel gelijk is aan de kasraming. Dit laat onverlet dat ten tijde van het opstellen van de Financiële verantwoording kan blijken dat op onderdelen, met name bij materiële uitgaven, de normale verplichtingen-kasbenadering had moeten gelden. Hiervoor wordt alsdan gecorrigeerd.

In onderstaande tabel wordt onderscheid gemaakt naar een tweetal categorieën. Per categorie wordt aangegeven wat voor soort artikelen het betreft en op welke regel of regeling het betrekking heeft.

Categorie 1: Artikelen met personeelsgebonden uitgaven en materiële uitgaven. Hiervoor geldt de uitzonderingsbepaling in artikel 4, lid 6, onder a van de Comptabiliteitswet en de «Aanwijzingsregeling verplichtingen=kas 1991» (zie Categorie 5 van deze regeling).

Categorie 2: Speciale artikelen zoals «Loonbijstelling», «Prijsbijstelling» en «Onvoorzien». Hiervoor geldt de «Aanwijzingsregeling verplichtingen=kas 1991» (zie Artikel 1, Categorie 2a. en 2c. van deze regeling).

Tabel 1.1 Artikelen waarbij Verplichtingenraming = Kasraming

Categorie 1:	Categorie 2:
U22.06	U22.03
U22.07	U22.04
U22.09	U22.05
U26.01	

In deze ontwerp-begroting 1999 zijn realisatiecijfers 1997 opgenomen, zoals ook gepresenteerd in de Financiële verantwoording 1997. Deze realisatiecijfers zijn zowel op artikelonderdeelniveau als op artikelniveau apart naar boven afgerond voor de uitgaven en normaal afgerond voor de ontvangsten. Hierdoor sluit de som van de componenten niet in alle gevallen aan op de totalen van de Financiële verantwoording 1997. Het betreft hier dus slechts afrondingsverschillen.

1.3 Toelichting kengetallen

In 1998 is gewerkt aan een uitbouw van de doelmatigheidskengetallen (waar onder ook de verbetering van de presentatie inclusief toelichting) en is een voorzichtige start gemaakt met de ontwikkeling van doelbereikingskengetallen. Voor vier beleidsterreinen: griepvaccinatie (zie JOZ), voedselconsumptie (zie uitgavenartikel 25.02, onderdeel 10), bestrijding van letsels als gevolg van ongevallen in de privé-sfeer (zie uitgavenartikel 25.02, onderdeel 10) en PEO-beleid (zie uitgavenartikel 25.02, onderdeel 13) worden nieuwe doelbereikingskengetallen gepresenteerd. Daarnaast worden in deze AGT (evenals reeds in de begroting 1998 het geval was) cijfers gepresenteerd over de mate waarin vluchtelingen worden opgevangen (ook een vorm van doelbereiking).

Niet alle begrotingsuitgaven zijn zinvol toe te lichten met kengetallen. Zo is met het Ministerie van Financiën ten aanzien van de volgende uitgavenartikelen vastgesteld dat deze niet zinvol zijn toe te lichten: Loonbijstelling (artikel 22.03); Prijsbijstelling (artikel 22.04) en Rijksbijdragen ziektekosten (artikel 25.03, onderdeel 01, 04 en 05).

Voorts geldt ten aanzien van de uitgaven op de hoofdbeleidsterreinen 24 en 25 dat de uitgaven gemoeid met de subsidiëring van het uitvoerend

werk zinvol zijn toe te lichten; maar dat de subsidiëring van instellingen die van belang zijn voor het behoud van de (kennis-)infrastructuur over het algemeen niet zinvol met kengetallen zijn toe te lichten. Het betreft namelijk activiteiten die niet of nauwelijks in homogene en vergelijkbare grootheden/producten zijn uit te drukken. Dit geldt ook voor subsidies ten behoeve van projecten en experimenten. Eén en ander impliceert dat ook op artikelonderdelen veelal niet een volledige toelichting met kengetallen kan plaatsvinden.

1.4 Budgettaire kaders

Zoals reeds in paragraaf 1b van het Algemeen deel is gememoreerd, maakt de begroting van VWS onderdeel uit van twee budgettaire kaders: het budgettair kader zorg (BKZ) en het kader voor de Rijksbegroting in enge zin (niet-BKZ). De rijksbijdragen (uitgavenartikel 25.03, onderdelen 01, 04 en 05) worden in dit kader als niet-relevant beschouwd, omdat het een financieringsbron betreft.

Bij de start van de regeerperiode van dit nieuwe kabinet is nog eens in overleg met het Ministerie van Financien kritisch naar de tot nu toe gehanteerde verdeling tussen BKZ en niet-BKZ gekeken. Besloten is om uitgavenartikel 24.10, betreffende de maatschappelijke opvang (incl. vrouwenopvang) en verslavingsbeleid bij Voorjaarsnota 1999 onder het BKZ te rangschikken. Het gaat hier om begrotingsgelden, die bij de begrotingsvoorbereiding voor 1998 vanuit het fonds sociale vernieuwing weer in beheer van VWS zijn gekomen. Onderbrenging onder het BKZ is gerechtvaardigd, aangezien het om uitkeringen gaat die bestemd zijn voor «zorg»voorzieningen voor een specifieke doelgroep, waarbij de sociaal-psychische problematiek en gezondheidsproblemen belangrijk indicerende factoren zijn. De «nieuwe»geldstroom met betrekking tot verslavingsbeleid sluit aan bij de bestaande geldstroom op dat gebied vanuit VWS, welke reeds tot het BKZ wordt gerekend. Ook de uitgaven voor het AWO-sectorfonds (grofweg 1/3 deel van uitgavenartikel 25.03, onderdeel 02) zijn vanaf de begroting 1999 onder het BKZ gebracht (evenals de overige sectorfondsen), zodat dit gehele artikelonderdeel tot het BKZ wordt gerekend. Via dit sectorfonds wordt bijgedragen aan een samenhangend en actief arbeidsmarktbeleid, met name daar waar veel mensen in de zorg werkzaam zijn.

Onderstaand is op hoofdlijnen de verdeling tussen het BKZ-deel en het niet BKZ-deel weergegeven:

Tabel 1.3: Begrotingsartikelen niet-BKZ

Artikel	Omschrijving
U22.01	Personeel en materieel
U22.02	Niet-BKZ deel van de wachtgelden
U22.03	Niet-BKZ deel van de loonbijstelling
U22.04	Niet-BKZ deel van de prijsbijstelling
U22.05	Onvoorzien
U22.06	Sociaal Cultureel Planbureau
U22.07	Inspectie Jeugdhulpverlening en jeugdbescherming
U22.08	Internationale samenwerking
U22.09-01	Raad voor de Maatschappelijke Ontwikkeling
U24.04	Jeugdbeleid
U24.05	Verzetsdeelnemers, vervolgd en burgeroorlogsgetroffenen
U24.07	Sportbeleid
U24.09	Sociaal Beleid
en alle bijbehorende (delen van) ontvangstenartikelen	

Tabel 1.4: Begrotingsartikelen BKZ

artikel	omschrijving
U22.02	BKZ deel van de wachtgelden
U22.03	BKZ deel van de loonbijstelling
U22.04	BKZ deel van de prijsbijstelling
U22.09–02/03/04	Raad voor de Volksgezondheid en Zorg, Gezondheidsraad en Raad voor Gezondheidsonderzoek
U23.01	Inspectie Gezondheidszorg
U24.10	Maatschappelijke opvang, vrouwenopvang en verslavingsbeleid
U25.01	Volksgezondheid algemeen
U25.02	Volksgezondheidsbeleid
U25.03–02/03	Arbeidsmarktbeleid en extra banen zorgsector
U26.01	Inspectie Gezondheidsbescherming, Waren & Veterinaire zaken
U27.01	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
	en alle bijbehorende (delen van) ontvangstenartikelen

1.5 Aansluiting met de Begrotingswet 1998

Voor de ontwerp-begroting als geheel ziet de aansluiting tussen de Begrotingswet 1998 en de daarbij behorende meerjarencijfers en de ontwerp-begroting 1999 er als volgt uit.

Tabel 1.5 Aansluitingstabel Begrotingswet 1998 en Ontwerp-begroting 1999 (bedragen x f 1 miljoen)

UITGAVEN	Artikel	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Begrotingswet 1998		10 836,3	10 466,7	10 336,7	10 308,1	10 271,1	10 271,1
<i>Mutaties Nota van Wijziging</i>							
Buitenschoolse activiteiten	U24.04	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0
Sportnota «Wat sport beweegt»	U24.07	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0
Verzorgingshuizen	U25.03	45,0	45,0	45,0	45,0	45,0	45,0
Geestelijke gezondheidszorg	U25.03	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0
<i>Mutaties Voorjaarsnota</i>							
Eindejaarsmarge 1997	Div.	98,9					
Van Financiën: compensatie wet Pemba	U22.03	9,3	9,1	8,9	8,7	8,5	8,5
Kasschuif BIG-register	U23.01	- 6,0	0,9	1,2	0,9	0,9	0,9
Kasschuif buitenschoolse opvang	U24.04	- 1,7	3,3	- 1,6			
Joodse en Indische tegoeden	U24.05	22,5	1,0				
Millenniumvraagstuk in de zorgsector	U25.01	22,0	34,0	9,0			
Naar BZK: overheveling 4000 «extra arbeidsplaatsen zorgsector»	U25.03	- 64,0	- 129,6	- 125,6	- 128,8	- 128,8	- 128,8
Naar SZW: regeling woningaanpassingen boven f 45 000	U25.03	- 0,2	- 20,7	- 21,7	- 21,7	- 21,7	- 21,7
Kasschuif reorganisatie IGB/VI	U26.01	- 10,0	3,0	4,0	2,0	1,0	
Diverse mutaties < f 5 miljoen	Div.	- 8,0	8,1	7,6	7,5	9,6	10,6
Stand Voorjaarsnota 1998		11 019,1	10 495,8	10 338,5	10 296,7	10 260,6	10 260,6
Van Financiën: Loonbijstelling 1998	U22.03	74,3	73,6	73,8	74,1	75,2	75,2
Van Financiën: Prijsbijstelling 1998	U22.04	2,1	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
RA 1998: Parkeren taakstellingen	U22.04		- 11,5	- 23,0	- 34,4	- 45,0	- 45,0
Extrapolatie uitkeringen VVB	U24.07						- 20,0
RA 1998: Intensivering sport	U24.07		10,0	20,0	35,0	55,0	55,0
Van Financiën: OVA-bijstelling 1998 (Rijksbijdragen)	U25.03	130,2	122,8	121,8	121,6	121,4	121,4
Van Financiën: Prijsbijstelling 1998 (Rijksbijdragen)	U25.03	28,5	26,8	26,6	26,6	26,5	26,5
Compensatie ecotax door verlaging werkgeverspremie ZFW	U25.03		120 000	120 000	120 000	120 000	120 000
Van GF: uitstel decentralisatie zittend ziekenvervoer	U25.03		278,3	278,2	278,2	278,2	278,2
RA 1998: taakstelling productiviteitskorting	U25.03		- 6,7	- 13,4	- 20,0	- 26,6	- 26,6
Van RGD: Huisvestingsbudgetten	Div.		81,0	81,0	81,0	81,0	81,0
Taakstelling subsidies VGZ	Div.	-10,0					
Diverse mutaties < f 5 miljoen	Div.	24,3	8,6	2,1	2,9	9,1	2,9
Stand ontwerp-begroting 1999		11 268,4	11 200,7	11 027,7	10 983,7	10 957,4	10 931,2

ONTVANGSTEN	Artikel	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Begrotingswet 1998		312,1	220,4	218,3	217,7	217,6	217,6
<i>Mutaties Voorjaarsnota</i>							
Diverse mutaties < f 5 miljoen	Div.	1,5					
Stand Voorjaarsnota 1998		313,6	220,4	218,3	217,7	217,6	217,6
Taakstelling ontvangsten afrekening oude jaren	M24.01/ M25.01	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0
Afrekening extra banen zorgsector	M25.01	44,0	90,0				
Afrekening sectorfondsen	M25.01	10,0					
Diverse mutaties < f 5 miljoen	Div.	16,7	- 2,1	0,2	0,3	0,4	0,1
Stand ontwerp-begroting 1999		389,3	313,3	223,5	223,0	223,0	222,7

Wetsartikel 1 (uitgaven/verplichtingen)

HOOFDBELEIDSTERREIN 22 ALGEMEEN

Algemeen

Op dit hoofdbeleidsterrein treft men de personele en materiële uitgaven van het ministerie aan. Het betreft in hoofdzaak uitgaven ten behoeve van het kernministerie.

Artikel 22.01 Personeel en materieel algemeen

Overzicht uitgavenrealisaties en -ramingen op artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)

Art.ond.	Omschrijving	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
01	Actief regulier personeel	118 776	132 229	134 370	134 101	134 101	134 101	134 101
02	Overige personele uitgaven	17 856	14 189	11 424	11 401	11 401	11 401	11 401
03	Post-actieven	14 986	11 500	13 152	14 093	14 093	14 093	14 093
04	Personeel ten laste van derden	168	0	0	0	0	0	0
05	Materieel	50 837	98 169	58 893	52 809	51 609	51 609	51 609
06	Huisvesting; verrekening met de Rijksgebouwendienst	0	0	30 217	30 217	30 217	30 217	30 217
Totaal artikel		202 621	256 087	248 056	242 621	241 421	241 421	241 421

22.01 Onderdeel 01 Regulier personeel

- De op dit onderdeel geraamde uitgaven betreffen salarissen (inclusief sociale lasten) van personeel zoals vermeld in Bijlage 1A van deze begroting. Daarnaast worden de uitgaven voor ouderschapsverlof, overwerk en dergelijke, ten laste van dit onderdeel gebracht.
- De Ambtenarenwet, de Begrotingswet, alsmede de sociale werknemersverzekeringen, de Wet op de loonbelasting 1964 en de Wet brutering overhevelingstoelage lonen dienen als basis voor de uitgaven. De Wet Privatisering ABP en het daarop gebaseerde pensioenreglement dienen als basis voor de uitgaven met betrekking tot het werkgeversaandeel in de pensioenpremies.
-

Mutaties op dit artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)

	1999	2000	2001	2002
Opbouw/inrichting departement	8 000	8 000	8 000	8 000
Personele uitgaven donorregister	1 100	1 100	1 100	1 100
Herinspectie IGZ in Derde landen	- 200	- 200	- 200	- 200
Overgang 1,5 fte naar IGZ	- 166	- 166	- 166	- 166
Totaal onderdeel	8 734	8 734	8 734	8 734

In het kader van de verbetering van de opbouw en inrichting van het departement van VWS wordt een aantal knelpunten opgelost door middel van formatieve uitbreidingen. Het gaat hierbij onder andere om de directies Voorlichting & Communicatie (V&C) en Bestuursondersteuning (DBO). Met het oog hierop wordt dit onderdeel ten laste van de uitgavenartikelen 22.02 en 22.03 structureel verhoogd met f 8 miljoen. Dit onderdeel wordt ten laste van uitgavenartikel 25.02, onderdeel 01,

structureel verhoogd met f 1,1 miljoen ten behoeve van personele uitgaven met betrekking tot het aanleggen van het donorregister. Voor de uitvoering van noodzakelijke herinspecties bij vergunninghouders in landen buiten de Europese Unie, van wie een farmaceutisch produkt via de centrale procedure is toegelaten tot de Europese markt, zijn bij de Inspectie Gezondheidszorg (IGZ) 1,5 formatieplaatsen extra nodig. In verband hiermee wordt dit onderdeel ten gunste van uitgavenartikel 23.01, onderdeel 01, structureel verlaagd met f 0,2 miljoen. Voorts wordt dit onderdeel ten gunste van uitgavenartikel 23.01, onderdeel 01, structureel verlaagd met f 0,166 miljoen in verband met de overheveling van 1,5 formatieplaats van de directie Ouderenbeleid naar de IGZ.

22.01 Onderdeel 02 Overige personele uitgaven

- a) De op dit onderdeel geraamde uitgaven betreffen: vergoedingen aan personeel van de kosten woon-werkverkeer, differentiatie in beloning, verhuiskosten, vorming en opleiding, werving en selectie, kinderopvang en dergelijke.
- b) De Ambtenarenwet en de Begrotingswet dienen als basis voor de uitgaven.
- c)

Mutaties op dit artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)

	1999	2000	2001	2002
Personele uitgaven donorregister	57	57	57	57
Overgang 1,5 fte naar IGZ	- 6	- 6	- 6	- 6
Totaal onderdeel	51	51	51	51

Dit onderdeel wordt ten laste van uitgavenartikel 25.02, onderdeel 01, structureel verhoogd met f 0,057 miljoen ten behoeve van overige personele uitgaven met betrekking tot het aanleggen van het donorregister.

Daarnaast wordt dit onderdeel ten gunste van uitgavenartikel 23.01, onderdeel 02, structureel verlaagd met f 0,006 miljoen in verband met de overheveling van 1,5 formatieplaats van de directie Ouderenbeleid naar de Inspectie Gezondheidszorg.

22.01 Onderdeel 03 Post-actieven

- a) Op dit onderdeel worden de uitgaven geraamd bestemd voor de betaling van wachtgeld aan post-actieven (bijvoorbeeld Rijkswachtgeldregeling, korte en lange uitkering 1966).
- b) De Ambtenarenwet dient als basis voor de uitgaven.

22.01 Onderdeel 04 Personeel ten laste van derden

- a) De op dit onderdeel geraamde uitgaven betreffen betalingen van salarissen (inclusief sociale lasten) van ambtenaren die werkzaamheden verrichten voor derden. Tegenover deze uitgaven staan ontvangsten die verantwoord worden op ontvangstenartikel 22.01, onderdeel 05.
- b) De Ambtenarenwet dient als basis voor de uitgaven.

22.01 Onderdeel 05 Materieel

- a) Op dit onderdeel worden materiële uitgaven geraamd ten behoeve van het (kern)ministerie en het Bureau Nederlandse Filmkeuring. Het betreft enerzijds personeelsgebonden uitgaven zoals reis- en verblijfskosten en werkplekautomatisering. Anderzijds betreft het materiële uitgaven ten behoeve van: de bedrijfsvoering zoals gebouwgebonden uitgaven, informatiesystemen en informatie-infrastructuur en uitbesteding.
Op dit onderdeel worden tevens uitgaven geraamd ten behoeve van de verhuizing naar de Resident.
- b) De Begrotingswet dient als basis voor de uitgaven. De uitgaven ten behoeve van de bedrijfshulpverlening (facilitaire uitgaven) zijn gebaseerd op het Besluit bedrijfshulpverlening Arbeidsomstandighedenwet (Stb. 783, 1993).
- c)

Mutaties op dit artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)

	1999	2000	2001	2002
Materiële uitgaven donorregister	200	200	200	200
Aanpak Millenniumvraagstuk	7 800			
Commissie «Veiligheid nieuwe voedingsmiddelen»/Commissie WBO	- 500	- 500	- 500	- 500
Mat. budget regio-inspecties IJHV/JB	- 150	- 150	- 150	- 150
Overgang 1,5 fte naar IGZ	- 10	- 10	- 10	- 10
Totaal onderdeel	7 340	- 460	- 460	- 460

Dit onderdeel wordt ten laste van uitgavenartikel 25.02, onderdeel 01, structureel verhoogd met f 0,2 miljoen ten behoeve van materiële uitgaven met betrekking tot het aanleggen van het donorregister. Daarnaast wordt dit onderdeel in 1999 verhoogd met f 7,8 miljoen via een overboeking vanuit de Aanvullende post in de Miljoenennota. Het betreft hier de extra middelen die exogeen ter beschikking zijn gesteld voor de oplossing van het millenniumvraagstuk bij het departement van VWS. De dekking voor de overige kosten is gevonden via herprioritering. Ten behoeve van de werkzaamheden van de commissie «Veiligheid nieuwe voedingsmiddelen» en activiteiten in het kader van de Wet Bevolkingsonderzoek wordt dit onderdeel structureel verlaagd met f 0,5 miljoen ten gunste van uitgavenartikel 22.09, onderdeel 03. Voorheen werd het materiële budget van de regio-inspecties van de Inspectie Jeugdhulpverlening en Jeugdbescherming op dit onderdeel geraamd en verantwoord. Nu wordt dit budget (f 0,150 miljoen) structureel overgeheveld naar uitgavenartikel 22.07. Tenslotte wordt dit onderdeel ten gunste van uitgavenartikel 23.01, onderdeel 05, structureel verlaagd met f 0,01 miljoen in verband met de overheveling van 1,5 formatieplaats van de directie Ouderenbeleid naar de Inspectie Gezondheidszorg.

Kengetallen

Ramingskengetallen

Tabel I: Personeel kerndepartement (bedragen x f 1 000)

	Realisatie 1997	Raming 1998	1999	2000	2001	2002	2003
Personeel							
Gemiddelde bezetting in fte's	1 180,14	1 210,51	1 227,20	1 227,20	1 227,20	1 227,20	1 227,20
Gemiddelde prijs per fte	101	108	108	108	108	108	108
Toegelicht begrotingsbedrag	118 776	131 025	133 148	132 880	132 880	132 880	132 880

De in tabel I opgenomen kengetallen dienen ter onderbouwing van de raming, alsmede ter illustratie van de gemiddelde kosten per fte. Het betreft de personele uitgaven ten behoeve van het kerndepartement (excl. Bureau Nederlandse Filmkeuring en Donorregister). De totale begrotingssterkte is gebaseerd op de bezetting van het kerndepartement exclusief tijdelijke, c.q. projectplaatsen. De buitendiensten zijn eveneens niet in dit overzicht opgenomen.

Voor de overige personeelskosten en de personeelsgebonden materiële kosten zijn normbedragen vastgesteld. De norm ten behoeve van de overige personeelskosten bedraagt f 3 250,-. Voor de personeelsgebonden materiële kosten wordt voor de beleidsdirecties f 7 500,- per fte gehanteerd. Voor de stafdirecties en de facilitaire diensten wordt uitgegaan van een normbedrag van f 5 000,- per fte.

22.01 Onderdeel 06 Huisvesting; verrekening met de Rijksgebouwendienst

- a) De op dit onderdeel geraamde uitgaven zijn bestemd voor de verrekening van de huisvestingsuitgaven van het Ministerie van VWS (en eventuele «inwonende» diensten) met de Rijksgebouwendienst (RGD), voor zover deze direct of indirect samenhangen met de huurcontracten, zoals die met de RGD zijn gesloten.
- b) De Begrotingswet dient als basis voor de uitgaven.
- c)

Mutaties op dit artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)

	1999	2000	2001	2002
Overboeking RGD-middelen	30 217	30 217	30 217	30 217
Totaal onderdeel	30 217	30 217	30 217	30 217

Als gevolg van de stelselherziening rijkshuisvesting worden de departementen zelf verantwoordelijk voor hun huisvesting en de daarbij behorende budgetten. In verband hiermee worden de voorheen op de RGD-begroting geraamde huisvestingsbudgetten overgeheveld naar de desbetreffende begrotingshoofdstukken. In dit kader wordt dit onderdeel structureel verhoogd met f 30,217 miljoen.

Opbouw verplichtingen vanaf de vorige ontwerp-begroting (x f 1 000)

U2201	t/m 1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Stand ontwerp-begroting 1998			227 840	200 519	201 793	201 793	201 793	
1e Suppletore wet			25 189	- 5 158	- 4 057	- 2 430	- 2 430	
Nieuwe wijzigingen			5 238	46 342	38 542	38 542	38 542	
Toedeling loon- en OVA-bijstellingen			3 599	3 526	3 516	3 516	3 516	
Stand ontwerp-begroting 1999		211 196	261 866	245 229	239 794	241 421	241 421	241 421

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerp-begroting (x f 1 000)

U2201		1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Stand ontwerp-begroting 1998			227 715	200 519	201 793	201 793	201 793	
1e Suppletore wet			19 535	- 2 331	- 1 230	- 2 430	- 2 430	
Nieuwe wijzigingen			5 238	46 342	38 542	38 542	38 542	
Toedeling loon- en OVA-bijstellingen			3 599	3 526	3 516	3 516	3 516	
Stand ontwerp-begroting 1999		202 621	256 087	248 056	242 621	241 421	241 421	241 421

Artikel 22.02 VUT-uitkeringen en suppletie wachtgelden trendvolgers**Overzicht uitgavenrealisaties en -ramingen op artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)**

Art.ond.	Omschrijving	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
00	VUT-uitkeringen en suppletie wachtgelden trendvolgers	476	2 247	2 599	4 012	2 802	2 486	2 486
	Totaal artikel	476	2 247	2 599	4 012	2 802	2 486	2 486

- a) De op dit artikel geraamde uitgaven zijn bestemd voor VUT-uitkeringen en wachtgeldsuppletievergoedingen aan werknemers in de gesubsidieerde sector.
- b) De Begrotingswet dient als basis voor de uitgaven. De hoogte van de uitkeringen is in de diverse CAO's vastgelegd.

c)

Mutaties op dit artikel (bedragen x f 1 000)

	1999	2000	2001	2002
Opbouw/inrichting departement	- 3 200			
Totaal artikel	- 3 200	0	0	0

Dit artikel wordt in 1999 incidenteel verlaagd met f 3,2 miljoen ten gunste van uitgavenartikel 22.01, onderdeel 01, in verband met de verbetering van de opbouw en inrichting van het departement van VWS.

Opbouw verplichtingen vanaf de vorige ontwerp-begroting (x f 1 000)

U2202	t/m 1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Stand ontwerp-begroting 1998			2 637	5 889	4 108	2 712	2 406	
1e Suppletore wet			- 84	- 288	- 233			
Nieuwe wijzigingen			- 394	- 3 200				
Toedeling loon- en OVA-bijstellingen			88	198	137	90	80	
Stand ontwerp-begroting 1999	476	476	2 247	2 599	4 012	2 802	2 486	2 486

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerp-begroting (x f 1 000)

U2202		1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Stand ontwerp-begroting 1998			2 637	5 889	4 108	2 712	2 406	
1e Suppletore wet			- 84	- 288	- 233			
Nieuwe wijzigingen			- 394	- 3 200				
Toedeling loon- en OVA-bijstellingen			88	198	137	90	80	
Stand ontwerp-begroting 1999		476	2 247	2 599	4 012	2 802	2 486	2 486

Artikel 22.03 Loonbijstelling

Overzicht uitgavenrealisaties en -ramingen op artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)

Art.ond.	Omschrijving	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
00	Loonbijstelling	0	4 815	1 714	1 781	2 891	2 886	2 888
	Totaal artikel	0	4 815	1 714	1 781	2 891	2 886	2 888

- a) Op dit artikel wordt de van het Ministerie van Financiën te ontvangen loonbijstelling ondergebracht. Vervolgens vindt tijdens de uitvoering van de begroting bij Suppletore wet de toedeling plaats naar de daarvoor bestemde artikelen.
- b) De Begrotingswet dient als basis voor de uitgaven.
- c)

Mutaties op dit artikel (bedragen x f 1 000)

	1999	2000	2001	2002
Van Financiën: loon- en OVA-bijstelling 1998	73 566	73 834	74 095	75 201
Mitigering tekort (agv begrotingsvoorbereiding 1998)	200	1 211		
Opbouw/inrichting departement	- 4 800	- 8 000	- 8 000	- 8 000
Totaal artikel	68 966	67 045	66 095	67 201

Dit artikel wordt verhoogd via een overboeking vanuit de Aanvullende post Loonbijstelling in de Miljoenennota 1998 ten behoeve van de loonbijstelling voor rijksambtenaren, de Overheidsbijdrage in de Arbeidskostenontwikkeling 1998 voor de VWS-sectoren en de loonbijstelling voor de extra banen in de zorgsector.

Bij begrotingsvoorbereiding 1998 is een tekort ontstaan op het niet-BKZ-deel van dit artikel. Teneinde dit tekort te mitigeren, wordt dit artikel ten laste van uitgavenartikel 22.04 verhoogd in 1999 met f 0,2 miljoen en in 2000 met f 1,211 miljoen.

Daarnaast wordt het BKZ-deel van dit artikel verlaagd met f 4,8 miljoen in 1999 en met structureel f 8,0 miljoen vanaf 2000 ten gunste van uitgavenartikel 22.01, onderdeel 01, in verband met de verbetering van de opbouw en inrichting van het departement van VWS.

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerp-begroting (x f 1 000)

U2203	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Stand ontwerp-begroting 1998		11 070	12 622	13 000	16 275	16 275	
1e Suppletore wet		872	561	369	166	- 20	
Nieuwe wijzigingen		74 279	68 966	67 045	66 095	67 201	
Toedeling loon- en OVA-bijstellingen		- 81 406	- 80 435	- 78 633	- 79 645	- 80 570	
Stand ontwerp-begroting 1999		4 815	1 714	1 781	2 891	2 886	2 888

Artikel 22.04 Prijsbijstelling

Overzicht uitgavenrealisaties en -ramingen op artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)

Art.ond.	Omschrijving	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
00	Prijsbijstelling	0	1 811	- 9 944	- 21 985	- 32 242	- 42 799	- 42 799
Totaal artikel		0	1 811	- 9 944	- 21 985	- 32 242	- 42 799	- 42 799

- a) Op dit artikel wordt de van het Ministerie van Financiën te ontvangen prijsbijstelling ondergebracht. Vervolgens vindt in beginsel tijdens de uitvoering van de begroting bij Suppletore wet de toedeling plaats naar de daarvoor bestemde artikelen.
- b) De Begrotingswet dient als basis voor de uitgaven.
- c)

Mutaties op dit artikel (bedragen x f 1 000)

	1999	2000	2001	2002
Van Financiën: Prijsbijstelling 1998	1 994	1 993	1 989	1 982
Naar Justitie: bijdrage t.b.v. Wet bescherming persoonsgegevens	- 336	- 336	- 336	- 336
Mitigering tekort loonbijstelling	- 200	- 1 211		
RA 1998: Parkeren taakstellingen	- 11 490	- 22 950	- 34 420	- 44 970
Totaal artikel	- 10 032	- 22 504	- 32 767	- 43 324

Dit artikel wordt structureel verhoogd met circa f 2,0 miljoen via een overboeking vanuit de Aanvullende post Prijsbijstelling in de Miljoenennota 1998. Dit betreft een kwart van de vastgestelde prijsbijstelling voor de begrotingsuitgaven. Het andere deel is door het kabinet ingezet voor het oplossen van generale knelpunten en niet toegedeeld. Binnen VWS is besloten het ontvangen deel van de prijscompensatie 1998 in het desbetreffende jaar voor interne knelpunten in te zetten. De meerjarige uitdeling van de prijsbijstelling 1998 naar de overige prijsgevoelige budgetten blijft achterwege met het oog op knelpunten en taakstellingen die nog op de VWS-begroting rusten. Voor de rijksbijdragen AFBZ en ZFW is, gelet op de aard van deze financieringsbijdrage, hierop een uitzondering gemaakt (zie de toelichting bij uitgavenartikel 25.03).

Voorts wordt dit artikel structureel verlaagd met f 0,336 miljoen als gevolg van een overboeking naar het Ministerie van Justitie in verband met de gezamenlijke financiering door een aantal departementen van de financiële consequenties van de invoering van de Wet bescherming Persoonsgegevens. De financiële consequenties betreffen enerzijds een werklastverzwarende van de Registratiekamer, anderzijds wordt via extra investeringen voldaan aan de EU-richtlijn op dit gebied.

Bij begrotingsvoorbereiding 1998 is een tekort ontstaan op het niet-BKZ-deel van het uitgavenartikel 22.03. Teneinde dit tekort te mitigeren, wordt dit artikel ten gunste van uitgavenartikel 22.03 verlaagd met f 0,2 miljoen in 1999 en met f 1,211 miljoen in 2000.

Voorts wordt op dit artikel de taakstelling geparkeerd die in het Regeerakkoord is overeengekomen omtrent de bevordering van een doelmatig en doeltreffend handelen van de rijksdienst. Deze taakstelling zal moeten worden gerealiseerd door een verhoging van de arbeidsproductiviteit, door vermindering van het personeelsvolume, door een lager beroep op de inhuur van externen en door een doelmatiger inkoopbeleid. De

specifieke invulling van de taakstelling en de vertaling naar de desbetreffende begrotingsartikelen zal uiterlijk bij Voorjaarsnota/1e Suppletore wet 1999 plaatsvinden.

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerp-begroting (x f 1 000)

U2204	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Stand ontwerp-begroting 1998		153	119	550	556	556	
1e Suppletore wet		- 31	- 31	- 31	- 31	- 31	
Nieuwe wijzigingen		1 689	- 10 032	- 22 504	- 32 767	- 43 324	
Stand ontwerp-begroting 1999		1 811	- 9 944	- 21 985	- 32 242	- 42 799	- 42 799

Artikel 22.05 Onvoorzien

Overzicht uitgavenrealisaties en -ramingen op artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)

Art.ond.	Omschrijving	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
00	Onvoorzien	0	277	277	277	277	277	277
Totaal artikel		0	277	277	277	277	277	277

- a) Op dit artikel is een budget geraamd voor uitgaven die naar hun aard vooraf niet expliciet aanwijsbaar zijn. Indien nodig vindt tijdens de uitvoering van de begroting bij Suppletore wet de overboeking plaats naar het betreffende uitgavenartikel.
- b) De Begrotingswet dient als basis voor de uitgaven. Dit artikel vindt zijn grondslag in artikel 5, lid 6 van de Comptabiliteitswet.

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerp-begroting (x f 1 000)

U2205	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Stand ontwerp-begroting 1998		277	277	277	277	277	
Stand ontwerp-begroting 1999		277	277	277	277	277	277

Artikel 22.06 Sociaal en cultureel planbureau

Algemeen

Het Sociaal en cultureel planbureau (SCP) heeft tot taak de sociale en culturele ontwikkelingen in de samenleving te beschrijven en bij te dragen aan de beleidsvorming en beleidsevaluatie.

Overzicht uitgavenrealisaties en -ramingen op artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)

Art.ond.	Omschrijving	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
00	Sociaal en cultureel planbureau	12 293	10 848	10 906	10 875	10 875	10 875	10 875
Totaal artikel		12 293	10 848	10 906	10 875	10 875	10 875	10 875

- a) De op dit artikel geraamde uitgaven hebben betrekking op de personele en materiële uitgaven van het SCP.
De personele uitgaven betreffen voornamelijk salarissen (inclusief sociale lasten) van personeel zoals vermeld in Bijlage 1A van deze begroting evenals ambtenaren die werkzaamheden verrichten voor derden. Daarnaast betreft het overige personele uitgaven zoals vergoeding van de kosten woon-werkverkeer, differentiatie in beloning, vorming en opleiding en dergelijke. Tegenover de uitgaven voor ambtenaren die werkzaamheden verrichten voor derden uit de collectieve en niet-collectieve sector staan ontvangsten die verantwoord worden op ontvangstenartikel 22.01, onderdeel 05.
De materiële uitgaven betreffen enerzijds personeelsgebonden uitgaven zoals reis- en verblijfskosten en werkplekautomatisering. Anderzijds betreft het materiële uitgaven ten behoeve van: de bedrijfsvoering zoals gebouwgebonden uitgaven, informatiesystemen en informatie-infrastructuur en uitgaven voor onderzoeken (zoals facilitering eigen onderzoek, uitbesteden deelonderzoek en productie onderzoeksrapporten).
- b) De Ambtenarenwet, de Begrotingswet, alsmede de sociale werknemersverzekeringen, de Wet op de loonbelasting 1964 en de Wet brutering overhevelingstoelage lonen dienen als basis voor de uitgaven. De Wet Privatisering ABP en het daarop gebaseerde pensioenreglement dienen als basis voor de uitgaven met betrekking tot het werkgeversaandeel in de pensioenpremies.
Voor de materiële uitgaven dient de Begrotingswet als basis.
De uitgaven ten behoeve van de bedrijfshulpverlening (facilitaire uitgaven) zijn gebaseerd op het Besluit bedrijfshulpverlening Arbeidsomstandighedenwet (Stb. 783, 1993).

*Kengetallen**Ramingskengetallen*

Ten behoeve van inzicht in de raming is vermeld het aantal wetenschappelijk onderzoekers en de gemiddelde materiële uitgaven per fte onderzoeker. Voor de raming van 1999 is uitgegaan van een gemiddeld aantal fte wetenschappelijk onderzoekers van 47 fte, bestaande uit 40 fte vaste onderzoekers en 7 fte tijdelijke onderzoekers. Deze tijdelijke onderzoekers worden gefinancierd uit aan derden in rekening gebrachte kosten, op basis van kostendeckende tarieven. De ontvangsten hiervoor worden verantwoord op het ontvangstenartikel 22.01, onderdeel 04 en 05. Voor 1999 worden de gemiddelde materiële kosten per fte onderzoeker geschat op f 83 978. De hoogte van deze kosten kan worden beïnvloed door het aannemen van ad hoc-opdrachten. Zoals eerder vermeld moeten hier tegenover ontvangsten worden gerealiseerd. Een deel van deze ontvangsten (f 0,635 miljoen) is reeds in het materiële begrotingsbedrag van f 3,947 miljoen opgenomen.

Om de uitgaven zo volledig mogelijk in verband te brengen met de producten is hier uitgegaan van het aantal onderzoekers in plaats van het totaal aantal medewerkers.

Tabel I: Personeel en materiaal SCP (bedragen x f 1 000)

	Realisatie 1997	Raming 1998	1999	2000	2001	2002	2003
<i>Personeel</i>							
Gemiddelde bezetting in fte's	59,37	59,37	59,37	59,37	59,37	59,37	59,37
Gemiddelde prijs per fte	109	105	105	105	105	105	105
Toegelicht begrotingsbedrag	6 470	6 255	6 250	6 220	6 220	6 220	6 220
<i>Materieel</i>							
Gemiddelde bezetting in fte's	59,37	59,37	59,37	59,37	59,37	59,37	59,37
Gemiddelde prijs per fte	23	22	20	20	20	20	20
Toegelicht begrotingsbedrag	1 340	1 335	1 205	1 205	1 205	1 205	1 205

* De vermelde gemiddelde bezetting is exclusief plaatsen betaald door derden.

Doelmatigheidskengetallen

Onderstaande tabel II geeft inzicht in de kostprijs per uur wetenschappelijk onderzoek. Deze kostprijs is gebaseerd op de directe kosten (wetenschappelijk personeel- en onderzoekskosten) en de indirecte kosten (ondersteunend personeel en bureaunkosten).

In deze kosten zijn tevens de integrale kosten van het SCP opgenomen. Hiervan maken ook kosten voor data deel uit. Jaarlijks geeft het SCP hieraan ongeveer f 1,5 miljoen uit. De databestanden worden na gemiddeld 2 jaar beschikbaar gesteld aan het Steinmetz archief en toegankelijk gemaakt voor verder wetenschappelijk onderzoek.

Tabel II: Opbouw integrale kostprijs per onderzoeksuur (bedragen x f 1 000)

	1997	1998	1999
Kosten wetenschappelijk onderzoek			
<i>Directe kosten</i>			
Personeel (salarissen wetenschappelijk personeel)	5 575	4 813	4 742
Materieel (data-, uitbestedings- en publikatiekosten)	3 316	2 550	2 742
<i>Indirecte kosten</i>			
Personeel (salarissen ondersteunend personeel)	2 062	2 150	2 217
Materieel (bureaunkosten)	1 340	1 335	1 205
Totale kosten	12 293	10 848	10 906
Aantal beschikbare onderzoeksuren	52 200	54 050	54 050
Kostprijs per onderzoeksuur (in guldens)	235,50	200,70	201,78

In tabel III wordt op basis van de geplande capaciteit en de integrale kostprijs (zoals bepaald in tabel II) een indicatie gegeven van de totale kosten per hoofdproductgroep. De geplande capaciteit (47 fte) is gebaseerd op het aantal fte wetenschappelijk onderzoekers, inclusief 7 fte projectmedewerkers die door derden collectieve sector worden gefinancierd. De ontvangsten hiervoor (tegen kostendekkende tarieven) worden geraamd op het ontvangstenartikel 22.01, de onderdelen 04 en 05.

Tabel III: Aantal onderzoeken en de prijs per onderzoeksuur

Hoofdproductgroep	Realisatie 1997			Raming 1998			Raming 1999		
	Uren	Prijs (in f)	Totaal (x f 1 000)	Uren	Prijs (in f)	Totaal (x f 1 000)	Uren	Prijs (in f)	Totaal (x f 1 000)
Rapporten/adviezen	35 000	235,50	8 242	40 000	200,70	8 028	40 000	201,78	8 071
Surveys/modellen	11 000	235,50	2 591	7 000	200,70	1 405	7 000	201,78	1 412
Presentaties/artikelen	4 000	235,50	942	4 000	200,70	803	4 000	201,78	807
Commissiewerkzaamheden	2 200	235,50	518	3 050	200,70	612	3 050	201,78	616
Totaal	52 200		12 293	54 050		10 848	54 050		10 906

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerp-begroting (x f 1 000)

U2206	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Stand ontwerp-begroting 1998		10 680	10 740	10 710	10 710	10 710	
Toedeling loon- en OVA-bijstellingen		168	166	165	165	165	
Stand ontwerp-begroting 1999	12 293	10 848	10 906	10 875	10 875	10 875	10 875

Artikel 22.07 Inspectie jeugdhulpverlening en jeugdbescherming*Algemeen*

De Inspectie jeugdhulpverlening en jeugdbescherming (IJHV/JB) ontleent haar taken aan de Wet op de jeugdhulpverlening. Hoofdtak is «het uitoefenen van toezicht op de kwaliteit van de jeugdhulpverlening en jeugdbescherming op grond van de Wet op de jeugdhulpverlening en de daaruit voortvloeiende regelgeving en gericht op de toetsing van kwaliteitsbeleid en de werking van kwaliteitssystemen».

De aanpassing van deze wet aan de verbrede taakstelling van de inspectie en de toegang van de provinciale en grootstedelijke overheden tot de inspectie zal in het komende begrotingsjaar gerealiseerd kunnen zijn. Aan de inspectie is een nieuwe taak gegeven in het kader van het toezicht op de vergunninghouders inzake de Wet opneming buitenlandse pleegkinderen. Het begrotingsjaar 1999 wordt het eerste jaar dat de inspectie zich zal inwerken en toezicht zal uitoefenen op deze vergunninghouders.

Overzicht uitgavenrealisaties en -ramingen op artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)

Art.ond.	Omschrijving	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
00	Inspectie jeugdhulpverlening en jeugdbescherming	3 434	4 146	4 225	4 273	4 273	4 273	4 273
Totaal artikel		3 434	4 146	4 225	4 273	4 273	4 273	4 273

- a) De op dit artikel geraamde uitgaven hebben betrekking op personele en materiële uitgaven van de IJHV/JB.

De personele uitgaven betreffen voornamelijk salarissen (inclusief sociale lasten) van personeel zoals vermeld in Bijlage 1A van deze begroting. Daarnaast betreft het overige personele uitgaven zoals vergoeding van de kosten woon-werkverkeer, differentiatie in beloning, vorming en opleiding en dergelijke.

De materiële uitgaven betreffen enerzijds personeelsgebonden uitgaven zoals reis- en verblijfskosten en werkplekautomatisering. Anderzijds betreft het materiële uitgaven ten behoeve van de bedrijfsvoering, toezicht, onderzoeken en rapportages.

- b) De Ambtenarenwet, de Begrotingswet, alsmede de sociale werknemersverzekeringen, de Wet op de loonbelasting 1964 en de Wet brutoering overhevelingstoelagen lonen dienen als basis voor de uitgaven. De Wet Privatisering ABP en het daarop gebaseerde pensioenreglement dienen als basis voor de uitgaven met betrekking tot het werkgeversaandeel in de pensioenpremies.

De Begrotingswet dient als basis voor de materiële uitgaven. De uitgaven ten behoeve van de bedrijfshulpverlening (facilitaire uitgaven) zijn gebaseerd op het Besluit bedrijfshulpverlening Arbeidsomstandighedenwet (Stb. 783, 1993).

c)

Mutaties op dit artikel (bedragen x f 1 000)

	1999	2000	2001	2002
Materieel budget regio-inspecties	150	150	150	150
Totaal artikel	150	150	150	150

Voorheen werd het materiële budget van de regio-inspecties van de IJHV/JB geraamd en verantwoord op het uitgavenartikel 22.01, onderdeel 05. Nu wordt dit budget (f 0,15 miljoen) structureel overgeheveld naar dit uitgavenartikel.

Kengetallen

In onderstaande tabel zijn voor 1997 weergegeven de gemiddelde gerealiseerde bezetting en de gerealiseerde gemiddelde prijs per fte. Voor 1998 betreft het de geraamde gemiddelde bezetting en de geraamde gemiddelde prijs per fte. Voor de jaren vanaf 1999 is op basis van het beschikbare begrotingsbedrag en de geraamde begrotingssterkte de gemiddelde prijs per fte vermeld.

Ramingskengetallen

Tabel I: Onderbouwing regulier personeel (bedragen x f 1 000)

	Realisatie 1997	Raming 1998	1999	2000	2001	2002	2003
Gemiddelde bezetting in fte's	28	30	30	30	30	30	30
Gemiddelde prijs per fte	106	108	120	122	122	122	122
Toegelicht begrotingsbedrag	2 966	3 240	3 607	3 655	3 655	3 655	3 655

In de jaren 1997 en 1998 is een deel van het personele budget aangewend voor automatiseringsuitgaven en overige personele uitgaven. Dit verklaart de stijging in de raming van de gemiddelde prijs per fte voor de jaren na 1998.

Tabel II geeft een onderbouwing van de materiële uitgaven van de IJHV/JB.

Tabel II: Opbouw materiële uitgaven (bedragen x f 1 000)			
Opleidingen	Realisatie 1997	Raming 1998	Raming 1999
Algemene uitgaven	128	191	191
Automatiserings-, beheers- en administratieve kosten	219	528	404
Overige uitgaven personeel	121	187	23
Totaal	468	906	618

Doelmatigheidskengetallen

Tabel III: Werkzaamheden IJHV/JB in 1998 (bedragen x f 1 000)		
Soort activiteit	Aantal fte	Kosten
Toezichtsactiviteiten	11,1	1 175
Jaarverslagen	0,4	42
Voorwaardenscheppend	6,0	635
Totaal	17,5	1 852

De inspectiewerkzaamheden van de IJHV/JB zijn heterogeen van aard en kennen geen homogene eindprodukten. De inzet van inspectiecapaciteit is als indicator op te vatten. In de begroting 1999 is voor het eerst een overzicht van capaciteitsinzet opgenomen, onderverdeeld naar toezichtsactiviteiten, jaarverslagwerkzaamheden en voorwaardenscheppende activiteiten. Afhankelijk van de voortgang van de inmiddels gestarte P&C-trajecten zullen in toekomstige begrotingen ook realisatiecijfers worden opgenomen. Voor de concrete output van de inspectie-activiteiten wordt verwezen naar de werkprogramma's en jaarverslagen van de inspectie.

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerp-begroting (x f 1 000)

U2207	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Stand ontwerp-begroting 1998		3 908	3 987	4 034	4 034	4 034	
Nieuwe wijzigingen		150	150	150	150	150	
Toedeling loon- en OVA-bijstellingen		88	88	89	89	89	
Stand ontwerp-begroting 1999	3 434	4 146	4 225	4 273	4 273	4 273	4 273

Artikel 22.08 Internationale samenwerking en infrastructuur**Overzicht uitgavenrealisaties en -ramingen op artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)**

Art.ond.	Omschrijving	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
00	Internationale samenwerking en infrastructuur	4 709	3 513	3 361	3 360	3 360	3 360	3 360
Totaal artikel		4 709	3 513	3 361	3 360	3 360	3 360	3 360

- a) De uitgaven op dit artikel zijn bestemd voor:
- culturele verdragen, memoranda of understanding en overige internationale akkoorden;
  - projecten als gevolg van contracten met de ministeries van Buitenlandse Zaken en van Economische Zaken;
  - multilaterale samenwerking;
  - internationale samenwerking en infrastructuur;
  - internationale congresverplichtingen;
  - ondersteuning attachés/ambassademedewerkers bij de permanente vertegenwoordiging van de Europese Unie in Brussel en de ambassade in Washington in de VS.

Het betreft met name departementsbrede onderwerpen, afstemming en regie van het departementale internationale beleid

- b) De Begrotingswet dient als basis voor de uitgaven.

Opbouw verplichtingen vanaf de vorige ontwerp-begroting (x f 1 000)

U2208	t/m 1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Stand ontwerp-begroting 1998			3 297	3 306	3 302	3 302	3 302	
1e Suppletore wet			- 114	16	19	19	19	
Toedeling loon- en OVA-bijstellingen			41	39	39	39	39	
Stand ontwerp-begroting 1999		4 513	3 224	3 361	3 360	3 360	3 360	3 360

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerp-begroting (x f 1 000)

U2208	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Stand ontwerp-begroting 1998		3 456	3 306	3 302	3 302	3 302	
1e Suppletore wet		16	16	19	19	19	
Toedeling loon- en OVA-bijstellingen		41	39	39	39	39	
Stand ontwerp-begroting 1999	4 709	3 513	3 361	3 360	3 360	3 360	3 360

Artikel 22.09 Adviesraden*Algemeen*

Met ingang van 1997 is de kaderwet Adviescolleges van kracht geworden. In het verlengde hiervan worden de uitgaven voor de adviesraden van VWS op een apart begrotingsartikel geraamd.

De Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling (RMO) ontleent haar taak aan de Wet op de Raad voor maatschappelijke ontwikkeling. De RMO heeft tot taak de regering en de beide kamers der Staten-Generaal te adviseren over de hoofdlijnen van beleid inzake de gevolgen van maatschappelijke ontwikkelingen, voor zover deze van invloed zijn op de participatie van burgers in en de stabiliteit van de samenleving.

De Raad voor de Volksgezondheid en Zorg (RVZ) ontleent haar taak aan de Wet op de Raad voor de volksgezondheid en zorg. De RVZ heeft tot taak de regering en de beide kamers der Staten-Generaal te adviseren over de hoofdlijnen van het te voeren beleid op het gebied van de volksgezondheid en de zorggerelateerde dienstverlening alsmede op andere gebieden voor zover deze raakvlakken hebben met de volksgezondheid en de zorggerelateerde dienstverlening.

De Gezondheidsraad (GR) ontleent haar taken aan de Gezondheidswet. De GR heeft tot taak de regering en de beide kamers der Staten-Generaal voor te lichten over de stand der wetenschap ten aanzien van vraagstukken op het gebied van de volksgezondheid door middel van het uitbrengen van rapporten.

De taken van de Raad voor Gezondheidsonderzoek (RGO) staan omschreven in het Besluit Raad voor gezondheidsonderzoek. Het aandachtsgebied van de RGO betreft:

- het medisch-wetenschappelijk onderzoek naar vóórkomen, ontstaan, herkennen en preventie van ziekten, behandeling van zieken of verlichting van ziektelast alsmede de hiermee verband houdende ontwikkelingen op het gebied van de technologie;
- het gezondheidsonderzoek omvattende het wetenschappelijk onderzoek naar alle aspecten van het systeem van de gezondheidszorg.

Overzicht uitgavenrealisaties en -ramingen op artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)

Art.ond.	Omschrijving	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
01	Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling	1 859	2 687	2 683	2 678	2 678	2 678	2 678
02	Raad voor de Volksgezondheid en Zorg	6 593	6 606	6 664	5 897	5 897	5 897	5 897
03	Gezondheidsraad	8 170	8 363	8 706	8 689	8 389	8 389	8 389
04	Raad voor Gezondheidsonderzoek	1 004	1 055	1 054	1 051	1 051	1 051	1 051
Totaal artikel		17 624	18 711	19 107	18 315	18 015	18 015	18 015

22.09 Onderdeel 01 Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling

- a) De op dit onderdeel geraamde uitgaven hebben betrekking op personele en materiele uitgaven van de Raad voor Maatschappelijke ontwikkeling.

De personele uitgaven betreffen voornamelijk salarissen (inclusief sociale lasten) van personeel zoals vermeld in Bijlage 1A van deze begroting. Daarnaast betreft het overige personele uitgaven zoals vergoeding van de kosten woon-werkverkeer, differentiatie in beloning, vorming en opleiding en dergelijke.

De materiële uitgaven betreffen enerzijds personeelsgebonden uitgaven zoals reis- en verblijfskosten en werkplekautomatisering. Anderzijds betreft het materiële uitgaven ten behoeve van de bedrijfsvoering en onderzoeken.

- b) De Ambtenarenwet, de Begrotingswet en de kaderwet Adviescolleges, alsmede de sociale werknemersverzekeringen, de Wet op de loonbelasting 1964 en de Wet brutering overhevelingstoeslag lonen dienen als basis voor de personele uitgaven. De Wet Privatisering ABP en het daarop gebaseerde pensioenreglement dienen als basis voor de uitgaven met betrekking tot het werkgeversaandeel in de pensioenpremies. Voor de materiële uitgaven dient de Begrotingswet als basis.

*Kengetallen**Ramingskengetallen***Tabel I: Personeel en materieel RMO (bedragen x f 1 000)**

	Realisatie 1997	Raming 1998	1999	2000	2001	2002	2003
Personeel							
Gemiddelde bezetting in fte's	9,74	10	10	10	10	10	10
Gemiddelde prijs per fte	106	110	110	110	110	110	110
Toegelicht begrotingsbedrag	1 030	1 103	1 103	1 099	1 099	1 099	1 099
Materieel							
Gemiddelde bezetting in fte's	9,74	10	10	10	10	10	10
Gemiddelde prijs per fte	45	44	44	44	44	44	44
Toegelicht begrotingsbedrag	439	440	440	440	440	440	440

In bovenstaande tabel zijn de kosten van raadslieden (f 0,455 miljoen, inclusief materiële uitgaven), buiten beschouwing gelaten.

Doelmatigheidskengetallen

Tabel II: Overzicht kosten en prestaties in 1999 (bedragen x f 1 000)		
	Capaciteit in fte's	Kosten
<i>Personeel</i>		
Beleids- en faciliterende capaciteit	10	1 103
Flexibele formatie	5	500
<hr/>		
Subtotaal	15	1 603
<i>Materieel</i>		
Raadslieden	–	625
	2	455
<hr/>		
Totaal	17	2 683
<hr/>		
Aantal adviezen	6	

Het adviesprogramma van de RMO voor 1999 wordt op de 3e dinsdag van september aangeboden aan de Eerste en de Tweede Kamer der Staten-Generaal. Gemiddeld bedraagt het programma 6 adviesaanvragen per jaar.

De RMO bestaat uit 9 onafhankelijke kroonleden. De voorzitter is 4 dagdelen per week werkzaam voor de RMO en de vice-voorzitter en de raadslieden 1,5 dagdelen per week. De raad wordt ondersteund door een secretariaat van 10 formatieplaatsen. Bij de samenstelling van het secretariaat is er nadrukkelijk voor gekozen de omvang beperkt te houden en generalistische medewerkers van hoge kwaliteit aan te stellen. De RMO heeft ruimte in zijn budget om per advies externe specialisten in te huren.

Van het vermelden van de gemiddelde kosten per advies is afgezien omdat het geen homogene prestaties betreft.

22.09 Onderdeel 02 Raad voor de Volksgezondheid en Zorg

- a) De op dit onderdeel geraamde uitgaven hebben betrekking op personele en materiele uitgaven van de Raad voor de Volksgezondheid en Zorg (RVZ).
De personele uitgaven betreffen voornamelijk salarissen (inclusief sociale lasten) van personeel zoals vermeld in Bijlage 1A van deze begroting. Daarnaast betreft het overige personele uitgaven zoals vergoeding van de kosten woon-werkverkeer, differentiatie in beloning, vorming en opleiding en dergelijke.
De materiële uitgaven betreffen enerzijds personeelsgebonden uitgaven zoals reis- en verblijfskosten en werkplekautomatisering. Anderzijds betreft het materiële uitgaven ten behoeve van de bedrijfsvoering en onderzoeken.
- b) De Ambtenarenwet, de Begrotingswet en de kaderwet Adviescolleges, alsmede de sociale werknemersverzekeringen, de Wet op de loonbelasting 1964 en de Wet brutering overhevelingstoeslag lonen dienen als basis voor de personele uitgaven. De Wet Privatisering ABP en het daarop gebaseerde pensioenreglement dienen als basis voor de uitgaven met betrekking tot het werkgeversaandeel in de pensioenpremies. Voor de materiële uitgaven dient de Begrotingswet als basis.
- c)

Mutaties op dit artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)

	1999	2000	2001	2002
Desaldering uitgaven en ontvangsten	461	461	461	461
Totaal onderdeel	461	461	461	461

Bij begrotingsvoorbereiding 1998 zijn de budgetten van de RVZ overgeheveld naar dit onderdeel. Daarbij is echter geen rekening gehouden met verrekenbare uitgaven, zoals uitgaven ten behoeve van adviezen en publicaties, waar ontvangsten tegenover staan. Teneinde deze omissie te herstellen, worden zowel dit onderdeel als het ontvangstenartikel 22.01, onderdeel 04, structureel verhoogd met f 0,461 miljoen.

*Kengetallen**Ramingskengetallen***Tabel I: Personeel en materieel RVZ (bedragen x f 1 000)**

	Realisatie 1997	Raming 1998	1999	2000	2001	2002	2003
<i>Personeel</i>							
Gemiddelde bezetting in fte's	32,5	32,5	32,5	32,5	32,5	32,5	32,5
Gemiddelde prijs per fte	134	133	133	133	133	133	133
Toegelicht begrotingsbedrag	4 367	4 313	4 312	4 312	4 312	4 312	4 312
<i>Materieel</i>							
Gemiddelde bezetting in fte's	32,5	32,5	32,5	32,5	32,5	32,5	32,5
Gemiddelde prijs per fte	20	18	20	19	19	19	19
Toegelicht begrotingsbedrag	665	587	646	629	629	629	629

In bovenstaande tabel wordt uitgegaan van bruto-bedragen. In de tabel zijn de kosten raadsleden, geraamd op f 0,495 miljoen, buiten beschouwing gelaten.

Doelmatigheidskengetallen

Tabel II: Overzicht kosten en prestaties in 1999 (bedragen x f 1 000)		
	Capaciteit in fte's	Kosten
<i>Personeel</i>		
Directe adviescapaciteit	17,5	2 321
Ondersteunende capaciteit	15,0	1 991
Subtotaal	32,5	4 312
<i>Materieel</i>		
Raadsleden	–	646
	2,1	495
Totaal (P, M en raadsleden)	34,6	5 453
Aantal studies	10 – 12	
Aantal adviezen	5 – 7	

De post «Materieel» in tabel II betreft netto-bedragen. Deze bedragen zijn ontstaan na aftrek van de ontvangsten door verkoop van publicaties (4 500 stuks á f 20,-) en bijdragen van derden door onderhoud, in totaal f 0,461 miljoen, en exclusief de incidentele uitgaven in 1998 en 1999 ten behoeve van het Landelijk Oncologisch Beraad (f 0,75 miljoen). Vermeld is het aantal studies en adviezen van de RVZ. Van het vermelden van de gemiddelde kosten per studie of advies is afgezien omdat het geen homogene prestaties betreft.

22.09 Onderdeel 03 Gezondheidsraad

- a) De op dit onderdeel geraamde uitgaven hebben betrekking op personele en materiële uitgaven van de Gezondheidsraad. De personele uitgaven betreffen voornamelijk salarissen (inclusief sociale lasten) van personeel zoals vermeld in Bijlage 1A van deze begroting. Daarnaast betreft het overige personele uitgaven zoals vergoeding van de kosten woon-werkverkeer, differentiatie in beloning, vorming en opleiding en dergelijke. De materiële uitgaven betreffen enerzijds personeelsgebonden uitgaven zoals reis- en verblijfskosten en werkplekautomatisering. Anderzijds betreft het materiële uitgaven ten behoeve van de bedrijfsvoering en onderzoeken.
- b) De Ambtenarenwet, de Begrotingswet, de Gezondheidswet en de kaderwet Adviescolleges, alsmede de sociale werknemersverzekeringen, de Wet op de loonbelasting 1964 en de Wet brutering overhevelingstoelag lonen dienen als basis voor de personele uitgaven. De Wet Privatisering ABP en het daarop gebaseerde pensioenreglement dienen als basis voor de uitgaven met betrekking tot het werkgeversaandeel in de pensioenpremies. Voor de materiële uitgaven dient de Begrotingswet als basis.
- c)

Mutaties op dit artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)

	1999	2000	2001	2002
Kosten CeCo	743	743	743	743
Commissie «Veiligheid nieuwe voedingsmiddelen»/Commissie WBO	500	500	500	500
MTA-traject	300	300		
Totaal onderdeel	1 543	1 543	1 243	1 243

De komende Wet medisch-wetenschappelijk Onderzoek bij mensen (WMO) voorziet in de instelling van een Centrale Commissie (CeCo) voor beoordeling van medisch-wetenschappelijk onderzoek. Deze commissie zal de taken van de Kerncommissie Ethiek Medisch Onderzoek (KEMO) overnemen en krijgt door middel van het verlenen van erkenningen een belangrijke taak bij de organisatie van het veld van medisch-ethische toetsingscommissies en bij de kwaliteit van de toetsing van medisch-wetenschappelijk onderzoek. Het secretariaat van de CeCo zal worden gehuisvest bij de Gezondheidsraad. Het ligt in de bedoeling dat, met volledige scheiding van taken en bevoegdheden, functionele relaties bestaan tussen de CeCo en de Gezondheidsraad en tussen de secretariaten van beide organen. In verband met bovenstaande wordt dit onderdeel ten laste van uitgavenartikel 25.02, onderdeel 01, structureel verhoogd met f 0,743 miljoen.

Ten behoeve van de werkzaamheden van de Commissie «Veiligheid nieuwe voedingsmiddelen» en activiteiten in het kader van de Wet Bevolkingsonderzoek wordt dit onderdeel structureel verhoogd met f 0,5 miljoen ten laste van uitgavenartikel 22.01, onderdeel 05. Deze commissie is belast met de veiligheidsbeoordeling van nieuwe voedingsmiddelen in het kader van de EU-verordening. Hiernaast zal deze commissie tot taak krijgen te adviseren over de bij deze beoordeling toe te passen nieuw ontwikkelde onderzoekstechnieken en veiligheidstesten.

Op 1 juli 1996 trad de Wet op het bevolkingsonderzoek (WBO) in werking. De WBO, bedoeld om mensen te beschermen tegen bevolkingsonderzoeken die een gevaar kunnen vormen voor de gezondheid, voorziet in een vergunningstelsel. Vergunningplichting bevolkingsonderzoek is verboden zonder vergunning van de Minister van VWS. Ten behoeve van deskundige advisering is de Commissie WBO ingesteld.

Ten behoeve van systematisch literatuuronderzoek en beoordeling van de door de Ziekenfondsraad aangegeven lijst van behandelwijzen (de zogenoemde «126-lijst») wordt dit onderdeel in de jaren 1998 t/m 2000 ten laste van uitgavenartikel 25.02, onderdeel 03, verhoogd met f 0,3 miljoen. Een en ander vindt plaats in het kader van het MTA-traject (Medical Technology Assessment).

*Kengetallen**Ramingskengetallen*

In onderstaande tabel zijn voor 1997 en latere jaren de geraamde gemiddelde bezetting en de gemiddelde prijs per fte weergegeven. De vermelde begrotingssterkte is exclusief plaatsen betaald door derden.

Tabel I: Personeel GR (bedragen x f 1 000)

	Realisatie 1997	Raming 1998	1999	2000	2001	2002	2003
Gemiddelde bezetting in fte's	49,45	51,45	53,45	53,45	53,45	53,45	53,45
Gemiddelde prijs per fte	109	103	102	102	102	102	102
Toegelicht begrotingsbedrag	5 398	5 281	5 448	5 448	5 448	5 448	5 448

*Doelmatigheidskengetallen***Tabel II: Overzicht kosten en prestaties in 1999 (bedragen x f 1 000)**

	Capaciteit in fte's	Kosten
<i>Personeel</i>		
Directe adviescapaciteit	29,5	3 007
Ondersteunende capaciteit	23,95	2 441
Subtotaal	53,45	5 448
<i>Materieel</i>		3 048
<i>Raadsleden</i>		210
Totaal (P, M en raadsleden)		8 706
Aantal adviezen/rapporten	40	

22.09 Onderdeel 04 Raad voor Gezondheidsonderzoek

- a) De op dit onderdeel geraamde uitgaven hebben betrekking op personele en materiele uitgaven van de Raad voor Gezondheidsonderzoek.
De personele uitgaven betreffen voornamelijk salarissen (inclusief sociale lasten) van personeel zoals vermeld in Bijlage 1A van deze begroting. Daarnaast betreft het overige personele uitgaven zoals vergoeding van de kosten woon-werkverkeer, differentiatie in beloning, vorming en opleiding en dergelijke.
De materiële uitgaven betreffen enerzijds personeelsgebonden uitgaven zoals reis- en verblijfskosten en werkplekautomatisering. Anderzijds betreft het materiële uitgaven ten behoeve van de bedrijfsvoering en onderzoeken.
- b) De Ambtenarenwet, de Begrotingswet en de kaderwet Adviescolleges, alsmede de sociale werknemersverzekeringen, de Wet op de loonbelasting 1964 en de Wet brutering overhevelingstoeslag lonen dienen als basis voor de personele uitgaven. De Wet Privatisering ABP en het daarop gebaseerde pensioenreglement dienen als basis voor de uitgaven met betrekking tot het werkgeversaandeel in de pensioenpremies. Voor de materiële uitgaven dient de Begrotingswet als basis.

Kengetallen

Ramingskengetallen

Tabel I: Personeel RGO (bedragen x f 1 000)

	Realisatie 1997	Raming 1998	1999	2000	2001	2002	2003
Gemiddelde bezetting in fte's	6,5	6,78	6,78	6,78	6,78	6,78	6,78
Gemiddelde prijs per fte	133	121	119	119	119	119	119
Toegelicht begrotingsbedrag	864	817	808	805	805	805	805

Doelmatigheidskengetallen

Tabel II: Overzicht kosten en prestaties in 1999 (bedragen x f 1 000)

	Capaciteit in fte's	Kosten
<i>Personeel</i>		
Directe adviescapaciteit	5	596
Ondersteunende capaciteit	1,78	212
Subtotaal	6,78	808
<i>Materieel</i>		
		246
Totaal		1 054
Aantal adviezen/rapporten	5	

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerp-begroting (x f 1 000)

U2209	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Stand ontwerp-begroting 1998		15 946	16 135	16 094	16 094	16 094	
1e Suppletore wet		1 292	758	7	7	7	
Nieuwe wijzigingen		1 261	2004	2004	1 704	1 704	
Toedeling loon- en OVA-bijstellingen		212	210	210	210	210	
Stand ontwerp-begroting 1999	17 624	18 711	19 107	18 315	18 015	18 015	18 015

HOOFDBELEIDSTERREIN 23 INSPECTIE VOOR DE GEZONDHEIDSZORG

Algemeen

De Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ) heeft tot taak het handhaven van de wet- en regelgeving, het bewaken van de gezondheidszorg en het bevorderen van de kwaliteit (primaire proces). Op grond hiervan heeft en geeft de inspectie inzicht in de staat van de gezondheidszorg.

Het bovenstaande is verwoord in onderstaande missie:

«Het op basis van de onderscheiden wetten toezien op de volksgezondheid, op zorgsystemen, de geleverde zorg en producten en de veiligheid en toepassing daarvan, op collectief en individueel niveau en daarover (aan overheden en betrokkenen) te rapporteren en adviseren, teneinde de volksgezondheid en de gezondheid van de burger te bevorderen en te beschermen.»

De inspectie, als onafhankelijke overheidsinstelling onder verantwoordelijkheid van de Minister, functioneert ten behoeve van de burger, in diens hoedanigheid van consument van zorg en producten. Reden voor deze opdracht is, dat de consument in de zorg in een zekere afhankelijkheidsrelatie verkeert, waardoor zijn keuzevrijheid toch beperkt is.

Gezien het belang van de volksgezondheid voor de samenleving en gezondheid als kernwaarde in de samenleving wil de overheid deze bevorderen en beschermen. In dit kader heeft de missie een algemene strekking, waardoor door specifieke wetten meer expliciet inhoud en richting wordt gegeven.

Binnen haar missie houdt de IGZ toezicht op de zorg en op de volksgezondheid, waarbij is inbegrepen het toezicht op de openbare en preventieve gezondheidszorg. De IGZ rapporteert hierover in de Jaarrapportage en in de Staat van de Gezondheidszorg (SGZ), een om de vier jaar uit te brengen document mede op basis van die Jaarrapportages.

Artikel 23.01 Personeel en materieel Inspectie gezondheidszorg

Overzicht uitgavenrealisaties en -ramingen op artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)

Art. ond.	Omschrijving	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
01	Actief regulier personeel	31 299	34 235	36 566	36 772	36 772	36 772	36 772
02	Overige personele uitgaven	3 363	2 677	1 682	1 680	1 680	1 680	1 680
03	Post-actieven	1 296	1 483	1 496	1 489	1 489	1 489	1 489
04	Personeel ten laste van derden	1 504	1 499	1 498	1 491	1 491	1 491	1 491
05	Materieel	9 380	8 439	7 645	6 356	6 356	6 356	6 356
06	Registratie Wet BIG	6 056	5 540	3 468	3 768	3 445	5 495	5 495
07	Huisvesting; verrekening met de Rijksgebouwendienst	0	0	3 271	3 271	3 271	3 271	3 271
Totaal artikel		52 893	53 873	55 626	54 827	54 504	56 554	56 554

23.01 Onderdeel 01 Regulier personeel

- De op dit onderdeel geraamde uitgaven betreffen salarissen (inclusief sociale lasten) van personeel zoals vermeld in Bijlage 1A van deze begroting. Daarnaast worden de uitgaven voor ouderschapsverlof, overwerk en dergelijke ten laste van dit onderdeel gebracht.
- De Ambtenarenwet, de Begrotingswet, alsmede de sociale werknemersverzekeringen, de Wet op de loonbelasting 1964 en de Wet brutering overhevelingstoelagen dienen als basis voor de uitgaven. De Wet Privatisering ABP en het daarop gebaseerde

pensioenreglement dienen als basis voor de uitgaven met betrekking tot het werkgeversaandeel in de pensioenpremies.

c)

Mutaties op dit artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)

	1999	2000	2001	2002
Herinspecties vergunninghouders in landen buiten de EU	200	200	200	200
Aanpak Millenniumvraagstuk	600			
Inspectie bejaardenoorden met een bijzondere functie	166	166	166	166
Totaal onderdeel	966	366	366	366

Voor de uitvoering van noodzakelijke herinspecties bij vergunninghouders in landen buiten de Europese Unie, van wie een farmaceutisch product via de centrale procedure is toegelaten tot de Europese markt, is bij de IGZ 1,5 formatieplaats extra nodig. In verband hiermee wordt dit onderdeel ten laste van uitgavenartikel 22.01, onderdeel 01, structureel verhoogd met f 0,2 miljoen.

Daarnaast wordt dit onderdeel verhoogd in 1999 verhoogd met f 0,6 miljoen via een overboeking vanuit de Aanvullende post in de Miljoenennota in verband met de departementale uitgaven samenhangend met de aanpak van het Millenniumvraagstuk. Deze middelen worden ingezet ten behoeve van extra personeel met als taak de scholing en ondersteuning van de organisatie bij het toezicht op de aanpak van het millenniumvraagstuk in de risicosectoren binnen het VWS-veld.

Dit onderdeel wordt ten laste van uitgavenartikel 22.01, onderdeel 01, structureel verhoogd met f 0,166 miljoen in verband met de overgang van 1,5 formatieplaats van de directie Ouderenbeleid naar de IGZ in het kader van de overheveling van de inspectie bejaardenoorden met een bijzondere functie.

Kengetallen

In onderstaande tabel zijn voor 1997 de gemiddelde gerealiseerde bezetting en de gerealiseerde gemiddelde prijs per fte weergegeven. Voor 1998 en latere jaren betreft het een raming.

De vermelde begrotingssterkte is exclusief plaatsen betaald door derden.

Ramingskengetallen

Tabel I: Onderbouwing regulier personeel (bedragen x f 1 000)

	Realisatie 1997	Raming 1998	1999	2000	2001	2002	2003
Gemiddelde bezetting in fte's	316,49	361,85	371,85	380,85	380,85	380,85	380,85
Gemiddelde prijs per fte	99	95	98	97	97	97	97
Toegelicht begrotingsbedrag	31 299	34 235	36 566	36 772	36 772	36 772	36 772

Doelmatigheidskengetallen

Tabel II: Capaciteitsverdeling inspecteurs en vakgerichte ondersteuning per cluster en de (directe) personele kosten (werkplan 1998; peildatum: 1 augustus 1996)

Cluster	Alg. en Thematisch toezicht	Inter-ventie-/ crisis-toezicht	SGZ en jaar-rapportage	Dienst-verl.	Voorw. schep-pend	Totaal	Kosten (x f 1 000)
Preventie en public health	2,87	0,85	0,40	0,92	2,63	7,68	
Spoedeisende hulpverlening en rampen-geneeskunde	1,96	0,82	0,25	0,39	1,62	5,05	
Verpleeghuiszorg, verzorgingshuiszorg en thuiszorg	15,92	5,26	2,40	3,31	16,63	43,52	
Curatieve en topklinische zorg	10,13	5,28	1,43	2,55	12,85	32,24	
Geestelijke gezondheidszorg	7,55	4,26	1,11	3,08	9,36	25,36	
Gehandicaptenzorg	5,82	2,12	0,85	2,41	6,77	17,97	
Farmaceutische bedrijven	5,49	0,92	0,44	1,61	6,68	15,14	
Toepassingen en gebruik geneesmiddelen	7,27	2,32	0,46	2,12	6,17	18,34	
Medische technologie	2,13	1,69	0,17	0,71	2,76	7,45	
Algemeen	0,31	0,32	0,20	0,63	3,55	5,01	
Niet cluster gerelateerde functies	4,34	0,45	1,31	0,97	16,01	23,08	
Totaal werkplan 1998	63,79	24,29	9,02	18,71	85,04	200,85	20 656
In procenten van totaal	31,76	12,09	4,49	9,31	42,34	100,00	

In bovenstaande tabel is voor 1998 de geplande capaciteitsinzet in fte's van het Werkplan 1998 gegeven (exclusief BIG en Landelijk Coördinatiecentrum Infectieziekten). De kosten (de laatste kolom) zijn berekend door het aantal fte's te vermenigvuldigen met de gemiddelde verwachte prijs over 1998. Het verschil tussen het aantal fte's uit het werkplan en de totale fte's (zie tabel I) wordt verklaard door de aanwezigheid van personeel dat niet werkplan gerelateerde activiteiten (m.n. algemene bedrijfsvoering) verricht.

Aangezien de inspectiewerkzaamheden van IGZ heterogeen van aard zijn en geen concrete/vast omlijnde en homogene eindproducten kennen, is de inzet van de inspectie-capaciteit als indicator van de output van IGZ opgevat. In de begroting 1999 is voor het eerst een overzicht van de capaciteitsinzet opgenomen, onderverdeeld naar de onderscheiden (inhoudelijke) aandachtsgebieden. In de volgende begrotingen zal het overzicht van de inzet van capaciteit worden uitgebreid met realisatiecijfers waardoor een meerjarig perspectief ontstaat en ontwikkelingen en trends kunnen worden toegelicht.

23.01 Onderdeel 02 Overige personele uitgaven

- a) De op dit onderdeel geraamde uitgaven betreffen: vergoedingen aan personeel van de kosten woon-werkverkeer, differentiatie in beloning, vorming en opleiding, werving en selectie, kinderopvang en dergelijke.
- b) De Ambtenarenwet en de Begrotingswet dienen als juridische basis voor de uitgaven.

c)

Mutaties op dit artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)

	1999	2000	2001	2002
Inspectie bejaardenoorden met een bijzondere functie	6	6	6	6
Totaal onderdeel	6	6	6	6

Dit onderdeel wordt ten laste van uitgavenartikel 22.01, onderdeel 02, structureel verhoogd met f 0,006 miljoen in verband met de overgang van 1,5 formatieplaats van de directie Ouderenbeleid naar de IGZ in het kader van de overgang van 1,5 formatieplaats van de directie Ouderenbeleid naar de IGZ in het kader van de overheveling van de inspectie bejaardenoorden met een bijzondere functie.

23.01 Onderdeel 03 Post-actieven

- a) Op dit onderdeel worden de uitgaven geraamd bestemd voor de betaling van wachtgeld aan post-actieven (bijvoorbeeld Rijkswachtgeldregeling, korte en lange uitkering 1966).
- b) De Ambtenarenwet dient als basis voor de uitgaven.

23.01 Onderdeel 04 Personeel ten laste van derden

- a) De op dit onderdeel geraamde uitgaven betreffen betalingen van salarissen (inclusief sociale lasten) van ambtenaren die werkzaamheden verrichten voor derden. Tegenover deze uitgaven staan ontvangsten die verantwoord worden op de ontvangstenartikelen 23.01, onderdeel 03, en 25.01, onderdeel 06.
- b) De Ambtenarenwet dient als juridische basis voor de uitgaven.

Kengetallen

In onderstaande tabel zijn voor 1997 de gemiddelde gerealiseerde bezetting en de gerealiseerde gemiddelde prijs per fte weergegeven. Voor 1998 en 1999 betreft het de geraamde gemiddelde bezetting en geraamde gemiddelde prijs per fte.

De raming is gebaseerd op de thans beschikbare fte's en de daarvoor geraamde bedragen. De in te zetten fte's zijn gerelateerd aan de inkomsten.

De hieronder genoemde formatieplaatsen zijn exclusief de plaatsen ten behoeve van de registratie in het kader van de Wet Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg (BIG).

Voorts zijn in tabel I de gerelateerde ontvangstenartikelen opgenomen.

Ramingskengetallen

Tabel I: Personeel ten laste van derden in relatie tot ontvangsten (bedragen x f 1 000)			
	Realisatie 1997	Raming 1998	Raming 1999
<i>Uitgaven</i>			
Gemiddelde bezetting in fte's	13,00	14,50	14,50
Gemiddelde prijs per fte	116	103	103
Toegelicht begrotingsbedrag	1 504	1 499	1 498
<i>Ontvangsten</i>			
Vergunning geneesmiddelen (ontvangstenartikel 25.01, onderdeel 06)	600	600	600
Im- en exportverklaringen, opiumverloven, bloed, sera en vaccins (ontvangstenartikel 23.01, onderdeel 03)	923	620	620
Loonbijstelling	137	167	167
Totaal ontvangsten	1 660	1 387	1 387

Uit de tabel blijkt dat er in 1997 meer ontvangsten zijn gerealiseerd dan was verwacht. Dit wordt veroorzaakt door een groter aantal im- en exportverklaringen, verloven, sera en vaccins dat is afgegeven. De Inspectie geneesmiddelen van het IGZ ontvangt per vrijgifte van sera en vaccins een bedrag van f 500,- van het RIVM voor de daarmee verband houdende werkzaamheden.

23.01 Onderdeel 05 Materieel

- a) Op dit onderdeel zijn de materiële uitgaven geraamd ten behoeve van de Inspectie voor de Gezondheidszorg.
Het betreft enerzijds personeelsgebonden uitgaven zoals reis- en verblijfskosten en werkplekautomatisering. Anderzijds betreft het materiële uitgaven ten behoeve van: de bedrijfsvoering zoals gebouwgebonden uitgaven, informatiesystemen en informatie-infrastructuur en uitbesteding. Op dit onderdeel worden tevens uitgaven geraamd ten behoeve van juridische bijstand.
- b) De Begrotingswet dient als basis voor de uitgaven. De uitgaven ten behoeve van de bedrijfshulpverlening (facilitaire uitgaven) zijn gebaseerd op het Besluit bedrijfshulpverlening Arbeidsomstandighedenwet (Stb. 783, 1993).
- c)

Mutaties op dit artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)

	1999	2000	2001	2002
Onderzoek Bijlmerramp	314			
Project vaccinatie hepatitis-B	1 225			
Inspectie bejaardenoorden met een bijzondere functie	10	10	10	10
Totaal onderdeel	1 549	10	10	10

Ten behoeve van een inventariserend onderzoek naar gezondheidsklachten na het neerstorten van het El Al-vliegtuig in de Bijlmermeer (oktober 1992) wordt dit onderdeel ten laste van uitgavenartikel 25.02, onderdeel 05, in 1999 verhoogd met f 0,314 miljoen.

Daarnaast wordt dit onderdeel ten laste van uitgavenartikel 25.02, onderdeel 03, verhoogd met f 1,225 miljoen in 1999 teneinde de uitvoering van het proefproject Hepatitis-B mogelijk te maken.

Tenslotte wordt dit onderdeel ten laste van uitgavenartikel 22.01, onderdeel 05, structureel verhoogd met f 0,01 miljoen in verband met de overgang van 1,5 formatieplaats van de directie Ouderenbeleid naar de IGZ in het kader van de overheveling van de inspectie bejaardenoorden met een bijzondere functie.

Opbouw materieel budget

Onderstaande tabel bevat een overzicht van de opbouw van het materieel budget naar «hoofdcomponenten».

Tabel I: Opbouw materieel budget (bedragen x f 1 000)			
	Realisatie 1997	Raming 1998	Raming 1999
Materiële kosten algemeen	4 013	3 059	3 059
Automatiseringskosten	2 828	1 700	1 700
Proefproject vaccinatie Hepatitis-B	0	1 225	1 225
Staat van de gezondheidszorg	1 129	PM	PM
Inspectieapparaat Ned. Antillen	119	358	PM
Onderzoekingen	975	1 479	1 043
Registratie psychotherapeuten	133	247	247
Bulletins	43	103	103
Juridische bijstand	140	268	268
Totaal	9 380	8 439	7 645

23.01 Onderdeel 06 Registratie Wet BIG

- a) Op dit onderdeel zijn de personele en materiële uitgaven geraamd ten behoeve van de werkzaamheden voortvloeiend uit de wet op de Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg (wet BIG). In het kader van de wet BIG is aan de Minister van VWS de taak opgelegd om voor de beroepsbeoefenaren een register in te stellen. Het gaat daarbij om de beroepen die in artikel 3 van de wet worden genoemd: arts, tandarts, apotheker, gezondheidszorgpsycholoog, psychotherapeut, verloskundige en verpleegkundige. De BIG-registraties betreffen een kostendekkende activiteit (zie het ontvangstenartikel 23.01, onderdeel 05).
- b) De Begrotingswet dient als basis voor de uitgaven.

Kengetallen

Voor kengetallen met betrekking tot het aantal registraties wordt verwezen naar de toelichting bij het ontvangstenartikel 23.01, onderdeel 05. Voor de financiering wordt een kostendekkend tarief gehanteerd. Dit tarief bedraagt thans f 130,= per registratie. Gezien de spreiding van het aantal registraties gedurende de eerste periode van tien jaar, lopen de uitgaven en ontvangsten niet parallel. Over de gehele periode heen zijn de ontvangsten en uitgaven gelijk.

23.01 Onderdeel 07 Huisvesting

- a) De op dit onderdeel geraamde uitgaven zijn bestemd voor de verrekening van de huisvestingsuitgaven van de IGZ (en eventuele «inwonende» diensten) met de Rijksgebouwendienst (RGD), voor zover deze direct of indirect samenhangen met de huurcontracten, zoals die met de RGD zijn gesloten.
- b) De Begrotingswet dient als basis voor de uitgaven.
- c)

Mutaties op dit artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)

	1999	2000	2001	2002
Overboeking RGD-middelen	3 271	3 271	3 271	3 271
Totaal onderdeel	3 271	3 271	3 271	3 271

Als gevolg van de stelselherziening rijkshuisvesting worden de departementen zelf verantwoordelijk voor hun huisvesting en de daarbij behorende budgetten. In verband hiermee worden de voorheen op de RGD-begroting geraamde huisvestingsbudgetten overgeheveld naar de desbetreffende begrotingshoofdstukken. In dit kader wordt dit onderdeel structureel verhoogd met f 3,271 miljoen.

Opbouw verplichtingen vanaf de vorige ontwerp-begroting (x f 1 000)

U2301	t/m 1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Stand ontwerp-begroting 1998			50 667	47 320	48 635	48 914	48 914	
1e Suppletore wet			- 900	924	1 224	901	896	
Nieuwe wijzigingen			4 065	5 142	3 003	3 403	5 708	
Toedeling loon- en OVA-bijstellingen			1 011	1 016	1 036	1 036	1 036	
Stand ontwerp-begroting 1999	827	50 953	54 843	54 402	53 898	54 254	56 554	56 554

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerp-begroting (x f 1 000)

U2301	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Stand ontwerp-begroting 1998		51 247	47 894	48 914	48 914	48 914	
1e Suppletore wet		- 900	924	1 224	901	896	
Nieuwe wijzigingen		2 515	5 792	3 653	3 653	5 708	
Toedeling loon- en OVA-bijstellingen		1 011	1 016	1 036	1 036	1 036	
Stand ontwerp-begroting 1999	52 893	53 873	55 626	54 827	54 504	56 554	56 554

HOOFDBELEIDSTERREIN 24 WELZIJN

Algemeen

Het welzijnsbeleid heeft als doel het op individueel niveau bevorderen van zelfstandigheid, onafhankelijkheid en sociale participatie en het op het niveau van de samenleving bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling, sociale cohesie en solidariteit, oftewel het voorkomen en oplossen van maatschappelijke problemen.

Artikel 24.02 Ouderenbeleid

Overzicht uitgavenrealisaties en -ramingen op artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)

Art. ond.	Omschrijving	1997	1998	1999	2000	2 001	2002	2003
01	Doeluitkering Wet op de bejaardenoorden	0	0	0	0	0	0	0
02	Verzorgingshuizen met een bijzondere functie	2 764	0	0	0	0	0	0
03	Overige uitgaven bejaardenoorden	0	0	0	0	0	0	0
04	Algemeen ouderenbeleid	22 133	31 802	28 184	28 182	27 466	27 465	29 022
05	Algemeen ouderenbeleid, niet Welzijnsbeleid	2 600	0	0	0	0	0	0
Totaal artikel		27 496	31 802	28 184	28 182	27 466	27 465	29 022

Algemeen

Het ouderenbeleid heeft betrekking op voorzieningen en activiteiten ten behoeve van ouderen. Doelstelling van beleid is de integratie en participatie van ouderen in de samenleving. In de per 1 januari 1997 inwerking getreden Overgangswet verzorgingshuizen is bepaald dat in 1999 tot eindafrekening zal worden gekomen van de aan de provincies en grote steden verleende subsidies op basis van de Wet op de bejaardenoorden. Dit betekent dat ook nog in 1999 de betreffende artikelonderdelen 01, 02 en 03 als onderdeel van de begroting worden gehandhaafd. Daarnaast worden op dit artikel de uitgaven geraamd voor ondersteunende activiteiten op het terrein van het ouderenbeleid in de vorm van projecten en onderzoeken.

24.02 Onderdeel 01 Doeluitkering Wet op de bejaardenoorden

- Er zal sprake zijn van de afhandeling van declaraties van de specifieke uitkering aan de provincies en de vier grote steden van de jaren vóór 1997.
- De Overgangswet verzorgingshuizen, alsmede de Begrotingswet, dient als basis voor de afhandeling.

24.02 Onderdeel 02 Verzorgingshuizen met een bijzondere functie

- Op dit onderdeel wordt een p.m. bedrag geraamd. Er zal sprake zijn van de afhandeling van nabetalings- en afrekeningen betreffende de subsidiëring van de verzorgingshuizen met een bijzondere functie (de zogeheten landelijke verzorgingshuizen) als bijdrage in de kosten van de jaren vóór 1997.
- De op de Overgangswet verzorgingshuizen gebaseerde Regeling Ziekenfondsraad subsidiëring verzorgingshuizen, alsmede de Begrotingswet, dient als basis voor de afhandeling.

24.02 Onderdeel 03 Overige uitgaven bejaardenoorden

- a) Op dit onderdeel zal sprake zijn van de eindafrekening van de compensatiemiddelen aan de provincies Zeeland, Noord-Brabant en Limburg, ten behoeve van respectievelijk de projecten ADL-huis Goes, 1-oktober bedden en Perspectievennota Limburg (PNL).
- b) De Overgangswet verzorgingshuizen, alsmede de Begrotingswet, dient als basis van de afhandeling.

24.02 Onderdeel 04 Algemeen ouderenbeleid

- a) De op dit onderdeel geraamde uitgaven betreffen subsidies op basis van genormeerde bedragen ten behoeve van de verzorging van in bejaardenpensions woonachtige ouderen, innovatief ouderenbeleid door middel van projecten en onderzoek, subsidies ten behoeve van deskundigheidsbevordering, landelijke organisaties van en voor ouderen, voorlichtingsprojecten, landelijk flankerend beleid en internationaal beleid, en overige uitgaven (als gevolg van opdrachten, c.q. privaatrechtelijke overeenkomsten). Met name op het gebied van onderzoek worden deze gelden zoveel mogelijk besteed door middel van langer lopende programma's. In dit verband moeten genoemd worden de tienjarige longitudinale studie LASA, het NWO-programma Succesvol Ouder Worden, en verschillende door Zorgonderzoek Nederland (ZON) uitgevoerde programma's. Ook de doorlopende ondersteuning van de Stuurgroep Experimenten Volkshuisvesting voor verschillende innovatieve vormen van wonen met zorg van ouderen past in dit kader.

Versterking van de welzijnscomponent in de ouderenzorg (waarvoor meer aandacht mede noodzakelijk wordt naarmate het langer zelfstandig wonen van zorgbehoevende ouderen een grotere plaats inneemt), intensivering van ondersteuning van gemeenten bij het voeren van een integraal ouderenbeleid, en meer aandacht voor de bijdrage die vitale ouderen aan de samenleving kunnen leveren («human capital») zijn voor 1999 belangrijke aspecten van het innovatiebeleid. In lijn hiermee zal in vergelijking met het algemene ouderenbeleid het beleid gericht op specifieke risicogroepen (bijvoorbeeld alleenstaande oudere vrouwen, allochtone ouderen) meer aandacht krijgen.

- b) De Welzijnswet 1994 dient als basis voor de uitgaven. De wijze van bekostiging vindt plaats op grond van het Bekostigingsbesluit welzijnsbeleid en de subsidieregeling welzijnsbeleid. Daarnaast dient de Begrotingswet als basis voor de overige uitgaven, die niet gebaseerd zijn op de Welzijnswet 1994.

Kengetallen

Dit onderdeel heeft betrekking op een drietal uitgavencategorieën, waarvan het leeuwendeel betrekking heeft op infrastructurele subsidies en subsidies ten behoeve van projecten en onderzoek. Daarnaast heeft een deel van de uitgaven (f 0,3 miljoen) betrekking op uitvoerend werk. Het gaat bij de laatste categorie om subsidies bestemd voor negen bejaardenpensions. Vanaf 1988 wordt deze subsidieregeling afgebouwd. De subsidiëring vindt plaats op basis van een normbedrag per verzorgde. Het normbedrag voor een volledig verzorgingsjaar bedraagt in 1998 f 30 600 (excl. OVA-bijstelling 1998). Voorts wordt ten behoeve van de raming rekening gehouden met een gemiddelde eigen bijdrage van f 12 400 (realisatie 1997). Thans verblijven er nog 17 personen in de hier bedoelde bejaardenpensions.

Ramings- en doelmatigheidskengetallen

Tabel I: Bejaardenpensions			
	Realisatie 1997	Raming 1998	Raming 1999
Aantal personen	18	17	17
Gemiddeld bedrag per verzorgingsjaar	f 18 200*	f 18 200*	f 18 200*

* Normbedrag, minus geraamde eigen bijdrage circa f 12 400.

24.02 Onderdeel 05 Algemeen ouderenbeleid, niet Welzijnsbeleid

Op dit onderdeel werden in het jaar 1997 verantwoord de uitgaven aan (commerciële) organisaties voor het verrichten van onderzoek, het geven van advies en het leveren van diensten in het kader van het project indicatiestelling en de modernisering ouderenzorg.

Opbouw verplichtingen vanaf de vorige ontwerp-begroting (x f 1 000)

U2402	t/m 1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Stand ontwerp-begroting 1998			23 242	31 163	31 081	31 707	31 932	
1e Suppletore wet			- 4 436	- 5 001	- 4 582	- 5 178	- 5 178	
Nieuwe wijzigingen			5 226	- 326	- 50	- 50	- 50	
Toedeling loon- en OVA-bijstellingen			754	924	921	940	946	
Stand ontwerp-begroting 1999		36 117	24 786	26 760	27 370	27 419	27 650	28 772

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerp-begroting (x f 1 000)

U2402	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Stand ontwerp-begroting 1998		27 782	28 636	28 636	28 636	28 636	
1e Suppletore wet		- 1 302	- 1 302	- 1 302	- 2 019	- 2 019	
Nieuwe wijzigingen		4 500					
Toedeling loon- en OVA-bijstellingen			822	850	848	849	848
Stand ontwerp-begroting 1999	27 496	31 802	28 184	28 182	27 466	27 465	29 022

Artikel 24.03 Gehandicaptenbeleid

Overzicht uitgavenrealisaties en -ramingen op artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)

Art. ond.	Omschrijving	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
00	Gehandicaptenbeleid	26 294	28 653	26 560	26 595	26 540	26 506	26 507
Totaal artikel		26 294	28 653	26 560	26 595	26 540	26 506	26 507

Algemeen

Het gehandicaptenbeleid heeft als algemene doelstelling het ontwikkelen, (doen) uitvoeren en evalueren van beleid gericht op gehandicapte personen. Vanuit deze algemene doelstelling wordt bevorderd, dat gehandicapte personen zoveel mogelijk in alle levensverbanden en op alle levensterreinen overeenkomstig hun levensfase in relatie tot hun sociaal en culturele context kunnen functioneren. De gehandicapte personen moeten zich daarnaast binnen hun mogelijkheden ten volle kunnen ontplooien. Met het oog op realisatie van deze doelstelling kunnen activiteiten van particulier initiatief worden ondersteund, die direct of indirect zijn gericht op de bevordering van het maatschappelijk functioneren, de begeleiding, de verzorging en de behartiging van de belangen van gehandicapten.

- a) De op dit artikel geraamde uitgaven zijn bestemd voor subsidies aan diverse instellingen op het terrein van verstandelijk, lichamelijk en/of zintuiglijk gehandicapten, wachtgeldverplichtingen, alsmede uitgaven in het kader van onderstaande beleidsonderwerpen.
- De uitgaven op grond van de Welzijnswet dan wel de Kaderwet Volksgezondheid zijn:
- subsidies aan 13 verenigingen van gehandicapte kinderen, danwel van ouders van gehandicapten (f 3,4 miljoen);
  - subsidies aan overige organisaties voor gehandicaptenwerk. Het betreft 26 instellingen in het kader van de belangenbehartiging, de pleitbezorging en het uitvoerend werk (f 11,5 miljoen);
  - subsidie ten behoeve van het zorgregistratiesysteem voor verstandelijk gehandicapten (f 2,5 miljoen);
  - subsidies voor diverse projecten inzake niet aangeboren hersenletsel, beeldvorming van gehandicapten, Vernieuwing en Implementatie Gehandicaptenbeleid (VIG), emancipatie van vrouwen met een handicap, internationale aangelegenheden, Centraal CoördinatiePunt voor de Toegankelijkheid van gehandicapten en ouderen (CCPT), Nederlandse gebarentaal, community care, Hersenletsel Teams, «Samen naar werk» ten behoeve van lichamelijk gehandicapte MBO-schoolverlaters, woonintegratie zorgbehoevende gehandicapten in samenwerking met de Stuurgroep Experimenten Volkshuisvesting (SEV), alternatieve communicatie ernstig verstandelijk gehandicapten en autisten, arbeidsintegratie verstandelijk gehandicapten, onderzoek welzijnsbeleid gehandicapten, informatie en advies met betrekking tot het PersoonsGebonden Budget en Families First (f 7,7 miljoen);
  - subsidies voor diverse kleinere projecten, wachtgeldverplichtingen en nabetalings voor oude jaren (f 0,8 miljoen).
- Onderstaand worden enkele nieuwe en/of van belang zijnde beleids-onderwerpen toegelicht.
- *Woonintegratie zorgbehoevende gehandicapten in samenwerking met de SEV*
De SEV krijgt het subsidie voor kleinschalige woonprojecten voor

mensen met een verstandelijke handicap. Het gaat dan om genormaliseerd wonen met meer of minder intensieve vormen van begeleiding. Bij deze projecten zijn steeds de woningcorporaties en instellingen uit de sector gehandicaptenzorg betrokken. De SEV zal zich met name richten op het ontwikkelen van woonprogramma's projecten in de bestaande bouw, het bevorderen van flexibiliteit tussen de diverse doelgroepen van begeleid/beschermd wonen en de interactie tussen kleinschalig bouwen en het creëren van een vriendschappelijke buurt-omgeving.

- *«Samen naar werk», gericht op lichamelijk gehandicapte MBO-schoolverlaters*
In het plan «samen naar werk» (beroepsopleidingen gehandicapten; scholing en samenwerking door middel van pilots), dat is ingediend door de Vereniging Beroepsonderwijs en Volwasseneneducatie en het Instituut Werkenrode (namens de vijf in het kader van de Wet Arbeid Gehandicapte Werknemers (WAGW) erkende centra voor beroepsopleidingen voor gehandicapten), wordt voorgesteld om vijf regionale pilots in te richten waarin een school voor secundair beroepsonderwijs samenwerkt met een erkend centrum voor beroepsopleidingen voor gehandicapten.
- *Alternatieve communicatie ernstig verstandelijk gehandicapten en autisten*
Mensen met communicatie-beperkingen zijn aangewezen op alternatieve vormen van communicatie. Voor mensen met een taal-spraak probleem zijn er verschillende alternatieven beschikbaar: te denken valt aan symbooltalen, waarbij het spreken wordt vervangen door het aanwijzen van (getekende) symbolen. Deze symbooltalen zijn ontwikkeld ten behoeve van het werk van logopedisten met individuele gebruikers. Door de toenemende automatisering wordt het steeds beter mogelijk ook deze symbooltalen te gebruiken als in- en uitvoer van computers.
- *Arbeidsintegratie verstandelijk gehandicapten*
Arbeidsintegratie is één van de belangrijkste onderdelen in het integratieproces van mensen met een verstandelijke handicap. Een baan biedt de mogelijkheden tot ontwikkeling, zelfontplooiing en het onderhouden van sociale contacten. De toeleiding naar de arbeidsmarkt voor verstandelijk gehandicapten is echter een moeizame weg. Diverse organisaties starten projecten om met behulp van de methode supported employment verstandelijk gehandicapten naar een reguliere baan te begeleiden. Deze ontwikkeling wordt vanuit het Ministerie van VWS zoveel mogelijk gestimuleerd.
- *Community care*
Community care is een vorm van georganiseerde, niet-institutionele zorg en dienstverlening, waarmee in diverse Europese landen al de nodige ervaring is opgedaan. De Staatssecretaris van VWS heeft besloten een beraadsgroep in te stellen met de opdracht de toepasbaarheid van een vorm van community care voor wat betreft functionaliteiten van (delen van) de zorg- en dienstverlening aan mensen met een verstandelijke handicap te onderzoeken en daarbij na te gaan in hoeverre de huidige taken van de SPD-en daarin inpasbaar zijn.
- *Nederlandse Gebarentaal*
Op 14 maart 1996 hebben de Staatssecretarissen van OC&W en VWS de Commissie Nederlandse Gebarentaal geïnstalleerd. Deze commissie had tot taak de beide staatssecretarissen voorstellen te doen over de wijze waarop optimaal uitvoering kan worden gegeven aan de officiële erkenning van de Nederlandse Gebarentaal. De commissie heeft geïnventariseerd welke effecten deze erkenning kan hebben ten aanzien van de integratie van doven. De

commissie heeft aangegeven welke (financiële) consequenties erkenning heeft voor de onderscheiden beleidsterreinen en zij heeft voorstellen gepresenteerd in de vorm van een stappenplan. In dit kader is in hoofdzaak de financiering van het gebarenteam meegenomen.

– *Hersenletsel Teams*

In 1997 is aanvullend f 0,8 miljoen beschikbaar gesteld ten behoeve van 20 regionale hersenletsel teams. Deze teams hebben tot taak te bevorderen dat de zorg voor iedere individuele NAH-getroffene (NAH is niet-aangeboren hersenletsel) zo goed mogelijk is en wordt afgestemd op de specifieke individuele kenmerken van betrokkenen. Inmiddels zijn in alle regio's hersenletsel teams van start gegaan.

- b) De Welzijnswet 1994 en de Kaderwet Volksgezondheidssubsidies dienen als basis voor de uitgaven. De wijze van bekostiging vindt plaats op grond van het Bekostigingsbesluit welzijnsbeleid, het Besluit Volksgezondheidssubsidies, de Subsidieregeling welzijnsbeleid en de Subsidieregeling volksgezondheid. Daarnaast dient de Begrotingswet als basis voor de overige uitgaven, zoals de uitgaven in het kader van de Regeling tegemoetkoming onderhoudskosten thuiswonende meervoudig en ernstig lichamelijk gehandicapte kinderen (TOG-regeling), die niet gebaseerd zijn op de Welzijnswet 1994 en de Kaderwet Volksgezondheidssubsidies.

Kengetallen/Volume- en prestatiegegevens

De volgende kengetallen zijn van instellingen in het kader van het uitvoerend werk ten behoeve van gehandicapten, die subsidie ontvangen.

Maatschappelijk werk voor doven

De doelstelling en de omschrijving van de werkzaamheden van de organisaties voor maatschappelijk werk voor doven zijn het leveren van maatschappelijk werk aan dove kinderen en volwassenen. Het maatschappelijk werk voor doven is een eerste lijns-hulpverlening. Onder cliënt-systeem wordt één of meer personen verstaan, die met een bepaalde hulpvraag contact opneemt/opnemen met een hulpverlenende instelling en die vervolgens als eenheid hulp ontvangt/ontvangen van een maatschappelijk werker van deze instelling. Onder cliëntcontacten worden alle persoonlijke (op het spreekuur, bij de cliënt thuis of elders), schriftelijk en telefonische (ook visicom en teksttelefoon) contacten met en over cliëntsystemen verstaan. In 1997 heeft een vergelijk plaatsgevonden naar de wijze van registreren van kengetallen. Het maatschappelijk werk voor doven wordt structureel gesubsidieerd met f 2,2 miljoen per jaar.

Tabel I: Maatschappelijk werk doven

	Realisatie 1995	Realisatie 1996	Realisatie 1997	Raming 1998
Cliëntsystemen	1 638	1 628	1 693	1 725
Cliëntcontacten met cliënt	19 843	19 389	20 572	20 688
Cliëntcontacten over cliënt	18 938	18 021	17 444	17 820
Cliëntcontacten totaal	38 781	37 410	38 016	38 508

Intensieve pleegzorg

Intensieve pleegzorg heeft als doelstelling verstandelijk gehandicapte kinderen met psychische en/of gedragsproblemen de mogelijkheid te bieden in een pleeggezin te wonen als alternatief voor langdurige internaatsopvoeding. De pleegouders worden gedurende de eerste twee jaren van de plaatsing intensief begeleid door een gespecialiseerde pleeggezinbegeleider die werkt vanuit een multidisciplinair samengesteld begeleidingsteam. De intensieve pleegzorg wordt jaarlijks gesubsidieerd met f 0,3 miljoen.

Tabel II: Intensieve pleegzorg

	Realisatie 1995	Realisatie 1996	Realisatie 1997	Raming 1998
Aantal behandelingen	20	20	20	20

Begeleiding inzake maatschappelijk werk voor doven

Tussen de beleidsvelden onderwijs en zorg ligt er een taakveld dat te omschrijven valt als ouder- en kindondersteuning. Op grond hiervan wordt het gezinsmilieu en het dove kind zelf ondersteunings- en begeleidingsactiviteiten aangeboden, die niet direct aan de onderwijs- of zorgdoelstelling gerelateerd behoeven te zijn. De begeleiding inzake maatschappelijk werk voor doven wordt jaarlijks gesubsidieerd met f 0,5 miljoen.

Welfare-werk

Met dit werk wordt beoogd vanuit een landelijke situatie ondersteuning te geven aan het plaatselijk welfare-werk. Deze ondersteuning betreft met name de opleiding, bijscholing en de ondersteuning van de vele vrijwilligers, die in de plaatselijke afdelingen werkzaam zijn. Het welfare-werk wordt jaarlijks gesubsidieerd met f 1,1 miljoen.

Zorgregistratiesysteem

Het Zorgregistratiesysteem (ZRS) is de wachtlijstregistratie voor de verstandelijke gehandicaptensector. ZRS houdt in 38 regio's de regionale wachtlijsten bij. In 1997 zijn in totaal 14 000 indicaties geregistreerd. In opdracht van dit ministerie is in 1997 een evaluatieonderzoek naar ZRS uitgevoerd. Uit dit onderzoek bleek, dat het ZRS verbetering behoeft. Om de betrouwbaarheid van de registratie te verbeteren loopt thans een technisch en bestuurlijk verbetertraject. In de loop van 1998 zal een technisch vernieuwd ZRS worden ingevoerd. Daarnaast wordt gewerkt aan de introductie van een landelijk nummer, onder andere met het doel dubbeltellingen te voorkomen. ZRS wordt jaarlijks gesubsidieerd met f 2,5 miljoen.

Voor overige volume- en prestatiegegevens wordt verwezen naar hoofdstuk 6, met bijbehorende bijlage B 6, van het JOZ 1999, waarin gedetailleerd wordt ingegaan op gebruik en capaciteit op dit beleidsterrein.

Opbouw verplichtingen vanaf de vorige ontwerp-begroting (x f 1 000)

U2403	t/m 1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Stand ontwerp-begroting 1998			23 148	23 755	23 882	23 829	23 797	
1e Suppletore wet			4 155	1 990	1 990	1 990	1 990	
Nieuwe wijzigingen			285					
Toedeling loon- en OVA-bijstellingen			1 281	719	723	721	719	
Stand ontwerp-begroting 1999		26 131	28 869	26 464	26 595	26 540	26 506	26 507

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerp-begroting (x f 1 000)

U2403		1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Stand ontwerp-begroting 1998			23 574	23 848	23 882	23 829	23 797	
1e Suppletore wet			4 155	1 990	1 990	1 990	1 990	
Nieuwe wijzigingen			210					
Toedeling loon- en OVA-bijstellingen			714	722	723	721	719	
Stand ontwerp-begroting 1999		26 294	28 653	26 560	26 595	26 540	26 506	26 507

Artikel 24.04 Jeugdbeleid**Overzicht uitgavenrealisaties en -ramingen op artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)**

Art. ond.	Omschrijving	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
01	Doeluitkering Wet op de jeugdhulpverlening	991 232	1 029 854	1 039 250	1 037 425	1 035 631	1 035 633	1 035 633
02	Overige uitgaven jeugdhulpverlening	76 171	88 750	91 036	86 943	85 882	85 381	85 381
03	Overige uitgaven jeugdbeleid	148 536	205 699	189 224	128 329	131 492	131 742	131 442
Totaal artikel		1 215 938	1 324 303	1 319 510	1 252 697	1 253 005	1 252 756	1 252 456

Algemeen

Het jeugdbeleid heeft als algemene doelstelling de kansen van jeugdigen te bevorderen en uitval tegen te gaan. Het versterken van de maatschappelijke positie van jeugdigen en het bevorderen van participatie in de samenleving zijn belangrijke elementen in dit beleidsperspectief. De kerntaken van het jeugdbeleid zijn:

- Het signaleren, analyseren en politiek bespreekbaar maken van ontwikkelingen in de maatschappij in hun effecten voor het jeugd-beleid en van de effecten van het jeugdbeleid op ontwikkelingen in de maatschappij;

- Zorg dragen voor de instandhouding en innovatie van het jeugdstelsel en de bijbehorende structuren, instanties en functies;
- Afstemming van het jeugdbeleid door het creëren en in stand houden van netwerken met andere overheden, maatschappelijke organisaties en internationale circuits.

Deze kerntaken zijn gericht op:

- Versterking van de maatschappelijke positie en participatie van jeugdigen;
- Verbetering van de structuur en de kwaliteit van het jeugdstelsel in het bijzonder kinderopvang en de preventieve en curatieve jeugdzorg;
- Versterking van de positie van gebruikers van het jeugdstelsel;
- Versteving van de bestuurlijke samenhang in het jeugdstelsel.

Jaarlijks wordt de Kamer over deze kerntaken en de samenhang in het jeugdstelsel geïnformeerd met de voortgangsrapportage/Beleidskader Jeugdzorg 1999–2002. Voor nadere informatie wordt verwezen naar dit document.

24.04 Onderdeel 01 Doeluitkering Wet op de jeugdhulpverlening

- a) De op dit onderdeel geraamde uitgaven betreffen de aan de provincies en de als provincie aangemerkte grootstedelijke regio's verstrekte doeluitkeringen ter bestrijding van de kosten van de regionale jeugdhulpverleningsvoorzieningen en samenwerkingsverbanden. Tegenover de uitgaven in het kader van de doeluitkering staan ontvangsten inzake ouderbijdragen die zijn gebaseerd op de Wet op de jeugdhulpverlening (ontvangstenartikel 24.03, onderdeel 02), desinvesteringen (ontvangstenartikel 24.03, onderdeel 03) en bijdragen van het Ministerie van Justitie aan de samenwerkingsverbanden jeugdhulpverlening (ontvangstenartikel 24.02, onderdeel 02). Tegenover de uitgaven staan tevens ontvangsten voortvloeiend uit het afrekenen van in voorgaande jaren verstrekte voorschotten (ontvangstenartikel 24.01, onderdeel 01).
- b) De basis voor de doeluitkering wordt gevormd door de Wet op de jeugdhulpverlening.
- c)

Mutaties op dit artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)

	1999	2000	2001	2002
Invoering Arbeidstijdenwet JHV	3 863	1 934		
Herverdeling pleegzorgplaatsen	109	109	109	109
Totaal onderdeel	3 972	2 043	109	109

Naast de in het jaar 1997 exogeen aan de VWS-begroting toegevoegde middelen ten behoeve van de invoering van de Arbeidstijdenwet in de jeugdhulpverlening dient dit ministerie ook endogeen middelen vrij te maken. In verband hiermee wordt dit onderdeel ten laste van onderdeel 03 van dit artikel verhoogd met f 3,863 miljoen in 1999 en met f 1,934 miljoen in 2000.

Acht plaatsen pleegzorg, die voorheen gerekend werden tot de landelijke capaciteit pleegzorg, zijn per 1 januari overgeheveld naar de regio Noord-Brabant. In verband hiermee wordt dit onderdeel structureel verhoogd met f 0,109 miljoen ten laste van onderdeel 02 van dit artikel.

Kengetallen

Ramingskengetallen

In de volgende tabellen worden de volume- en financiële ontwikkelingen bij de verstrekte doeluitkeringen aan de provincies en de als provincie aangemerkte grootstedelijke regio's weergegeven. Het gaat om de doeluitkering voor de regionale hulpverlening van VWS en Justitie tezamen (verhouding circa 93% VWS en 7% Justitie).

De capaciteit heeft betrekking op het aantal plaatsen of bedden. Gelet op de aangeboden voorzieningen is dit bij ambulante niet van toepassing. De gegevens zijn ontleend aan informatie van de Stichting Registratie Jeugdhulpverlening (SRJV), de grootstedelijke regio's en de provincies. De capaciteitsgegevens zijn indicatief omdat nog geen eenduidige definitie is gehanteerd alsook de volledigheid van registratie nog niet is gerealiseerd.

Op het terrein van de Jeugdhulpverlening wordt door alle betrokkenen in deze sector, dat wil zeggen de rijksoverheid, de provincies en de instellingen hard gewerkt aan de implementatie van een planning- en control-cyclus (P&C-cyclus). Doelstelling is het opzetten en implementeren van een systeem met behulp waarvan de uitwisseling van sturings- en verantwoordingsinformatie tussen de bestuurslagen mogelijk wordt gemaakt. Hierbij zal zoveel mogelijk worden aangesloten bij de budget-cyclus op rijksniveau.

Producten van de cyclus zijn: vraag, capaciteit, bezettingspercentages, instroom, uitstroom en financiën. Het jaar 1998 is een overgangsjaar waarin het werken met de P&C-cyclus wordt geïntroduceerd, onder andere aan de hand van een door de bestuurslagen te hanteren handboek voor het opmaken van plannen en verslagen.

De vermelde bedragen 1998 en 1999 zijn exclusief OVA-bijstellingen 1998. Deze gegevens zijn namelijk nog niet opgenomen in de provinciale plannen.

Verder is door sommige provincies het tijdelijke budget ten behoeve van de totstandkoming van de bureaus jeugdzorg toegerekend aan het budget voor ambulante hulpverlening.

Tabel Ia: Inzet doeluitkering Jeugdhulpverlening (pleegzorg), per provincie/regio, over de jaren 1996–1999 (bedragen x f 1 000)

Pleegzorg	Realisatie 1996		Realisatie 1997		Raming 1998		Raming 1999	
	Bedrag	Cap.	Bedrag	Cap.	Bedrag	Cap.	Bedrag	Cap.
Provincie/regio								
Groningen	5 162	375	5 024	345	5 247	345	5 168	345
Friesland	5 481	330	5 627	330	5 650	330	5 353	310
Drenthe	2 974	187	3 006	193	3 003	199	3 003	197
Overijssel	5 095	342	5 810	394	5 806	394	5 806	394
Gelderland	12 377	890	13 785	904	14 416	904	14 416	904
Flevoland*	1 924	118	1 809	118	1 809	118	1 809	118
Utrecht	7 374	493	7 552	493	7 374	493	7 552	493
Noord-Holland	5 915	507	6 196	529	6 357	529	6 848	546
Zuid-Holland**	10 413	446	9 195	569	10 372	514	10 649	514
Zeeland	3 828	283	4 193	283	4 187	283	4 206	283
Noord-Brabant	15 717	1 057	17 614	1 270	18 181	1 270	17 858	1 234
Limburg	7 686	564	7 891	573	8 004	564	7 964	564
Amsterdam**	12 982	896	14 188	896	13 749	853	13 750	853
Rotterdam	12 440	859	12 563	859	12 603	859	12 565	846
Haaglanden	7 757	573	7 020	471	7 223	479	7 279	471
Totaal	117 125	7 920	121 222	8 227	123 981	8 134	124 226	8 072

* Voor de provincie Flevoland is op dit moment nog geen concept-jaarplan 1999–2002 beschikbaar. In dit verband zijn voor het jaar 1999 de ramingsgegevens 1998 opgenomen.

** De terugloop in capaciteit bij Zuid-Holland en Amsterdam is het gevolg van respectievelijk de invoering van de normharmonisatie en de ombouw ten behoeve van de toegang.

Bron: provinciale/grootstedelijke (concept-)jaarplannen/verslagen 1996–1999 Jeugdhulpverlening

Tabel Ib: Inzet doeluitkering Jeugdhulpverlening (dagbehandeling), per provincie/regio, over de jaren 1996–1999 (bedragen x f 1 000)

Dagbehandeling	Realisatie 1996		Realisatie 1997		Raming 1998		Raming 1999	
	Bedrag	Cap.	Bedrag	Cap.	Bedrag	Cap.	Bedrag	Cap.
Provincie/regio								
Groningen	8 484	144	7 725	158	8 155	166	8 155	166
Friesland	7 440	137	7 635	137	7 548	137	7 548	137
Drenthe	6 023	138	6 394	138	5 773	138	5 773	138
Overijssel	16 628	295	18 943	369	18 868	369	17 889	349
Gelderland	23 795	504	24 816	508	24 333	488	24 333	488
Flevoland*	3 983	52	4 389	90	3 767	90	3 767	90
Utrecht	15 368	313	13 749	313	13 504	319	13 868	319
Noord-Holland	19 512	377	20 027	389	17 004	377	18 936	389
Zuid-Holland**	18 313	395	18 555	380	16 454	360	16 870	360
Zeeland	6 153	111	6 304	111	5 866	114	5 866	114
Noord-Brabant	30 456	541	29 623	595	29 944	604	29 919	604
Limburg	27 595	537	28 446	541	28 304	541	27 931	541
Amsterdam**	27 489	562	28 191	563	28 370	517	23 682	517
Rotterdam	19 938	392	20 357	392	20 556	392	20 556	392
Haaglanden	14 301	311	14 591	309	14 300	311	13 576	295
Totaal***	245 478	4 809	249 745	4 993	242 746	4 923	238 669	4 899

* Voor de provincie Flevoland is op dit moment nog geen concept-jaarplan 1999–2002 beschikbaar. In dit verband zijn voor het jaar 1999 de ramingsgegevens 1998 opgenomen.

** De terugloop in capaciteit bij Zuid-Holland en Amsterdam is het gevolg van respectievelijk de invoering van de normharmonisatie en de ombouw ten behoeve van de toegang.

*** De terugloop in het toegelichte budget is het gevolg van de accommodatiekosten die buiten de normharmonisatie zijn gehouden en daarmee afzonderlijk zichtbaar worden gemaakt (ter indicatie: in 1998 circa f 22 miljoen, in 1999 circa f 37 miljoen).

Bron: provinciale/grootstedelijke (concept-)jaarplannen/verslagen 1996–1999 Jeugdhulpverlening

Tabel Ic: Inzet doeluitkering Jeugdhulpverlening (residentieel), per provincie/regio, over de jaren 1996–1999 (bedragen x f 1 000)

Residentieel	Realisatie 1996		Realisatie 1997		Raming 1998		Raming 1999	
	Bedrag	Cap.	Bedrag	Cap.	Bedrag	Cap.	Bedrag	Cap.
Provincie/regio								
Groningen	15 331	250	14 183	223	13 113	211	13 173	211
Friesland	22 990	268	23 071	250	23 856	250	23 191	250
Drenthe	13 423	187	14 169	189	13 307	189	13 777	249
Overijssel	24 483	291	36 404	440	37 588	440	37 591	440
Gelderland	49 642	784	59 185	895	61 082	891	61 090	892
Flevoland*	7 496	80	9 484	113	8 471	130	8 471	130
Utrecht	38 114	552	35 906	520	34 135	485	34 900	485
Noord-Holland	39 419	623	42 648	515	34 822	507	35 041	502
Zuid-Holland	24 459	373	26 600	389	30 675	440	31 431	432
Zeeland	5 814	100	6 413	111	6 656	112	6 559	114
Noord-Brabant	62 327	801	73 200	959	75 208	971	74 178	971
Limburg	54 176	795	53 429	724	54 978	725	54 047	716
Amsterdam**	42 281	646	43 341	599	39 919	676	37 339	672
Rotterdam	44 254	712	46 349	712	47 428	753	47 275	625
Haaglanden	27 170	429	28 358	391	27 926	412	25 153	367
Totaal***	471 379	6 891	512 740	7 030	509 164	7 192	503 216	7 056

* Voor de provincie Flevoland is op dit moment nog geen concept-jaarplan 1999–2002 beschikbaar. In dit verband zijn voor het jaar 1999 de ramingsgegevens 1998 opgenomen.

** De gerealiseerde capaciteit 1997 in Amsterdam is exclusief de ongenormeerde varianten (ruim 100 plaatsen).

*** De terugloop in capaciteit en budget is het gevolg van respectievelijk de invoering van de normharmonisatie en de ombouw ten behoeve van de toegang. Per 1 januari 1997 is in totaliteit de residentiële capaciteit toegenomen met 377 plaatsen (circa f 10 miljoen) door de decentralisatie van zes landelijke VWS-voorzieningen. De schommelingen in de totale residentiële capaciteit zijn het resultaat van een aantal ontwikkelingen: ombouw ambulante hulp, decentralisatie van landelijke capaciteit en capaciteitsuitbreiding.

Bron: provinciale/grootstedelijke (concept-)jaarplannen/verslagen 1996–1999 Jeugdhulpverlening

Tabel Id: Inzet doeluitkering Jeugdhulpverlening (ambulant), per provincie/regio, over de jaren 1996–1999 (bedragen x f 1 000)

Ambulant	Realisatie 1996	Realisatie 1997	Raming 1998	Raming 1999
Provincie/regio				
Groningen	4 072	4 906	5 697	5 931
Friesland	2 678	3 864	5 276	5 318
Drenthe**	3 059	3 282	2 967	2 967
Overijssel	5 579	7 258	7 507	8 488
Gelderland	11 429	16 588	17 885	17 728
Flevoland*	2 391	3 256	3 627	3 627
Utrecht	7 046	7 695	9 108	9 385
Noord-Holland	7 182	7 309	9 807	8 800
Zuid-Holland**	10 975	15 503	9 362	9 547
Zeeland	2 629	3 195	3 937	4 632
Noord-Brabant	11 016	15 978	17 159	17 397
Limburg	9 408	10 268	10 038	11 203
Amsterdam**	23 331	23 809	18 122	21 885
Rotterdam	4 456	6 330	7 044	7 100
Haaglanden	3 898	5 336	5 587	6 205
Totaal***	109 149	134 577	133 123	140 213

* Voor de provincie Flevoland is op dit moment nog geen concept-jaarplan 1999–2002 beschikbaar. In dit verband zijn voor het jaar 1999 de ramingsgegevens 1998 opgenomen.

** De terugval in 1998 wordt met name veroorzaakt door registratie-verschillen in Drenthe, Zuid-Holland en Amsterdam.

*** In 1999 zet de stijgende tendens wel verder door.

Bron: provinciale/grootstedelijke (concept-)jaarplannen/verslagen 1996–1999 jeugdhulpverlening.

In tabel II wordt voor de voorzieningensoorten residentieel, dagbehandeling en pleegzorg een bedrag per eenheid (capaciteitsplaats) aangegeven. Het in totaliteit besteed, c.q. geraamd bedrag wordt gedeeld door het aantal gerealiseerde, c.q. geplande capaciteitsplaatsen. Het betreft hier een overzicht gebaseerd op de realisatiegegevens 1996 respectievelijk 1997 en de provinciale plannen voor 1998 en 1999. Deze gegevens zijn indicatief omdat niet in alle gevallen een eenduidige definitie is gehanteerd.

Doelmatigheidskengetallen

Tabel II: Bedrag per capaciteitsplaats per voorzieningsoort 1996-1999				
Voorzieningsoort	Realisatie 1996	Realisatie 1997	Raming 1998	Raming 1999
Pleegzorg				
capaciteit	7 920	8 227	8 134	8 072
bedrag	117 125	121 222	123 981	124 226
bedrag per eenheid	14 789	14 735	15 242	15 390
Dagbehandeling				
capaciteit	4 809	4 993	4 923	4 899
bedrag	245 478	249 745	242 746	238 669
bedrag per eenheid	51 046	50 019	49 309	48 718
Residentieel				
capaciteit	6 891	7 030	7 192	7 056
bedrag	471 379	512 740	509 164	503 216
bedrag per eenheid	68 405	72 936	70 796	71 317

(Bedragen per eenheid in gulden, overige bedragen x f 1 000)

De terugloop in capaciteiten is het gevolg van de invoering van normharmonisatie, respectievelijk de ombouw ten gunste van ambulante jeugdhulpverlening.

Tabel III: Verhouding vrijwillige en justitiële plaatsingen regionale voorzieningen 1995-1997 (in procenten)						
	1995		1996		1997	
	justitieel	vrijwillig	justitieel	vrijwillig	justitieel	vrijwillig
Ambulant	44	56	42	58	44	56
Dagbehandeling	16	84	13	87	25	75
Pleegzorg	66	34	68	32	73	27
Residentieel	45	55	43	57	50	50

In de Wet op de Jeugdhulpverlening is bepaald dat jeugdigen over wie een kindbeschermsmaatregel is uitgesproken voorrang hebben voor wat betreft plaatsing in een jeugdhulpverleningsvoorziening (de zogenaamde voorrangregeling).

Een toename van jeugdigen waarvoor een kindbeschermsmaatregel is uitgesproken heeft tot gevolg dat de beschikbare capaciteit voor de vrijwillige jeugdhulpverlening minder wordt. De cijfers laten inderdaad een afname zien van het aandeel vrijwillige jeugdhulpverlening. In nauw overleg met het Ministerie van Justitie en het IPO zal deze ontwikkeling nader worden bezien.

Tabel IV: Bezettingsgraden regionale voorzieningen 1995–1998

	1995	1996	1997	1998*
Dagbehandeling	95%	98%	100%	100%
Pleegzorg	74%	89%	90%	90%
Residentieel	89%	89%	89%	89%
Gemiddeld percentage	86%	92%	93%	93%

*) Het betreft hier een raming. Vooral nog zijn geen signalen ontvangen dat de bezettingsgraden in 1998 af zullen wijken van 1997.

Bron: SRJV

De bezetting per soort voorziening (m.n. bij regionale residentiële voorzieningen) kan sterk uiteenlopen. Zo hebben de medische kindertehuizen een gemiddelde bezetting van 95% en de residentiële gezinshuizen een bezettingsgraad van 73%.

Deze bezettingspercentages zijn berekend door de SRJV op basis van de ontvangen cliëntregistratiegegevens. De bezettingspercentages in de jaarverantwoordingen van instellingen (gedekt door een accountantsverklaring) kunnen van deze bezettingspercentages afwijken. Het betreft bezettingspercentages gecorrigeerd voor voorzieningen waarvan geen of onverwerkbaar gegevens door de SRJV zijn ontvangen.

In algemene zin moet terughoudend met de interpretatie van cijfermateriaal worden omgegaan vanwege de nog gebrekkige registratie (m.n. bij de pleegzorg) en het ontbreken van eenduidige definities op onderdelen. Met het project «eenheid van taal» worden deze gegevens steeds «harder». Een nog onopgelost, maar wel bekend probleem bij de registratie van de bezetting zijn de deeltijdvormen in de jeugdhulpverlening die nog niet goed in de registratie zitten.

Met ingang van het verslagjaar 1998 zal het mogelijk zijn bezettingspercentages te registreren die afkomstig zijn uit de jaarverantwoordingen.

24.04 Onderdeel 02 Overige uitgaven jeugdhulpverlening

- a) De op dit onderdeel geraamde uitgaven betreffen de subsidies voor de landelijke voorzieningen van jeugdhulpverlening, alsmede subsidies en uitgaven ten behoeve van kwaliteitsverbetering en vernieuwing van de jeugdhulpverlening, alsmede niet-personeelsgebonden materiële uitgaven (bijvoorbeeld uitbesteding).

Hieronder worden onder meer begrepen:

- Landelijke preventieve jeugdhulpverleningsvoorzieningen;
- Landelijke ambulante jeugdhulpverleningsvoorzieningen;
- Landelijke residentiële jeugdhulpverleningsvoorzieningen;
- Landelijke pleegzorg voorzieningen;
- Uitvoeringskosten inning ouderbijdragen jeugdhulpverlening;
- Innovatiebeleid onder meer op het terrein van de bestrijding kindermishandeling, de thuisloze jongeren, de aansluiting tussen vraag en aanbod en de toegankelijkheid van het stelsel van jeugdzorg, de ontwikkeling zorgprogramma's, kwaliteitsbeleid en de structurering van de informatievoorziening op dit beleidsterrein.

Tegenover de uitgaven op dit onderdeel staan ontvangsten inzake ouderbijdragen die zijn gebaseerd op de Wet op de jeugdhulpverlening (ontvangstenartikel 24.03, onderdeel 02) en bijdragen van het Ministerie van Justitie (ontvangstenartikel 24.02, onderdeel 02).

Tegenover de uitgaven staan tevens ontvangsten voortvloeiend uit het afrekenen van subsidievoorschotten (ontvangstenartikel 24.01, onderdeel 01).

- b) De Wet op de jeugdhulpverlening, de Welzijnswet 1994 en de Wet

Landelijk Bureau Inning Onderhoudsbijdragen dienen als juridische basis voor de subsidie-uitgaven. De wijze van bekostiging vindt plaats op grond van het Besluit tijdelijke regeling bekostiging jeugdhulpverlening, het Bekostigingsbesluit welzijnsbeleid en de Subsidie-regeling welzijnsbeleid. De Begrotingswet dient als basis voor de overige uitgaven en subsidies die niet gebaseerd zijn op eerder genoemde wetten.

c)

Mutaties op dit artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)

	1999	2000	2001	2002
Herschikking binnen artikel	6 174	4 713	3 792	3 192
Herverdeling pleegzorgplaatsen	- 109	- 109	- 109	- 109
Ondersteuningstraject JEWEL	- 100	- 100	- 100	
Totaal onderdeel	5 965	4 504	3 583	3 083

Dit onderdeel wordt ten laste van onderdeel 03 van dit artikel verhoogd met f 6,174 miljoen in 1999, aflopend tot f 3,192 miljoen in 2002, met name ten behoeve van de introductie en ontwikkeling van de Glen Mills aanpak in Nederland (tijdelijke uitbreiding voor vier jaar met 50 plaatsen). Deze methodiek is zeer geëigend voor de opvang en behandeling in groepsverband van jongeren met een criminele carrière-ontwikkeling, met name in relatie tot geweld.

Acht plaatsen pleegzorg die voorheen gerekend werden tot de landelijke capaciteit pleegzorg, zijn per 1 januari overgeheveld naar de regio Noord-Brabant. In verband hiermee wordt dit onderdeel structureel verlaagd met f 0,109 miljoen ten gunste van onderdeel 01 van dit artikel. In verband met de instroom van allochtoon personeel in de CAO-sector Jeugdhulpverlening en de verdere interculturalisatie van deze sector is het vierjarige ondersteuningstraject JEWEL van start gegaan. Aangezien het AWO-sectorfonds zal fungeren als opdrachtgever van JEWEL wordt dit onderdeel in de jaren 1998 t/m 2001 met f 0,1 miljoen verlaagd ten gunste van uitgavenartikel 25.03, onderdeel 02.

Kengetallen

Ramings- en doelmatigheidskengetallen

In de gepresenteerde tabel worden de volume- en financiële ontwikkelingen bij de landelijke voorzieningen weergegeven. De capaciteit heeft betrekking op het aantal plaatsen of bedden. Gelet op de aangeboden voorzieningen is dit bij ambulante niet van toepassing.

Tabel I: Landelijke voorzieningen jeugdhulpverlening 1997-1999 (bedragen x f 1 miljoen)

	1997		1998		1999	
	capaciteit	bedrag	capaciteit	bedrag	capaciteit	bedrag
Residentieel	525	41,3	525	43,3	575	47,7
Pleegzorg	267	4,0	281	4,3	296	4,0
Ambulant	n.v.t.	0,3	n.v.t.	0,3	n.v.t.	0,3
Totaal		45,6		47,9		52,0

De capaciteit bij residentieel neemt in 1999 toe met 50 plaatsen in verband met een experiment voor vier jaar in het kader van de Glen Mills aanpak.

Tabel II: Verhouding vrijwillige en justitiële plaatsingen in landelijke voorzieningen 1995–1997 (in procenten)

	1995		1996		1997	
	justitieel	vrijwillig	justitieel	vrijwillig	justitieel	vrijwillig
Ambulant	82	18	76	24	79	21
Pleegzorg	69	31	69	31	73	27
Residentieel	78	22	76	24	42	58

Bron: P&C-project «Regie in de jeugdzorg».

In de Wet op de Jeugdhulpverlening is bepaald dat jeugdigen over wie een kinderbeschermingsmaatregel is uitgesproken voorrang hebben voor wat betreft plaatsing in een jeugdhulpverleningsvoorziening (de zogenaamde voorrangregeling).

Een toename van jeugdigen waarvoor een kinderbeschermingsmaatregel is uitgesproken heeft tot gevolg dat de beschikbare capaciteit voor de vrijwillige jeugdhulpverlening minder wordt. De cijfers laten inderdaad een afname zien van het aandeel vrijwillige jeugdhulpverlening. In nauw overleg met het Ministerie van Justitie en IPO zal deze ontwikkeling nader worden bezien.

De afname in justitiële plaatsingen in 1997 bij de werksoort landelijk residentieel komt door het feit dat in tegenstelling tot 1995 en 1996 de justitiële jeugdinrichtingen in 1997 niet zijn meegeteld (het betreft hier alleen de VWS-voorzieningen).

Tabel III: Bezettingsgraden landelijke voorzieningen (1995–1997)

	1995	1996	1997
Pleegzorg	60%	148% *	101%
Residentieel	67%	91%	101%
Gemiddeld percentage	64%	120% *	101%

* Deze opmerkelijk hoge percentages worden verklaard door enerzijds een (vooralsnog) gebrekkige registratie van deeltijdplaatsingen en anderzijds incidentele uitbreiding van de bezetting als gevolg van het voorrangbeleid van justitiële plaatsingen.

Bron: SRJV en P&C-project «Regie in de Jeugdzorg»

24.04 Onderdeel 03 Overige uitgaven jeugdbeleid

- a) De op dit onderdeel geraamde uitgaven zijn onder andere bestemd voor:
- Ontwikkeling lokaal preventief jeugdbeleid en de stimulering van opvoedingsondersteuning;
  - Versterking van de maatschappelijke positie en de participatie van jeugdigen, onder meer door het ondersteunen van landelijke jeugdorganisaties en het organiseren van jeugddebatten;
  - Internationaal jeugdbeleid;
  - Jeugdonderzoek;
  - Specifieke en gemengde internaten voor kinderen van binnenschippers en kermisexploitanten;
  - Projecten voor de kinderopvang voor onder meer kwaliteitszorg, beleidsinformatie en de opvang van 12- tot 16-jarigen;
  - uitbreiding van de kinderopvang, waaronder de Tijdelijke stimuleringsmaatregel buitenschoolse opvang.

Voorts zijn op dit onderdeel uitgaven geraamd ten behoeve van wachtgeldaanspraken met betrekking tot het onderhavige beleidsterrein, alsmede niet-personeelsgebonden materiële uitgaven en overige uitgaven.

Tegenover bovenstaande uitgaven staan ontvangsten via bijdragen van andere ministeries (ontvangstenartikel 24.02). Tegenover de uitgaven voor de internaten voor kinderen voor binnenschippers en kermisexploitanten staan ontvangsten van ouderbijdragen (ontvangstenartikel 24.03).

Tegenover de uitgaven staan tevens ontvangsten voortvloeiend uit het afrekenen van subsidievoorschotten (ontvangstenartikel 24.01).

b) De Welzijnswet 1994 dient als basis voor de uitgaven. De subsidies worden verstrekt op grond van het Bekostigingsbesluit welzijnsbeleid en de Subsidieregeling welzijnsbeleid. Daarnaast dient de Begrotingswet als basis voor de overige uitgaven en subsidies die niet gebaseerd zijn op de Welzijnswet 1994.

c)

Mutaties op dit artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)

	1999	2000	2001	2002
Glen Mills aanpak	- 6 174	- 4 713	- 3 792	- 3 192
Invoering Arbeidstijdenwet JHV	- 3 863	- 1 934		
Compensatie tegenvaller ontvangsten ouderbijdragen	- 4 100	- 2 100	- 2 300	- 2 450
Totaal onderdeel	- 14 137	- 8 747	- 6 092	- 5 642

Dit onderdeel wordt ten gunste van onderdeel 02 van dit artikel verlaagd (met f 6,174 miljoen in 1999, aflopend tot f 3,192 miljoen in 2002), met name ten behoeve van de introductie en ontwikkeling van de Glen Mills aanpak in Nederland. De dekking is onder andere gevonden in een neerwaartse bijstelling van de PEO-uitgaven op dit onderdeel.

Naast de exogeen aan de VWS-begroting toegevoegde middelen ten behoeve van de invoering van de Arbeidstijdenwet in de jeugdhulpverlening dient dit ministerie ook endogeen middelen vrij te maken. In verband hiermee wordt dit onderdeel ten gunste van onderdeel 01 van dit artikel verlaagd met f 3,863 miljoen in 1999 en met f 1,934 miljoen in 2000.

De ontvangsten ouderbijdragen bij zowel de jeugdhulpverlening als de schippersinternaten (zie ontvangstenartikel 24.03, onderdeel 02) bleken in de afgelopen jaren structureel tegen te vallen. Verwacht mag worden dat ook in de komende jaren deze tegenvaller zich zal voordoen. Compensatie voor deze tegenvaller is o.a. gevonden in een verlaging van dit onderdeel (f 4,1 miljoen in 1999, f 2,1 miljoen in 2000, f 2,3 miljoen in 2001 en met f 2,45 miljoen in 2002). De dekking zal worden gevonden met de evaluatie van het convenant schippersinternaten, die in 1998 plaatsvindt. Bij deze evaluatie zal de afname van het aantal pupillen betrokken worden.

Kengetallen

Volume- en prestatiegegevens

Tabel I: Aantal pupillen bij Schippersinternaten 1997-2002						
	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Aantal pupillen	1 825	1 744	1 671	1 595	1 511	1 425

Er is een convenant gesloten dat voorziet in een vaste bijdrage tot 1999 van f 61,1 miljoen per jaar. Dit bedrag wordt zonedig aangepast voor nominale ontwikkelingen.

In de loop van 1998 vindt een evaluatie van het convenant plaats. Vanaf 1999 wordt de hoogte van het subsidie bepaald aan de hand van een normprijs per pupil.

Uitbreiding van buitenschoolse opvang

In 1998 en 1999 is voor uitbreiding van de buitenschoolse opvang een budget van jaarlijks circa f 90 miljoen beschikbaar. Per capaciteitsseenheid wordt een uitkering van f 3 500,= beschikbaar gesteld. Het resterende deel moet worden bekostigd door ouders, gemeenten en werkgevers. Op deze wijze wordt een capaciteitsuitbreiding met 26 000 plaatsen beoogd.

Opbouw verplichtingen vanaf de vorige ontwerp-begroting (x f 1 000)

U2404	t/m 1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Stand ontwerp-begroting 1998			1 259 586	1 253 308	1 200 735	1 199 796	1 199 466	
Nota van wijziging			35 000	35 000	35 000	35 000	35 000	
1e Suppletore wet			- 60 001	- 58 116	- 1 579			
Nieuwe wijzigingen			17 617	- 7 700	- 5 700	- 5 900	- 5 950	
Toedeling loon- en OVA-bijstellingen			62 044	31 702	30 741	30 857	30 740	
Stand ontwerp-begroting 1999	89 996	1 352 269	1 314 246	1 254 194	1 259 197	1 259 753	1 259 256	1 252 456

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerp-begroting (x f 1 000)

U2404	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Stand ontwerp-begroting 1998		1 251 392	1 253 410	1 190 735	1 189 664	1 189 466	
Nota van wijziging		35 000	35 000	35 000	35 000	35 000	
1e Suppletore wet		4 393	3 327	- 1 579			
Nieuwe wijzigingen		1 675	- 4 200	- 2 200	- 2 400	- 2 450	
Toedeling loon- en OVA-bijstellingen		31 843	31 973	30 741	30 741	30 740	
Stand ontwerp-begroting 1999	1 215 938	1 324 303	1 319 510	1 252 697	1 253 005	1 252 756	1 252 456

Artikel 24.05 Verzetsdeelnemers, vervolgd en burgeroorlogsgetroffenen**Overzicht uitgavenrealisaties en -ramingen op artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)**

Art. ond.	Omschrijving	1997	1998	1999	2000	2 001	2002	2003
01	Wetten en regelingen oorlogsgetroffenen	756 518	759 527	737 493	710 812	688 147	667 734	647 734
02	Vergoeding van apparaatskosten	74 556	68 759	67 155	70 772	69 709	69 709	69 709
03	Overige uitgaven	28 135	29 861	28 979	23 978	23 975	23 976	23 976
04	Vierde tranche goudpool	0	20 000	0	0	0	0	0
05	Onderzoek, meldpunt en hulpverlening	0	2 855	1 330	0	0	0	0
Totaal artikel		859 208	881 002	834 957	805 562	781 831	761 419	741 419

Algemeen

Het beleid richt zich op de materiële en immateriële dienstverlening aan verzetsdeelnemers, vervolgd, burgeroorlogsgetroffenen en hun nabestaanden alsmede op de «jeugdvoorlichting WO II – Heden». In 1997 zijn de Tegoeden uit de Tweede Wereldoorlog in het middelpunt van de belangstelling komen te staan. Deze belangstelling is niet alleen het gevolg van de conferentie over de vierde Goudtranche maar ook het gevolg van de ontdekking van de LIRO-archieven.

De commissie-van Galen (Indische Tegoeden) doet bronnen- en archief-onderzoek naar door de Japanse bezetter in beslag genomen particuliere Nederlandse bank- en verzekeringstegoeden tijdens de Tweede Wereldoorlog in voormalig Nederlands-Indië. Deze commissie is op 3 februari 1998 door de Minister van VWS officieel geïnstalleerd.

24.05 Onderdeel 01 Wetten en regelingen oorlogsgetroffenen

- a) De op dit onderdeel geraamde uitgaven hebben betrekking op:
- Pensioenen aan verzetsdeelnemers en hun nabestaanden;
  - Pensioenen voor door de oorlog getroffen vaarplichtige zeelieden en hun nabestaanden;
  - Uitkeringen aan vervolgingsslachtoffers en hun nabestaanden;
  - Uitkeringen aan burger-oorlogsslachtoffers en hun nabestaanden;

- Pensioenen aan verzetsdeelnemers in het voormalig Nederlands-Indië en hun nabestaanden;
  - Uitkeringen aan oorlogsslachtoffers in het voormalig Nederlands-Indië;
  - Een tegemoetkoming in kosten motorrijtuigenbelasting voor oorlogsgetroffenen;
- b) Als basis voor de toekenning van pensioenen, uitkeringen en bijzondere voorzieningen dienen:
- De Wet buitengewoon pensioen 1940–1945 (Wbp);
  - De Wet buitengewoon pensioen zeelieden-oorlogsslachtoffers (Wbpzo);
  - De Wet uitkeringen vervolgingslachtoffers 1940–1945 (Wuv);
  - De Wet uitkeringen burger-oorlogsslachtoffers 1940–1945 (Wubo);
  - De Wet buitengewoon pensioen Indisch verzet (Wiv);
  - De Algemene oorlogsongevallenregeling Indonesië (AOR);
  - De Begrotingswet en het besluit Vergoeding motorrijtuigenbelasting.

Kengetallen

Ramingskengetallen

In de gepresenteerde tabellen worden de volume- en financiële ontwikkelingen van de uitkerings- en pensioenregelingen voor oorlogsgetroffenen over de jaren 1997 (realisatie), 1998 en 1999 (raming) weergegeven. De aantallen pensioenen en uitkeringen betreffen jaargemiddelden. De aangegeven gemiddelde uitgekeerde jaarbedragen variëren per uitkerings- en pensioengerechtigde.

Onder de in de afzonderlijke tabellen opgenomen post «Overige betalingen» wordt voornamelijk begrepen nabetalings bij nieuwe toekenningen, nabetalings bij definitieve vaststellingen, bijzondere voorzieningen en overhevelingstoeslag.

Tevens zijn twee grafieken opgenomen met de gerealiseerde en nog te verwachten ontwikkeling van de nieuwe aanvragen respectievelijk de ontwikkeling van het aantal uitkeringen en pensioenen. In de grafieken wordt de periode 1990 tot en met 2003 weergegeven.

Tabel I: Wet buitengewoon pensioen 1940–1945 (Wbp)

	1997	1998	1999
Gemiddeld aantal pensioenen	7 772	7 466	7 138
Gemiddeld pensioen per jaar (in guldens)	29 500	29 400	29 200
Totaal pensioenen (x f 1 miljoen)	229,2	219,4	208,2
Overige betalingen (x f 1 miljoen)	17,1	14,6	13,5
Totaal bedrag (x f 1 miljoen)	246,3	234,0	221,7

Tabel II: Wet buitengewoon pensioen zeelieden-oorlogsslachtoffers (Wbpzo)

	1997	1998	1999
Gemiddeld aantal pensioenen	733	702	664
Gemiddeld pensioen per jaar (in guldens)	35 300	34 600	34 800
Totaal pensioenen (x f 1 miljoen)	25,9	24,3	23,1
Overige betalingen (x f 1 miljoen)	1,9	1,4	1,2
Totaal bedrag (x f 1 miljoen)	27,8	25,7	24,3

Tabel III: Wet buitengewoon pensioen indisch verzet (WIV)

	1997	1998	1999
Gemiddeld aantal pensioenen	329	330	322
Gemiddeld pensioen per jaar (in guldens)	18 500	18 500	18 300
Totaal pensioenen (x f 1 miljoen)	6,1	6,1	5,9
Overige betalingen (x f 1 miljoen)	1,2	0,4	0,3
Totaal bedrag (x f 1 miljoen)	7,3	6,5	6,2

Tabel IV: Wet uitkeringen vervolgingslachtoffers 1940–1945 (Wuv)

	1997	1998	1999
Gemiddeld aantal uitkeringen (incl. uitkering art. 21b)	30 543	29 886	29 195
Gemiddelde uitkering per jaar (in guldens)	10 400	10 400	10 500
Totaal uitkeringen (x f 1 miljoen)	318,8	312,3	306,1
Overige betalingen (x f 1 miljoen)	81,8	92,5	91,7
Totaal bedrag (x f 1 miljoen)	400,6	404,8	397,8

Tabel V: Wet uitkeringen burger-oorlogsgetroffenen 1940–1945 (Wubo)

	1997	1998	1999
Gemiddeld aantal uitkeringen (incl. toeslag art. 19)	8 819	8 984	9 151
Gemiddelde uitkering per jaar (in guldens)	6 200	6 200	6 000
Totaal uitkeringen (x f 1 miljoen)	54,7	55,3	55,3
Overige betalingen (x f 1 miljoen)	12,9	11,5	11,3
Totaal bedrag (x f 1 miljoen)	67,6	66,8	66,6

Tabel VI: Algemene Oorlogsongevallenregeling (Indonesië) (AOR)

	1997	1998	1999
Aantal uitkeringen (ultimo)	761	708	658
Gemiddeld pensioen per jaar (in guldens)	8 300	8 300	8 300
Totaal bedrag (x f 1 miljoen)	6,3	5,9	5,5

Tabel VII: Compensatieregeling motorrijtuigenbelasting

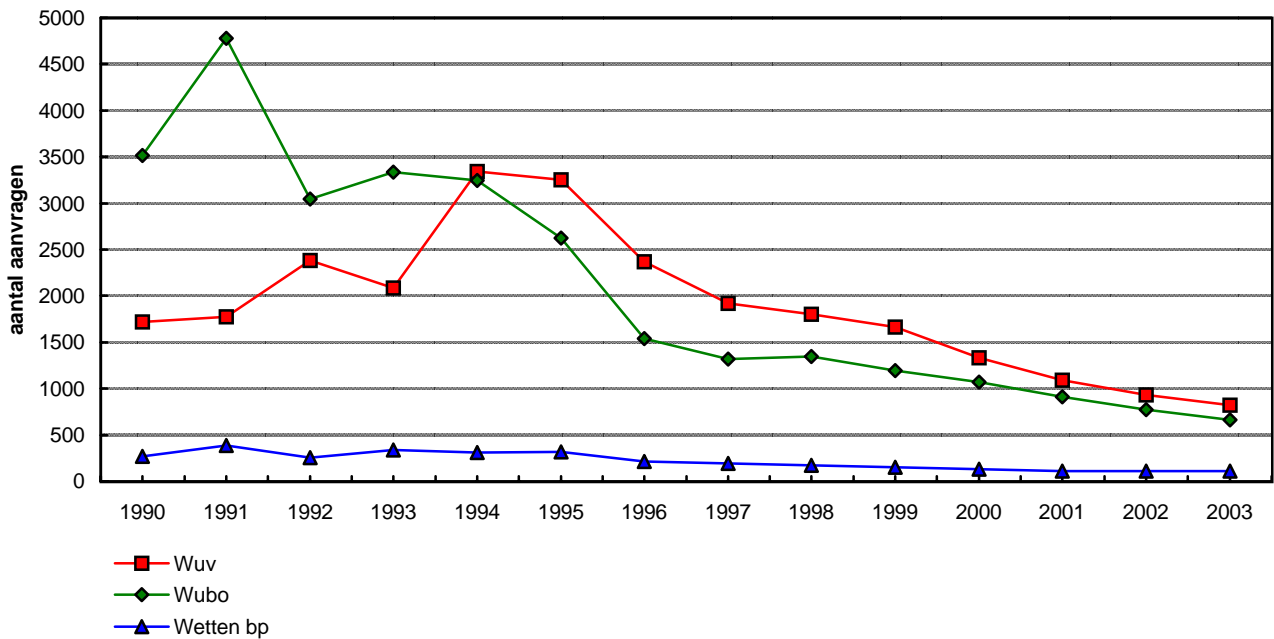
	1997	1998	1999
Aantal rechthebbenden	700	700	700
Gemiddeld pensioen per jaar (in guldens)	1 000	1 000	1 000
Totaal bedrag (x 1 miljoen)	0,7	0,7	0,7

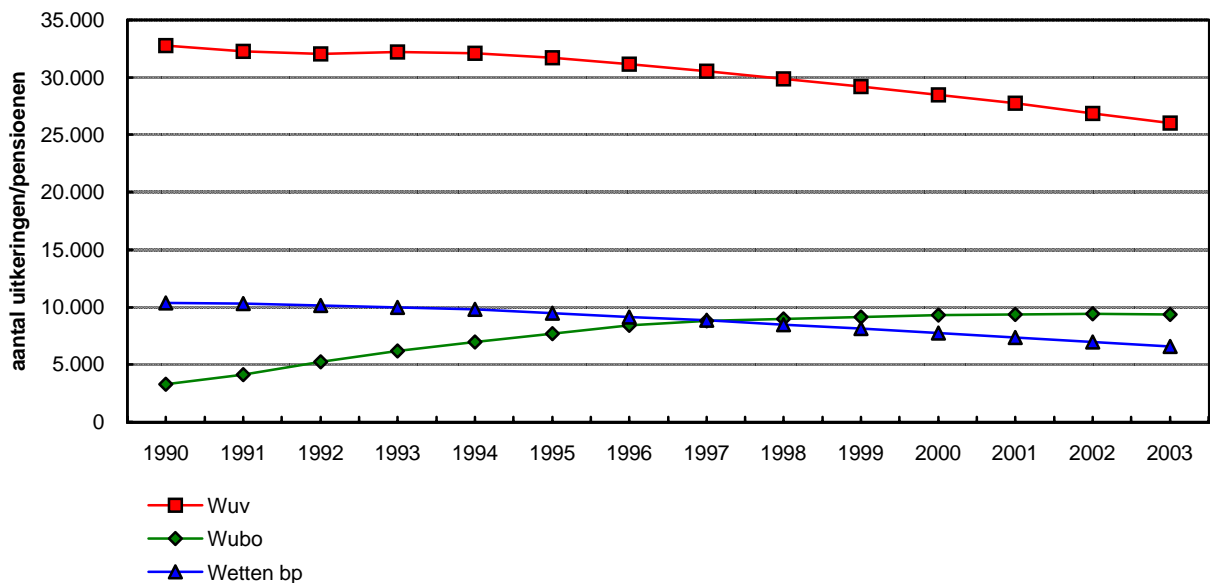
Tabel VIII: Periodieke uitkeringen/pensioenen wetten oorlogsgetroffenen 1999 (samenvatting)

	gemiddeld aantal uitkeringen	gemiddelde uitkering (in guldens)	totaal bedrag (x f 1 miljoen)
Wbp	7 138	29 200	208,2
Wbp zo	664	34 800	23,1
Wiv	322	18 300	5,9
Wuv	29 195	10 500	312,3
Wubo	9 151	6 000	55,3
AOR	658	8 300	5,5

Grafiek 1: Aanvragen om uitkeringen en pensioenen oorlogsslachtoffers 1940-1945 Wuv, Wubo en Wetten bp

Grafiek 2: Uitkeringen en pensioenen oorlogsslachtoffers 1940-1945 Wuv, Wubo en Wetten bp

Uit bovenstaande tabellen en grafieken blijkt dat circa 50 000 personen recht hebben op een uitkering of pensioen ingevolge de wetten en regelingen voor oorlogsgetroffenen. De Wet uitkeringen vervolgings-slachtoffers 1940-1945 (Wuv) is zowel financieel als qua volume de grootste uitkeringsregeling. De Wet buitengewoon pensioen 1940-1945 (Wbp) (ten behoeve van verzetsdeelnemers en hun nabestaanden) komt wat betreft het budgettaire beslag op de tweede plaats. De laatste jaren is het aantal uitkeringsgerechtigden ingevolge de Wet burger-oorlogsslachtoffers 1940-1945 (Wubo) gegroeid tot boven het aantal ingevolge de

Wetten bp. De Wubo, die in 1984 tot stand is gekomen, is de enige uitkeringsregeling waarbij met betrekking tot het aantal uitkeringsgerechtigden nog sprake is van groei. Deze toename heeft voornamelijk betrekking op de toeslag ter verbetering van de levensomstandigheden ingevolge art. 19 van deze wet. De toeslag, die ook genoten kan worden als zelfstandige uitkering, is bestemd voor personen die tijdens de Tweede Wereldoorlog lichamelijk of psychisch letsel hebben opgelopen. Bij de overige wetten is sprake van een geleidelijke afname van het aantal uitkerings- en pensioengerechtigden. Deze afname is mede het gevolg van de afname van het aantal nieuwe aanvragen om uitkeringen en pensioenen, welke in grafiek 1 is weergegeven.

24.05 Onderdeel 02 Vergoeding van apparaatskosten

- a) De op dit onderdeel geraamde uitgaven zijn bestemd voor een vergoeding van door organisaties gemaakte kosten bij de uitvoering van de wetten voor oorlogsgetroffenen en de Algemene oorlogsongevallenregeling Indonesië en overige uitgaven die verband houden met de uitvoering van de wetten en regelingen voor oorlogsgetroffenen.
- b) De Wet op de Pensioen- en uitkeringsraad en de Welzijnswet 1994 dienen als basis voor de uitgaven. De wijze van bekostiging vindt plaats op grond van de AMvB ex artikel 23 van de Wet op de Pensioen- en uitkeringsraad, het Bekostigingsbesluit welzijnsbeleid en de subsidieregeling welzijnsbeleid.
- c)

Mutaties op dit artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)

	1999	2000	2001	2002
Jeugdvoorlichting WO II	- 5 000			
Immateriële hulp oorlogsgetroffenen	- 579	- 579	- 579	- 579
Totaal onderdeel	- 5 579	- 579	- 579	- 579

Dit onderdeel wordt ten gunste van onderdeel 03 van dit artikel in 1999 verlaagd met f 5 miljoen ten behoeve van jeugdvoorlichting over de Tweede Wereldoorlog.

Voorts wordt dit onderdeel ten gunste van onderdeel 03 van dit artikel structureel verlaagd met f 0,579 miljoen ten behoeve van immateriële hulp aan oorlogsgetroffenen.

Kengetallen

Doelmatigheidskengetallen

In onderstaande tabellen worden gegevens verstrekt over de uitvoering van de wetten voor oorlogsgetroffenen. In tabel I zijn gegevens over de uitvoeringskosten opgenomen, afgezet tegen indicatoren voor de werklast. Voor 1997 zijn de realisatiegegevens opgenomen. De gegevens die betrekking hebben op 1998 en 1999 zijn gebaseerd op ramingen. De Pensioen- en Uitkeringsraad (PUR) is verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wetten buitengewoon pensioen (Wetten bp) ten behoeve van deelnemers aan het toenmalig verzet in Europa en het voormalig Nederlands-Indië en zeeliedenoorlogsslachtoffers, de Wet uitkeringen vervolgingsslachtoffers 1940-1945 (Wuv) en de Wet uitkeringen burger-oorlogsslachtoffers 1940-1945 (Wubo). De Wuv en de Wubo worden door het bureau van de PUR te Leiden uitgevoerd. De Wetten bp worden in opdracht van de PUR door het Algemeen burgerlijk pensioenfonds (Abp) te Heerlen uitgevoerd. Bij de uitvoering zijn tevens de

begeleidende instellingen (Stichting 1940–1945, Stichting Pelita, Stichting Joods Maatschappelijk Werk en Stichting Burger-oorlogsgetroffenen) betrokken, die in het kader van de beoordeling van aanvragen verzetsrapporten en sociale rapportages opstellen. De Commissie Algemene Oorlogsongevallenregeling Indonesië is verantwoordelijk voor de uitvoering van de Algemene Oorlogsongevallenregeling Indonesië. De in tabel I genoemde directe apparaatsuitgaven betreffen uitgaven, die worden bekostigd volgens een prijs-per-productmethodiek. De uitgaven zijn derhalve direct gerelateerd aan de indicatoren voor het werklust-niveau: het aantal afgehandelde aanvragen en bezwaarschriften en de omvang van het te beheren uitkeringsbestand. De bekostiging van de begeleidende instellingen kent eveneens een prijs-per-productmethodiek. De vergoeding aan deze instellingen wordt mede vastgesteld aan de hand van het aantal opgestelde rapporten. Het aantal rapporten is nauw gerelateerd aan de in de tabel opgenomen aantallen eerste aanvragen. Naast de rapportagetaak verzorgen deze instellingen ook immateriële hulpverlening aan oorlogsgetroffenen. De financiering van laatstgenoemde taak is gerelateerd aan de in tabel I opgenomen gegevens over bestandontwikkeling en eerste aanvragen. De subsidie aan immateriële hulpverlening komt ten laste van artikelonderdeel 03 (Overige uitgaven). In tabel II is weergegeven hoeveel procent van de aanvragen en bezwaarschriften binnen de wettelijke behandeltermijn (inclusief de verlenging van de termijn met één of twee maanden) zijn afgedaan. De behandeltermijn inclusief verlenging varieert tussen 4 maanden (vervolgaanvragen) en 11 maanden (eerste aanvragen Wetten bp). De gepresenteerde gegevens hebben betrekking op aanvragen en bezwaarschriften die zijn ingediend in 1994 tot en met de eerste helft van 1997. Recentere gegevens zijn nog niet beschikbaar, omdat de nadien ingediende aanvragen voor een deel nog niet zijn afgedaan, zodat het nog niet is vast te stellen welk percentage binnen de behandeltermijn blijft.

Tabel I: Vergoeding van apparaatskosten

	1997	1998	1999
Wetten bp (verzet, zeelieden en Indisch verzet)			
werklastindicatoren:			
– eerste aanvragen	226	179	170
– vervolgaanvragen	624	536	509
– bezwaarschriften	190	126	120
– gemiddeld bestand pensioenen	8 934	8 498	8 124
Directe apparaatsuitgaven	f 6,8 mln	f 5,5 mln	f 5,2 mln
Programma-uitgaven	f 281 mln	f 266 mln	f 252 mln
Directe apparaatsuitgaven in % van programma-uitgaven	2,4%	2,1%	2,1%
Wuv			
werklastindicatoren:			
– eerste aanvragen	1 391	2 081	1 455
– vervolgaanvragen	5 351	4 950	4 770
– bezwaarschriften	1 910	1 669	1 340
– gemiddeld bestand uitkeringen	30 543	29 543	29 195
Directe apparaatsuitgaven	f 31,7 mln	f 27,5 mln	f 24,8 mln
Programma-uitgaven	f 401 mln	f 405 mln	f 398 mln
Directe apparaatsuitgaven in % van programma-uitgaven	7,9%	6,9%	6,3%
Wubo			
werklastindicatoren:			
– eerste aanvragen	1 445	1 353	1 225
– vervolgaanvragen	2 575	1 090	1 046
– bezwaarschriften	1 006	626	550
– gemiddeld bestand uitkeringen	8 819	8 984	9 151
Directe apparaatsuitgaven	f 13,1 mln	f 9,1 mln	f 8,8 mln
Programma-uitgaven	f 68 mln	f 67 mln	f 67 mln
Directe apparaatsuitgaven in % van programma-uitgaven	19,3%	13,6%	13,1%
Begeleidende instellingen (opstellen verzetsrapporten en sociale rapportages ingevolge de Wetten bp, Wuv en Wubo door Stichting 1940–1945, Pelita, SBO en JMW)			
	f 6,1 mln	f 5,8 mln	f 5,5 mln
AOR			
werklastindicatoren:			
– aanvragen	50	50	50
– bestand te beheren uitkeringen	761	708	658
Apparaatsuitgaven	f 0,5 mln	f 0,5 mln	f 0,5 mln
Programma-uitgaven	f 6 mln	f 6 mln	f 6 mln
Apparaatsuitgaven in % van programma-uitgaven	8%	8%	8%
Overige uitgaven (o.m. bestuurskosten, investeringen, uitvoerings- kosten buitenland, onderzoekskosten, sociaal beleid en extra bevoorschot)			
	f 14,9 mln	f 18,1 mln	f 20,1 mln
Totaal apparaatskosten	f 73,1 mln	f 66,5 mln	f 64,9 mln
Apparaatskosten in % van programma-uitgaven	9,7%	9,0%	9,0%

Kwaliteitskengetallen

Tabel II: Gerealiseerde behandeltermijnen			
Binnen (verlengde) wettelijke termijn (in %)			
periode, waarin aanvragen/ bezwaarschriften zijn ingediend	Wuv	Wubo	Wetten bp (incl. Wiv en Wbp zo)
Eerste aanvragen *			
1994	84	63	86
1995	89	55	73
1996	89	46	59
Vervolgaanvragen			
1994	67	63	82
1995	77	58	80
1996	76	54	74
1997 (1e helft) **	78	78	83
Bezwaarschriften			
1994	74	46	47
1995	81	33	47
1996	88	30	47
1997 (1e helft) **	81	45	61

* Het percentage eerste aanvragen binnen de verlengde wettelijk termijn 1997 is nog niet bekend omdat een groot deel van de aanvragen die in 1997 zijn ingediend op het moment van rapportage door de PUR nog niet waren afgedaan.

** De percentages kunnen nog enigszins toenemen, omdat er nog vervolgaanvragen in behandeling zijn waarvan de termijn nog niet is overschreden.

Uit de gegevens in tabel I blijkt dat, met uitzondering van het bestand Wubo, alle geraamde werklastindicatoren een dalend verloop vertonen. Ten gevolge van de bekostiging op basis van een prijs per produkt daalt tevens de vergoeding voor apparaatsuitgaven. De cijfers bevestigen dat de PUR en de begeleidende instellingen zich in een fase van geleidelijke afbouw bevinden.

De uitvoeringskosten hebben voor circa 50% betrekking op werkzaamheden in het kader van het zogenaamde aanvraagtraject (behandeling eerste aanvragen, vervolgaanvragen en bezwaarschriften) en circa 50% op het beheer van de uitkeringen en pensioenen.

De totale uitvoeringskosten bedragen ongeveer 9% van de programma-uitgaven. Onder programma-uitgaven wordt verstaan de uitgaven aan uitkeringen en pensioenen. In de tabel is tevens per wettelijke regeling of groep wettelijke regelingen aangegeven hoeveel procent de directe apparaatsuitgaven bedragen van de programma-uitgaven. Deze percentages liggen voor de diverse regelingen ver uit elkaar. Indien veel werkzaamheden moeten worden verricht in het kader van het aanvraagtraject, zoals bij de Wubo, heeft dit een verhogend effect op dit percentage. Ook het verschil in hoogte van de gemiddelde uitkering en het verschil in complexiteit van de onderscheiden regelingen zijn verklarende factoren. De resultaten ten aanzien van de behandeltermijnen zijn gedifferentieerd. Uit tabel II blijkt dat de termijnen voor de Wuv over het algemeen geleidelijk beter worden. Bij de Wubo en de Wetten bp moet worden geconstateerd dat in de jaren 1994 tot en met 1996 een dalend percentage van de aanvragen en bezwaarschriften binnen de termijn wordt afgedaan. Mede gezien de ontwikkeling van de percentages wordt verwacht dat de resultaten met ingang van 1997 zullen verbeteren. Deze ontwikkeling is onder meer toe te schrijven aan de stroomlijning van de uitvoerings-

organisatie na overheveling van de uitvoering van de Wubo van het Abp te Heerlen naar het bureau van de PUR in Leiden met ingang van begin 1997.

24.05 Onderdeel 03 Overige uitgaven

- a) De op dit onderdeel geraamde uitgaven hebben betrekking op de subsidiëring van het Nationaal Comité 4 en 5 mei, de jaarlijkse herdenkingen bij het Indisch monument en in Wageningen, herinneringscentra, projecten in het kader van het beleid «Jeugdvoorlichting WO II – Heden», bijdragen aan de educatieve functie van nationale verzetsmusea en herinneringscentra, alsmede aan het programma Pluriforme Samenleving van de Anne Frank Stichting. Voorts zijn de op dit onderdeel geraamde uitgaven bestemd voor subsidies aan instellingen die hulp verlenen aan oorlogsgetroffenen, danwel deze hulpverlening ondersteunen.
Tot slot betreft het overige uitgaven, die verband houden met het hierboven aangeduide beleidsterrein.
- b) De Welzijnswet 1994 dient als basis voor de uitgaven. De wijze van bekostiging vindt plaats op grond van het Bekostigingsbesluit welzijnsbeleid en de subsidieregeling welzijnsbeleid. Daarnaast dient de Begrotingswet als basis voor de overige uitgaven, die niet gebaseerd zijn op de Welzijnswet 1994.
- c)

Mutaties op dit artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)

	1999	2000	2001	2002
Jeugdvoorlichting WO II	5 000			
Immateriële hulp oorlogsgetroffenen	579	579	579	579
Totaal onderdeel	5 579	579	579	579

Dit onderdeel wordt ten laste van onderdeel 02 van dit artikel in 1999 verhoogd met f 5 miljoen ten behoeve van jeugdvoorlichting over de Tweede Wereldoorlog. Hiermee wordt onder meer beoogd de voorlichting rond het voormalig Nederlands Indië te ondersteunen en waar mogelijk te versterken. Het op te richten Indisch Herinneringscentrum kan hierbij een rol spelen, evenals de huidige projecten op het gebied van jeugdvoorlichting.

Voorts wordt dit onderdeel ten laste van onderdeel 02 van dit artikel structureel verhoogd met f 0,579 miljoen ten behoeve van immateriële hulp aan oorlogsgetroffenen.

24.05 Onderdeel 04 Vierde Tranche Goudpool

- a) Op dit onderdeel worden de middelen verantwoord die afkomstig zijn van de Vierde Tranche Goudpool. Deze middelen zullen conform kabinetsbesluit op projectbasis besteed worden.
- b) De begrotingswet dient als basis voor de uitgaven.

24.05 Onderdeel 05 Onderzoek, meldpunt en hulpverlening

- a) De op dit onderdeel geraamde uitgaven zijn bestemd voor de vergoeding van uiteenlopende kosten die voortvloeien uit de hernieuwde publieke aandacht rond het thema Tegoeden uit de Tweede Wereldoorlog. Het betreft hier met name kosten die voortvloeien uit de werkzaamheden in verband met het Joodse Meldpunt Claims onder auspiciën van het Centraal Joods Overleg, kosten van de door

maatschappelijk werkers van de stichting Joods Maatschappelijk Werk (JMW) te verrichten extra psycho-sociale hulpverlening en kosten van het toegankelijk maken van het LIRO-archief.

Tevens worden op dit onderdeel de uitgaven geraamd en verantwoord voor de kosten in verband met de uitvoering van een bronnen- en archiefonderzoek naar door de Japanse bezetter in beslag genomen particuliere Nederlandse financiële tegoeden tijdens de Tweede Wereldoorlog in voormalig Nederlands-Indië. Ten behoeve van het onderzoek is een begeleidingscommissie geïnstalleerd en een Meldpunt Onderzoek Indische Tegoeden opgericht.

Tot slot worden op dit onderdeel de uitvoeringskosten die verband houden met de verdeling van de Vierde Tranche Goudpool verantwoord.

- b) De Welzijnswet 1994 dient als basis voor de uitgaven. De wijze van bekostiging vindt plaats op grond van het Bekostigingsbesluit welzijnsbeleid en de subsidieregeling welzijnsbeleid. Daarnaast dient de Begrotingswet als basis voor de overige uitgaven, die niet gebaseerd zijn op de Welzijnswet 1994.

c)

Mutaties op dit artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)

	1999	2000	2001	2002
Project Tegoeden WO II	330			
Totaal onderdeel	330	0	0	0

Dit onderdeel wordt in 1999 verhoogd met f 0,33 miljoen ten behoeve van beleidsonderbouwende activiteiten voor het project «Tegoeden Tweede Wereldoorlog». Deze uitgaven hebben betrekking op voorlichtingscampagnes en ondersteuning bij de toekenning van projecten ter nagedachtenis aan de Holocaust-slachtoffers.

Opbouw verplichtingen vanaf de vorige ontwerp-begroting (x f 1 000)

U2405	t/m 1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Stand ontwerp-begroting 1998			838 333	815 006	787 728	765 627	745 627	
1e Suppletore wet			20 514	- 1 130	- 1 986	- 3 054	- 389	
Nieuwe wijzigingen			355	330				
Toedeling loon- en OVA-bijstellingen			20 773	17 633	17 054	16 593	16 181	
Stand ontwerp-begroting 1999	204	851 930	879 975	831 839	802 796	779 166	761 419	741 419

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerp-begroting (x f 1 000)

U2405	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Stand ontwerp-begroting 1998		840 336	816 342	788 861	765 627	745 627	
1e Suppletore wet		22 111	611	- 389	- 389	- 389	
Nieuwe wijzigingen		355	330				
Toedeling loon- en OVA-bijstellingen		18 200	17 674	17 090	16 593	16 181	
Stand ontwerp-begroting 1999	859 208	881 002	834 957	805 562	781 831	761 419	741 419

Artikel 24.07 Sportbeleid**Overzicht uitgavenrealisaties en -ramingen op artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)**

Art. ond.	Omschrijving	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
01	Landelijke sportvoorzieningen	27 903	30 570	34 576	38 576	44 576	52 577	52 576
02	Overige uitgaven landelijke taken	24 520	25 538	33 194	39 090	48 092	60 094	60 093
Totaal artikel		52 422	56 108	67 770	77 666	92 668	112 671	112 669

Algemeen

Het uitgangspunt voor het sportbeleid van het kabinet is de integrale en interdepartementale nota «Wat Sport Beweegt» (november 1996). Met de implementatie van deze nota is in 1998 een begin gemaakt, onder meer door het opstellen van een Plan van Aanpak, dat inmiddels door de Tweede Kamer is aanvaard.

Het kabinet wil de komende jaren veel aandacht besteden aan het versterken, en waar mogelijk ondersteunen van de sportinfrastructuur, ook op lokaal niveau. Gemeenten zullen meer gestimuleerd worden om de lokale sportinfrastructuur te versterken en sport een vooraanstaande plaats te geven binnen het gemeentelijk beleid. Tevens moet de sportbeoefening in kwalitatieve zin op peil blijven en waar nodig worden verbeterd. De topsport verdient, ook vanwege de voorbeeldfunctie en «Holland promotionele waarde» ondersteuning.

24.07 Onderdeel 01 Landelijke sportvoorzieningen

- a) Het doel van de op dit onderdeel geraamde uitgaven is het in stand houden en verbetering van een adequate en toegankelijke sportinfrastructuur. Ter realisering daarvan worden subsidies beschikbaar gesteld in de kosten van het algemeen functioneren van landelijke organisaties. Voorts worden voor diverse thema's (projectmatig) subsidies verstrekt, zoals: veiligheid, professionalisering en werkgelegenheid. Daarnaast worden subsidies verstrekt aan landelijke sportorganisaties in het kader van internationale activiteiten. Tevens zijn op dit onderdeel uitgaven geraamd die zijn bestemd voor het verstrekken van subsidies op het gebied van accommodaties en

materialen waarbij de volgende thema's van belang zijn: kwaliteitsverbetering, produktvernieuwing, veiligheid en milieu en topsport-accommodaties.

Tenslotte worden op dit onderdeel beleidsondersteunende uitgaven geraamd.

- b) De Welzijnswet 1994 dient als basis voor de uitgaven. De wijze van bekostiging vindt plaats op grond van het Bekostigingsbesluit welzijnsbeleid en de subsidieregeling welzijnsbeleid. Daarnaast dient de Begrotingswet als basis voor de overige uitgaven, die niet gebaseerd zijn op de Welzijnswet 1994.
- c)

Mutaties op dit artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)

	1999	2000	2001	2002
RA 1998: Intensivering	4 000	8 000	14 000	22 000
Herschikking budgetten	1 825	1 825	1 825	1 825
Totaal onderdeel	5 825	9 825	15 825	23 825

In het Regeerakkoord 1998 is afgesproken dat het sportbudget in het jaar 2002 zal zijn verdubbeld ten opzichte van het jaar 1998. Deze verhoging wordt vanaf 1999 jaarlijks tranchegewijs opgebouwd. Van deze intensivering wordt 40% toegevoegd aan dit onderdeel voor landelijke sportinfrastructuur en accommodaties. De rest wordt geraamd op onderdeel 02 van dit uitgavenartikel. Accenten binnen deze intensivering zullen worden gelegd op het stimuleren van de breedtesporten, waaronder gehandicaptensport en het verbeteren van de ondersteuning van verenigingen door de nationale sportbonden.

Voorts wordt dit onderdeel ten laste van onderdeel 02 van dit artikel structureel verhoogd met f 1,825 miljoen. Deze bijstelling vloeit voort uit de intensivering van het sportbudget voor de jaren vanaf 1998 met f 10 miljoen. Bij brief van 17 december 1997 (TK 1997-1998, 25 125, nr. 6) is de nadere invulling van deze intensivering reeds aangegeven.

Kengetallen

Volume- en prestatiegegevens

Tabel I: Geregistreerde lidmaatschappen			
	Realisatie 1997	Raming 1998	Raming 1999
Geregistreerde lidmaatschappen	3 300 000	3 300 000	3 300 000

Het totaal aantal landelijke sportorganisaties in 1999 is 58. Het aantal geregistreerde lidmaatschappen blijft naar verwachting stabiel.

De uitgaven op dit onderdeel zijn begroot op f 34,576 miljoen, waarvan f 18,121 miljoen ten behoeve van de landelijke sportorganisaties en f 2,473 miljoen ten behoeve van de landelijke gehandicaptensportorganisaties. De subsidie per landelijke sportorganisatie komt tot stand door middel van het volgende schijvensysteem; het opgenomen bedrag per lid is een maximum. Het jaarlijks vast te stellen uitkeringspercentage bepaalt de werkelijke subsidie per lid.

Ramingskengetallen

Tabel II: Schijvensysteem		
	Aantal leden	Maximaal subsidie per lid (in guldens)
schijf 1	1 – 2 500	43,75
schijf 2	2 501 – 25 000	31,80
schijf 3	25 001 – 75 000	16,10
schijf 4	75 001 – 150 000	14,70
schijf 5	150 001 – 300 000	3,50
schijf 6	300 001 – en meer	1,75

24.07 Onderdeel 02 Overige uitgaven landelijke taken

- a) Op dit onderdeel worden de volgende uitgaven geraamd:
- subsidies aan landelijke sportorganisaties ten behoeve van deskundigheidsbevordering van vrijwillig sportkader met aandacht voor diverse doelgroepen;
  - subsidies ten behoeve van onderwijskundige vernieuwingen en de nieuwe kwalificatiestructuur voor sportopleidingen alsmede ten behoeve van een nieuw kwaliteitszorgsysteem;
  - subsidies landelijke sportstimuleringsorganisaties en projecten met betrekking tot sportstimulering;
  - subsidies verbetering infrastructuur topsport (landelijke taken top- en beroepssport);
  - subsidies bewegingsbevordering, blessurepreventie, anti-dopingbeleid en sportmedische zorg;
  - subsidies sporttechnische begeleiding (algemeen en topsport) door ondersteuning en bijdragen aan verantwoorde ontwikkeling van de topsport.
  - overige, beleidsondersteunende uitgaven.
- Van het begrote bedrag maakt f 0,75 miljoen deel uit van het interdepartementale minderhedenbeleid.
- b) De Welzijnswet 1994 dient als basis voor de uitgaven. De wijze van bekostiging vindt plaats op grond van het Bekostigingsbesluit welzijnsbeleid en de subsidieregeling welzijnsbeleid. Daarnaast dient de Begrotingswet als basis voor de overige uitgaven, die niet gebaseerd zijn op de Welzijnswet 1994.
- c)

Mutaties op dit artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)

	1999	2000	2001	2002
RA 1998: Intensivering	6 000	12 000	21 000	33 000
Herschikking budgetten	- 1 825	- 1 825	- 1 825	- 1 825
Totaal onderdeel	4 175	10 175	19 175	31 175

In het Regeerakkoord 1998 is afgesproken dat het sportbudget in het jaar 2002 zal zijn verdubbeld ten opzichte van het jaar 1998. Deze verhoging wordt vanaf 1999 jaarlijks tranchegewijs opgebouwd. Van deze intensivering wordt 60% toegevoegd aan dit onderdeel voor opleidingen, sportstimulering, sportmedische aangelegenheden en topsport. De rest wordt geraamd op onderdeel 01 van dit uitgavenartikel. Accenten binnen deze intensivering zullen worden gelegd op het stimuleren van de breedtes-

porten, waaronder gehandicaptensport en het verbeteren van de ondersteuning van verenigingen door de nationale sportbonden. Dit onderdeel wordt ten gunste van onderdeel 01 van dit artikel structureel verlaagd met f 1,825 miljoen. Deze bijstelling vloeit voort uit de intensivering van het sportbudget voor de jaren vanaf 1998 met f 10 miljoen. Bij brief van 17 december 1997 (TK 1997–1998, 25 125, nr. 6) is de nadere invulling van deze intensivering reeds aangegeven.

Kengetallen

Ramingskengetallen

Tabel I: Aantal opleidingen waaraan een bijdrage wordt verstrekt						
	Aantal lesuren			Subsidie per lesuur (in guldens)		
	Realisatie 1997	Raming 1998	Raming 1999	Realisatie 1997	Raming 1998	Raming 1999
Sporttechnische opleidingen/bijscholingen	32 800	33 130	33 000	75	75	75
Kaderopleidingen	20 200	20 000	20 000	58	58	58
Docentenopleidingen	4 400	4 200	4 000	91	91	91

Tabel II: Totale kosten van de gesubsidieerde opleidingen (bedragen x f 1 000)			
Kosten per opleiding (aantal lesuren x subsidie per lesuur)	Realisatie 1997	Raming 1998	Raming 1999
Sporttechnische opleidingen/bijscholingen	2 460	2 485	2 475
Kaderopleidingen	1 172	1 160	1 160
Docentenopleidingen	400	382	364
Totaal	4 032	4 027	3 999

Ten aanzien van opleidingen en bijscholingen is het aantal lesuren verlaagd. Het normbedrag per lesuur blijft evenwel gelijk.

Opbouw verplichtingen vanaf de vorige ontwerp-begroting (x f 1 000)

U2407	t/m 1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Stand ontwerp-begroting 1998			48 734	51 232	51 253	51 430	51 431	
Nota van wijziging			5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	
1e Suppletore wet			- 235	- 446	- 190	- 88	- 73	
Nieuwe wijzigingen			2 798	9 977	19 880	35 000	55 000	
Toedeling loon- en OVA-bijstellingen			2 247	1 307	1 306	1 312	1 313	
Stand ontwerp-begroting 1999	1 712	54 543	58 544	67 070	77 249	92 654	112 671	112 669

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerp-begroting (x f 1 000)

U2407		1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Stand ontwerp-begroting 1998			49 855	51 530	51 429	51 430	51 431	
Nota van wijziging			5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	
1e Suppletore wet			- 73	- 73	- 73	- 73	- 73	
Nieuwe wijzigingen			50	10 000	20 000	35 000	55 000	
Toedeling loon- en OVA-bijstellingen			1 276	1 313	1 310	1 311	1 313	
Stand ontwerp-begroting 1999		52 422	56 108	67 770	77 666	92 668	112 671	112 669

Artikel 24.08 Garantie van rente en aflossing van leningen welzijn

- a) De verleende garanties hebben betrekking op aangegane geldleningen ten behoeve van inrichtingen voor thuisloze personen, voorzieningen voor allochtone groepen, de renovatie of nieuwbouw van inrichtingen voor de semi-murale gehandicaptenzorg, voorzieningen voor instellingen en organisaties van sociaal-cultureel werk en internaten voor kinderen van binnenschippers en kermisexploitanten.
- b) Garanties zijn verstrekt op grond van de Rijksregeling ten behoeve van inrichtingen voor thuisloze personen, de Rijksregeling gezinsvervangende tehuizen voor gehandicapten, Rijksregeling dagverblijven voor gehandicapten, de Rijksgarantieregeling voor instellingen op het gebied van sociaal-cultureel werk en de Subsidiereregeling voor internaten van binnenschippers en kermisexploitanten.

Tabel I: Organisaties werkzaam op het gebied van de opvang en begeleiding van niet-sedentaire personen voor de stichting, uitbreiding en inrichting gebouwen

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Garantieplafond	0	0	0	0	0	0	0
Uitstaand risico per 1 januari	45 844	44 029	42 211	40 388	38 561	36 729	34 891
Vervallen of te vervallen garanties	1 815	1 818	1 823	1 827	1 832	1 838	1 775
Verleende of te verlenen garanties	0	0	0	0	0	0	0
Uitstaand risico per 31 december	44 029	42 211	40 388	38 561	36 729	34 891	33 116

Tabel II: Organisaties, werkzaam op het gebied van de opvang en begeleiding allochtone groepen voor de aankoop, verbouwing en inrichting van ontmoetingscentra en soortgelijke accommodaties

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Garantieplafond	0	0	0	0	0	0	0
Uitstaand risico per 1 januari	1 110	556	519	482	444	406	367
Vervallen of te vervallen garanties	554	37	37	38	38	39	40
Verleende of te verlenen garanties	0	0	0	0	0	0	0
Uitstaand risico per 31 december	556	519	482	444	406	367	327

Tabel III: Bouw van accommodaties voor gehandicapten

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Garantieplafond	32 117	35 000	35 000	30 000	20 000	8 362	0
Toezeggingsbrieven per 1 januari	88 722	58 362	48 362	33 362	23 362	8 362	0
Uitstaand risico per 1 januari	1 075 063	1 066 705	1 060 355	1 053 130	1 040 155	1 016 680	981 992
Vervallen of te vervallen garanties	40 475	41 350	42 225	42 975	43 475	43 050	43 050
Verleende of te verlenen garanties	32 117	35 000	35 000	30 000	20 000	8 362	0
Uitstaand risico per 31 december	1 066 705	1 060 355	1 053 130	1 040 155	1 016 680	981 992	938 942

Tabel IV: Organisaties en instellingen van sociaal-cultureel werk voor de stichting, uitbreiding en inrichting van gebouwen

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Garantieplafond	0	0	0	0	0	0	0
Uitstaand risico per 1 januari	6 430	5 900	5 370	4 882	4 402	3 946	3 489
Vervallen of te vervallen garanties	530	530	488	480	456	457	457
Verleende of te verlenen garanties	0	0	0	0	0	0	0
Uitstaand risico per 31 december	5 900	5 370	4 882	4 402	3 946	3 489	3 032

Tabel VI: Internaten voor kinderen waarvan de ouders een trekkend bestaan hebben

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Garantieplafond	0	0	0	0	0	0	0
Uitstaand risico per 1 januari	2 346	889	794	701	605	505	402
Vervallen of te vervallen garanties	1 457	95	93	96	100	103	107
Verleende of te verlenen garanties	0	0	0	0	0	0	0
Uitstaand risico per 31 december	889	794	701	605	505	402	295

Opbouw verplichtingen vanaf de vorige ontwerp-begroting (x f 1 000)

U2408	t/m 1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Stand ontwerp-begroting 1998			19 562	5 000				
Stand ontwerp-begroting 1999		32 117	19 562	5 000				

Artikel 24.09 Sociaal Beleid**Overzicht uitgavenrealisaties en -ramingen op artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)**

Art. ond.	Omschrijving	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
01	Sociaal beleid algemeen	100 246	123 891	117 074	116 795	116 941	115 980	115 980
02	Inburgering nieuwkomers	151 441	116 917	123 687	123 684	123 685	123 684	123 684
Totaal artikel		251 687	240 808	240 761	240 479	240 626	239 664	239 664

24.09 Onderdeel 01 Sociaal beleid algemeen

Het Sociaal Beleid heeft als doelstelling het voorkomen en opheffen van sociale uitsluiting en het bevorderen van sociale cohesie door het vervullen van een bemiddelaarsrol tussen de voor sociale uitsluiting relevante beleidsdomeinen en actoren in de samenleving. Op deze wijze wordt gewerkt aan de zelfstandigheid van de burgers en daardoor aan de kwaliteit en stabiliteit van de samenleving.

- a) De op dit onderdeel geraamde uitgaven zijn bestemd voor:
- 1) projecten en onderzoek op de volgende beleidsterreinen: (In vorige begrotingen is verwezen naar de Welzijnsnota «Naar eigen vermogen» die de periode 1995–1998 beslaat. Deze periode is afgesloten met een evaluatie van het in de voorgaande jaren gevoerde beleid. De rapportage daarover met als titel «De terugblik» vormt tevens de opmaat voor de nieuwe welzijnsnota. Deze rapportage is op 29 juni aangeboden aan de Tweede Kamer. De hieronder genoemde beleidsterreinen zullen hun inbedding krijgen in deze nieuwe Welzijnsnota.)
    - Armoede en sociale Uitsluiting;
    - Gezinsbeleid;
    - Integratie en inburgering nieuwkomers;

- Ondernemend sociaal beleid;
  - Lokaal sociaal-, grote steden- en lattelandsbeleid;
  - Verantwoord burgerschap;
  - Sociaal beleid 2010;
  - Internationaal sociaal beleid.
- 2) de landelijke infrastructuur, met name op het terrein van:
- werkontwikkeling en onderzoek;
  - leefeenheden en emancipatiebeleid;
  - achterstandsbeleid en consumentenbeleid;
  - vrijwilligerswerk;
  - informatievoorziening/kennisverspreiding;
  - overleg/platform.
- 3) instellingen en projecten op het terrein van vorming, training en advies.

Tevens zijn op dit onderdeel uitgaven geraamd, bestemd voor wachtgeldaanspraken, die ontstaan zijn door van rijkswege geïnitieerde reorganisaties en bezuinigingen, en nabetalings als gevolg van de afrekening van in voorgaande jaren verstrekte subsidievoorschotten.

Van de geraamde uitgaven is f 46,8 miljoen onderdeel van het budget voor het interdepartementale minderhedenbeleid.

- b) De Welzijnswet 1994 dient als basis voor de uitgaven. De wijze van bekostiging vindt plaats op grond van het Bekostigingsbesluit welzijnsbeleid en de subsidieregeling welzijnsbeleid. Daarnaast dient de Begrotingswet als basis voor de overige uitgaven, die niet gebaseerd zijn op de Welzijnswet 1994.

c)

Mutaties op dit artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)

	1999	2000	2001	2002
Ondersteuningstraject JEWEL	- 100	- 100	- 100	
Naar OC&W: subsidie LSEM	- 204	- 204	- 204	- 204
Voortzetting TOPAZ	- 60			
Totaal onderdeel	- 364	- 304	- 304	- 204

In verband met de instroom van allochtoon personeel in de CAO-sector Jeugdhulpverlening en de verdere interculturalisatie van deze sector is het vierjarige ondersteuningstraject JEWEL van start gegaan. Aangezien het AWO-sectorfonds zal fungeren als opdrachtgever van JEWEL wordt dit onderdeel in de jaren 1998 tot en met 2001 met f 0,1 miljoen verlaagd ten gunste van uitgavenartikel 25.03, onderdeel 02.

Voorts wordt dit onderdeel structureel verlaagd met f 0,204 miljoen in verband met de overheveling van de subsidiëring van het Landelijk Steunpunt Educatie Molukkers (LSEM).

In vervolg op het project «Tijdelijk Ondersteuningspunt Allochtonen in de Zorgsector» (TOPAZ) is het tweejarig Project Implementatie TOPAZ in Nederland (PIT.NL) gestart. Doel van dit project is expertise en instrumenten van intercultureel management overdragen aan instellingen met behulp van regionale netwerken. Aangezien het sectorfonds voor het ziekenhuiswezen zal fungeren als opdrachtgever van PIT.NL wordt dit onderdeel in de jaren 1998 en 1999 met f 0,06 miljoen verlaagd ten gunste van uitgavenartikel 25.03, onderdeel 02.

Kengetallen

Ramings- en doelmatigheidskengetallen

In de bij dit onderdeel behorende tabellen I en II worden de volgende begrotingsbedragen toegelicht:

- tabel I, preventie allochtone kinderen: f 4,4 miljoen;
- tabel II, Vorming, training en advies: f 20,2 miljoen

De overige uitgaven hebben met name betrekking op de landelijke infrastructuur, projecten, experimenten en onderzoek en nabetalingen oude jaren (zie toelichting onder de a)-tekst).

Het Programma Preventie voor 0-18 jarige allochtone kinderen

Vanaf 1990 zijn beleidsexperimenten uitgevoerd met het doel een programma te ontwikkelen om jonge allochtone kinderen beter voor te bereiden op deelname aan het onderwijs door middel van ouder-ondersteuning, opvang en een aanbod voor ontwikkelingsstimulering. Dit met het doel hun schoolcarrière succesvol te laten verlopen. Het beleid is in deze periode verbreed naar kinderen in achterstandssituaties.

De ontwikkeling en evaluatie van programma's – zeker voor de jongere leeftijdsgroepen zoals Opstap, Opstapje en Instapje kan inmiddels als voltooid worden aangemerkt. De evaluatie van de programma's Opstap Opnieuw en Stap Door bevinden zich in de laatste fase. Naast het feit dat inmiddels ruim 100 gemeenten beleid in dit kader hebben ontwikkeld, vindt er bij deze gemeenten ook een verbreding van aanbod en verdere verdieping plaats en hebben de activiteiten een plaats gekregen binnen het gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid (GOA).

Vanaf 1998 zijn er geen stimuleringsuitkeringen voor nieuwe projecten meer verleend. De experimenten Kaleidoscoop en Piramide worden in 1999 afgerond. Op basis van de uitkomsten van de evaluatie van deze experimenten zal over verdere implementatie worden beslist.

Zeven gemeenten nemen sinds het schooljaar 1997/1998 deel aan een vier-jarig experiment (Verlengde Schooldag VO) voor jongeren in de onderbouw van het Voortgezet onderwijs. Doel is het ontwikkelen van programma's die de sociale binding van jongeren en hun sociale competenties vergroten. Inhoudelijke speerpunten zijn: «Sport en beweging», «Kunst en Cultuur», «Oriëntatie op buurt en vrije tijd» en «Oriëntatie op buurt en arbeid».

In de welzijnsnota 1999-2002 wordt aangegeven op welke wijze het beleid met betrekking tot opvoedingsondersteuning en stimulering verder wordt vorm gegeven.

In 1997 is voor f 6,6 miljoen aan uitkeringen aan gemeenten verstrekt ter ondersteuning van de lopende projecten. Onderstaande tabel I geeft een overzicht van het aantal lopende programma's 1997 en de doorloop hiervan voor 1998 en 1999 alsmede bij benadering het aantal kinderen, dat met de projecten is/wordt bereikt.

Tabel I: Preventie voor allochtone kinderen

Programma's	Realisatie 1997	Raming 1998	Raming 1999
Opstap/Opstapje			
aantal gemeenten	61	37	n.v.t.
aantal groepen	142	77	n.v.t.
aantal kinderen	2 130	1 155	n.v.t.
Instapje			
aantal gemeenten	3	n.v.t.	n.v.t.
aantal groepen	5	n.v.t.	n.v.t.
aantal kinderen	120	n.v.t.	n.v.t.
Kaleidoscoop/piramide			
aantal gemeenten	11	11	11
aantal groepen	88	88	88
aantal kinderen	1 944	1 944	1 944
Verlengde Schooldag			
aantal gemeenten	7	7	7
aantal kinderen	1 400	1 400	1 400
Woonwagen/zigeunerprojecten			
aantal gemeenten	22	15	n.v.t.
aantal groepen	22	15	n.v.t.
aantal kinderen	270	185	n.v.t.

Vorming Training en Advies

Met een deel (f 20,2 miljoen) van het budget op dit onderdeel wordt een bijdrage in de kosten van de VTA-instellingen (Vorming, Training en Advies) voor vormings- en ontwikkelingswerk in internaatsverband gegeven.

Vanaf 1999 is er f 4,6 miljoen bezuinigd op het budget voor de VTA-instellingen als onderdeel van de bezuinigingen regeerakkoord 1994. In overleg met de VTA-instellingen is deze bezuiniging gerealiseerd door te kiezen voor de doelgroep vrijwilligers en een andere subsidie-systematiek (met brief DSB/IN-983 266 d.d. 1 juli 1998 met als onderwerp «bezuinigingen VTA-instituten») is de vaste Commissie voor VWS van de Tweede Kamer hierover geïnformeerd). In plaats van een subsidiebedrag per cursusdagdeel wordt er een subsidie verleend per geslaagde cursist. Het beschikbare budget vormt de begrenzing van het aantal cursisten. Onderstaande kerngegevens geven voor 1997 en 1998 een weergave van het aantal personen dat daarbij betrokken is en het aantal cursussen dat met het VWS-subsidie wordt gerealiseerd. Voor 1999 wordt het totaal aantal cursisten weergegeven die met het beschikbare budget worden gesubsidieerd.

De VTA-groep omvat 12 instellingen met 26 accommodaties.

Tabel II: Onderbouwing Vorming Training en Advies

	1997	1998	1999
Aantal cursusdagdelen	16 038	15 869	n.v.t.
Aantal cursisten	n.v.t.	n.v.t.	32 340
Subsidie per cursusdagdeel (in guldens)	1 564	1 564	n.v.t.
Subsidie per geslaagde cursist (in guldens)	n.v.t.	n.v.t.	626
Begrotingsbedrag (in f miljoen)	25,1	24,8	20,2

In 1997 zijn er ongeveer 16 000 cursusdagdelen gesubsidieerd. Hiervan zijn ongeveer 2 500 cursussen gegeven voor 36 000 cursisten.

24.09 Onderdeel 02 Inburgering Nieuwkomers

Binnen de algemene doelstelling van het Sociaal Beleid richt het beleid zich specifiek op een adequate toerusting van uitgenodigde vluchtelingen en nieuwkomers.

- a) De op dit onderdeel geraamde uitgaven zijn bestemd voor:
- de centrale opvang van uitgenodigde vluchtelingen
  - de gemeenten, die individuele inburgeringstrajecten organiseren voor de nieuwkomers (verblijfsgerechtigden, gezinsherenigers en gezinsvormers)

De geraamde uitgaven voor de inburgering van nieuwkomers (f 110,9 miljoen, inclusief de uitkeringen aan gemeenten voor groepsgewijze uitplaatsing van uitgenodigde vluchtelingen), voor de centrale opvang van uitgenodigde vluchtelingen (f 8,5 miljoen) en voor nabetalingen oude jaren (f 0,4 miljoen) maken onderdeel uit van het budget voor het interdepartementale minderhedenbeleid.

- b) De Wet inburgering nieuwkomers, de Welzijnswet 1994 en de Begrotingswet dienen als basis voor de uitgaven. Voorzover bekostiging van uitgaven is gebaseerd op de Welzijnswet 1994 is deze geregeld in het Bekostigingsbesluit welzijnsbeleid danwel de Subsidie-regeling welzijnsbeleid. De bekostiging van de uitgaven gebaseerd op de Wet inburgering nieuwkomers is geregeld in het Bekostigingsbesluit inburgering nieuwkomers.

Kengetallen

In de onderstaande tabellen I t/m IV worden de volgende begrotingsbedragen toegelicht:

	Begrotingsbedrag 1999 (x f 1 miljoen)
Inburgering nieuwkomers (Tabel I en II)	110,9
Centrale opvang uitgenodigde vluchtelingen (Tabel III en IV)	8,5
Totaal toegelicht begrotingsbedrag	119,4

De overige geraamde uitgaven (f 0,4 miljoen) hebben betrekking op nabetalingen als gevolg van de afrekening van in het verleden verstrekte subsidievoorschotten.

Inburgering nieuwkomers:

Per 30 september 1998 is de Wet inburgering nieuwkomers (WIN) in werking getreden. Voor 1999 wordt door middel van een circulaire aan gemeenten kenbaar gemaakt hoeveel inburgeringsprogramma's/trajecten in het daarop volgende jaar kunnen worden uitgevoerd en welk bedrag vanuit de ministeries van VWS en OC&W beschikbaar wordt gesteld. In de tabellen I en II wordt inzicht gegeven in het aantal gemeenten en het aantal nieuwkomers dat voor een uitkering in aanmerking kwam en het aantal inburgeringstrajecten dat is uitgezet en gerealiseerd.

Ramings- en doelmatigheidskengetallen

Tabel I: Overzicht van het aantal aan gemeenten toegekende inburgeringstrajecten nieuwkomers

	Realisatie 1996 ¹	Raming 1997 ²	Raming 1998	Raming 1999 ³
Aantal inburgeringstrajecten	19 215	22 201	22 561	22 561
Uitkering VWS per traject	f 4 284	f 4 410	f 4 410	f 4 410
Begrotingsbedrag (in f miljoen)	82,3	97,9	99,5	99,5
Overboeking naar OC&W (in f miljoen)	25	12,9	11,3	⁴

¹ In 1996 bedraagt de totale uitkering per traject f 10 860, waarvan f 4 284 ten laste komt van VWS en f 6 576 ten laste van OC&W.

² In 1997 bedraagt de totale uitkering per traject f 11 252, waarvan f 4 410 ten laste komt van VWS en f 6 842 ten laste van OC&W.

³ De raming voor 1999 is gebaseerd op het voor 1998 geldende verdeelplan. Vaststelling van het verdeelplan voor 1999 kan wijzigingen in deze cijfers met zich meebrengen.

⁴ Dit gegeven is bij het opstellen van de ontwerp-begroting 1999 nog niet beschikbaar.

Tabel II: Overzicht van het aantal gemeenten en het daarbij behorende aantal nieuwkomers dat voor een uitkering in aanmerking kwam en het aantal waarvoor daadwerkelijk een uitkering ten behoeve van een integratieprogramma is verstrekt

	1996	Raming bereik 1997 1998	
Verleend aan aantal gemeenten	625	625	573
Aantal verleende trajecten	19 215	22 201	22 561
Bereik aantal nieuwkomers	100%	100%	100%
Aantal daadwerkelijk uitgevoerde trajecten	17 184	*	*
Percentage daadwerkelijk uitgevoerd	89,4%	*	*

* Deze gegevens zijn bij het opstellen van de ontwerp-begroting 1999 nog niet bekend.

Centrale opvang vluchtelingen

Op grond van internationale afspraken wordt jaarlijks rekening gehouden met de opvang van circa 500 uitgenodigde vluchtelingen en circa 300 gezinsherenigingen en overige groepen in één centrale opvang-accommodatie met een maximale capaciteit van 230 bedden; geraamde uitgaven voor 1999: f 8,6 miljoen.

In 1997 zijn er 219 uitgenodigde vluchtelingen, 57 gezinsherenigingen en 81 statushouders opgevangen. De kosten van de centrale opvang bedroegen in 1997 f 8,5 miljoen.

Tabel III geeft inzicht in de bezetting van de in de centrale opvang-accommodatie uitgenodigden vluchtelingen in Apeldoorn over de jaren 1994 tot en met 1997.

Tabel IV geeft inzicht in de etnische herkomst van de aangekomen uitgenodigde vluchtelingen in deze periode.

Tabel III: Bezettingsverloop en de gemiddelde verblijfsduur van het aantal opgevangen uitgenodigde vluchtelingen in de centrale opvang-accommodatie

	1994	1995	1996	1997
Bezetting per 1 januari	120	164	183	244
Aankomsten	698	609	548	357
Huisvesting/vertrokkenen	654	590	487	484
Bezetting per 31 december	164	183	244	117

Tabel IV: Specificatie naar etnische afkomst van de aangekomen uitgenodigde vluchtelingen

	1994	1995	1996	1997
Afghanen	0	0	0	52
Irak	567	530	438	197
Iran	13	14	9	0
Vietnam	55	34	10	8
Soedan	0	0	0	57
Togo	0	0	0	29
Somalië	7	22	0	0
Bosnië	28	0	49	0
Overigen	28	9	42	14
Totaal	698	609	548	357

Doelbereikingskengetallen

In 1997 zijn totaal 276 vluchtelingen en statushouders opgevangen. In procenten van het toegestane aantal quotumvluchtelingen is dit een realisatie van 22%. Ten opzichte van 1996 is dit een daling met 46%. De gemiddelde verblijfsduur van de vluchtelingen in de centrale opvang-accommodatie is met 13% gestegen, de daling met 46% van het aantal opgevangen vluchtelingen heeft geen effect op de totale kosten van de opvang omdat er sprake is van een opvangcapaciteit die zorg draagt voor een constante kostenfactor.

Opbouw verplichtingen vanaf de vorige ontwerp-begroting (x f 1 000)

U2409	t/m 1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Stand ontwerp-begroting 1998			229 521	231 720	233 923	234 733	233 718	
1e Suppletore wet			- 12 855	- 575	- 286	116	519	
Nieuwe wijzigingen			11 705	- 2 564	- 2 504	- 2 504	- 354	
Toedeling loon- en OVA-bijstellingen			8 089	5 606	5 651	5 669	5 631	
Stand ontwerp-begroting 1999	13 359	116 134	236 460	234 187	236 784	238 014	239 514	239 664

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerp-begroting (x f 1 000)

U2409	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Stand ontwerp-begroting 1998		241 310	234 913	234 601	234 748	233 718	
1e Suppletore wet		- 10 561	569	519	519	519	
Nieuwe wijzigingen		4 274	- 364	- 304	- 304	- 204	
Toedeling loon- en OVA-bijstellingen		5 785	5 643	5 663	5 663	5 631	
Stand ontwerp-begroting 1999	251 687	240 808	240 761	240 479	240 626	239 664	239 664

Artikel 24.10 Maatschappelijk opvang, vrouwenopvang en verslavingsbeleid**Overzicht uitgavenrealisaties en -ramingen op artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)**

Art. ond.	Omschrijving	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
00	Maatschappelijke opvang, vrouwenopvang en verslavingsbeleid	0	336 251	336 176	336 513	336 668	336 668	336 668
Totaal artikel		0	336 251	336 176	336 513	336 668	336 668	336 668

- a) De op dit onderdeel geraamde uitgaven hebben betrekking op specifieke uitkeringen aan gemeenten voor maatschappelijke opvang, vrouwenopvang en verslavingsbeleid.
- De activiteiten op het terrein van de maatschappelijke opvang bestaan uit het tijdelijk bieden van onderdak, begeleiding, informatie en advies aan personen die, door een of meerdere problemen, al dan niet gedwongen de thuissituatie hebben verlaten en niet in staat zijn zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving.
- De activiteiten op het terrein van de vrouwenhulpverlening bestaan uit het tijdelijk bieden van onderdak en begeleiding aan vrouwen die, al dan niet gedwongen, de thuissituatie hebben verlaten, veelal in verband met problemen van relationele aard en geweld.
- De activiteiten op het terrein van verslavingsbeleid bestaan uit ambulante hulpverlening, gericht op verslavingsproblemen, en preventie van verslavingsproblemen.
- In 1998 is hiervoor een ministeriele regeling van kracht, maar vanaf 1999 zal er een Algemene maatregel van bestuur (Amvb) zijn. Deze Amvb regelt onder andere het doel van de uitkeringen, het aantal centrumgemeenten, de hoogte van de bedragen, de wijze van verantwoording, etc.
- Over de keuze van centrumgemeenten en de hoogte van de uitkeringen is de Raad voor Financiële Verhoudingen (Rvf) om advies gevraagd. Het definitieve advies wordt in de herfst van 1998 verwacht. Eventuele aanpassingen van de Amvb op basis van dit advies van de Rfv kunnen niet eerder dan in 1999 worden verwerkt en vanaf 2000 van kracht zijn.
- Tevens zijn op dit onderdeel uitgaven geraamd, bestemd voor de uitkeringen aan landelijke organisaties op het terrein van maatschappelijke opvang en vrouwenopvang.
- b) De Welzijnswet 1994 dient als basis voor de uitgaven. De wijze van

bekostiging vindt plaats op grond van het Bekostigingsbesluit welzijnsbeleid en de subsidieregeling welzijnsbeleid. Daarnaast dient de Begrotingswet als basis voor de overige uitgaven, die niet gebaseerd zijn op de Welzijnswet 1994.

Kengetallen

De bovengenoemde middelen ten behoeve van maatschappelijke opvang, vrouwenopvang en verslavingsbeleid staan sinds 1998 weer op de begroting van VWS. De spreiding van de problematiek en voorzieningen over het land, maakte de geplande overheveling naar het gemeentefonds uiteindelijk niet mogelijk. Gevolg is wel dat op dit moment het nog niet mogelijk is de specifieke uitkeringen zinvol toe te lichten met kengetallen, omdat gestructureerde langjarige gegevens en een informatie infrastructuur ontbreken. In deze nieuwe bestuurlijke constellatie is voor het opzetten van een gestructureerde en periodieke beleidsinformatievoorziening in ieder geval een verankering in de Welzijnswet nodig. In 1998 is hiervoor een traject in gang gezet, zodat vanaf het jaar 2000 volume- en prestatiegegevens kunnen worden gepresenteerd.

Opbouw verplichtingen vanaf de vorige ontwerp-begroting (x f 1 000)

U2410	t/m 1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Stand ontwerp-begroting 1998			322 143	322 246	322 604	322 754	322 754	
1e Suppletore wet			6 650	6 536	6 749	6 750	6 750	
Nieuwe wijzigingen			1 009					
Toedeling loon- en OVA-bijstellingen			7 577	7 152	7 160	7 164	7 164	
Stand ontwerp-begroting 1999			337 379	335 934	336 513	336 668	336 668	336 668

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerp-begroting (x f 1 000)

U2410	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Stand ontwerp-begroting 1998		322 171	322 274	322 604	322 754	322 754	
1e Suppletore wet		5 921	6 749	6 749	6 750	6 750	
Nieuwe wijzigingen		1 009					
Toedeling loon- en OVA-bijstellingen		7 150	7 153	7 160	7 164	7 164	
Stand ontwerp-begroting 1999		336 251	336 176	336 513	336 668	336 668	336 668

HOOFDBELEIDSTERREIN 25 VOLKSGEZONDHEID

Algemeen

Dit hoofd beleidsterrein omvat uitgaven ten behoeve van de preventieve (gezondheids)zorg zoals die gestalte krijgt in de basisgezondheidszorg, de eerstelijnsgezondheidszorg/thuiszorg en de geestelijke volksgezondheid. Tevens worden onder dit hoofd beleidsterrein uitgaven geraamd op het terrein van de (chronische) ziektenbestrijding, waaronder het Aids-beleid, het patiënten- en consumentenbeleid, de preventie en de zorg inzake alcohol, drugs en tabak, de beroepen en opleidingen volksgezondheid en het beleid inzake projecten, experimenten en onderzoek. Daarnaast zijn beleidsuitgaven geraamd met betrekking tot gezondheidsbescherming, zoals het preventiebeleid ten aanzien van voeding, produktveiligheid en veterinaire aangelegenheden, alsmede uitgaven ten aanzien van het geneesmiddelenbeleid en beleid op het gebied van de medische hulpmiddelen.

Met de reorganisatie van het Ministerie van VWS in het begin van het jaar 1996 heeft er op het terrein van de curatieve somatische zorg, in organisatorische zin, een herindeling van de diverse beleidsonderdelen plaatsgevonden. De indeling van de betreffende uitgavenartikelen 25.01 en 25.02 is daar niet direct op aangepast. Om de begrotingsindeling meer te laten aansluiten op de organisatorische indeling van de beleidsterreinen vindt in deze ontwerp-begroting een beperkte herstructurering van de indeling van de begroting plaats. Deze herstructurering is volstrekt beleidsarm, dat wil zeggen van louter administratief-technische aard en heeft geen enkele consequentie voor de gesubsidieerden. De bestemming of besteding van de betreffende begrotingsmiddelen ondervindt met deze herstructurering derhalve geen enkele wijziging.

Op de desbetreffende artikelonderdelen worden de structuurwijzigingen onder de c)-teksten toegelicht en cijfermatig verklaard.

Artikel 25.01 Volksgezondheid algemeen

Overzicht ontvangstenrealisaties en -ramingen op artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)

Art.ond.	Omschrijving	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
01	Algemene uitgaven volksgezondheid	4 849	22 915	34 919	9 916	916	916	916
02	Beroepen en opleidingen volksgezondheid	20 713	105 897	106 722	107 560	107 559	107 556	107 556
Totaal artikel		25 561	128 812	141 641	117 476	108 475	108 472	108 472

25.01 Onderdeel 01 Algemene uitgaven volksgezondheid

- a) De op dit onderdeel geraamde uitgaven houden verband met contributies aan internationale instellingen op het gebied van de volksgezondheid. Daarnaast worden uit dit onderdeel de verblijfskosten gefinancierd van deskundigen die een bezoek brengen aan Nederland in het kader van internationale verdragen. Tevens worden de kosten van onderzoeken naar de stand van zaken van de volksgezondheid en de registraties van aangeboren afwijkingen gefinancierd. Tenslotte worden op dit onderdeel uitgaven geraamd ten behoeve van de aanpak van het millenniumvraagstuk in de zorgsector. In dit verband kunnen de volgende activiteiten genoemd worden:
- het voorlichten van de sectoren en instellingen het «zorgveld»;
  - het coördineren en faciliteren van doelgerichte acties;

- het monitoren van de vorderingen van de aanpak van het millenniumprobleem.
- In dit kader is een belangrijke rol weggelegd voor het Millennium-Platform zorg (MPZ).
- b) Artikel 36 en 37 van de Gezondheidswet dienen als basis voor de uitgaven met betrekking tot de onderzoeken naar de stand van zaken op het gebied van de volksgezondheid. De begrotingswet dient als basis voor de overige uitgaven.
- c)

Mutaties op dit artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)

	1999	2000	2001	2002
Structuurwijziging	- 3 949	- 2 799	- 2 799	- 2 799
Structuurwijziging	- 1 334	- 1 334	- 1 333	- 1 333
Totaal onderdeel	- 5 283	- 4 133	- 4 132	- 4 132

Dit onderdeel wordt structureel verlaagd in verband met een technische herstructurering van de uitgavenartikelen 25.01 en 25.02 (zie de toelichting onder *Algemeen* bij hoofdbeleidsterrein 25). Het betreft een overheveling van de voorheen op dit onderdeel geraamde budgetten ten behoeve van crisisbeheersing en spoedeisende medische hulpverlening (f 3,949 miljoen in 1999 en structureel vanaf 2000 f 2,799 miljoen) naar uitgavenartikel 25.02, onderdeel 04, en een overheveling van de budgetten ten behoeve van de stichting Facilitair Bureau Gemachtigden Bouw (f 1,334 miljoen) naar uitgavenartikel 25.02, onderdeel 03.

25.01 Onderdeel 02 Beroepen en opleidingen volksgezondheid

- a) De op dit onderdeel geraamde uitgaven zijn vooral bestemd voor de subsidiëring van de volgende opleidingen:
- Stichting «Kweekschool voor Vroedvrouwen» te Amsterdam;
  - «Vroedvrouwenschool» te Kerkrade;
  - Huisartsenopleiding;
  - Medische vervolgoopleidingen
  - Stichting Rotterdamse opleiding tot verloskundige;
  - Bevordering deskundigheid;
  - Vernieuwingen en verbeteringen in het gezondheidszorgonderwijs.
- Daarnaast gaat het om de raming van uitgaven voor examens die betrekking hebben op inservice-opleidingen en HBO-dagopleidingen, de aankoop van insignes, de implementatie van de Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg (Wet BIG) en de financiering van de medische tuchtcolleges.
- b) De Kaderwet volksgezondheidssubsidies dient als basis voor de uitgaven. De wijze van bekostiging vindt plaats op grond van het Besluit Volksgezondheidssubsidies en de Subsidieregeling volksgezondheid. Het Tuchtrechtbesluit van de Wet beroepen individuele gezondheidszorg (BIG) dient als basis voor de uitgaven met betrekking tot de medische tuchtcolleges. Daarnaast dient de Begrotingswet als basis voor de overige uitgaven, die niet gebaseerd zijn op de Kaderwet Volksgezondheidssubsidies.

c)

Mutaties op dit artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)

	1999	2000	2001	2002
Huisartsen-opleiding	3 000	3 000	3 000	3 000
Desaldering uitgaven/ontvangsten opleidingen	- 300	- 300	- 300	- 300
Totaal onderdeel	2 700	2 700	2 700	2 700

Ten laste van het huisartsenkader in het JOZ wordt ten behoeve van de externe leer-werk-periode (ELWP) en de vrijstellingsregeling inzake de huisartsen-opleiding f 3,0 miljoen beschikbaar gesteld. Deze middelen worden via de VWS-begroting gefinancierd en worden daarom naar dit onderdeel overgeheveld via een verlaging van uitgavenartikel 25.03, onderdeel 01.

In de ontwerpbegroting 1997 zijn de uitgaven voor diverse opleidingen op het terrein van de volksgezondheid overgeheveld naar de begroting van het Ministerie van OC&W. De met de examens van deze opleidingen gemoeide uitgaven en ontvangsten waren echter nog geraamd op de VWS-begroting. Ter correctie worden zowel dit onderdeel als het ontvangstenartikel 25.01, onderdeel 04, structureel verlaagd met f 0,3 miljoen.

Kengetallen

Volume- en prestatiegegevens

Tabel I: Aantal studenten en geslaagden opleiding Verloskundige per kalenderjaar

Opleidingen	Realisatie 1997	Raming 1998	Raming 1999
Aantal studenten	458	480	480
Aantal geslaagden	76	100	100
Opleidingsbudget	14 135	14 224	14 300

Bovenvermelde budgetten 1998 en 1999 zijn exclusief loonbijstelling 1998.

Tabel II: Aantal (gedeclareerde) medische tuchtzaken o.b.v. de Medische Tuchtwet, gerangschikt naar de diverse medische tuchtcolleges (MTC)

Tuchtcollege	1993	1994	1995	1996	1997
Centraal MT	220	236	230	249	255
MTC Amsterdam	245	264	242	255	279
MTC Eindhoven	201	219	241	227	262
MTC Zwolle	88	103	150	127	153
MTC Groningen	57	83	100	82	83
MTC Den Haag	210	273	263	274	322
Totaal	1 021	1 178	1 226	1 214	1 354

Opbouw verplichtingen vanaf de vorige ontwerp-begroting (x f 1 000)

U2501	t/m 1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Stand ontwerp-begroting 1998			30 370	30 270	29 959	29 969	29 969	
Nota van wijziging			79 359	79 359	79 359	79 359	79 359	
1e Suppletore wet			22 112	34 111	9 098	98	98	
Nieuwe wijzigingen			- 3 493	- 2 583	- 1 420	- 1 432	- 1 432	
Toedeling loon- en OVA-bijstellingen			1 121	482	480	481	478	
Stand ontwerp-begroting 1999	15 145	26 998	129 469	141 639	117 476	108 475	108 472	108 472

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerp-begroting (x f 1 000)

U2501		1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Stand ontwerp-begroting 1998			30 353	30 272	29 972	29 969	29 969	
Nota van wijziging			79 359	79 359	79 359	79 359	79 359	
1e Suppletore wet			22 112	34 111	9 098	98	98	
Nieuwe wijzigingen			- 3 493	- 2 583	- 1 433	- 1 432	- 1 432	
Toedeling loon- en OVA-bijstellingen			481	482	480	481	478	
Stand ontwerp-begroting 1999		25 561	128 812	141 641	117 476	108 475	108 472	108 472

Artikel 25.02 Volksgezondheidsbeleid

Overzicht uitgavenrealisaties en -ramingen op artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)

Art.ond.	Omschrijving	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
01	Herstructurering en ontwikkeling voorzieningen gezondheidszorg	4 654	38 319	7 974	7 333	6 747	6 750	6 750
02	Onderzoeksinstituten, onderzoek en ontwikkelingswerk	19 964	1 898	1 923	1 857	1 857	1 856	1 856
03	Ziektenbestrijding	7 295	38 512	38 631	39 803	40 100	40 100	40 100
04	Eerstelijnszorg/thuiszorg	37 797	48 928	41 169	41 276	41 081	41 052	41 052
05	Basisgezondheidszorg en daarmee verband houdende uitgaven	14 308	16 020	16 350	16 614	16 609	16 628	16 628
06	Geestelijke volksgezondheid	15 763	14 572	14 249	14 215	14 650	14 651	14 651
07	Alcohol-, drug- en tabaksbeleid	48 106	56 595	55 971	55 771	54 955	53 755	53 754
08	Aids en overige seksueel overdraagbare aandoeningen	8 686	8 734	9 404	9 400	9 400	9 400	9 400
09	Patiënten- en consumentenbeleid	8 045	21 074	31 673	31 675	29 875	29 875	29 875
10	Voeding, veterinair beleid en produktveiligheid	18 595	18 351	9 612	9 613	9 612	9 409	9 409
11	Geneesmiddelen en medische hulpmiddelen	12 194	15 319	15 319	15 217	13 784	13 784	13 784
12	Illegalenfonds	79	5 500	11 000	11 000	11 000	11 000	11 000
13	Projecten, experimenten en onderzoek	65 218	110 627	130 464	129 581	129 008	129 007	129 007
Totaal artikel		260 699	394 449	383 739	383 355	378 678	377 267	377 266

25.02 Onderdeel 01 Herstructurering en ontwikkeling voorzieningen gezondheidszorg

- a) Ten laste van dit onderdeel worden activiteiten gefinancierd met betrekking tot onder andere programma's en projecten op grond van gezondheidsbeleid, gezondheidsethiek en -recht, modernisering zorgsector en onderzoek zorgsystemen.
- Daarnaast worden uit dit onderdeel subsidies toegekend waarmee het maatschappelijk belang wordt onderstreept van instellingen die een bijzonder stimulerende functie voor de preventie en zorg in relatie tot afzonderlijke ziekten of gezondheidsproblemen vervullen. Voorts hebben de op dit onderdeel geraamde uitgaven betrekking op activiteiten gericht op bevordering van het orgaanaanbod door onder andere de implementatie van de Wet orgaandonatie.
- De uitgaven voor projecten, experimenten en onderzoeken (PEO) op het terrein van volksgezondheid en zorg zijn in belangrijke mate geconcentreerd op onderdeel 13 van dit uitgavenartikel (zie TK, 1996-1997, 25 000 XVI, nr. 18). De uitgaven die worden geraamd op onderhavig onderdeel dienen tevens in samenhang te worden gezien met (een deel van) de uitgaven op het PEO-artikelonderdeel 13.
- b) De Kaderwet volksgezondheidssubsidies dient als basis voor de uitgaven. De wijze van bekostiging vindt plaats op grond van het Besluit Volksgezondheidssubsidies en de Subsidieregeling volksgezondheid. Daarnaast dient de Begrotingswet als basis voor de overige uitgaven, die niet gebaseerd zijn op de Kaderwet volksgezondheidssubsidies.

c)

Mutaties op dit artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)

	1999	2000	2001	2002
Donorregister 1998	- 1 357	- 1 357	- 1 357	- 1 357
Kosten CeCo	- 743	- 743	- 743	- 743
Totaal onderdeel	- 2 100	- 2 100	- 2 100	- 2 100

Dit onderdeel wordt ten gunste van uitgavenartikel 22.01, de onderdelen 01, 02 en 05, structureel verlaagd met f 1,357 miljoen ten behoeve van personele en materiële uitgaven met betrekking tot het aanleggen van het donorregister.

De komende «Wet medisch-wetenschappelijk onderzoek met mensen» voorziet in de instelling van een Centrale Commissie (CeCo). Deze commissie zal de taken van de Kerncommissie Ethiek Medisch Onderzoek (KEMO) overnemen en daarnaast enkele andere taken en bevoegdheden krijgen. Het secretariaat van de CeCo zal worden gehuisvest bij de Gezondheidsraad. In verband hiermee wordt dit onderdeel ten gunste van uitgavenartikel 22.09, onderdeel 03, structureel verlaagd met f 0,743 miljoen.

25.02 Onderdeel 02 Onderzoeksinstituten, onderzoek en ontwikkelingswerk

- a) Ten laste van dit onderdeel wordt een bijdrage verleend aan het International Agency for Research on Cancer (IARC) te Lyon. De uitgaven voor projecten, experimenten en onderzoeken (PEO) op het terrein van volksgezondheid en zorg zijn in belangrijke mate geconcentreerd op onderdeel 13 van dit uitgavenartikel (zie TK, 1996-1997, 25 000 XVI, nr. 18). De uitgaven die worden geraamd op onderhavig onderdeel dienen tevens in samenhang te worden gezien met (een deel van) de uitgaven op het PEO-artikelonderdeel 13.
- b) De Kaderwet volksgezondheidssubsidies dient als basis voor de uitgaven. De wijze van bekostiging vindt plaats op grond van het Besluit Volksgezondheidssubsidies en de Subsidieregeling volksgezondheid. Daarnaast dient de Begrotingswet als basis voor de overige uitgaven, die niet gebaseerd zijn op de Kaderwet volksgezondheidssubsidies.

c)

Mutaties op dit artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)

	1999	2000	2001	2002
Structuurwijziging	- 18 375	- 18 376	- 18 375	- 18 375
Totaal onderdeel	- 18 375	- 18 376	- 18 375	- 18 375

Dit onderdeel wordt structureel verlaagd met f 18,375 miljoen in verband met een technische herstructurering van de uitgavenartikelen 25.01 en 25.02 (zie de toelichting onder *Algemeen* bij hoofdbeleidsterrein 25). Het betreft een overheveling van de voorheen op dit onderdeel geraamde budgetten ten behoeve van het Nederlands Kanker Instituut naar onderdeel 03 van dit artikel.

25.02 Onderdeel 03 Ziektenbestrijding en beleid chronische ziekten

- a) De uitgaven voor de infectieziektenbestrijding hebben vooral betrekking op het scheppen van randvoorwaarden voor een adequate infectieziektenbestrijding. Hiertoe wordt de ondersteuning van de activiteiten van de Werkgroep Infectiepreventie (WIP) voortgezet. De WIP stelt richtlijnen op voor de infectiepreventie in instellingen van gezondheidszorg. De subsidie aan de Stichting Werkgroep Antibiotica-beleid (SWAB) ten behoeve van de uniformering en optimalisering van het voorschrijfbeleid voor antibiotica loopt in 1998 af. De vaccinatie van risicogroepen tegen Hepatitis B zal in 1999 verder worden gestimuleerd. In 1998 is gestart met een proefproject voor vaccinatie van druggebruikers en homo- en heteroseksuelen met veel wisselende partners.

Tevens zijn op dit onderdeel de uitgaven geraamd die samenhangen met het chronisch-ziekenbeleid. Dit beleid is er op gericht om de zorg voor en de kwaliteit van leven van patiënten met een chronische ziekte te verbeteren en om de maatschappelijke achterstand van deze groep te verminderen. Invalshoek bij het gevoerde beleid is de aandacht voor ziekte overstijgende, gemeenschappelijke problematiek.

Tenslotte worden ten laste van dit onderdeel bijdragen verleend aan het Nederlands Kanker Instituut (NKI), stichting Wetenschappelijk Onderzoek Revalidatievraagstukken (SWOR), het MTA-traject (Medical Technology Assessment) en de stichting Facilitair Bureau Gemachtigden Bouw (FBG). De laatste stichting begeleidt grootschalige bouwprojecten van ziekenhuizen.

De uitgaven voor projecten, experimenten en onderzoeken (PEO) op het terrein van volksgezondheid en zorg zijn in belangrijke mate geconcentreerd op onderdeel 13 van dit uitgavenartikel (zie TK, 1996–1997, 25 000 XVI, nr. 18). De uitgaven die worden geraamd op onderhavig onderdeel dienen tevens in samenhang te worden gezien met (een deel van) de uitgaven op het PEO-artikelonderdeel 13. Zo is op onderdeel 13 het ontwikkelingsbudget van de Nationale Commissie Chronisch Zieken geraamd.

- b) De Kaderwet volksgezondheidssubsidies dient als basis voor de uitgaven. De wijze van bekostiging vindt plaats op grond van het Besluit Volksgezondheidssubsidies en de Subsidieregeling volksgezondheid. Daarnaast dient de Begrotingswet als basis voor de overige uitgaven, die niet gebaseerd zijn op de Kaderwet volksgezondheidssubsidies.

c)

Mutaties op dit artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)

	1999	2000	2001	2002
MTA-budget GR	- 300	- 300		
Project vaccinatie hepatitis B	- 1 225			
Structuurwijziging	1 334	1 334	1 333	1 333
Structuurwijziging	18 375	18 376	18 375	18 375
Structuurwijziging	1 730	1 730	1 730	1 730
Structuurwijziging	9 110	9 445	9 445	9 445
Totaal onderdeel	29 024	30 585	30 883	30 883

Ten behoeve van door de Raad voor Gezondheidsonderzoek uit te voeren systematisch literatuuronderzoek en beoordeling van de door de Ziekenfondsraad aangegeven lijst van behandelwijzen (de zogenoemde «126-lijst») wordt dit onderdeel in de jaren 1998 t/m 2000 ten gunste van

uitgavenartikel 22.09, onderdeel 03, verlaagd met f 0,3 miljoen. Een en ander vindt plaats in het kader van het MTA-traject. Daarnaast wordt dit onderdeel ten gunste van uitgavenartikel 23.01, onderdeel 05, verlaagd met f 1,225 miljoen in 1999 teneinde de uitvoering van het proefproject Hepatitis-B mogelijk te maken. Tenslotte wordt dit onderdeel structureel verhoogd in verband met een technische herstructurering van de uitgavenartikelen 25.01 en 25.02 (zie de toelichting onder *Algemeen* bij hoofdbeleidsterrein 25). Het betreft een overheveling van de voorheen op uitgavenartikel 25.01, onderdeel 01, geraamde budgetten ten behoeve van de stichting FBG (f 1,334 miljoen), de voorheen op onderdeel 02 van dit artikel geraamde budgetten ten behoeve van het Nederlands Kanker Instituut (f 18,375 miljoen), en de op onderdeel 04 van dit artikel geraamde budgetten ten behoeve van de SWOR (f 1,73 miljoen) en het MTA-traject (f 9,4 miljoen).

25.02 Onderdeel 04 Eerstelijnszorg/thuiszorg

- a) De op dit onderdeel geraamde uitgaven zijn bestemd voor programma's ter bevordering van de kwaliteit en doelmatigheid van de medische en paramedische zorg, de verpleging en verzorging, de bevordering van thuiszorgtechnologie alsmede de ondersteuning van vrijwilligersactiviteiten in de terminale thuiszorg. In dit kader vindt tevens de bekostiging plaats van drie landelijke instituten, het Nederlands instituut voor onderzoek van de eerstelijnszorg (NIVEL) en het Nederlands Paramedisch Instituut (voorheen SWSF). Voorts vindt op dit onderdeel de raming plaats van uitgaven die zijn bestemd voor de zorgontwikkeling specifieke groepen alsmede enkele terreinen van maatschappelijke dienstverlening, evenals uitgaven ten behoeve van gezondheidszorg in achterstandswijken in de vier grote steden. Het gaat om de bevordering van vrouwenhulpverlening, seksualiteitshulpverlening, de bestrijding van seksueel geweld en de psycho-sociale hulpverlening bij geweld en traumata. Daarnaast worden op dit onderdeel de uitgaven geraamd voor de ontwikkeling van palliatieve zorg. Tenslotte worden op dit onderdeel uitgaven geraamd verband houdend met taken op het terrein van crisisbeheersing en spoedeisende medische hulpverlening. De uitgaven voor projecten, experimenten en onderzoeken (PEO) op het terrein van volksgezondheid en zorg zijn in belangrijke mate geconcentreerd op onderdeel 13 van dit uitgavenartikel (zie TK, 1996-1997, 25 000 XVI, nr. 18). De uitgaven die worden geraamd op onderhavig onderdeel dienen tevens in samenhang te worden gezien met (een deel van) de uitgaven op het PEO-artikelonderdeel 13.
- b) De Welzijnswet 1994 en de Kaderwet volksgezondheidssubsidies dienen als basis voor de uitgaven. De wijze van bekostiging vindt plaats op grond van het Bekostigingsbesluit welzijnsbeleid, het Besluit Volksgezondheidssubsidies, de Subsidieregeling welzijnsbeleid en de Subsidieregeling volksgezondheid. Daarnaast dient de Begrotingswet als basis voor de overige uitgaven, die niet gebaseerd zijn op de Welzijnswet 1994 en de Kaderwet volksgezondheidssubsidies.
- c)

Mutaties op dit artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)

	1999	2000	2001	2002
Palliatieve zorg	7 000	7 000	7 000	7 000
Intensivering ambulancezorg	1 200	1 200	1 200	1 200
Structuurwijziging	3 949	2 799	2 799	2 799
Structuurwijziging	-9 110	-9 445	-9 445	-9 445
Structuurwijziging	-1 730	-1 730	-1 730	-1 730
Totaal onderdeel	1 309	- 176	- 176	- 176

Ten laste van uitgavenartikel 25.03, onderdeel 01, wordt dit onderdeel structureel verhoogd met f 7,0 miljoen ten behoeve van de intensivering van palliatieve zorg, zoals daarvoor in het JOZ 1998 reeds middelen zijn gereserveerd.

In het JOZ 1998 is opgenomen een intensivering ten behoeve van «spoedeisende hulp» ad f 3,0 miljoen (zie pagina 269 van het JOZ 1998). Een deel van deze intensivering betreft begrotingsgefinancierde uitgaven. In verband hiermee wordt dit onderdeel structureel verhoogd met f 1,2 miljoen ten laste van uitgavenartikel 25.03, onderdeel 01.

Tenslotte wordt dit onderdeel structureel gewijzigd in verband met een technische herstructurering van de uitgavenartikelen 25.01 en 25.02 (zie de toelichting onder *Algemeen* bij hoofdbeleidsterrein 25). Het betreft in de eerste plaats een structurele verhoging in verband met de overheveling van de voorheen op uitgavenartikel 25.01, onderdeel 01, geraamde budgetten ten behoeve van crisisbeheersing en spoedeisende medische hulpverlening (f 3,949 miljoen in 1999 en structureel f 2,799 miljoen vanaf 2000). Daarnaast wordt dit onderdeel structureel verlaagd in verband met de overheveling van de voorheen op dit onderdeel geraamde budgetten ten behoeve van de SWOR (f 1,73 miljoen) en het MTA-traject (f 9,445 miljoen) naar onderdeel 03 van dit artikel.

25.02 Onderdeel 05 Basisgezondheidszorg en daarmee verband houdende uitgaven

- a) De op dit onderdeel geraamde uitgaven hebben met name betrekking op preventie in de basisgezondheidszorg. De Netherlands School of Public Health ontvangt een jaarlijkse subsidie van f 1,5 miljoen als bijdrage in het exploitatietekort. Met deze subsidie wordt het voortbestaan van de school gegarandeerd en worden de kosten van de opleidingen in de public health op een aanvaardbaar niveau gehouden. De uitgaven met betrekking tot basisgezondheidszorg, alswel preventie in de extra- en intramurale gezondheidszorg hebben vooral betrekking op het «stimuleren» van preventie, en vooral het bevorderen van de implementatie van programmatische preventie. In 1998 en 1999 wordt een project van de Landelijke Huisartsen Vereniging (LHV) gesubsidieerd, gericht op preventie van hart- en vaatziekten bij hoog-risicogroepen binnen de huisartsensector. Voorts worden projecten ondersteund voor decubituspreventie en voor preventie van depressies. Bezien wordt of ook stimulering mogelijk is van preventieactiviteiten vanuit de intramurale sector. Verder is op dit onderdeel een bedrag van f 5,8 miljoen geraamd voor het Nationaal Instituut voor Gezondheidsbevordering en Ziektepreventie (NIGZ). Dit instituut legt zich primair toe op gedragsgerichte gezondheidsbevordering, met als drie belangrijkste kerntaken voorlichting, ondersteuning van intermediairen en pleitbezorging. De ZON ontvangt subsidie voor het uitvoeren van de coördinatiefunctie preventiebeleid. Deze functie wordt op verzoek van VWS vorm gegeven en betreft in hoofdzaak voorbereiding welke preventieonderwerpen geschikt zijn voor

landelijke programmatische implementatie, en na beslissing tot invoering door de Minister het bevorderen en coördineren van de invoering.

De uitgaven voor projecten, experimenten en onderzoeken (PEO) op het terrein van volksgezondheid en zorg zijn in belangrijke mate geconcentreerd op onderdeel 13 van dit uitgavenartikel (zie TK, 1996–1997, 25 000 XVI, nr. 18). De uitgaven die worden geraamd op onderhavig onderdeel dienen tevens in samenhang te worden gezien met (een deel van) de uitgaven op het PEO-artikelonderdeel 13.

- b) De Kaderwet volksgezondheidssubsidies dient als basis voor de uitgaven. De wijze van bekostiging vindt plaats op grond van het Besluit Volksgezondheidssubsidies en de Subsidieregeling volksgezondheid. Daarnaast dient de Begrotingswet als basis voor de overige uitgaven, die niet gebaseerd zijn op de Kaderwet volksgezondheidssubsidies.
- c)

Mutaties op dit artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)

	1999	2000	2001	2002
Onderzoek Bijlmerramp	- 314			
Totaal onderdeel	- 314	0	0	0

Ten behoeve van een inventariserend onderzoek naar gezondheidsklachten na het neerstorten van het EI Al-vliegtuig in de Bijlmermeer (oktober 1992) wordt dit onderdeel ten gunste van uitgavenartikel 23.01, onderdeel 05, verlaagd met f 0,314 miljoen in 1999.

25.02 Onderdeel 06 Geestelijke volksgezondheid

- a) De op dit onderdeel geraamde uitgaven hebben betrekking op de subsidiëring van onderzoeksinstituten, waaronder het Trimbosinstituut en uitgaven ten behoeve van (zorgvernieuwings) projecten op het terrein van de geestelijke gezondheidszorg en de GGZ-preventie. Verder worden op dit onderdeel de uitgaven betreffende de financiering van adviesorganen en een koepelorganisatie ten behoeve van de nascholing en opleiding binnen de geestelijke gezondheidszorg geraamd. Tenslotte wordt vanuit dit onderdeel de Stichting Pharos gesubsidieerd.

De uitgaven voor projecten, experimenten en onderzoeken (PEO) op het terrein van volksgezondheid en zorg zijn in belangrijke mate geconcentreerd op onderdeel 13 van dit uitgavenartikel (zie TK, 1996–1997, 25 000 XVI, nr. 18). De uitgaven die worden geraamd op onderhavig onderdeel dienen tevens in samenhang te worden gezien met (een deel van) de uitgaven op het PEO-artikelonderdeel 13.

- b) De Kaderwet volksgezondheidssubsidies dient als basis voor de uitgaven. De wijze van bekostiging vindt plaats op grond van het Besluit Volksgezondheidssubsidies en de Subsidieregeling volksgezondheid. Daarnaast dient de Begrotingswet als basis voor de overige uitgaven, die niet gebaseerd zijn op de Kaderwet volksgezondheidssubsidies.

25.02 Onderdeel 07 Alcohol-, drug- en tabaksbeleid

- a) Ten laste van dit onderdeel worden enkele landelijke instellingen (waaronder de Stichting Volksgezondheid en Roken (StiVoRo), het Trimbosinstituut en de Stichting Jellinekkliniek gesubsidieerd. Verder

zijn op dit onderdeel uitgaven geraamd die zijn bestemd voor landelijke preventieprojecten, onderzoeken en experimenten, gericht op het voorkomen van roken en alcohol- en drugsgebruik. Daarnaast wordt uit dit onderdeel gefinancierd het overlastbeleid, activiteiten die gericht zijn op Aids-preventie voor intraveneuze drugsgebruikers en uitgaven bestemd voor het heroïne-experiment (f 4 miljoen).

De uitgaven voor projecten, experimenten en onderzoeken (PEO) op het terrein van volksgezondheid en zorg zijn in belangrijke mate geconcentreerd op onderdeel 13 van dit uitgavenartikel (zie TK, 1996–1997, 25 000 XVI, nr. 18). De uitgaven die worden geraamd op onderhavig onderdeel dienen tevens in samenhang te worden gezien met (een deel van) de uitgaven op het PEO-artikelonderdeel 13.

b) De Welzijnswet 1994 en de Kaderwet volksgezondheidssubsidies dienen als basis voor de uitgaven. De wijze van bekostiging vindt plaats op grond van het Bekostigingsbesluit welzijnsbeleid, het Besluit Volksgezondheidssubsidies, de Subsidieregeling welzijnsbeleid en de Subsidieregeling volksgezondheid. Daarnaast dient de Begrotingswet als basis voor de overige uitgaven, die niet gebaseerd zijn op de Kaderwet volksgezondheidssubsidies.

c)

Mutaties op dit artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)

	1999	2000	2001	2002
Heroïne-experiment	800	800		
Afkicken onder narcose	1 200	1 200	1 200	
Totaal onderdeel	2 000	2 000	1 200	0

Als aanvullende bijdrage aan het heroïne-experiment in Amsterdam en Rotterdam wordt voor de jaren 1998 tot en met 2000 f 0,8 miljoen beschikbaar gesteld. Deze middelen komen ten laste van de TVK-faciliteringsmiddelen en worden via een verlaging van de rijksbijdrage AFBZ (uitgavenartikel 25.03, onderdeel 01) toegevoegd aan dit onderdeel. Ten behoeve van het experiment «Afkicken onder narcose» is er voor de jaren 1999 tot en met 2001 een bedrag van f 1,2 miljoen beschikbaar. Deze middelen worden gefinancierd uit de JOZ-intensiveringsruimte (uitgavenartikel 25.03, onderdeel 01) en worden toegevoegd aan dit onderdeel.

Kengetallen

Begeleid wonen

De voornaamste functie-elementen van begeleid wonen zijn:

- specifieke woon- en budgettraining;
- intensieve of extensieve begeleiding afhankelijk van de mogelijkheden van de opgenomen cliënt;
- dagstructurering in de vorm van deelname aan leer/werkprojecten en het gebruikmaken van zorgelementen en inloopmogelijkheden;
- nazorg in de beginfase van zelfstandig wonen.

Begeleid wonen wordt onderscheiden van de reeds bestaande vorm «beschermd wonen», die wordt aangeboden aan cliënten afkomstig uit de psychiatrie, die in een APZ zijn behandeld, maar nog niet in staat zijn tot zelfstandig wonen. Binnen de verslavingszorg is dit een nieuwe functie, die gericht is op het proces van maatschappelijke integratie.

Uitgangspunt bij de kostenberekening van begeleid wonen is geweest de COTG-richtlijn voor de functie *beschermd* wonen. Voor deze laatste wordt een bedrag gehanteerd van f 45 000,= per plaats. Voor dat bedrag kunnen circa 5 personen begeleid worden, hetgeen neerkomt op circa f 9 000,=

per persoon. Dit laatste bedrag is verhoogd met f 6 000,= voor dag-structurering en een post onvoorziene uitgaven, zodat het uiteindelijke bedrag voor een plaats *begeleid* wonen neerkomt op f 15 000,=.

Tabel I: Kostenberekening van de functie begeleid wonen	
Functie	kosten per persoon (in guldens)
Beschermd wonen	9 000
Dagstructurering + post onvoorzien	6 000
Begeleid wonen	15 000

In het overlastbeleid is sprake van 26 overlastgemeenten. Indertijd is besloten dat in principe per gemeente 10 plaatsen begeleid wonen ter beschikking worden gesteld, met uitzondering van de 4 grote steden (Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht), die ieder 20 plaatsen krijgen. In totaal zijn dus 300 plaatsen beschikbaar.

Tabel II: Onderbouwing begeleid wonen	
Aantal plaatsen	300
Kosten per plaats (in guldens)	15 000
Toegelicht begrotingsbedrag (x f 1 000)	4 500

25.02 Onderdeel 08 Aids en overige sexueel overdraagbare aandoeningen

- a) De op dit onderdeel geraamde uitgaven zijn bestemd voor de bestrijding van Aids. In dit kader is voorzien in de basisfinanciering van enkele organisaties die actief zijn op dit terrein, zoals de SAD/Schorerstichting (o.a. HIV-preventie voor mannen/jongens met homoseksuele contacten) en de Stichting SOA-bestrijding (o.a. preventie van sexueel overdraagbare aandoeningen). De uitgaven voor projecten, experimenten en onderzoeken (PEO) op het terrein van volksgezondheid en zorg zijn in belangrijke mate geconcentreerd op onderdeel 13 van dit uitgavenartikel (zie TK, 1996–1997, 25 000 XVI, nr. 18). De uitgaven die worden geraamd op onderhavig onderdeel dienen tevens in samenhang te worden gezien met (een deel van) de uitgaven op het PEO-artikelonderdeel 13
- b) De Kaderwet volksgezondheidssubsidies dient als basis voor de uitgaven. De wijze van bekostiging vindt plaats op grond van het Besluit Volksgezondheidssubsidies en de Subsidieregeling volksgezondheid. Daarnaast dient de Begrotingswet als basis voor de overige uitgaven, die niet gebaseerd zijn op de Kaderwet volksgezondheidssubsidies.

25.02 Onderdeel 09 Patiënten- en consumentenbeleid

- a) De op dit onderdeel geraamde uitgaven hebben betrekking op het beleid gericht op versterking van de positie van de patiënt/consument in het zorgstelsel. Bij de versterking van deze positie gaat het om zaken als toestemmingsvereiste en het recht op voldoende informatie bij behandeling, het recht op inzage van het dossier, de bescherming van

de persoonlijke levenssfeer en een goede klachtenregeling. Daarnaast is de versterking van de structuur van patiëntenorganisaties een belangrijk beleidsdoel. Dit wordt onder meer bevorderd door de structurele financiering van deze organisaties via de Stichting Patiëntenfonds.

De uitgaven voor projecten, experimenten en onderzoeken (PEO) op het terrein van volksgezondheid en zorg zijn in belangrijke mate geconcentreerd op onderdeel 13 van dit uitgavenartikel (zie TK, 1996–1997, 25 000 XVI, nr. 18). De uitgaven die worden geraamd op onderhavig onderdeel dienen tevens in samenhang te worden gezien met (een deel van) de uitgaven op het PEO-artikelonderdeel 13.

b) De Kaderwet volksgezondheidssubsidies dient als basis voor de uitgaven. De wijze van bekostiging vindt plaats op grond van het Besluit Volksgezondheidssubsidies en de Subsidieregeling volksgezondheid. Daarnaast dient de Begrotingswet als basis voor de overige uitgaven, die niet gebaseerd zijn op de Kaderwet volksgezondheidssubsidies.

c)

Mutaties op dit artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)

	1999	2000	2001	2002
Patiëntenfonds	10 000	10 000	10 000	10 000
Exploitatiekosten Zorginfolijn	1 800	1 800		
Totaal onderdeel	11 800	11 800	10 000	10 000

Dit onderdeel wordt ten laste van uitgavenartikel 25.03, onderdeel 01, met structureel f 10,0 miljoen verhoogd ten behoeve van het in 1997 opgerichte Patiëntenfonds. Hiertoe wordt de rijksbijdrage AFBZ verlaagd. Eveneens ten laste van de rijksbijdrage AFBZ wordt dit onderdeel in de jaren 1999 en 2000 met f 1,8 miljoen verhoogd ten behoeve van de exploitatiekosten van de in 1998 opgerichte Nationale Zorginformatielijn van de Stichting Korrelatie. Via dit telefoonnummer kan informatie met betrekking tot aanbieders van zorg en hulpverlening verkregen worden.

Kengetallen

In het verleden vond ondersteuning van patiëntenorganisaties vooral plaats op ad hoc basis. Daarbij werd subsidiëring steeds gekoppeld aan concrete projecten. Vanaf 1997 vindt door de overheveling van de financiering van patiëntenorganisaties naar het Patiëntenfonds en de groei van de hiervoor bestemde middelen in toenemende mate ondersteuning van organisaties plaats in relatie met de door deze organisaties vervulde functies: belangenbehartiging, voorlichting en lotgenotencontact. Gegevens hieromtrent zullen vanaf volgend jaar in de VWS-begroting worden gepresenteerd.

Tabel I: Verhouding bureaunkosten versus totale kosten (bedragen x f 1 miljoen)

	1997	1998
Totale subsidie	2,0	20,8
Bureaunkosten	0,6	1,1

Van het subsidie aan het Patiëntenfonds is een beperkt deel bestemd voor de financiering van de kosten van de organisatie. Het aandeel van het subsidie dat hiervoor wordt aangewend neemt af met de toename van het totaal voor het Fonds beschikbare budget.

25.02 Onderdeel 10 Voeding, veterinair beleid en produktveiligheid

- a) De op dit onderdeel geraamde uitgaven zijn gericht op de voorlichting op het terrein van de (goede) voeding, verzorgd door de instellingen, gezamenlijk te noemen «Voedingscentrum». Daartoe worden ook de exploitatiekosten betaald en andere kosten ten behoeve van diverse databanken over voedselconsumptie, voedingsstoffen en allergenen. Tevens zijn op dit onderdeel uitgaven geraamd voor de activiteiten van de stichting Consument en Veiligheid, van het College Toelating Bestrijdingsmiddelen (vergoeding van kosten die niet bij de aanvragers van een toelating in rekening kunnen worden gebracht) en voor activiteiten op het terrein van normalisatie, met name uitgevoerd door het Nederlands Normalisatie-instituut.
- De uitgaven voor projecten, experimenten en onderzoeken (PEO) op het terrein van volksgezondheid en zorg zijn in belangrijke mate geconcentreerd op onderdeel 13 van dit uitgavenartikel (zie TK, 1996–1997, 25 000 XVI, nr. 18). De uitgaven die worden geraamd op onderhavig onderdeel dienen tevens in samenhang te worden gezien met (een deel van) de uitgaven op het PEO-artikelonderdeel 13.
- b) De Kaderwet volksgezondheidssubsidies dient als basis voor de uitgaven. De wijze van bekostiging vindt plaats op grond van het Besluit Volksgezondheidssubsidies en de Subsidieregeling volksgezondheid. Daarnaast dient de Begrotingswet als basis voor de overige uitgaven, die niet gebaseerd zijn op de Kaderwet volksgezondheidssubsidies.

Kengetallen

Doelbereikingskengetallen

Voedingsbeleid

Het voedingsbeleid is recentelijk geactualiseerd. In de Nota Voedingsbeleid zijn streefwaarden opgenomen. Het daarin opgenomen actieplan heeft tot doel deze streefwaarden te bereiken. De waarden van 1992 en 1996 zijn gebaseerd op de 1e en de 2e Voedselconsumptiepeiling (VCP). Aan het einde van het jaar 1998 zal een 3e VCP gereed zijn.

Tabel I: Streefwaarden (bruto-doelbereiking) uit de Nota Voedingsbeleid			
Consumptie	Geschatte consumptie 1992	Geschatte consumptie 1996	Streefgetal 2002
vet	36,9 energie %	36 energie %	30 energie %
verzadigd vet	14,1 energie %	13 energie %	< 10 energie %
groente	100 g/dag	*	200 g/dag
fruit	1 stuks/dag	*	2 stuks/dag

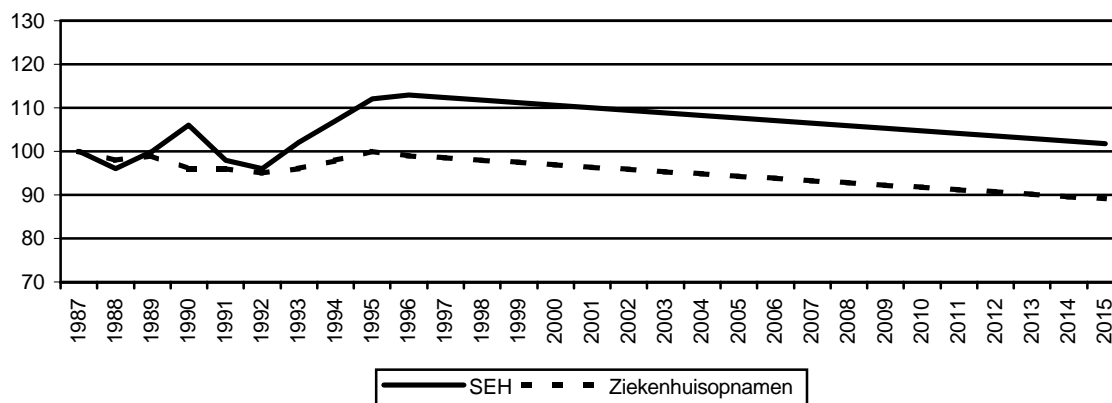
* Gegevens nog niet beschikbaar

Ongevallen in de privésfeer

De jaarlijks optredende 2,4 miljoen letsels als gevolg van ongevallen in de privésfeer, vormen een belangrijk volksgezondheidsprobleem. Na een aanvankelijke daling eind tachtiger jaren, is in het begin van de negentiger

jaren een stijging van het aantal letsels van waargenomen. Het beleid zoals is beschreven in de Nota Vellig Thuis (TK, 1997–1998,), is gericht op het tot staan brengen van de stijgende trend en deze op termijn om te buigen in een neerwaartse trend.

Grafiek 1: Geïndexeerde trend in ziekenhuisopnamen en spoedeisende hulpbehandelingen (SEH) t.g.v. privé-ongevallen, gecorrigeerd voor de veranderende opbouw van de bevolking.

25.02 Onderdeel 11 Geneesmiddelen, medische hulpmiddelen en bloedvoorziening

- a) De op dit onderdeel geraamde subsidies en overige uitgaven zijn bestemd voor het voorbereiden en uitvoeren van maatregelen ter beheersing van de kosten op het terrein van de genees- en hulpmiddelensector en voor het beleid betreffende de bloedvoorziening.

Op dit onderdeel zijn uitgaven geraamd voor de uitvoering van de Wet Geneesmiddelenprijzen. Daarnaast gaat het om uitgaven voor activiteiten en instanties die rationeel en doelmatig voorschrijven en afleveren bevorderen, zoals de Stichting Geneesmiddelenbulletin en de Stichting Doelmatige Geneesmiddelenvoorziening. Ook zijn middelen geraamd voor het toezicht op de naleving van het reclamebesluit geneesmiddelen, het stimuleren van geneesmiddeleninnovatie en het informatiesysteem voor het volgen van ontwikkelingen in de geneesmiddelenmarkt en de effecten van het Geneesmiddelenvergoedingensysteem.

Voorts zijn op dit onderdeel uitgaven begroot voor de modernisering van de Wet op de Geneesmiddelenvoorziening. Voor de kostenbeheersing medische hulpmiddelen, conform de aanpak zoals besproken met de vaste commissie voor VWS, zijn uitgaven geraamd evenals voor activiteiten ter uitvoering van Europese wet- en regelgeving op het terrein van de medische hulpmiddelen.

Tenslotte zijn op dit onderdeel uitgaven geraamd voor het beleid betreffende de bloedvoorziening.

- b) De Kaderwet volksgezondheidssubsidies dient als basis voor de uitgaven. De wijze van bekostiging vindt plaats op grond van het Besluit Volksgezondheidssubsidies en de Subsidieregeling volksgezondheid. Daarnaast dient de Begrotingswet als basis voor de overige uitgaven, die niet gebaseerd zijn op de Kaderwet volksgezondheidssubsidies.

25.02 Onderdeel 12 Illegalenfonds

- a) In het kader van het wetsvoorstel Koppelingswet is een zogenaamd

Illegalenfonds opgericht. Uit dit fonds kunnen – onder bepaalde voorwaarden – uitkeringen worden gedaan aan zorgverleners in verband met aan illegalen verleende medische zorg in acute noodsituaties. Dit fonds wordt beheerd door de stichting Koppeling.

- b) De Begrotingswet dient als basis voor de uitgaven.
c)

Mutaties op dit artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)

	1999	2000	2001	2002
Van SZW: Budget Illegalenfonds	1 900	1 900	1 900	1 900
Totaal onderdeel	1 900	1 900	1 900	1 900

In het kader van de begrotingsvoorbereiding 1997 was beoogd een structureel bedrag van f 11 miljoen over te boeken van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid naar de begroting van VWS. Voor 1999 en volgende jaren is abusievelijk slechts f 9,1 miljoen overgeheveld, doordat geen rekening gehouden was met het feit dat artikel 12 ook betrekking had op de toeslagen op grond van de Algemene Bijstandswet. Hierbij wordt deze omissie gecorrigeerd.

25.02 Onderdeel 13 Projecten, experimenten en onderzoek

- a) Het PEO-programma volksgezondheid en zorg kent in 1999 opnieuw de volgende aandachtsgebieden:

1. Staat van de volksgezondheid, de zorg en het zorgstelsel;
2. Financiering en structuur van het zorgsysteem;
3. Kwaliteit en doelmatigheid;
4. Preventie, bescherming en ziektebestrijding;
5. Patiënten- en consumentenbeleid;
6. Gezondheidsethiek;
7. Internationaal.

Deze aandachtsgebieden vinden voor het overgrote deel hun uitwerking in opdrachten aan de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO), de Nationale Commissie Chronisch Zieken (NCCZ), het Aidsfonds, het Landelijk Centrum Verpleging en Verzorging en ZorgOnderzoek Nederland (ZON).

Bij de NWO loopt een integraal programma op het terrein van chronische ziekten, dat wordt uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van een Programmacommissie Chronisch Zieken en dat bestaat uit zeven deelprogramma's. Het deelprogramma pijn zal begin volgend jaar worden afgerond.

De NCCZ, in 1991 op tijdelijke basis geïnstalleerd, betekent een belangrijke impuls voor de ontwikkeling en uitvoering van het chronisch ziekenbeleid van de rijksoverheid. De laatste periode, tot haar opheffing medio 1999, zal de NCCZ zich vooral bezig houden met de implementatie en de structurele inbedding van het chronisch-ziekenbeleid in het reguliere beleid van partijen en actoren in het veld, zoals patiënten/consumenten, aanbieders van zorg, verzekeraars, overheden en beroepsgroepen.

In het kader van de preventie en behandeling van seropositiviteit/Aids en de verhoging van de kwaliteit van leven van Aids-geïnfekteerden wordt vanaf 1994 aan het Aidsfonds een ontwikkelings- en onderzoeksbudget toegekend. Het Aidsfonds wordt hiertoe bijgestaan door de Commissie Aids-beleid en de Programmacoördinatiecommissie

Aids-onderzoek (PccAo). Voorts houdt het Aidsfonds zich bezig met de signalerings- en coördinatiefunctie, het documentatiecentrum en de Aidsinfolijn.

Het Landelijk centrum Verpleging en Verzorging (LCVV) richt zich op de versterking van de positie van de verplegende en verzorgende in de gezondheidszorg. Het LCVV rekent tot haar taken het versterken van de invloed van genoemde beroepsgroepen, het verbeteren van de kwaliteit van de beroepsuitoefening en het realiseren van meer maatschappelijk aanzien.

ZON houdt zich in 1999 bezig met twee grotere programma's, Zorg en Preventie, die uiteenvallen in een aanzienlijk aantal deelprogramma's, en verschillende kleinere programma's, zoals verslavingszorg, informatie- en communicatietechnologie in de zorg, patiënten/consumentenbeleid, evaluatie van wetgeving. Tussen ZON en NWO werden samenwerkingsafspraken geformuleerd. Binnenkort zullen ook tussen Ziekenfondsraad en ZON afspraken op schrift worden gesteld. Op dit onderdeel zijn tevens middelen gereserveerd voor spoedeisende en niet programmatische projecten, experimenten, onderzoek en ontwikkeling, waarbij het ministerie zelf de aansturing van de activiteiten voor haar rekening neemt.

Dit najaar zal ik de Tweede Kamer middels de PEO-brief meer uitvoerig informeren over het PEO-beleid op het terrein van volksgezondheid en zorg.

- b) De Kaderwet volksgezondheidssubsidies dient als basis voor de uitgaven. De wijze van bekostiging vindt plaats op grond van het Besluit Volksgezondheidssubsidies en de Subsidieregeling volksgezondheid. Daarnaast dient de Begrotingswet als basis voor de overige uitgaven, die niet gebaseerd zijn op de Kaderwet volksgezondheidssubsidies.

c)

Mutaties op dit artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)

	1999	2000	2001	2002
Praeventiefonds	1 200	1 200	1 200	1 200
Totaal onderdeel	1 200	1 200	1 200	1 200

Bij begrotingsvoorbereiding 1998 is de bijdrage aan het Praeventiefonds (f 48,8 miljoen) structureel overgeheveld van de rijksbijdrage AFBZ naar uitgavenartikel 25.02, onderdeel 13. Aanvullend daarop wordt dit onderdeel structureel verhoogd met f 1,2 miljoen in verband met de prijsbijstelling 1998.

Inzet van de PEO-middelen

Tabel I: Inzet van de PEO-middelen (uitgesplitst naar betreffende aandachtsgebieden)					
	1995	1996	1997	1998	1999
Staat van de volksgezondheid, de zorg en het zorgstelsel	9,4	8,9	8,5	3,9	7,1
Financiering en structuur	5,2	3,7	2,8	5,5	1,8
Kwaliteit en doelmatigheid	25,9	33,5	24,4	29,9	26,0
Preventie etc.	77,0	87,9	80,4	78,4	79,7
Patiënten- en consumentenbeleid	8,2	7,8	6,5	8,5	9,9
Ethische en juridische zaken	1,1	2,2	1,1	1,5	0,3
Internationaal	1,4	1,4	1,1	1,5	1,1
Totaal	128,2	145,4	124,8	129,2	125,9

Bovenstaande tabel laat zien dat de afgelopen jaren omvangrijke verschuivingen hebben plaatsgevonden, maar dat voor de jaren 1997 tot en met 1999 het totale PEO-budget ongeveer gelijk blijft. Een constante factor is de continue aandacht voor preventie.

In 1998 is door ZON een onderscheid gemaakt tussen organisatie- en beheerskosten in algemene zin en kosten die weliswaar niet aan een specifiek project, experiment of onderzoek gerelateerd kunnen worden, maar niettemin een aantoonbaar onderdeel vormen van een bepaald programma. Gedacht kan worden aan de kosten ten behoeve van het programmasecretariaat, het organiseren van een werkconferentie of het verrichten van een verkennende studie. In onderstaande tabel II is de verdeling van de kosten over 1998 weergegeven.

Tabel II: Programmakosten en beheerskosten van de ZON (bedragen x f 1 miljoen)	
Totaalbedrag van de opdracht aan de ZON	84,1
Totaal Programma-kosten (incl. co-financiering door derden)	94,7
Waarvan niet direct tot een specifiek project, experiment of onderzoek herleidbaar	4,4
Organisatie- en beheerskosten	4,6

Kengetallen

Doelbereikingskengetallen

Eén van de doelstellingen van het PEO-beleid is om zoveel mogelijk te komen tot gecoördineerde aanwending van PEO-middelen. Een belangrijk instrument om een dergelijke coördinatie tot stand te brengen is het gebruik maken van intermediaire organisaties, zoals ZorgOnderzoek Nederland. Door projecten, experimenten en onderzoek via intermediaire organisaties te laten verlopen, worden verschillende voorheen gescheiden financieringsstromen in één kanaal gebundeld, waardoor overlappenden worden voorkomen en de doelmatigheid van de ingezette middelen kan verbeteren. Stroomlijning van het PEO-beleid wordt daarnaast in de hand gewerkt doordat ZON de wettelijke taak heeft te zorgen voor afstemming

op de terreinen waarvoor ZON programma's ontwikkelt. Een belangrijk voordeel van een gecoördineerde aanwending is voorts dat de deskundigheid op het gebied van aansturing en implementatie van projecten, experimenten en onderzoek wordt gebundeld, waardoor de effectiviteit van de voor dit terrein ingezette middelen kan toenemen. In onderstaande tabel worden gegevens gepresenteerd over deze gecoördineerde aanwending.

Tabel III: Gecoördineerde aanwending van de PEO-middelen (bedragen x f 1 miljoen) (bron: PEO-brieven 1995-1998)					
	1995	1996	1997	1998	1999
ZON/Praeventiefonds	47,4	49,8	82,0	84,3	PM
MW-NWO	8,3	8,6	7,1	7,6	PM
Aidsfonds	9,5	11,2	8,9	6,7	PM
NCCZ	5,3	8,3	7,9	7,1	PM
LCVV	5,0	5,0	5,2	5,7	PM
Patiëntenfonds (PEO-deel)	-	-	2,0	3,5	-
Totaal	75,5	82,9	113,1	114,9	PM

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de gecoördineerde aanwending van PEO-middelen zijn beslag heeft gekregen door programmering bij ZON.

Opbouw verplichtingen vanaf de vorige ontwerp-begroting (x f 1 000)

U2502	t/m 1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Stand ontwerp-begroting 1998			316 274	300 809	331 037	333 992	341 546	
Nota van wijziging			10 000					
1e Suppletore wet			- 4 312	- 73 781	- 64 180	- 55 088	- 51 928	
Nieuwe wijzigingen			42 649	20 752	17 756	12 755	23 224	
Toedeling loon- en OVA-bijstellingen			11 194	6 323	6 670	6 867	7 019	
Stand ontwerp-begroting 1999	3 357	538 128	375 805	254 103	291 283	298 526	319 861	377 266

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerp-begroting (x f 1 000)

U2502	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Stand ontwerp-begroting 1998		375 972	345 156	343 756	341 748	341 546	
Nota van wijziging		10 000					
1e Suppletore wet		- 11 827	5 011	5 703	5 370	5 370	
Nieuwe wijzigingen		13 028	26 444	26 833	24 532	23 332	
Toedeling loon- en OVA-bijstellingen		7 276	7 128	7 063	7 028	7 019	
Stand ontwerp-begroting 1999	260 699	394 449	383 739	383 355	378 678	377 267	375 766

Artikel 25.03 Rijksbijdragen volksgezondheid**Overzicht ontvangstenrealisaties en -ramingen op artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)**

Art.ond.	Omschrijving	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
01	Rijksbijdrage AFBZ	6 390 123	6 529 670	508 451	514 315	513 871	508 421	508 421
02	Arbeidsmarktbeleid	106 429	96 559	96 559	96 498	96 497	96 297	96 297
03	Extra banen zorgsector	402 992	485 407	503 702	516 355	525 021	523 945	523 945
04	Rijksbijdrage ziekenfondsverzekering	Zie bij onderdeel 01		5 940 830	5 881 036	5 865 767	5 858 898	5 858 898
05	Rijksbijdrage financiering kosten abortusklinieken	Zie bij onderdeel 01		11 710	11 709	11 709	11 709	11 709
Totaalartikel		6 899 543	7 111 636	7 061 252	7 019 913	7 012 865	6 999 270	6 999 270

Algemeen

Dit artikel kent een nieuwe structuur. Voorheen werden op het oude artikelonderdeel 01 «Rijksbijdragen ziektekosten» de rijksbijdragen aan de Algemene Kas ten behoeve van de ziekenfondsverzekering en aan het Algemeen Fonds Bijzondere Ziektekosten geraamd.

Met ingang van het begrotingsjaar 1999 zijn twee nieuwe artikelonderdelen aan dit artikel toegevoegd. Op het nieuwe onderdeel 04 wordt de rijksbijdrage Ziekenfondsverzekering geraamd en verantwoord, de rijksbijdragen aan de financiering van de kosten van abortusklinieken worden voortaan geraamd en verantwoord op het nieuwe artikelonderdeel 05.

Tevens bevat dit artikel een raming voor het arbeidsmarktbeleid, hoofdzakelijk bestaande uit een bijdrage aan de sectorfondsen op het terrein van de arbeidsmarkt, scholing en werkgelegenheid (artikelonderdeel 02).

Op het artikelonderdeel 03 «Extra banen zorgsector» staan de uitgaven geraamd voor het creëren van extra banen in de zorgsector conform het regeerakkoord 1994.

25.03 Onderdeel 01 Rijksbijdrage AFBZ

- a) De op dit onderdeel geraamde uitgaven hebben betrekking op de bijdragen van het rijk aan het Algemeen Fonds Bijzondere Ziektekosten (AFBZ).
- b) Artikel 39, lid 2, van de Wet Financiering Volksverzekeringen (WV) dient als basis voor de bijdrage van het rijk aan het Algemeen Fonds Bijzondere Ziektekosten.
- c)

Mutaties op dit artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)

	1999	2000	2001	2002
Structuurwijziging	- 5 608 503	- 5 550 267	- 5 535 367	- 5 528 667
Afschaffing toegangsbijdrage thuiszorg	195 000	195 000	195 000	195 000
RA 1998: taakstelling productiviteitskorting	- 6 710	- 13 350	- 19 980	- 26 630
Ziekteverzuim-middelen naar instellings- budgetten	681	681	681	681
Patiëntenfonds	- 10 000	- 10 000	- 10 000	- 10 000
Exploitatiekosten Zorginfolijn	- 1 800	- 1 800		
Praeventiefonds	- 1 200	- 1 200	- 1 200	- 1 200
Heroïne-experiment	- 800	- 800		
Afkicken onder narcose	- 1 200	- 1 200	- 1 200	
Palliatieve zorg	- 7 000	- 7 000	- 7 000	- 7 000
Intensivering ambulancezorg	- 1 200	- 1 200	- 1 200	- 1 200
Huisartsenopleiding	- 3 000	- 3 000	- 3 000	- 3 000
Van Financiën: loon- en OVA-bijstelling 1998	7 464	7 736	7 767	7 767
Van Financiën: prijsbijstelling 1998	1 646	1 706	1 713	1 714
Totaal onderdeel	- 5 445 732	- 5 394 136	- 5 383 266	- 5 382 016

Op grond van de structuurwijziging op dit uitgavenartikel (zie onder *Algemeen*) wordt dit onderdeel meerjarig verlaagd met de rijksbijdrage Ziekenfondsverzekering (onderdeel 04) en de rijksbijdrage aan de financiering van abortusklinieken (onderdeel 05).

In het Regeerakkoord 1998 is afgesproken dat de toegangsbijdrage thuiszorg per 1 januari 1999 zal worden afgeschaft. Voor de financiering hiervan wordt de rijksbijdrage AWBZ structureel verhoogd met f 195 miljoen ten laste van de rijksbijdrage ZFW (onderdeel 04 van dit artikel). Daarnaast is in het Regeerakkoord 1998 een taakstelling afgesproken omtrent de bevordering van een doelmatig en doeltreffend handelen van de rijksdienst (zie ook de toelichting op het uitgavenartikel 22.04), in de vorm van een productiviteitskorting van 0,55%. Een deel van deze taakstelling zal binnen het Budgettair Kader Zorg worden gevonden, namelijk ten laste van de demoreservering voor de sector Beheer. Dit leidt tot een verlaging van de rijksbijdrage AFBZ.

De middelen voor reductie ziekteverzuim voor de sectoren AGGZ en RIBW zijn op verzoek van de betreffende sectoren overgeheveld van het sectorfonds naar instellingsbudgetten. In verband hiermee wordt dit onderdeel structureel verhoogd met f 0,681 miljoen ten laste van onderdeel 02 van dit artikel.

Dit onderdeel wordt ten gunste van uitgavenartikel 25.02, onderdeel 09, met structureel f 10,0 miljoen verlaagd ten behoeve van het in 1997 opgerichte Patiëntenfonds. Hiertoe wordt de rijksbijdrage AFBZ verlaagd. Eveneens ten laste van de rijksbijdrage AFBZ wordt dit onderdeel in de jaren 1999 en 2000 met f 1,8 miljoen verlaagd ten gunste van uitgavenartikel 25.02, onderdeel 09, ten behoeve van de in 1998 opgerichte Nationale Gezondheidslijn.

Bij begrotingsvoorbereiding 1998 is de bijdrage aan het Praeventiefonds (f 48,8 miljoen) structureel overgeheveld van de rijksbijdrage AFBZ naar

uitgavenartikel 25.02, onderdeel 13. Aanvullend daarop wordt dit onderdeel structureel verlaagd met f 1,2 miljoen in verband met de prijsbijstelling 1998.

Als aanvullende bijdrage aan het heroïne-experiment in Amsterdam en Rotterdam wordt voor de jaren 1998 tot en met 2000 f 0,8 miljoen beschikbaar gesteld. Deze middelen komen ten laste van de TVK-faciliteringsmiddelen en worden via een verlaging van de rijksbijdrage AFBZ toegevoegd aan uitgavenartikel 25.02, onderdeel 07.

Ten behoeve van het experiment «Afkicken onder narcose» is er voor de jaren 1999 t/m 2001 een bedrag van f 1,2 miljoen beschikbaar. Deze middelen worden gefinancierd uit de JOZ-intensiveringsruimte en worden toegevoegd aan uitgavenartikel 25.02, onderdeel 07.

Voor projecten op het gebied van palliatieve zorg, gericht op kennisoverdracht en structuurverandering, wordt – eveneens ten laste van het JOZ-kader – dit onderdeel structureel verlaagd met f 7,0 miljoen ten gunste van uitgavenartikel 25.02, onderdeel 04.

In het JOZ 1998 is opgenomen een intensivering ten behoeve van «spoedeisende hulp» ad f 3,0 miljoen (zie pagina 269/270 van het JOZ 1998). Een deel van deze intensivering wordt via de begroting gefinancierd. In verband hiermee wordt dit onderdeel structureel verlaagd met f 1,2 miljoen ten gunste van uitgavenartikel 25.02, onderdeel 04.

Ten laste van het huisartsenkader in het JOZ wordt ten behoeve van de externe leer-werk-periode (ELWP) en de vrijstellingsregeling inzake de huisartsen-opleiding f 3,0 miljoen beschikbaar gesteld. Deze middelen worden via de VWS-begroting gefinancierd en worden daarom overgeheveld naar uitgavenartikel 25.01, onderdeel 02.

Uit de Aanvullende post Loonbijstelling vindt naar dit onderdeel een structurele overboeking plaats van circa f 7,5 miljoen, betreffende de Overheidsbijdrage in de Arbeidskostenontwikkeling 1998 voor de VWS-sectoren. Daarnaast wordt dit onderdeel structureel verhoogd met circa f 1,7 miljoen via een overboeking vanuit de Aanvullende post Prijsbijstelling in de Miljoenennota 1998.

25.03 Onderdeel 02 Arbeidsmarktbeleid

- a) De geraamde uitgaven zijn bestemd voor activiteiten op het gebied van arbeidsmarktbeleid, waaronder behoud en doorstroom van personeel, verbetering arbeidsomstandigheden, sociaal beleid, stimulering kinderopvang, intercultureel personeelsbeleid, scholing zittend personeel, onderzoek en informatievoorziening, regionale personeelsplanning en reductie van het verzuim. Deze middelen zijn beschikbaar gesteld in het kader van het beleidskader arbeidsmarkt zorgsector, facilitering reductie ziekteverzuim, de scholingsmiddelen in het kader van het Regeerakkoord en de arbeidsmarktimpuls 1994. Teneinde bij te dragen aan een samenhangend en actief arbeidsmarktbeleid, stelt de overheid middelen ter beschikking aan door sociale partners voor dat doel opgerichte sectorfondsen.
- b) De Kaderwet volksgezondheidssubsidies dient als basis voor de uitgaven. De wijze van bekostiging vindt plaats op grond van het Besluit Volksgezondheidssubsidies en de Subsidieregeling volksgezondheid. Daarnaast dient de Begrotingswet als basis voor de overige uitgaven, die niet gebaseerd zijn op de Kaderwet volksgezondheidssubsidies.

c)

Mutaties op dit artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)

	1999	2000	2001	2002
Ziekteverzuim-middelen naar instellings- budgetten	- 681	- 681	- 681	- 681
Ondersteuningstraject JEWEL	200	200	200	
Voortzetting TOPAZ	60			
Totaal onderdeel	- 421	- 481	- 481	- 681

De middelen voor reductie ziekteverzuim voor de sectoren AGGZ en RIBW zijn op verzoek van de betreffende sectoren overgeheveld van het sectorfonds naar instellingsbudgetten. In verband hiermee wordt dit onderdeel structureel verlaagd met f 0,681 miljoen ten gunste van onderdeel 01 van dit artikel.

Met het oog op de instroom van allochtoon personeel in de CAO-sector Jeugdhulpverlening en de verdere interculturalisatie van deze sector is het vierjarige ondersteuningstraject JEWEL van start gegaan. Aangezien het AWO-sectorfonds zal fungeren als opdrachtgever van JEWEL wordt dit onderdeel in de jaren 1998 t/m 2001 met f 0,2 miljoen verhoogd ten laste van uitgavenartikel 24.04, onderdeel 02, en uitgavenartikel 24.09, onderdeel 01.

In vervolg op het project «Tijdelijk Ondersteuningspunt Allochtonen in de Zorgsector» (TOPAZ) is het tweejarig Project Implementatie TOPAZ in Nederland (PIT.NL) gestart. Doel van dit project is expertise en instrumenten van intercultureel management overdragen aan instellingen met behulp van regionale netwerken. Aangezien het sectorfonds voor het ziekenhuiswezen zal fungeren als opdrachtgever van PIT.NL wordt dit onderdeel in de jaren 1998 en 1999 met f 0,06 miljoen verhoogd ten laste van uitgavenartikel 24.09, onderdeel 01.

Volume- en prestatiegegevens

Tabel I geeft de begrotingsbedragen per sectorfonds weer (exclusief indexering 1998) die maximaal beschikbaar (gesteld) zijn voor vernieuwend arbeidsmarktbeleid. In 1998 is het beschikbare budget voor de sectorfondsen structureel verlaagd, in verband met de brede prioriteitstelling binnen de VWS-begroting.

Voor de prestatiegegevens, in de vorm van activiteiten van de in bovenstaande tabel I genoemde sectorfondsen, verwijzen wij u naar Tabel A1.6 uit het JOZ 1999.

Tabel I: Activiteitenbudget per sectorfonds (bedragen x f miljoen)

	Realisatie 1996	Realisatie 1997	Raming 1998	Raming 1999
AWOZ (ziekenhuiswezen)	31,3*	33,9	29,2	29,2
AWO (zorg en welzijn)	38,1	39,9	35,3	35,5
AWOB (verzorgingshuizen)	21,0	27,6	24,4	24,4
SBA (apothekersassistenten)	1,2	1,8	1,6	1,6
SOVAM (ambulances)	1,1	1,2	1,0	1,0
SfZ (zorgverzekeraars)	0,5	0,9	0,4	0,2
Gezamenlijke fondsen	1,1	1,1	1,1	1,1
Totaal	94,3	106,4	93,0	93,0

* Dit bedrag is in verband met een beroepsprocedure nog niet definitief vastgesteld. Bovenstaande bedragen 1998 en 1999 zijn exclusief de OVA-bijstelling 1998.

25.03 Onderdeel 03 Extra banen zorgsector

- In het kader van het Regeerakkoord 1994 zijn middelen beschikbaar gesteld voor het creëren van extra arbeidsplaatsen in de zorgsector (beoogde aantal per 1 januari 1999: 13 830 banen structureel). Deze middelen zijn in tranches toegevoegd aan de VWS-begroting.
- De Circulaire beleidsregels extra arbeidsplaatsen zorgsector dient als basis voor de uitgaven aan sectorfondsen en de Ziekenfondsraad, die de regeling uitvoeren.

Ramings- en doelmatigheidskengetallen

In het kader van de Circulaire beleidsregels extra arbeidsplaatsen Zorgsector zijn middelen beschikbaar gesteld voor extra arbeidsplaatsen in de zorgsector. Tabel I geeft de ontwikkeling van het budget weer en de ontwikkeling van het aantal maximaal te creëren arbeidsplaatsen. Uitgegaan wordt van een vergoedingsbedrag per arbeidsplaats van f 40 000 voor arbeidsplaatsen die vóór 1996 bezet zijn en van f 35 000 voor arbeidsplaatsen die vanaf 1996 bezet zijn. Bij vaststelling van deze vergoedingsbedragen is ervan uitgegaan dat de werkgever gebruik maakt van de mogelijkheden van de Wet Vermindering Afdracht loonbelasting (WVA).

Tabel II geeft een overzicht van de bezettingscijfers over de verschillende deelnemende sectoren.

Tabel I: Overzicht raming regeling «extra zorgbanen»

	Realisatie 1996	Realisatie 1997	Raming 1998	Raming 1999	Raming 2000
Budget (x f miljoen) ¹	284	403	485	504	516
Max. te creëren banen (raming)	10 000	12 830	13 830	13 830	13 830

¹ Inclusief correctie wegens afdrachtkorting 1998 en indexering 1998.

Tabel II: Overzicht aantal bezette arbeidsplaatsen regeling extra arbeidsplaatsen zorgsector per sector

Sectoren	ultimo 1995	ultimo 1996	1 januari 1998*	1 juli 1998*
Intramuraal	1 673	4 072	4 814	5 424
Thuiszorg	553	867	1 122	1 227
Verzorgingstehuizen	522	816	1 178	1 675
Dagverblijven en tehuizen voor gehandicapten	518	774	997	1 264
Jeugdhulpverlening		46	116	167
Maatschappelijke opvang		76	152	189
Schippersinternaten e.d.		9	19	19
Medische kinderdagverblijven en tehuizen		30	59	74
SPD'en				1
Totaal	3 266	6 690	8 457	10 040

* Met ingang van het vierde kwartaal 1997 worden de bezettingscijfers gerapporteerd op de eerste dag van de maand volgend op het betreffende kwartaal.

25.03 Onderdeel 04 Rijksbijdragen Ziekenfondsverzekering

- De op dit onderdeel geraamde uitgaven hebben betrekking op de bijdrage van het rijk aan de Algemene Kas van de ziekenfondsverzekering.
- Artikel 14A van de Ziekenfondswet dient als basis voor de bijdrage van het rijk aan de ziekenfondsverzekering. De hoogte van dit bedrag, alsmede de wijze van bekostiging, wordt bij AMvB vastgesteld.
-

Mutaties op dit artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)

	1999	2000	2001	2002
Structuurwijziging	5 597 053	5 538 818	5 523 918	5 517 218
Van GF: zittend ziekenvervoer	278 300	278 200	278 200	278 200
Afschaffen toegangsbijdrage thuiszorg	- 195 000	- 195 000	- 195 000	- 195 000
Compensatie verlaging werkgeversdeel ZFW-premie	120 000	120 000	120 000	120 000
Van Financiën: OVA-bijstelling 1998	115 080	113 881	113 575	113 437
Van Financiën: prijsbijstelling 1998	25 397	25 137	25 074	25 043
Totaal onderdeel	5 940 830	5 881 036	5 865 767	5 858 898

Op grond van de structuurwijziging op dit uitgavenartikel (zie onder *Algemeen*) wordt dit onderdeel meerjarig verhoogd met de voorheen op onderdeel 01 van dit artikel geraamde rijksbijdrage Ziekenfondsverzekering.

Voorts wordt dit onderdeel verhoogd op grond van het niet doorgaan van de decentralisatie van het zittend ziekenvervoer. Het betreft een structurele terugboeking van de in 1997 overgehevelde middelen naar het Gemeentefonds.

In het Regeerakkoord 1998 is afgesproken dat de toegangsbijdrage thuiszorg per 1 januari 1999 zal worden afgeschaft. Voor de financiering hiervan wordt de rijksbijdrage AWBZ (onderdeel 01 van dit artikel) structureel verhoogd met f 195 miljoen ten laste van de rijksbijdrage ZFW. In samenhang met de verhoging van de energiebelastingen voor bedrijven met ingang van 1999 vindt een compenserende lasten-

verlichting plaats. Deze krijgt onder meer vorm via een verlaging van het werkgeversdeel van de ZFW-premie. Om de hieruit voortvloeiende premiederving voor de Algemene kas ZFW te neutraliseren wordt de rijksbijdrage ZFW structureel met f 120 miljoen verhoogd. Uit de Aanvullende post Loonbijstelling in de Miljoenennota 1998 vindt naar dit onderdeel een structurele overboeking plaats van circa f 114 miljoen, betreffende de Overheidsbijdrage in de Arbeidskostenontwikkeling 1998 voor de VWS-sectoren. Daarnaast wordt dit onderdeel structureel verhoogd met circa f 25 miljoen via een overboeking vanuit de Aanvullende post Prijsbijstelling in de Miljoenennota 1998.

25.03 Onderdeel 05 Rijksbijdragen financiering kosten abortusklinieken

- a) De op dit onderdeel geraamde uitgaven hebben betrekking op de bijdrage van het rijk ten behoeve van de financiering van abortusklinieken.
- b) De bijdrage is gebaseerd op een door de Minister van VWS goedgekeurd besluit van de Ziekenfondsraad dd. 14 oktober 1995 (Staatscourant 1995, 207).
- c)

Mutaties op dit artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)

	1999	2000	2001	2002
Structuurwijziging	11 450	11 449	11 449	11 449
Van Financiën: OVA-bijstelling 1998	213	213	213	213
Van Financiën: prijsbijstelling 1998	47	47	47	47
Totaal onderdeel	11 710	11 709	11 709	11 709

Op grond van de structuurwijziging op dit uitgavenartikel (zie onder *Algemeen*) wordt dit onderdeel meerjarig verhoogd met de voorheen op onderdeel 01 van dit artikel geraamde rijksbijdrage aan de financiering van abortusklinieken.

Uit de Aanvullende post Loonbijstelling in de Miljoenennota 1998 vindt naar dit onderdeel een structurele overboeking plaats van f 0,213 miljoen, betreffende de Overheidsbijdrage in de Arbeidskostenontwikkeling 1998 voor de VWS-sectoren. Daarnaast wordt dit onderdeel structureel verhoogd met f 0,047 miljoen via een overboeking vanuit de Aanvullende post Prijsbijstelling in de Miljoenennota 1998.

Opbouw verplichtingen vanaf de vorige ontwerp-begroting (x f 1 000)

U2503	t/m 1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Stand ontwerp-begroting 1998		6 974 645	6 696 856	6 660 339	6 657 234	6 647 929		
Nota van wijziging		- 9 359	641	641	641	641		
1e Suppletore wet		- 40 503	- 165 046	- 148 911	- 151 294	- 152 494		
Nieuwe wijzigingen		161 788	517 298	509 471	506 310	501 691		
Toedeling loon- en OVA-bijstellingen		5 186	- 1 769	- 1 627	- 24	1 503		
Stand ontwerp-begroting 1999	97 779	6 805 010	7 091 757	7 047 980	7 019 913	7 012 865	6 999 270	6 999 270

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerp-begroting (x f 1 000)

U2503	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Stand ontwerp-begroting 1998		6 974 646	6 696 856	6 660 339	6 657 233	6 647 929	
Nota van wijziging		- 9 359	641	641	641	641	
1e Suppletore wet		7 243	- 149 974	- 147 011	- 148 194	- 148 194	
Nieuwe wijzigingen		140 588	515 498	507 571	503 210	497 391	
Toedeling loon- en OVA-bijstellingen		- 1 482	- 1 769	- 1 627	- 25	1 503	
Stand ontwerp-begroting 1999	6 899 543	7 111 636	7 061 252	7 019 913	7 012 865	6 999 270	6 999 270

Artikel 25.04 Garantie van rente en aflossing van leningen volksgezondheid*Algemeen*

Dit artikel bevat de voorzieningen op de rijksbegroting voor eventuele aanspraken voortvloeiende uit onder rijksgarantie afgesloten leningen door intramurale zorginstellingen.

- a) De verleende garanties hebben betrekking op aangegane geldleningen ten behoeve van de renovatie of nieuwbouw van inrichtingen voor de gezondheidszorg. Speciaal dient hier genoemd te worden de bouw van het Centraal laboratorium van de Bloedtransfusiedienst van het Nederlandse Rode Kruis en de verbouwing en uitbreiding van het revalidatiecentrum «De Hoogstraat». In het kader van Garantieregeling 1958 worden af en toe nog geldleningen aangegaan.
- b) De garanties worden verstrekt op grond van de Garantieregeling inrichtingen voor de gezondheidszorg 1958, de Financieringsregeling verpleeg- en behandelingsinrichtingen en de Begrotingswet.

Tabel I: Bouw of herbouw, herstel en uitbreiding van inrichtingen voor gezondheidszorg

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Garantieplafond	0	30 000	20 000	20 000	0	0	0
Uitstaand risico per 1 januari	4 295 245	4 119 866	3 973 737	3 817 108	3 659 979	3 482 850	3 305 721
Vervallen of te vervallen garanties	175 379	176 129	176 629	177 129	177 129	177 129	177 129
Verleende of te verlenen garanties	0	30 000	20 000	200 000	0	0	0
Uitstaand risico per 31 december	4 119 866	3 973 737	3 817 108	3 839 979	3 482 850	3 305 721	3 128 592

Tabel II: Bouw of herbouw, herstel en uitbreiding van verpleeg- en behandelinrichtingen

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Garantieplafond	0	0	0	0	0	0	0
Uitstaand risico per 1 januari	812	484	271	53	0	0	0
Vervallen of te vervallen garanties	328	213	218	53	0	0	0
Verleende of te verlenen garanties	0	0	0	0	0	0	0
Uitstaand risico per 31 december	484	271	53	0	0	0	0

Tabel III: De stichting tot instandhouding Centraal laboratorium van de Bloedtransfusiedienst van het Nederlands Rode Kruis

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Garantieplafond	0	0	0	0	0	0	0
Uitstaand risico per 1 januari	150	75	0	0	0	0	0
Vervallen of te vervallen garanties	75	0	0	0	0	0	0
Verleende of te verlenen garanties	0	0	0	0	0	0	0
Uitstaand risico per 31 december	75	75	0	0	0	0	0

Tabel IV: Stichting Revalidatie-centrum «De Hoogstraat» te Leersum

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Garantieplafond	0	0	0	0	0	0	0
Uitstaand risico per 1 januari	47 100	44 615	42 130	39 645	37 160	34 675	32 190
Vervallen of te vervallen garanties	2 485	2 485	2 485	2 485	2 485	2 485	2 485
Verleende of te verlenen garanties	0	0	0	0	0	0	0
Uitstaand risico per 31 december	44 615	42 130	39 645	37 160	34 675	32 190	29 705

Opbouw verplichtingen vanaf de vorige ontwerp-begroting (x f 1 000)

U2504	t/m 1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Stand ontwerp-begroting 1998			30 000	20 000				
Stand ontwerp-begroting 1999		817	30 000	20 000				

HOOFDBELEIDSTERREIN 26 INSPECTIE GEZONDHEIDS- BESCHERMING, WAREN & VETERINAIRE ZAKEN

Algemeen

De Inspectie gezondheidsbescherming, Waren & Veterinaire Zaken (Inspectie W&V) – deel uitmakend van de beschermingsinspecties van het Staatstoezicht op de Volksgezondheid – is tot stand gekomen via een fusie van de Inspectie Gezondheidsbescherming en de Veterinaire Inspectie. In 1998 is een start gemaakt met de implementatie die enkele jaren zal duren.

De werkterreinen van de Inspectie W&V zijn vastgelegd op basis van de Gezondheidswet en nader bepaald door specifieke wetgeving (bijv. de Warenwet, de Vleeskeuringswet, de Veewet, de Drank- en Horecawet). De Inspectie houdt toezicht op een aantal specifieke werkterreinen, namelijk:

- voedingsmiddelen, van zowel dierlijke als plantaardige oorsprong;
- non-food (= overige waren/niet-voedingsmiddelen);
- levende dieren.

De twee belangrijkste taken van de Inspectie zijn:

- Handhaving; nagaan of een individueel bedrijf zich aan de wet houdt en maatregelen nemen. Handhaving bestaat uit toezicht en opsporing.
- Signalering en advisering.

De aandacht richt zich hierbij primair op de volksgezondheid.

Artikel 26.01 Personeel en materieel Inspectie Gezondheids- bescherming, Waren & Veterinaire Zaken

Overzicht uitgavenrealisaties en -ramingen op artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)

Art.ond.	Omschrijving	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
01	Actief regulier personeel	71 400	73 765	73 036	72 632	73 632	73 632	73 632
02	Overige personele uitgaven	4 533	4 584	4 587	5 681	5 681	5 681	5 681
03	Post-actieven	1 974	3 047	5 247	3 046	3 046	3 046	3 046
04	Materieel	25 470	29 167	31 927	32 927	29 927	28 927	28 927
05	Huisvesting; verrekening met de Rijksgebouwendienst	0	0	11 669	11 669	11 669	11 669	11 669
Totaal artikel		103 375	110 563	126 466	125 955	123 955	122 955	122 955

26.01 Onderdeel 01 Regulier personeel

- a) De op dit onderdeel geraamde uitgaven betreffen salarissen (inclusief sociale lasten) van personeel zoals vermeld in Bijlage 1A van deze begroting. Daarnaast worden de uitgaven voor ouderschapsverlof, overwerk en dergelijke ten laste van dit onderdeel gebracht.
- b) De Ambtenarenwet, de Begrotingswet, alsmede de sociale werknemersverzekeringen, de Wet op de loonbelasting 1964 en de Wet brutering overhevelingstoelag lonen dienen als basis voor de uitgaven. De Wet Privatisering ABP en het daarop gebaseerde pensioenreglement dienen als basis voor de uitgaven met betrekking tot het werkgeversaandeel in de pensioenpremies.

c)

Mutaties op dit artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)

	1999	2000	2001	2002
Inhuur externen	- 88	- 88	- 88	- 88
Totaal onderdeel	- 88	- 88	- 88	- 88

De comptabele regelgeving schrijft voor dat de inhuur van externen wordt verantwoord op onderdeel 02 van dit artikel. Met het oog daarop wordt dit onderdeel structureel verlaagd met f 0,088 miljoen ten gunste van onderdeel 02.

26.01 Onderdeel 02 Overige personele uitgaven

- a) De op dit onderdeel geraamde uitgaven betreffen: vergoedingen aan personeel van de kosten woon-werkverkeer, differentiatie in beloning, verhuiskosten, vorming en opleiding, werving en selectie, kinderopvang en dergelijke.
- b) De Ambtenarenwet dient als juridische basis voor de uitgaven.
- c)

Mutaties op dit artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)

	1999	2000	2001	2002
Inhuur externen	88	88	88	88
Totaal onderdeel	88	88	88	88

Voorheen werden de uitgaven ten behoeve van de inhuur van externen geraamd en verantwoord op onderdeel 01 van dit artikel. De comptabele regelgeving schrijft echter voor dat dit gebeurt op dit onderdeel. Met het oog daarop wordt dit onderdeel structureel verhoogd met f 0,088 miljoen ten laste van onderdeel 01.

26.01 Onderdeel 03 Post-actieven

- a) Op dit onderdeel worden de uitgaven geraamd bestemd voor de betaling van wachtgeld aan post-actieven (bijvoorbeeld Rijkswachtgeldregeling, korte en lange uitkering 1966).
- b) De Ambtenarenwet dient als basis voor de uitgaven.

26.01 Onderdeel 04 Materieel

- a) Op dit onderdeel worden materiële uitgaven geraamd ten behoeve van de Inspectie Gezondheidsbescherming en de Veterinaire Inspectie. Het betreft enerzijds personeelsgebonden uitgaven zoals reis- en verblijfskosten en werkplekautomatisering. Anderzijds betreft het materiële uitgaven ten behoeve van: de bedrijfsvoering zoals gebouwgebonden uitgaven, uitgaven ten behoeve van analyse-apparatuur, hulpmiddelen voor onderzoek, informatiesystemen en informatie-infrastructuur en uitbesteding.
- b) De Begrotingswet dient als basis voor de uitgaven. De uitgaven ten behoeve van de bedrijfshulpverlening (facilitaire uitgaven) zijn gebaseerd op het Besluit bedrijfshulpverlening Arbeidsomstandighedenwet (Stb. 783, 1993).

c)

Mutaties op dit artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)

	1999	2000	2001	2002
Hogere uitgifte certificaten	1 260	1 260	1 260	1 260
Totaal onderdeel	1 260	1 260	1 260	1 260

De Inspectie W&V heeft in 1997 meer certificaten uitgegeven dan in voorgaande jaren. De verwachting is dat deze tendens zich in de komende jaren zal voortzetten. Met het oog hierop wordt de raming op dit onderdeel, evenals op het ontvangstenartikel 26.01, structureel verhoogd met f 1,26 miljoen.

26.01 Onderdeel 05 Huisvesting

- a) De op dit onderdeel geraamde uitgaven zijn bestemd voor de verrekening van de huisvestingsuitgaven van de Inspectie W&V (en eventuele «inwonende» diensten) met de Rijksgebouwendienst (RGD), voor zover deze direct of indirect samenhangen met de huurcontracten, zoals die met de RGD zijn gesloten.
- b) De Begrotingswet dient als basis voor de uitgaven.
- c)

Mutaties op dit artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)

	1999	2000	2001	2002
Overboeking RGD-middelen	11 669	11 669	11 669	11 669
Totaal onderdeel	11 669	11 669	11 669	11 669

Als gevolg van de stelselherziening rijkshuisvesting worden de departementen zelf verantwoordelijk voor hun huisvesting en de daarbij behorende budgetten. In verband hiermee worden de voorheen op de RGD-begroting geraamde huisvestingsbudgetten overgeheveld naar de desbetreffende begrotingshoofdstukken. In dit kader wordt dit onderdeel structureel verhoogd met f 11,669 miljoen.

Kengetallen

De in de toelichting opgenomen kerncijfers hebben voornamelijk betrekking op het procesmatige deel van de taken van de Inspectie W&V. Dit procesmatige deel omvat de handhavingstaken (toezicht en opsporing) en wordt planmatig uitgedrukt in aantallen inspecties en aantallen te onderzoeken monsters. Het projectmatige deel van de taken omvat zaken als signalering en advisering. In de planningscyclus van de Inspectie W&V worden deze taken voor een groot deel ondergebracht in de afdelingen Specialisatie.

De realisatie van de inspectieplanning 1997 bedroeg 94%. De realisatie van de monsterplanning bedroeg 98%. Het convenant 1997 is met betrekking tot het aantal bezoeken afgesloten op een ogenschijnlijk lager niveau dan de realisatie van 1996. Eind 1996 is een nieuwe methodiek toegepast voor het toezicht op procesbeheersingssystemen. Deze methodiek behelst een verdieping van het basistoezicht, waardoor per bezoek meer tijd moet worden uitgetrokken. In aantallen bezoeken daalde

de planning voor 1997, in te besteden bezoektijd niet. Daar deze methode ook in 1998 en 1999 wordt gehanteerd en uitgebouwd zullen in convenanten lagere te realiseren aantallen worden opgenomen. Doordat tijdens een bezoek diepgaander geïnspecteerd wordt, blijft het niveau van het toezicht zeker gehandhaafd.

Aangezien de planningscyclus 1999 gedurende het jaar 1998 wordt afgerond zal een definitieve planning 1999 pas in december opgemaakt kunnen worden. Per 1 september 1998 is de nieuwe Inspectie van start gegaan. In de hierin voorafgaande periode kende de organisatie een groot verloop en dientengevolge een aanzienlijke produktiedaling. Ook in 1999 zal de gewijzigde samenstelling van het personeelsbestand invloed hebben op de produktie. De geprognoseerde realisatie voor 1999 is circa 70% van de in 1998 bij convenant overeengekomen activiteiten.

De weergegeven doelmatigheidskengetallen zijn berekend op basis van kostprijzen voor de producten «inspectie» en «monsteronderzoek» en zijn voor het grootste deel gerelateerd aan de procesmatige activiteiten. Over 1997 heeft, met behulp van de bedrijfseconomische boekhouding, een uitgebreide kostprijsberekening plaatsgevonden, waarbij zowel directe als indirecte materiële en personele kosten zijn betrokken.

De indirecte kosten zijn verbijzonderd naar de eerder genoemde producten/kostendragers. Het betreft hier geen integrale kostprijs, omdat primaire huisvestingskosten, bijdragen van derden enz. niet in de berekening betrokken zijn.

Eenzelfde berekening, verricht op basis van de gedane uitgaven, laat een «kostprijs» zien die lager is, omdat hiervoor de boekhouding geschoond is van afschrijvingskosten en er tevens een zeer terughoudend investeringsbeleid is gevoerd.

Zowel uitgaven als kosten geven geen juist (i.e. vertrouwd) beeld van de gebruikelijke kostprijs van producten, omdat uitgaven/kosten voor reorganisatiedoelinden de hoogte sterk beïnvloeden: de gemiddelde kostprijs per bezoek steeg in 1997 aanzienlijk. Hiervan is in 1998 en 1999, bij de start van de nieuwe organisatie, des te meer sprake. Er bestaat onzekerheid met betrekking tot de gerealiseerde produktie en de hoogte van de uitgaven die ten gevolge van de reorganisatie zullen worden gedaan.

Wel is het gewenst over 1998 en 1999 na te calculeren om vast te kunnen stellen dat de nieuwe organisatie op termijn doelmatiger is gaan werken.

Ramingskengetallen

Tabel I: Onderbouwing regulier personeel				
	Realisatie 1996	Realisatie 1997	Raming 1998	Raming 1999
Gemiddelde bezetting in fte's	864,5	872,7	832,0	823,8
Gemiddelde prijs per fte	81	82	89	89
Toegelicht begrotingsbedrag	70 140	71 399	73 765	73 036

Tabel II: Onderbouwing materiële uitgaven				
	Realisatie 1996	Raming 1997	Raming 1998	Raming 1999
Gemiddelde bezetting in fte's	864,5	872,7	832,0	823,8
Gemiddelde prijs per fte	31	29	38	35
Toegelicht begrotingsbedrag	27 066	25 370	31 769	29 177

Prestatiegegevens en kwaliteitskengetallen

Tabel III: Prestatiegegevens en kwaliteitskengetallen «bezoekcategorie»					
Realisatie 1997	Afwijkende bezoeken	Aantal schriftelijke waarschuwingen	Aantal processen verbaal	Convenant 1998	Raming 1999
Aantal bezoeken				Aantal bezoeken	Aantal bezoeken
143 555	13 675	12 241	1 260	129 448	90 600

Tabel IV: Prestatiegegevens en kwaliteitskengetallen «monsters»					
Realisatie 1997	Afwijkende monsters	Aantal schriftelijke waarschuwingen	Aantal processen verbaal	Convenant 1998	Raming 1999
Aantal monsters				Aantal monsters	Aantal monsters
195 654	13 651	7 423	2 995	164 517	115 200

Doelmatigheidskengetallen

Tabel V: Kostprijsberekening monsters en bezoeken 1996

IGB/VI	aantal fte's	personele uitgaven	materiële uitgaven*	aantal	gemiddelde kostprijs
HIGB	58,1	7 600	5 100	n.v.t.	
Monsters					
Direct	196,0	24 555	3 280		
Doorbelast	191,1	10 011	12 681		
Totaal	387,1	34 566	15 961	213 813	236
Bezoeken					
Direct	223,0	24 864	4 710		
Doorbelast	177,8	9 853	7 168		
Totaal	400,8	34 717	11 878	191 653	243
Toegelicht begrotingsbedrag	787,9	69 283	27 839		

(Gemiddelde kostprijs in guldens, overige bedragen x f 1 000)

* Materiële kosten voor 1996 op kosten-niveau berekend.

Tabel VI: Kostprijsberekening monsters en bezoeken 1997 en 1998

IGB/VI	aantal fte's	personele uitgaven	materiële uitgaven*	aantal	gemiddelde kostprijs
HIGB	59,5	10 892	5 553	n.v.t.	
Monsters					
Direct	220,7	24 496	3 191		
Doorbelast	161,7	12 345	12 733		
Totaal	382,4	36 841	15 924	195 654	270
Bezoeken					
Direct	244,5	23 716	4 532		
Doorbelast	182,4	11 173	7 493		
Totaal	426,9	34 889	12 025	143 553	327
Toegelicht begrotingsbedrag	809,3	71 730	27 949		

(Gemiddelde kostprijs in guldens, overige bedragen x f 1 000)

* Geprognosticeerde materiële kosten.

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerp-begroting (x f 1 000)

U2601	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Stand ontwerp-begroting 1998		109 987	103 787	103 384	103 384	103 384	
1e Suppletore wet		- 1 100	8 100	8 000	6 000	5 000	
Nieuwe wijzigingen			12 929	12 929	12 929	12 929	
Toedeling loon- en OVA-bijstellingen		1 676	1 650	1 642	1 642	1 642	
Stand ontwerp-begroting 1999	103 375	110 563	126 466	125 955	123 955	122 955	122 955

HOOFDBELEIDSTERREIN 27 RIJKSINSTITUUT VOOR VOLKSGEZONDHEID EN MILIEU

Algemeen

Dit hoofdbeleidsterrein omvat de personele en materiële uitgaven van het RIVM (incl. de met de Rijksgebouwendienst te verrekenen huisvestingsuitgaven). De uitgaven op dit hoofdbeleidsterrein hangen samen met de activiteiten van het RIVM, als kenniscentrum voor de rijksoverheid op het gebied van volksgezondheid, milieu en natuur. Hiertoe verricht het RIVM de volgende werkzaamheden:

- a. onderzoek dat gericht is op ondersteuning van de beleidsontwikkeling en de uitoefening van toezicht op het terrein van de volksgezondheid en het terrein van het milieu en de natuur;
- b. periodieke rapportage over de toestand en de toekomstige ontwikkelingen van de volksgezondheid, het milieu en de natuur;
- c. andere door de Ministers op te dragen werkzaamheden.

De primaire opdrachtgevers voor het RIVM zijn de ministeries van VWS, VROM en LNV. Naast de genoemde taken kan het RIVM uit een oogpunt van algemeen belang andere werkzaamheden verrichten indien deze zijn opgenomen in een Meerjaren Activiteiten Programma (MAP) en hiervoor de goedkeuring van de Ministers verkregen is.

Door de uitvoering van het MAP Directie-onderzoek geeft het instituut invulling aan haar strategische taakontwikkeling op de langere termijn. Dit onderzoek is gericht op toekomstige onderzoekbehoeften van de opdracht gevende departementen.

Voor het RIVM wordt bij de financiering onderscheid gemaakt in een basisfinanciering en een capaciteitsfinanciering. Daarnaast is er sprake van een zeker volume aan extern gefinancierd onderzoek, dat in opdracht van andere overheden en internationale organisaties wordt uitgevoerd. De basisfinanciering van het RIVM is afkomstig van de begroting van VWS en is bestemd voor de indirecte kosten van de kerntaken van het instituut (circa 25%). De capaciteitsfinanciering van het RIVM is afkomstig van de begrotingen van VWS en van VROM. Deze is bestemd voor de uitvoering van de MAP's op het gebied van de Volksgezondheid (circa 40%) en het Milieu (circa 35%).

Stelselwijziging rijkshuisvesting

In verband met de stelselwijziging rijkshuisvesting is aan dit hoofdbeleidsterrein een extra artikelonderdeel toegevoegd, waarop de uitgaven samenhangend met de huisvesting van het RIVM en de verrekening ter zake met de Rijksgebouwendienst (RGD) worden verantwoord. Zoals in het beleidskader rijkshuisvesting 1999–2003 is verwoord, neemt het RIVM in het nieuwe stelsel een aparte positie in. Deze specifieke positie van het RIVM wordt veroorzaakt door de volgende factoren:

- Het RIVM is gehuisvest in het afgesloten complex in Bilthoven. Het RIVM is hoofdgebruiker van dit complex.
- Het complex kent een grote diversiteit aan gebouwen die afzonderlijk voor zeer specifieke doeleinden gebruikt (kunnen) worden (o.m. kantoren en diverse laboratoria).
- Er is sprake van een gemiddeld genomen oude voorraad.
- De functionele kwaliteit van de gebouwen is een permanent punt van aandacht.

Hiertoe zijn er ten aanzien van het RIVM specifieke afspraken gemaakt, teneinde het RIVM-complex technisch en functioneel in stand te houden. Dit ter waarborging van de continuïteit in de bedrijfsvoering van het instituut. De hoofdpunten zijn:

- de lopende (OMR-)projecten zullen worden afgerond en de daarmee corresponderende huisvestingsbudgetten zullen in de komende jaren aan de begroting van VWS worden toegevoegd;
- de noodzakelijke hoogte van de huisvestingsbudgetten in de toekomst (na 2003) is thans nog niet eenduidig te bepalen. In de komende jaren zal in het kader van de begrotingsvoorbereiding worden bezien welke aanpassing van het huisvestingsbudget voor het RIVM benodigd is. Hiertoe zal het RIVM een meerjarig investeringsplan voorbereiden;
- ten aanzien van het door de RGD onderkende leegstandsrisico wordt het RIVM-complex begrepen onder de categorie «musea en gevangnissen». Concreet betekent dit een huuropslagpercentage ter zake van leegstand van 0%;
- de afspraken rond het RIVM zullen, in aansluiting op de algemene afspraken rond de stelselwijziging, in 2004 worden geëvalueerd.

Artikel 27.01 Personeel en materieel RIVM

Overzicht uitgavenrealisaties en -ramingen op artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)

Art.ond.	Omschrijving	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
01	Actief regulier personeel	117 243	129 665	126 652	125 190	125 129	125 127	125 127
02	Overige personele uitgaven	7 728	7 387	7 395	7 386	7 386	7 386	7 386
03	Post-actieven	5 237	4 377	5 086	4 953	4 953	4 953	4 953
04	Personeel ten laste van derden	8 223	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
05	Materieel	123 864	109 713	106 238	105 008	104 347	104 197	104 197
06	Nationaal Onderzoeksprogramma Luchtverontreiniging en Klimaatverandering	6 716	6 571	6 571	6 571	7 111	7 511	0
07	Huisvesting; verrekening met de Rijksgebouwendienst	0	0	35 798	35 798	35 798	35 798	35 798
Totaal artikel		269 010	267 713	297 740	294 906	294 724	294 972	287 461

27.01 Onderdeel 01 Regulier personeel

- a) De op dit onderdeel geraamde uitgaven betreffen salarissen (inclusief sociale lasten) van personeel zoals vermeld in Bijlage 1A van deze begroting. Daarnaast worden de uitgaven voor ouderschapsverlof, overwerk en dergelijke ten laste van dit onderdeel gebracht.
- b) De Ambtenarenwet, de Begrotingswet, alsmede de sociale werknemersverzekeringen, de Wet op de loonbelasting 1964 en de Wet brutoering overhevelingstoeslag lonen dienen als basis voor de uitgaven. De Wet Privatisering ABP en het daarop gebaseerde pensioenreglement dienen als basis voor de uitgaven met betrekking tot het werkgeversaandeel in de pensioenpremies.
- c)

Mutaties op dit artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)

	1999	2000	2001	2002
Aanpassing raming externen	- 1 000	- 1 000	- 1 000	- 1 000
Aanpassing bijdrage VROM	989	1 031	970	968
Totaal onderdeel	- 11	31	- 30	- 32

De comptabele regelgeving schrijft voor dat de inhuur van externen wordt verantwoord op onderdeel 02 van dit artikel. Met het oog daarop wordt dit onderdeel structureel verlaagd met f 1,0 miljoen ten gunste van onderdeel 02.

Daarnaast wordt dit onderdeel structureel verhoogd met circa f 1 miljoen in verband met de door het Ministerie van VROM aan het RIVM toe te delen loonbijstelling 1998. Het ontvangstenartikel 27.02 wordt eveneens verhoogd.

Kengetallen

Het RIVM is een kenniscentrum ten dienste van het beleid en het toezicht van de rijksoverheid. Dat betekent dat het instituut zijn producten (informatie, adviezen, meetgegevens, rapporten, publicaties, vaccins) primair ter beschikking stelt voor de ondersteuning en uitvoering van het overheidsbeleid inzake volksgezondheid, milieu en natuur. Daarnaast verricht het RIVM taken die bij of krachtens wetten zijn opgedragen, waaronder werkzaamheden met betrekking tot de levering van vaccins, of die in opdracht van de minister worden uitgevoerd, zoals bijvoorbeeld informatieverstrekking aan werkers in de gezondheidszorg. Hieronder is uit de door het RIVM verrichte werkzaamheden een selectie gemaakt naar het aantal geproduceerde rapporten en publicaties op het gebied van volksgezondheid en milieu.

Prestatiegegevens

Tabel I: Overzicht productie van publicaties en rapporten					
	1993	1994	1995	1996	1997
Publicaties	687	701	547	544	636
Rapporten	406	352	330	350	252

(Bron: jaarverslag 1997)

Voor een overzicht van de aantallen afgeleverde vaccins wordt verwezen naar het ontvangstenartikel 27.01, onderdeel 02.

Ramingskengetallen

In onderstaande tabel zijn voor 1997 de werkelijke bezetting en de gerealiseerde gemiddelde prijs per fte weergegeven. Voor de jaren vanaf 1998 is op basis van het beschikbare budget en de geraamde begrotingssterkte de gemiddelde prijs per fte vermeld. De vermelde begrotingssterkte is exclusief 100 plaatsen betaald door derden uit de collectieve sector.

Tabel II: Onderbouwing regulier personeel							
	Realisatie 1997	Raming 1998	1999	2000	2001	2002	2003
Gemiddelde bezetting in fte's	1 347	1 364	1 364	1 364	1 364	1 364	1 364
Gemiddelde prijs per fte	87	95	93	92	92	92	92
Toegelicht begrotingsbedrag	117 243	129 665	126 652	125 190	125 129	125 127	125 127

Doelmatigheidskengetallen

Tabel IIIa: Inzet van het aantal fte's en de (directe) personele kosten per MAP voor 1997		
Activiteiten	Capaciteit in fte's	Kosten (x f 1 miljoen)
MAP Volksgezondheid:		
- Advisering Risico-evaluatie	23,4	
- Geneesmiddelen en Medische Hulpmiddelen	58,3	
- Gezondheidsverkenningen	23,4	
- Gezondheidszorgonderzoek	8,1	
- Infectieziekten	77,8	
- Milieu en Gezondheid	16,4	
- Ontw. Methodieken en Modellerings Risico-evaluatie	18,8	
- Onderzoek indicatoren en determinanten	19,3	
- Rijksvaccinatie Programma	82,8	
- Vaccinontwikkeling	33,4	
- Zoönosen en Voeding	47,0	
Totaal MAP Volksgezondheid	408,9	37,9
MAP Milieu:		
- Integratie en Bestuurszaken	69,8	
- Industrie, Bouw, Producten en Consumenten	4,9	
- Afvalstoffen	9,7	
- Internationale Milieuzaken	11,2	
- Bodem	42,9	
- Drinkwater, Water en Landbouw	39,6	
- Lucht en Energie	78,0	
- Geluid en verkeer	9,2	
- Straling	17,6	
- Stoffen en risico's	65,6	
- Toezicht en Handhaving	25,2	
Totaal MAP Milieu	373,8	34,7
MAP Directie-onderzoek:		
- Internationalisering	16,8	
- Methodiekenontwikkeling	32,4	
- Proefdieren	22,9	
- Onderzoek Ontw. Verkenningen VGZ	14,4	
- Onderzoek Ontw. Verkenningen Milieu	23,1	
- Onderzoek Ontw. Risico-schatting VGZ	37,8	
- Onderzoek Ontw. Risico-schatting Milieu	9,4	
- Informatisering en Automatisering	22,6	
- Middellange termijn vaccinontwikkeling/productie	16,9	
Totaal MAP Directie-onderzoek	196,4	18,2
Totaal MAP's VGZ, Milieu en Directie-onderzoek	979,0	90,8

Tabel IIIb: Inzet van het aantal fte's en de (directe) personele kosten per MAP voor 1998

Activiteiten	Capaciteit in fte's	Kosten (x f 1 miljoen)
MAP Volksgezondheid:		
- Advisering Risico-evaluatie	24,9	
- Geneesmiddelen en Medische Hulpmiddelen	52,6	
- Gezondheidsverkenningen	22,0	
- Gezondheidszorgonderzoek	11,4	
- Infectieziekten	82,3	
- Milieu en Gezondheid	17,9	
- Ontw. Methodieken en Modellerings Risico-evaluatie	18,4	
- Onderzoek indicatoren en determinanten	20,6	
- Rijksvaccinatie Programma	60,6	
- Vaccinontwikkeling	36,5	
- Zoönosen en Voeding	47,2	
Totaal MAP Volksgezondheid	394,4	37,5
MAP Milieu:		
- Integratie en Bestuurszaken	70,3	
- Industrie, Bouw, Producten en Consumenten	4,4	
- Afvalstoffen	10,0	
- Internationale Milieuzaken	11,3	
- Bodem	36,4	
- Drinkwater, Water en Landbouw	52,1	
- Lucht en Energie	76,1	
- Geluid en verkeer	8,6	
- Straling	12,7	
- Stoffen en risico's	66,4	
- Toezicht en Handhaving	30,2	
Totaal MAP Milieu	378,5	36,0
MAP Strategisch onderzoek:		
- Gezondheidstoestand en determinanten	12,6	
- Infectieziektenbestrijding	27,1	
- Milieu-infrastructuur	15,1	
- Mens, milieu en omgeving	11,6	
- Ontwikkeling verkenningen milieu en natuur	32,7	
- Stoffen en risico's	48,1	
- Transitorium	27,2	
- Vaccins	25,4	
Totaal MAP Strategisch onderzoek	199,9	19,0
Totaal MAP's VGZ, Milieu en Strategisch onderzoek	972,7	92,5

In bovenstaande tabellen wordt voor 1997, respectievelijk 1998 de capaciteitsinzet in fte's per MAP gegeven. De uitgaven zijn berekend door het aantal fte's te vermenigvuldigen met de gemiddelde prijs per fte voor 1997, respectievelijk 1998 (zie tabel II). Het verschil tussen het aantal fte's, ingezet voor de MAP's, en het totale aantal fte's wordt verklaard door de staf- en facilitaire diensten en overig niet-MAP-gerelateerd personeel. Aangezien de activiteiten van RIVM heterogeen van aard zijn en derhalve geen homogene eindproducten kennen, is de inzet van de capaciteit als indicator van de output van RIVM opgevat. Uit de tabellen IIIa en IIIb kan voor de jaren 1997 en 1998 worden opgemaakt dat de capaciteitsinzet zowel in totaliteit als naar de onderscheiden MAP's (en daarbinnen de activiteiten) relatief constant is gebleven. Dit stabiele beeld wordt verklaard doordat de activiteiten in meerjarig kader worden uitgevoerd waardoor grote verschuivingen niet in de rede liggen. Over de concrete

invulling van de capaciteit in 1999 zult u (analoog aan de begin 1998 verstrekte informatie) eind 1998/begin 1999 nader worden geïnformeerd.

27.01 Onderdeel 02 Overige personele uitgaven

- a) De op dit onderdeel geraamde uitgaven betreffen: vergoedingen aan personeel van de kosten woon-werkverkeer, differentiatie in beloning, verhuiskosten, vorming en opleiding, werving en selectie, kinderopvang, inhuur externen en soortgelijke uitgaven.
- b) De Ambtenarenwet dient als basis voor de uitgaven.
- c)

Mutaties op dit artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)

	1999	2000	2001	2002
Opleidingskosten en kinderopvang	2 900	2 900	2 900	2 900
Aanpassing raming externen	1 000	1 000	1 000	1 000
Totaal onderdeel	3 900	3 900	3 900	3 900

Op grond van de comptabele regelgeving dienen de uitgaven voor opleiding en vorming en voor kinderopvang en inhuur externen op dit onderdeel te worden geraamd en verantwoord. Daartoe worden de betreffende budgetten voor opleiding en vorming (f 2,5 miljoen) en voor kinderopvang (f 0,4 miljoen) overgeheveld van onderdeel 05 naar dit onderdeel. Om dezelfde reden wordt voor inhuur externen f 1,0 miljoen overgeboekt van onderdeel 01 naar dit onderdeel.

27.01 Onderdeel 03 Post-actieven

- a) Op dit onderdeel worden de uitgaven geraamd bestemd voor de betaling van wachtgeld aan post-actieven (bijvoorbeeld Rijkswachtgeldregeling, korte en lange uitkering 1966).
- b) De Ambtenarenwet dient als basis voor de uitgaven.

27.01 Onderdeel 04 Personeel ten laste van derden

- a) De op dit onderdeel geraamde uitgaven betreffen betalingen van salarissen (inclusief sociale lasten) van ambtenaren die werkzaamheden verrichten voor derden.
- b) De Ambtenarenwet dient als basis voor de uitgaven.

Kengetallen

In onderstaande tabel zijn voor 1997 de werkelijke bezetting en de gerealiseerde gemiddelde prijs per fte weergegeven. Voor de jaren vanaf 1998 is op basis van het beschikbare budget en de geraamde begrotingssterkte de gemiddelde prijs per fte vermeld. De raming is gebaseerd op de thans beschikbare fte's en de daarvoor geraamde bedragen (zie ook het betreffende ontvangstenartikel 27.01).

Ramingskengetallen

Tabel I: Onderbouwing personeel ten laste van derden

	Realisatie 1997	Raming 1998	1999	2000	2001	2002	2003
Gemiddelde bezetting in fte's	111	200	200	200	200	200	200
Gemiddelde prijs per fte	74	50	50	50	50	50	50
Toegelicht begrotingsbedrag	8 223	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000

27.01 Onderdeel 05 Materieel

- a) Op dit onderdeel worden materiële uitgaven geraamd ten behoeve van het RIVM. Het betreft enerzijds personeelsgebonden uitgaven zoals reis- en verblijfskosten en werkplekautomatisering. Anderzijds betreft het materiële uitgaven ten behoeve van: de bedrijfsvoering zoals gebouwgebonden uitgaven en uitgaven ten behoeve van analyse-apparatuur, hulpmiddelen voor productie en onderzoek, informatiesystemen en informatie-infrastructuur en uitbesteding. Voorts betreft het uitgaven ter zake van de aankoop van sera en vaccins. Tenslotte is in dit onderdeel begrepen een VWS-bijdrage voor de instandhouding van het in Bilthoven gevestigde World Health Organisation (WHO) European Centre for Environment and Health
- b) De Begrotingswet dient als basis voor de uitgaven. De uitgaven ten behoeve van de bedrijfshulpverlening (facilitaire uitgaven) zijn gebaseerd op het Besluit bedrijfshulpverlening Arbeidsomstandighedenwet (Stb. 783, 1993).
- c)

Mutaties op dit artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)

	1999	2000	2001	2002
Opleidingskosten en kinderopvang	- 2 900	- 2 900	- 2 900	- 2 900
Totaal onderdeel	- 2 900	- 2 900	- 2 900	- 2 900

Op grond van de comptabele regelgeving dienen de uitgaven voor opleiding en vorming en voor kinderopvang als overige personele uitgaven te worden verantwoord. Daartoe worden de betreffende budgetten voor opleiding en vorming (f 2,5 miljoen) en voor kinderopvang (f 0,4 miljoen), overgeboekt naar onderdeel 02 van dit artikel.

Onderbouwing materiële uitgaven

In onderstaande tabel wordt een nadere specificatie gegeven van de opbouw van de materiële uitgaven.

Tabel I: Onderbouwing materiële uitgaven (bedragen x f 1 000)

	Realisatie 1997	Raming 1998	Raming 1999
Materiële kosten algemeen	40,6	35,1	32,9
Investeringskosten	13,6	12,2	12,7
Exploitatiekosten	26,3	23,8	22,4
Hulpmiddelen voor productie/onderzoek	8,2	7,9	7,5
Aankoop sera en vaccins	19,7	13,8	15,5
Automatiseringskosten	11,9	14,4	13,7
Bijdrage WHO en Oost-Europa-projecten	3,6	2,5	1,5
Toegelicht begrotingsbedrag	123,9	109,7	106,2

27.01 Onderdeel 06 Nationaal Onderzoeksprogramma Luchtverontreiniging

- De op dit onderdeel geraamde uitgaven zijn bestemd voor de projecten uitvoeringskosten, samenhangend met het Nationaal Onderzoeksprogramma Mondiale Luchtverontreiniging en Klimaatverandering, tweede fase (NOP-2).
- De Begrotingswet dient als basis voor de uitgaven.
-

Mutaties op dit artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)

	1999	2000	2001	2002
Van VROM; 3e tranche NOP-2			1 220	7 511
Totaal onderdeel	0	0	1 220	7 511

Het NOP-II is onderverdeeld in een aantal tranches. Per tranche vindt overboeking plaats van de hiervoor benodigde middelen op basis van een convenant tussen het Ministerie van VROM, Directoraat-Generaal Milieubeheer en het RIVM. De raming op dit onderdeel wordt aangepast voor de met de 3e tranche samenhangende middelen, hetgeen een verhoging voor de jaren 2001 (f 1,22 miljoen) en 2002 (f 7,511 miljoen) betekent.

27.01 Onderdeel 07 Huisvesting RIVM

- De op dit onderdeel geraamde uitgaven zijn bestemd voor de verrekening van de huisvestingsuitgaven van het RIVM (en eventuele «inwonende» diensten) met de Rijksgebouwendienst, voor zover deze direct of indirect samenhangen met de huurcontracten, zoals die met de Rijksgebouwendienst zijn gesloten.
- De Begrotingswet dient als basis voor de uitgaven.

c)

Mutaties op dit artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)

	1999	2000	2001	2002
Overboeking RGD-middelen	35 798	35 798	35 798	35 798
Totaal onderdeel	35 798	35 798	35 798	35 798

Als gevolg van de stelselherziening rijkshuisvesting worden de departementen zelf verantwoordelijk voor hun huisvesting en de daarbij behorende budgetten. In verband hiermee worden de voorheen op de RGD-begroting geraamde huisvestingsbudgetten overgeheveld naar de desbetreffende begrotingshoofdstukken. In dit kader wordt dit onderdeel structureel verhoogd met f 35,798 miljoen.

Opbouw verplichtingen vanaf de vorige ontwerp-begroting (x f 1 000)

U2701	t/m 1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Stand ontwerp-begroting 1998			255 984	251 776	249 309	248 648	248 498	
1e Suppletore wet			1 394	84				
Nieuwe wijzigingen			2 319	38 007	37 556	43 552	36 766	
Toedeling loon- en OVA-bijstellingen			2 731	2 344	2 239	2 197	2 197	
Stand ontwerp-begroting 1999	12 040	272 980	262 428	292 211	289 104	294 397	287 461	287 461

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerp-begroting (x f 1 000)

U2701		1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Stand ontwerp-begroting 1998			261 842	258 196	255 729	254 404	248 498	
1e Suppletore wet			1 094	384				
Nieuwe wijzigingen			2 319	36 787	36 829	37 988	44 277	
Toedeling loon- en OVA-bijstellingen			2 458	2 373	2 348	2 332	2 197	
Stand ontwerp-begroting 1999		269 010	267 713	297 740	294 906	294 724	294 972	287 461

Wetsartikel 2 (ontvangsten)

HOOFDBELEIDSTERREIN 22 ALGEMEEN

Artikel 22.01 Algemeen

Overzicht ontvangstenrealisaties en -ramingen op artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)

Art.ond.	Omschrijving	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
01	Ontvangsten als gevolg van in voorgaande jaren te hoog verstrekte subsidievoorschotten	0	0	0	0	0	0	0
02	Bijdragen van personeel	0	0	0	0	0	0	0
03	Ontvangsten personeel	1 126	520	520	520	520	520	520
04	Algemene ontvangsten	6 886	2 815	2 815	2 815	2 815	2 815	2 815
05	Diensten voor derden	1 486	535	535	535	535	535	535
Totaal artikel		9 498	3 870	3 870	3 870	3 870	3 870	3 870

22.01 Onderdeel 01 Ontvangsten als gevolg van in voorgaande jaren te hoog verstrekte subsidievoorschotten

- Op dit onderdeel worden de middelen geraamd, die worden ontvangen als gevolg van de afrekening van in voorgaande jaren te hoog verstrekte subsidievoorschotten.
- De ontvangsten zijn gebaseerd op de vigerende subsidieregelingen en beschikkingen.

22.01 Onderdeel 02 Bijdragen van personeel

- De op dit onderdeel geraamde ontvangsten betreffen onder andere bijdragen van personeel voor inkoop van diensttijd voor pensioen.
- De ontvangsten zijn gebaseerd op de mogelijkheden tot inkoop op grond van de toenmalige ABP-wet.

22.01 Onderdeel 03 Ontvangsten personeel

- De op dit onderdeel geraamde ontvangsten hebben betrekking op AAW-uitkeringen van het ABP voor langdurig zieken.
- De ontvangsten zijn gebaseerd op de Algemene arbeidsongeschiktheidswet (AAW).

22.01 Onderdeel 04 Algemene ontvangsten

- Op dit onderdeel worden de middelen geraamd, die worden ontvangen en als zodanig niet plaatsbaar zijn op enig ander artikel. Het betreft onder andere vergoedingen voor auteursrechten en gastdocentschappen, publicatie-opbrengsten en overige baten. Voor publicaties die door VWS worden uitgegeven, worden tarieven gehanteerd. Deze worden in overleg tussen de directie Voorlichting en Communicatie (V&C) en de uitgevende directie vastgesteld. De prijs is onder meer afhankelijk van het doel en het bereik van de publicatie. Wel kent elke publicatie een minimumprijs (f 15,-), dit is een vergoeding voor de handlingskosten.
Ook de eigen bijdragen van het personeel van de Inspectie V&W ten behoeve van kinderopvang worden op dit onderdeel geraamd.
- De ontvangsten zijn gebaseerd op de Begrotingswet en op de huidige subsidieregeling voor kinderopvang.

c)

Mutaties op dit artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)

	1999	2000	2001	2002
Desaldering uitgaven en ontvangsten	461	461	461	461
Totaal onderdeel	461	461	461	461

Bij begrotingsvoorbereiding 1998 zijn de budgetten van de RVZ overgeheveld naar het nieuwe uitgavenartikel 22.09, onderdeel 02. Daarbij is echter geen rekening gehouden met verrekenbare uitgaven, zoals uitgaven ten behoeve van adviezen, publicaties, enz, waar ontvangsten tegenover staan. Teneinde deze omissie te herstellen, worden zowel dit onderdeel als het uitgavenartikel 22.09, onderdeel 02, structureel verhoogd met f 0,461 miljoen.

22.01 Onderdeel 05 Diensten voor derden

- a) De op dit onderdeel geraamde ontvangsten betreffen diensten die door VWS worden verricht voor derden behorende tot de collectieve en de niet-collectieve sector. De voor deze activiteiten berekende tarieven zijn in principe kostendekkend.
- b) De ontvangsten zijn gebaseerd op overeenkomsten met derden, bijvoorbeeld andere ministeries, lagere overheden en bedrijfsleven (niet-collectieve sector).

Opbouw ontvangsten vanaf de vorige ontwerp-begroting (x f 1 000)

M2201	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Stand ontwerp-begroting 1998		3 324	3 324	3 324	3 324	3 324	
1e Suppletore wet		85	85	85	85	85	
Nieuwe wijzigingen		461	461	461	461	461	
Stand ontwerp-begroting 1999	9 498	3 870	3 870	3 870	3 870	3 870	3 870

Artikel 22.02 Overige ontvangsten andere begrotingen en organisaties

Overzicht ontvangstenrealisaties en -ramingen op artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)

Art.ond.	Omschrijving	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
00	Overige ontvangsten andere begrotingen en organisaties	5 927	2 728	1 557	1 475	1 475	1 475	1 475
Totaal artikel		5 927	2 728	1 557	1 475	1 475	1 475	1 475

- a) De op dit artikel geraamde ontvangsten betreffen veelal incidentele bijdragen van andere ministeries die in verband met een juiste verantwoording niet op één van de andere ontvangstenartikelen

kunnen worden geraamd. Tevens omvat dit artikel ontvangsten van organisaties zoals bijvoorbeeld de Europese Unie.
 b) De ontvangsten zijn gebaseerd op de Begrotingswet.

Opbouw ontvangsten vanaf de vorige ontwerp-begroting (x f 1 000)

M2202	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Stand ontwerp-begroting 1998		1 749	1 507	1 475	1 475	1 475	
1e Suppletore wet		175	50				
Nieuwe wijzigingen		804					
Stand ontwerp-begroting 1999	5 927	2 728	1 557	1 475	1 475	1 475	1 475

HOOFDBELEIDSTERREIN 23 INSPECTIE GEZONDHEIDZORG

Artikel 23.01 Inspectie gezondheidszorg

Overzicht ontvangstenrealisaties en -ramingen op artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)

Art.ond.	Omschrijving	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
01	Ontvangsten als gevolg van in voorgaande jaren te hoog verstrekte subsidievoorschotten	521	0	0	0	0	0	0
02	Algemene ontvangsten	2 126	500	0	0	0	0	0
03	Diensten voor derden Inspectie gezondheidszorg	923	620	620	620	620	620	620
04	Ontvangsten registraties volksgezondheid	166	153	153	153	153	153	153
05	Ontvangsten registraties Wet BIG	16 900	14 212	1 157	1 157	1 157	1 157	1 157
Totaal artikel		20 636	15 485	1 930	1 930	1 930	1 930	1 930

23.01 Onderdeel 01 Ontvangsten als gevolg van in voorgaande jaren te hoog verstrekte subsidievoorschotten

- a) Op dit onderdeel worden de middelen geraamd, die worden ontvangen als gevolg van de afrekening van in voorgaande jaren te hoog verstrekte subsidievoorschotten.
- b) De ontvangsten zijn gebaseerd op de vigerende subsidieregelingen en beschikkingen.

23.01 Onderdeel 02 Algemene ontvangsten

- a) Deze ontvangsten hebben voornamelijk betrekking op subsidie van het A&O-fonds, doorberekende personeelskosten en ontvangsten wegens de eigen bijdrage in de kosten van kinderopvang en lease-auto's. Deze incidentele ontvangsten laten zich naar hun aard moeilijk ramen.
- b) De ontvangsten zijn gebaseerd op de Begrotingswet.

23.01 Onderdeel 03 Diensten voor derden Inspectie gezondheidszorg

- a) Dit onderdeel bevat de raming van de vergoeding van derden voor diensten die door de IGZ worden verricht. De vergoedingen zijn gebaseerd op kostendekkende tarieven.
- b) De ontvangsten zijn gebaseerd op de Wet op de geneesmiddelenvoorziening.

Kengetallen

Ramingskengetallen

Tabel I: Diensten voor derden IGZ			
	Realisatie 1997	Raming 1998	Raming 1999
Toegelicht begrotingsbedrag (x f 1 000)	923	620	620
Aantal im- en exportverklaringen (f 135 per verklaring)	4 543	2 500	2 500
Aantal opiumverloven (f 70 per verlof)	2 425	2 050	2 050
Aantal bloed, sera en vaccins (f 500 per sera/vaccin)	280	280	280

Het gaat hier om de volgende ontvangsten: im- en exportverklaringen, opiumverloven en bloed, sera en vaccins. Dit onderdeel correspondeert voor de bovenstaande werkzaamheden met het uitgavenartikel 23.01, onderdeel 04, voor een bedrag van f 0,5 miljoen.

Met betrekking tot de vrijgifte van sera en vaccins gaat het om ontvangsten met betrekking tot werkzaamheden verricht in 1994, 1995 en 1996.

23.01 Onderdeel 04 Ontvangsten registraties volksgezondheid

- a) Ingevolge het besluit van de Staatssecretaris van WVC van 30 juli 1986 (Stb.149) is een register voor psychotherapeuten ingesteld. In het register worden ingeschreven degenen die aan de daardoor in het besluit gestelde eisen voldoen. Het gaat daarbij om opleidingseisen en enkele andere eisen. In dat besluit is een regeling opgenomen die erin voorziet dat iemand die niet voldoet aan de gestelde opleidingseisen (maar wel aan de andere eisen), desverzocht, wordt ingeschreven in het register indien hij opleiding heeft genoten die naar het oordeel van de minister gelijkwaardig is aan de in dat besluit omschreven opleiding. Ter dekking van de kosten voor deze registratie moet bij het indienen van een verzoek tot registratie een bedrag worden betaald van f 850,-. Het betreft circa 200 inschrijvingen.
- b) De ontvangsten zijn gebaseerd op de Begrotingswet.

Kengetallen

Ramingskengetallen

Tabel I: Ontvangsten registraties volksgezondheid (bedragen x f 1 000)			
	Realisatie 1997	Raming 1998	Raming 1999
Aantal registraties	200	100	PM
Raming ontvangsten (aantal x f 850)	170	85	PM

In 1998 zullen er minder aanvragen plaatsvinden omdat het register van de Psychotherapeuten bij de wet BIG wordt ondergebracht.

23.01 Onderdeel 05 Ontvangsten registraties Wet BIG

- a) Het betreft een raming van ontvangsten gebaseerd op een uniform tarief van de registratie – eenmalig en structureel – van beroepsbeoefenaren van beroepen die in artikel 3 van de wet worden genoemd: arts, tandarts, apotheker, klinisch psycholoog, psychotherapeut, verloskundige en verpleegkundige. De eenmalige registratie heeft betrekking op die beroepsbeoefenaren die reeds een diploma hebben en de structurele registratie op die beroepsbeoefenaren die na aanvang van de BIG-registratie hun diploma zullen behalen. Het uniforme tarief voor beide bedraagt f 130,=. Gezien de spreiding van het aantal registraties in genoemde periode lopen uitgaven en ontvangsten niet parallel. Over de gehele periode heen zijn de ontvangsten en uitgaven gelijk (zie uitgaven artikel 23.01, onderdeel 06).
- b) De ontvangsten zijn gebaseerd op de wet Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg.

Kengetallen

Ramingskengetallen

Tabel I: Ontvangsten BIG-register (bedragen x f 1 miljoen)							
	Realisatie 1997	Raming 1998	1999	2000	2001	2002	2003
Registraties	ca. 130 000	109 323	8 900	8 900	8 900	8 900	8 900
Inkomsten	16,9	14,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2

Voor de registraties wordt een kostendekkend tarief van f 130,= per registratie in rekening gebracht. Na de gefaseerde invoering in de jaren tot en met 1998 wordt voor 1999 en volgende jaren uitgegaan van een regulier niveau van 8 900 registraties.

Opbouw ontvangsten vanaf de vorige ontwerp-begroting (x f 1 000)

M2301	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Stand ontwerp-begroting 1998		14 985	1 930	1 930	1 930	1 930	
1e Suppletore wet		500					
Stand ontwerp-begroting 1999	20 636	15 485	1 930	1 930	1 930	1 930	1 930

HOOFDBELEIDSTERREIN 24 WELZIJN

Artikel 24.01 Welzijn algemeen

Overzicht ontvangstenrealisaties en -ramingen op artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)

Art.ond.	Omschrijving	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
01	Ontvangsten als gevolg van in voorgaande jaren te hoog verstrekte subsidievoorschotten	35 383	47 277	9 465	9 465	9 465	9 465	9 465
02	Algemene ontvangsten	1	0	0	0	0	0	0
Totaal artikel		35 384	47 277	9 465	9 465	9 465	9 465	9 465

24.01 Onderdeel 01 Ontvangsten als gevolg van in voorgaande jaren te hoog verstrekte subsidievoorschotten

- Op dit onderdeel worden de middelen geraamd, die worden ontvangen als gevolg van de afrekening van in voorgaande jaren te hoog verstrekte subsidievoorschotten. Tevens kan hier sprake zijn van ontvangsten ex. Wet op de bejaardenoorden als gevolg van de afsluitende afrekening in 1999 met de provincies en grote steden en ontvangsten als gevolg van de eindafrekening van de subsidiëring van de verzorgingshuizen met een bijzondere functie van vóór 1997.
- De ontvangsten zijn gebaseerd op de vigerende subsidieregelingen en beschikkingen.
-

Mutaties op dit artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)

	1999	2000	2001	2002
Taakstelling ontvangsten afrekening subsidies oude jaren	1 250	1 250	1 250	1 250
Totaal onderdeel	1 250	1 250	1 250	1 250

In het kader van de in de Voorjaarsbrief Zorg 1998 genoemde budgettaire problematiek is besloten tot een structurele taakstelling op de ontvangsten uit de afrekening van in voorgaande jaren verstrekte (subsidie-) voorschotten, ter grootte van f 5 miljoen. Deze taakstelling wordt voor een bedrag van f 1,25 miljoen ingevuld op dit artikel, het restant wordt gevonden op het ontvangstenartikel 25.01

24.01 Onderdeel 02 Algemene ontvangsten

- Op dit onderdeel worden de middelen geraamd, die worden ontvangen en als zodanig niet plaatsbaar zijn op enig ander artikel. Voor publicaties die door VWS worden uitgegeven, worden tarieven gehanteerd. Deze worden in overleg tussen de directie Voorlichting & Communicatie en de uitgevende directie vastgesteld. De prijs is onder meer afhankelijk van het doel en het bereik van de publicatie. Wel kent elke publicatie een minimumprijs (f 15,-), dit is een vergoeding voor de handlingskosten.
- De ontvangsten zijn gebaseerd op de Begrotingswet.

Opbouw ontvangsten vanaf de vorige ontwerp-begroting (x f 1 000)

M2401	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Stand ontwerp-begroting 1998		35 290	8 290	8 290	8 290	8 290	
1e Suppletore wet		- 75	- 75	- 75	- 75	- 75	
Nieuwe wijzigingen		12 062	1 250	1 250	1 250	1 250	
Stand ontwerp-begroting 1999	35 384	47 277	9 465	9 465	9 465	9 465	9 465

Artikel 24.02 Bijdrage van andere begrotingen**Overzicht ontvangstenrealisaties en -ramingen op artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)**

Art.ond.	Omschrijving	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
01	Bijdrage van andere begrotingen inzake gehandicaptenbeleid	100	0	0	0	0	0	0
02	Bijdrage van andere begrotingen inzake jeugdhulpverlening en jeugdbeleid	1 638	1 043	1 043	1 043	1 043	1 043	1 043
03	Bijdrage van begroting V inzake opvang vluchtelingen	24 740	24 740	24 740	24 740	24 740	24 740	24 740
04	Bijdrage van andere begrotingen inzake opvang vluchtelingen en minderheden	1 780	1 765	882	0	0	0	0
Totaal artikel		28 258	27 548	26 665	25 783	25 783	25 783	25 783

24.02 Onderdeel 01 Bijdrage van andere begrotingen inzake gehandicaptenbeleid

Op dit onderdeel werd geraamd de bijdrage van het Ministerie van OC&W ten behoeve van subsidiëring op grond van de op de Welzijnswet 1994 gebaseerde Subsidieregeling welzijnsbeleid. Met ingang van 1998 is deze bijdrage komen te vervallen.

24.02 Onderdeel 02 Bijdrage van andere begrotingen inzake jeugdhulpverlening en jeugdbeleid

- a) Het betreft hier bijdragen van het Ministerie van Justitie aan subsidies en rijksbijdragen in het kader van de jeugdhulpverlening, alsmede bijdragen van diverse ministeries aan subsidies ten behoeve van het sociaal-educatief jeugdbeleid.
- b) De ontvangsten zijn gebaseerd op de Begrotingswet.

24.02 Onderdeel 03 Bijdrage van begroting V inzake opvang vluchtelingen

- a) Het betreft een bijdrage van het Ministerie voor Ontwikkelingssamenwerking in de kosten van de opvang van vluchtelingen en minderheden.
- b) De ontvangsten zijn gebaseerd op de Begrotingswet.

24.02 Onderdeel 04 Bijdrage van andere begrotingen inzake opvang vluchtelingen en minderheden

- a) De op dit onderdeel geraamde ontvangsten betreffen veelal incidentele bijdragen van andere ministeries inzake opvang vluchtelingen en minderheden die in verband met een juiste verantwoording niet op onderdeel 03 van dit ontvangstenartikel kunnen worden geraamd.
b) De ontvangsten zijn gebaseerd op de Begrotingswet.

Opbouw ontvangsten vanaf de vorige ontwerp-begroting (x f 1 000)

M2402	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Stand ontwerp-begroting 1998		27 548	26 665	25 783	25 783	25 783	
Stand ontwerp-begroting 1999	28 258	27 548	26 665	25 783	25 783	25 783	25 783

Artikel 24.03 Jeugdbeleid

Overzicht ontvangstenrealisaties en -ramingen op artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)

Art.ond.	Omschrijving	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
01	Ontvangsten Nederlandse filmkeuring	88	55	55	55	55	55	55
02	Ontvangsten ouderbijdragen	14 676	24 400	19 900	22 150	22 300	22 400	22 100
03	Ontvangsten desinvesteringen jeugd-hulpverlening	5 197	2 237	0	0	0	0	0
Totaal artikel		19 961	26 692	19 955	22 205	22 355	22 455	22 155

24.03 Onderdeel 01 Ontvangsten Nederlandse filmkeuring

- a) Het betreft hier ontvangsten in verband met filmkeuringen. Deze tarieven zijn niet kostendekkend.
b) De ontvangsten zijn gebaseerd op de Wet op de filmvertoningen. In deze wet zijn de vaststelling van de vergoedingen en de hoogte van de tarieven opgenomen.

Kengetallen

Ramingskengetallen

Tabel I: Ontvangsten Nederlandse Filmkeuring			
	Realisatie 1997	Raming 1998	Raming 1999
Aantal films	115	125	PM
Gemiddelde speelduur (in minuten)	100	110	PM
Ontvangsten (x f 1 000)	88 000	55 000	PM

Het tarief bedraagt f 35,- per 5 minuten te keuren speelfilm. De uitgaven (exclusief huisvesting) bedragen circa f 0,4 miljoen, welke ten laste van uitgavenartikel 22.01, onderdeel 05, komen.

24.03 Onderdeel 02 Ontvangsten ouderbijdragen

- a) Het betreft hier ontvangsten van jeugdigen en ouders van jeugdigen, welke zijn geplaatst in internaten en pleeggezinnen.
- b) De ontvangsten zijn gebaseerd op de Wet op de jeugdhulpverlening en de Welzijnswet 1994 (Schipperinternaten).
- c)

Mutaties op dit artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)

	1999	2000	2001	2002
Bijstelling ontvangsten ouderbijdragen jeugdhulpverlening	- 4 800	- 2 700	- 2 700	- 2 700
Bijstelling ontvangsten ouderbijdragen schippersinternaten	- 200	- 500	- 800	- 1 100
RA 1998: indexering ouderbijdragen	500	950	1 400	1 800
Totaal onderdeel	- 4 500	- 2 250	- 2 100	- 2000

In de afgelopen jaren bleken de ontvangsten ouderbijdragen voor zowel de jeugdhulpverlening als de schippersinternaten structureel tegen te vallen.

Bij de ouderbijdragen jeugdhulpverlening wordt in de komende jaren getracht via twee trajecten deze tegenvaller aan te pakken. Enerzijds door de Bureaus Toegang die ertoe zullen leiden dat de volledigheid van de aanmeldingen van jeugdigen toeneemt en de hiermee gepaard gaande ontvangsten ouderbijdragen dus zullen toenemen. Anderzijds wordt de tegenvaller gedeeltelijk gecompenseerd door een herverdeling van de ontvangsten ouderbijdragen Jeugdhulpverlening tussen de ministerie van Justitie en VWS. Deze herverdeling vloeit voort uit het grote beroep dat het Ministerie van Justitie doet op door VWS gefinancierde capaciteit. Rekening houdend met hogere ontvangsten als gevolg van bovenstaande trajecten, blijft het nodig de ontvangstenraming neerwaarts bij te stellen met f 4,8 miljoen in 1999 en met f 2,7 miljoen vanaf 2000. Compensatie voor deze verlaging is gevonden in een verlaging van uitgavenartikel 24.03, onderdeel 03.

Ten aanzien van de schippersinternaten wordt verondersteld dat in de komende jaren het aantal kinderen op deze internaten verder zal dalen. In verband hiermee wordt de raming van te ontvangen ouderbijdragen in de komende jaren neerwaarts bijgesteld met f 0,2 miljoen in 1999, oplopend tot f 1,1 miljoen in het jaar 2002. Ook voor deze verlaging is de compensatie gevonden in een gelijktijdige verlaging van uitgavenartikel 24.03, onderdeel 03.

De (hoogte van de) ouderbijdragen voor kinderen op schippersinternaten wordt betrokken bij de evaluatie van het convenant. Vanaf 1 januari 1999 zal een inkomensafhankelijke ouderbijdrage gelden.

Tenslotte is in het Regeerakkoord 1998 besloten de ouderbijdragen te koppelen aan de algemene prijsontwikkeling. In verband hiermee wordt de raming op dit onderdeel verhoogd met f 0,5 miljoen in 1999, oplopend tot f 1,8 miljoen in 2003.

Kengetallen

Ramingskengetallen

Tabel I: Hoogte ouderbijdragen Jeugdhulpverlening per maand (in guldens)			
	0-5 jaar	6-11 jaar	12-20 jaar
Residentieel en pleegzorg	120	165	210
Semi-residentieel	60	82,50	105

Tabel II: Ouderbijdragen Schippersinternaten per maand t/m 1998 (in guldens)		
Inkomen	6-11 jaar	12-18 jaar
Tot f 38 960	135	180
Vanaf f 38 960	190	230

24.03 Onderdeel 03 Ontvangsten desinvesteringen jeugdhulpverlening

- Deze ontvangsten betreffen desinvesteringen in accommodaties van voorzieningen welke in het kader van de jeugdhulpverlening gesubsidieerd worden.
- De ontvangsten zijn gebaseerd op de Wet op de jeugdhulpverlening en de Investeringsubsidieregeling.

Opbouw ontvangsten vanaf de vorige ontwerp-begroting (x f 1 000)

M2403	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Stand ontwerp-begroting 1998		24 455	24 455	24 455	24 455	24 455	
1e Suppletore wet		342					
Nieuwe wijzigingen		1 895	- 4 500	- 2 250	- 2 100	- 2000	
Stand ontwerp-begroting 1999	19 961	26 692	19 955	22 205	22 355	22 455	22 155

HOOFDBELEIDSTERREIN 25 VOLKSGEZONDHEID

Artikel 25.01 Volksgezondheid algemeen

Overzicht ontvangstenrealisaties en -ramingen op artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)

Art.ond.	Omschrijving	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
01	Ontvangsten als gevolg van in voorgaande jaren te hoog verstrekte subsidievoorschotten	124 675	111 688	96 950	6 950	6 950	6 950	6 950
02	Algemene ontvangsten	8	1 298	1 298	1 298	1 298	1 298	1 298
03	Diensten voor derden en overige ontvangsten Rijksinstituut voor geneesmiddelenonderzoek	0	0	0	0	0	0	0
04	Opleidingen en examens op het gebied van de volksgezondheid	156	0	0	0	0	0	0
05	Inverdieningstoelagen en studietoelagen	369	1 102	1 102	1 102	1 102	1 102	1 102
06	Vergunningen geneesmiddelen	2 314	2 393	2 393	2 277	2 277	2 277	2 277
Totaal artikel		127 522	116 481	101 743	11 627	11 627	11 627	11 627

25.01 Onderdeel 01 Ontvangsten als gevolg van in voorgaande jaren te hoog verstrekte subsidievoorschotten

- Op dit onderdeel worden de middelen geraamd, die worden ontvangen als gevolg van afrekening van in voorgaande jaren te hoog verstrekte subsidievoorschotten.
- De ontvangsten zijn gebaseerd op de vigerende subsidieregelingen en beschikkingen.
-

Mutaties op dit artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)

	1999	2000	2001	2002
Afrekening «extra banen zorgsector» (bevoorschotting 1997)	90 000			
Taakstelling ontvangsten afrekening subsidies oude jaren	3 750	3 750	3 750	3 750
Totaal onderdeel	93 750	3 750	3 750	3 750

In de loop van 1999 zal de afrekening plaatsvinden van de in 1997 verstrekte subsidievoorschotten ten behoeve van het creëren van extra banen in de zorgsector (de zogenoemde «Melkertbanen»). Als gevolg van de achterblijvende realisatie mag worden verwacht dat van de verstrekte subsidies circa f 90 miljoen zal worden terugontvangen. In het kader van de in de Voorjaarsbrief Zorg 1998 genoemde budgettaire problematiek is besloten tot een structurele taakstelling op de ontvangsten uit de afrekening van in voorgaande jaren verstrekte (subsidie-) voorschotten, ter grootte van f 5 miljoen. Deze taakstelling wordt voor een bedrag van f 3,75 miljoen ingevuld op dit artikel, het restant wordt gevonden op het ontvangstenartikel 24.01

25.01 Onderdeel 02 Algemene ontvangsten

- Het betreft een raming van ontvangsten gebaseerd op de verkoop van diverse rapporten en bulletins. Voor publicaties die door VWS worden uitgegeven, worden tarieven gehanteerd. Deze worden in overleg tussen de directie Voorlichting & Communicatie en de uitgevende directie vastgesteld. De prijs is onder meer afhankelijk van het doel en

het bereik van de publicatie. Wel kent elke publicatie een minimumprijs (f 15,-), dit is een vergoeding voor de handlingskosten.

Dit onderdeel is tevens gereserveerd voor eventuele ontvangsten in het kader van de civiele verdedigingsvoorbereiding.

b) De ontvangsten zijn gebaseerd op de Begrotingswet.

*25.01 Onderdeel 03 Diensten voor derden en overige ontvangsten
Rijksinstituut voor geneesmiddelenonderzoek*

a) Het betreft hier (kostendekkende) ontvangsten voor verrichte diensten voor onderzoek met betrekking tot geneesmiddelen ten behoeve van derden, zoals de Algemene inspectiedienst (AID) van het Ministerie van LNV en fabrikanten.

b) De ontvangsten zijn gebaseerd op overeenkomsten met derden.

25.01 Onderdeel 04 Opleidingen en examens op het gebied van de volksgezondheid

a) Het op dit onderdeel geraamde bedrag heeft in hoofdzaak betrekking op ontvangsten ter zake van examengelden, welke zijn verschuldigd voor deelname aan het examen van diverse opleidingen.

b) De ontvangsten zijn gebaseerd op:

- De Wet op de ziekenverzorgers en ziekenverzorsters, van 13 juni 1963, Stb. 289;
- Regeling examengeld verloskundigen van 6 mei 1996, nr CSZ/BO-961 315;
- Regeling uitvoering enige bepalingen Besluit radiodiagnostisch en radiotherapeutisch laboranten 1993 dd. 31 mei 1996, nr CSZ/BO-963 808;
- Regeling toekenning bevoegdheid tot het uitoefenen van de beroepen van mondhygiënist, oefentherapeut-César, oefentherapeut-Mensendieck, orthoptist en podotherapeut van 31 mei 1996, CSZ/BO-963 807.

c)

Mutaties op dit artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)

	1999	2000	2001	2002
Desaldering uitgaven/ontvangsten opleidingen	- 300	- 300	- 300	- 300
Totaal onderdeel	- 300	- 300	- 300	- 300

In de ontwerp-begroting 1997 zijn de uitgaven voor diverse opleidingen op het terrein van de volksgezondheid overgeheveld naar de begroting van het Ministerie van OC&W. De met de examens van deze opleidingen gemoeide uitgaven en ontvangsten waren echter nog geraamd op de VWS-begroting. Ter correctie worden zowel dit onderdeel als het uitgavenartikel 25.01, onderdeel 02, structureel verlaagd met f 0,3 miljoen.

25.01 Onderdeel 05 Inverdieningstoelagen en studietoelagen

a) Het op dit onderdeel geraamde bedrag betreft in hoofdzaak (gedeeltelijke) terugbetalingen van renteloze leningen, welke aan aspirant-huisartsen zijn verstrekt gedurende hun eenjarige opleiding tot huisarts.

b) De ontvangsten zijn gebaseerd op individuele overeenkomsten.

25.01 Onderdeel 06 Vergunningen geneesmiddelen

- a) Dit onderdeel bevat de raming van inkomsten uit het verstrekken van vergunningen op het terrein van de geneesmiddelenvoorziening en van de opiumverloven. De hiervoor berekende tarieven zijn kostendekkend. Uit een gedeelte van de hiermee gemoeide opbrengsten (f 0,8 miljoen) worden inspecteurs bij de Inspectie voor de geneesmiddelen gefinancierd. Daarnaast wordt met de opbrengsten personeel van de Inspectie voor de gezondheidszorg (IGZ) gefinancierd.
- b) De ontvangsten zijn gebaseerd op de Wet op de geneesmiddelenvoorziening, respectievelijk de Opiumwet.

Opbouw ontvangsten vanaf de vorige ontwerp-begroting (x f 1 000)

M2501	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Stand ontwerp-begroting 1998		58 303	8 303	8 187	8 187	8 187	
1e Suppletore wet		- 10	- 10	- 10	- 10	- 10	
Nieuwe wijzigingen		58 188	93 450	3 450	3 450	3 450	
Stand ontwerp-begroting 1999	127 522	116 481	101 743	11 627	11 627	11 627	11 627

Artikel 25.02 Medische tuchtwet

Overzicht ontvangstenrealisaties en -ramingen op artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)

Art.ond.	Omschrijving	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
00	Medische tuchtwet	17	20	20	20	20	20	20
Totaal artikel		17	20	20	20	20	20	20

- a) Het op dit artikel geraamde bedrag heeft betrekking op door artsen, tandartsen, apothekers en verloskundigen betaalde geldboetes. De oplegging van een geldboete geschiedt door het desbetreffende medisch tuchtcollege.
- b) De ontvangsten (via de inning van de opgelegde geldboetes) zijn gebaseerd op de Wet Beroepen individuele gezondheidszorg (tuchtrechtbesluit).

Opbouw ontvangsten vanaf de vorige ontwerp-begroting (x f 1 000)

M2502	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Stand ontwerp-begroting 1998		20	20	20	20	20	
Stand ontwerp-begroting 1999	17	20	20	20	20	20	20

Artikel 25.04 Terugbetaling op effectief geworden garanties

Overzicht ontvangstenrealisaties en -ramingen op artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)

Art.ond.	Omschrijving	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
00	Terugbetaling op effectief geworden garanties	0	0	0	0	0	0	0
Totaal artikel		0	0	0	0	0	0	0

- a) Op dit artikel worden eventuele ontvangsten op reeds geëffectueerde garanties geraamd.
b) De ontvangsten zijn gebaseerd op de Begrotingswet.

Artikel 25.06 Verrekening met agentschap CBG

Overzicht ontvangstenrealisaties en -ramingen op artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)

Art.ond.	Omschrijving	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
00	Verrekening met agentschap CBG	0	2 264	2 264	2 264	2 264	2 264	2 264
Totaal artikel		0	2 264	2 264	2 264	2 264	2 264	2 264

- a) Op dit artikel wordt de bijdrage geraamd aan het agentschap «College ter Beoordeling van Geneesmiddelen». Deze bijdrage heeft betrekking op de departementale uitgaven ten behoeve van het CBG.
b) De ontvangsten zijn gebaseerd op de Begrotingswet.

Opbouw ontvangsten vanaf de vorige ontwerp-begroting (x f 1 000)

M2506	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Stand ontwerp-begroting 1998		2 264	2 264	2 264	2 264	2 264	
Stand ontwerp-begroting 1999		2 264	2 264	2 264	2 264	2 264	2 264

HOOFDBELEIDSTERREIN 26 INSPECTIE GEZONDHEIDS- BESCHERMING, WAREN & VETERINAIRE ZAKEN

Artikel 26.01 Inspectie gezondheidsbescherming, Waren & Veterinaire Zaken

Overzicht ontvangstenrealisaties en -ramingen op artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)

Art.ond.	Omschrijving	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
00	Inspectie gezondheidsbescherming waren en veterinaire zaken	2 589	2 500	2 760	2 760	2 760	2 760	2 760
Totaal artikel		2 589	2 500	2 760	2 760	2 760	2 760	2 760

- a) Dit artikel bevat de raming van inkomsten uit heffingen die op grond van de gewijzigde Warenwet opgelegd worden, de inkomsten uit hoofde van het verstrekken van certificaten en het verrichten van overige diensten (onder andere onderzoek) voor derden. De tarieven zijn kostendekkend. Daarnaast worden op dit artikel geraamd de ontvangsten in verband met eigen bijdragen van personeel voor privé-gebruik van lease-auto's.
- b) De ontvangsten zijn gebaseerd op de Warenwet en de Begrotingswet.
- c)

Mutaties op dit artikel (bedragen x f 1 000)

	1999	2000	2001	2002
Hogere uitgifte certificaten	1 260	1 260	1 260	1 260
Totaal artikel	1 260	1 260	1 260	1 260

De Inspectie W&V heeft in 1997 meer certificaten uitgegeven dan in voorgaande jaren. De verwachting is dat deze tendens zich in de komende jaren zal voortzetten. Met het oog hierop wordt de raming op dit artikel, evenals op het uitgavenartikel 26.01, onderdeel 04, structureel verhoogd met f 1,26 miljoen.

Opbouw ontvangsten vanaf de vorige ontwerp-begroting (x f 1 000)

M2601	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Stand ontwerp-begroting 1998		1 500	1 500	1 500	1 500	1 500	
1e Suppletore wet		1 000					
Nieuwe wijzigingen			1 260	1 260	1 260	1 260	
Stand ontwerp-begroting 1999	2 589	2 500	2 760	2 760	2 760	2 760	2 760

HOOFDBELEIDSTERREIN 27 RIJKSINSTITUUT VOOR VOLKSGEZONDHEID EN MILIEU

Artikel 27.01 RIVM

Overzicht ontvangstenrealisaties en -ramingen op artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)

Art.ond.	Omschrijving	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
01	Algemene ontvangsten	16 402	17 400	17 400	17 400	17 400	17 400	17 400
02	Verkoop en controle op sera en vaccins	32 708	29 840	29 840	29 840	29 840	29 840	29 840
03	Beoordelingswerkzaamheden en diagnostisch onderzoek	9 497	11 006	11 006	11 006	11 006	11 006	11 006
04	Diensten voor derden RIVM	7 288	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Totaal artikel		65 895	68 246	68 246	68 246	68 246	68 246	68 246

27.01 Onderdeel 01 Algemene ontvangsten

- a) Dit onderdeel bevat inkomsten ten gevolge van de verkoop van drukwerk en dergelijke en inkomsten uit hoofde van de doorberekening van facilitaire- en overhead-kosten. De voor deze activiteiten berekende tarieven zijn kostendekkend. Daarnaast worden op dit onderdeel enkele personele ontvangsten verantwoord.
- b) De ontvangsten zijn gebaseerd op overeenkomsten met derden.

Onderbouwing algemene ontvangsten

Tabel I: Onderbouwing algemene ontvangsten (bedragen x f 1 miljoen)

	Realisatie 1997	Raming 1998	Raming 1999
Diverse ontvangsten	1,1	1,2	1,2
Dienstverlening SVM	3,9	2,5	2,5
Derden projecten	10,6	12,8	12,8
Personele ontvangsten	0,8	0,9	0,9
Totaal	16,4	17,4	17,4

In bovenstaande tabel wordt de herkomst van de diverse ontvangsten weergegeven.

De post «Diverse ontvangsten» omvat de ontvangsten uit verkoop van rapporten, verkregen bonussen en kortingen en diverse overige ontvangsten. De post «Dienstverlening SVM» omvat aan de SVM doorbelaste facilitaire kosten. De post «Derden projecten» betreft de ontvangsten van derden-opdrachtgevers voor de materiële kosten van voor hen uitgevoerde onderzoeksprojecten en verricht advieswerk.

27.01 Onderdeel 02 Verkoop en controle op sera en vaccins

- a) Dit onderdeel omvat de inkomsten die ontstaan door verkoop van sera en vaccins die zijn opgenomen in het rijksvaccinatieprogramma en de vaccins die worden verkocht onder de noemer kennisexploitatie. De voor deze activiteiten berekende tarieven zijn kostendekkend.

- b) De ontvangsten zijn gebaseerd op prijsafspraken in het kader van het rijksvaccinatieprogramma.

Kengetallen

Prestatiegegevens

Tabel II: Overzicht levering vaccins t.b.v. het Rijksvaccinatie programma			
Produktnaam	Aantal doses Realisatie 1996	Aantal doses Raming 1997	Aantal doses Raming 1998
DTP	432 700	408 720	420 000
DKTP	750 300	683 533	775 000
BMR	340 375	480 720	390 000
HIB	758 700	794 900	775 000
Totaal	2 282 075	2 367 873	2 360 000

Onderbouwing inkomsten sera en vaccins

Tabel III: Onderbouwing inkomsten sera en vaccins (bedragen x f 1 miljoen)			
	Realisatie 1997	Raming 1998	Raming 1999
Levering vaccins	30,3	29,8	29,8
Europese vrijgifte	2,4	0,0	0,0
Totaal	32,7	29,8	29,8

27.01 Onderdeel 03 Beoordelingswerkzaamheden en diagnostisch onderzoek

- a) Onder dit onderdeel worden inkomsten opgenomen die ontstaan door vergoedingen die het RIVM ontvangt voor verschillende soorten onderzoeken. Het betreft onder meer laboratoriumbepalingen op patiëntenmateriaal en milieubepalingen. Tevens worden op dit onderdeel de inkomsten geboekt die ontstaan uit de controle-activiteiten op vaccins in het kader van de Europese vrijgifte en uit de beoordelingswerkzaamheden die ten behoeve van het College ter Beoordeling van Geneesmiddelen worden verricht. De voor deze activiteiten berekende tarieven zijn, voorzover mogelijk, kostendekkend.
- b) De ontvangsten zijn gebaseerd op diverse afspraken.

27.01 Onderdeel 04 Diensten voor derden RIVM

- a) Op dit onderdeel wordt geraamd de vergoeding van derden voor diensten die door het RIVM worden verricht. De vergoedingen zijn gebaseerd op kostendekkende tarieven.
- b) De ontvangsten zijn gebaseerd op overeenkomsten met derden.

Opbouw ontvangsten vanaf de vorige ontwerp-begroting (x f 1 000)

M2701	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Stand ontwerp-begroting 1998		68 246	68 246	68 246	68 246	68 246	
Stand ontwerp-begroting 1999	65 895	68 246	68 246	68 246	68 246	68 246	68 246

Artikel 27.02 Bijdrage van begroting XI inzake het RIVM**Overzicht ontvangstenrealisaties en -ramingen op artikelonderdeel (bedragen x f 1 000)**

Art.ond.	Omschrijving	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
00	Bijdrage van begroting XI inzake het RIV	71 904	76 221	74 841	73 833	73 222	73 070	73 070
Totaal artikel		71 904	76 221	74 841	73 833	73 222	73 070	73 070

- a) Het betreft bijdragen van het Ministerie van VROM in het kader van het Meerjaren Activiteiten Programma milieu.
b) De ontvangsten zijn gebaseerd op de Begrotingswet.
c)

Mutaties op dit artikel (bedragen x f 1 000)

	1999	2000	2001	2002
Aanpassing bijdrage VROM	989	1 031	970	968
Totaal artikel	989	1 031	970	968

Dit artikel wordt structureel verhoogd met circa f 1 miljoen in verband met de door het Ministerie van VROM aan het RIVM toe te delen loon-bijstelling 1998. Het uitgavenartikel 27.01, onderdeel 01, wordt eveneens met deze bedragen verhoogd.

*Onderbouwing bijdrage Ministerie VROM***Tabel I: Onderbouwing bijdrage Ministerie VROM (bedragen x f 1 miljoen)**

	Realisatie 1997	Raming 1998	Raming 1999
Structurele bijdrage	71,4	75,7	74,3
WHO-centrum	0,5	0,5	0,5
Additionele bijdrage	0,0	0,0	0,0
Totaal	71,9	76,2	74,8

Opbouw ontvangsten vanaf de vorige ontwerp-begroting (x f 1 000)

M2702	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Stand ontwerp-begroting 1998		74 412	73 852	72 802	72 252	72 102	
1e Suppletore wet		- 510					
Nieuwe wijzigingen		2 319	989	1 031	970	968	
Stand ontwerp-begroting 1999	71 904	76 221	74 841	73 833	73 222	73 070	73 070

Wetsartikel 3 (Agentschapsbegroting College ter Beoordeling van Geneesmiddelen)

Inleiding

Toelichting bij de begroting van baten en lasten (*zie tabel 1*) en de staat van kapitaaluitgaven en kapitaalontvangsten (*zie tabel 3*) van het agentschap College ter Beoordeling van Geneesmiddelen (ACBG).

Deze begroting is zoveel mogelijk geënt op de huidige meerjarencijfers en de actuele inschatting van het werkaanbod in 1999. In deze begroting is nog niet gepreludeerd op mogelijke wijzigingen in de taken en werkzaamheden van het Agentschap CBG, zoals deze op dit moment onderwerp van gesprek zijn tussen het kerndepartement en het agentschap.

Doelstelling

Het agentschap CBG is de uitvoeringsorganisatie van het College ter Beoordeling van Geneesmiddelen (*hierna te noemen het College*) en ondersteunt, door middel van expertise op het gebied van geneesmiddelenbeoordeling, de taken van het College. Bij het aanwenden van de expertise wordt het belang van de geneesmiddelengebruiker centraal gesteld. Het College, een zelfstandig bestuursorgaan, dient geneesmiddelen te beoordelen op louter wetenschappelijke gronden, zonder rekening te mogen houden met politieke en economische gronden. Bij de beoordeling staan de werkzaamheid van het geneesmiddel en de mogelijke schadelijkheid voor de gezondheid van de geneesmiddelengebruiker centraal.

Taken

Het agentschap CBG voert de volgende taken uit:

- Het voorbereiden en uitvoeren van besluiten tot toelating en registratie, de weigering van toelating en de doorhaling van de registratie van geneesmiddelen, alsmede het aanpassen van registratievoorwaarden aan de stand van de wetenschap;
Het agentschap CBG is verantwoordelijk voor het opstellen van beoordelingsrapporten over de ingediende aanvragen tot registratie, dan wel tot wijziging van de registratievoorwaarden. Een groot deel van de werkzaamheden wordt binnen het CBG uitgevoerd, een deel wordt uitbesteed aan het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM). De communicatie met het bedrijfsleven, de beroepsgroepen en andere registratie-autoriteiten vindt primair plaats vanuit het agentschap CBG. De formele besluitvorming is en blijft uitsluitend een bevoegdheid van het College;
- Het verrichten van beoordelingswerkzaamheden ten behoeve van het Europees bureau voor de beoordeling van geneesmiddelen (EMEA);
- Het vaststellen van de afleverstatus van geneesmiddelen (*uitsluitend recept of niet*);
- De coördinatie van de geneesmiddelenbewaking (*Post Marketing Surveillance*) en het screenen van meldingen met betrekking tot de noodzaak van interventie door het College of door de Inspectie Gezondheidszorg (IGZ);
- Het opzetten en instandhouden van een systeem voor de registratie van homeopathische geneesmiddelen.

Ontwikkelingen

Ten opzichte van de stand ontwerp-begroting 1998 wordt voor 1998 op dit moment een tekort verwacht van ongeveer f 1,3 miljoen op basis van de huidige inzichten. Dat ligt ook in de lijn der verwachting met de in het vorige jaar in gang gezette activiteiten.

Het tekort (*bovenop het reeds in de begroting opgenomen tekort van f 0,5 miljoen*) wordt enerzijds veroorzaakt door een aantal «tegevallers» (*totaal f 3,3 miljoen*), te weten:

- hogere personeelsuitgaven van f 1,8 miljoen voor het extra personeel en hogere reis- en verblijfkosten;
- hogere afschrijvingskosten in verband met uitgaven automatisering (*f 0,1 miljoen*);
- hogere materiële uitgaven die enerzijds worden veroorzaakt door hogere automatiseringsuitgaven en anderzijds door hogere huisvestingskosten in verband met de verhuizing naar Forum per mei 1998 (*circa f 1,4 miljoen*).

Daarnaast zijn er enige «meevallers» (*totaal f 2,5 miljoen*) te melden:

- er zal ongeveer f 1,4 miljoen meer ontvangen worden bij de registratie;
- de bijdrage aan Lareb zal circa f 0,4 miljoen lager uitvallen door de afrekening 1997;
- de bijdrage aan het kerndepartement wordt circa f 0,7 miljoen lager omdat er door de verhuizing naar Den Haag minder te verrekenen valt aan huisvestingskosten.

Omdat er de afgelopen jaren steeds meer werk op het ACBG is afgekomen, zonder dat de formatie werd uitgebreid, betekende dat dat de wettelijke termijnen niet in alle gevallen gehaald werden (*zie kengetallen tabel 4*). Zo steeg het werk in 1997 met 18% ten opzichte van 1996 (*zie tevens kengetallen tabel 6*). Voor het eerste half jaar van 1998 is het werkaanbod nog eens 12% hoger dan over 1997. Daarom is er toestemming verleend om nieuwe medewerkers aan te trekken om de achterstanden die er zijn weg te werken (*zie tabel 4*).

Er is in 1998 hard gewerkt aan een nieuwe IT-infrastructuur en een kostprijsberekenings-systeem. Ten aanzien van het eerste punt kan gemeld worden dat inmiddels binnen het ACBG een projectgroep BIOS actief is. BIOS staat daarbij voor Basis Informatie & Operations Software.

De planning voor de IT-architectuur is op dit moment als volgt. Rond september zal een systeem voor het tijdschrijven op de pc worden ingevoerd. Dat betekent dat de gegevens beter opgeslagen kunnen worden en dus onder andere gebruikt kunnen worden bij de kostprijsbepaling. Daarna zal een personeelsapplicatie worden opgeleverd waarin alle personeelgegevens zullen worden opgeslagen. Ook die gegevens zijn nodig voor de kostprijsberekening. Tot slot zal gewerkt worden aan een module voor planning & werkvoorbereiding. Daarmee kunnen op een geautomatiseerde manier de doorlooptijden beter gevolgd worden. Dat moet dan kengetallen opleveren over de doorlooptijden en tevens gegevens voor een werkplanning binnen het ACBG. De verwachting is dat één en ander in 1998 kan worden geïmplementeerd. Gezien de grote aandacht die er elders binnen VWS op dit moment voor het «millenniumprobleem» is, heeft het ACBG de implementatie echter niet geheel in eigen hand.

Tevens wordt met de nieuwe IT-structuur orde geschapen in het gebruik van de vele applicaties die op dit moment worden gebruikt. Dat zal in de toekomst veel efficiencywinst gaan opleveren omdat de gegevens dan

nog slechts in één systeem worden gemuteerd en niet zoals nu in meerdere systemen. Ter ondersteuning van de IT-structuur en de kostprijsberekening wordt op dit moment tevens gewerkt aan een nieuwe lijst van producten van het ACBG met daarbij de wettelijke termijnen per product en de opbrengst.

Financieel beheer

In verband met de versterking van de financiële functie is in 1998 een project financial control gestart. In 1998 heeft dat de volgende verbeteringen opgeleverd:

- De financiële AO is volledig beschreven;
- Er is gewerkt aan een contractbestand. De Accountantsdienst heeft inmiddels ingestemd met de opzet van dat bestand. In het derde kwartaal van 1998 is het bestand gevuld. Als gevolg hiervan heeft het ACBG een volledig inzicht in alle contracten die er lopen;
- Er is een model opgesteld waaruit een aantal gegevens moet voortkomen die van belang zijn voor de informatievoorziening van het ACBG en voor het ACBG. In het kort komt het er op neer dat er een meer directe relatie gelegd wordt tussen de vaste en variabele lasten en de baten die daar tegenover staan (*zie verder kengetallen tabel 5*);
- In het model is tevens een aanzet gegeven tot een nieuwe budgetstructuur voor het ACBG, waarbij de verschillende lasten beter zichtbaar worden gemaakt en er geen «appels» en «peren» onder één begrotingspost vallen. Deze budgetstructuur moet er tevens voor zorgen dat er vanaf 1999 binnen het ACBG ook interne management-rapportages kunnen worden ingevoerd zodat betere sturing plaats kan vinden;
- Daarnaast heeft de afdeling Financiën sinds kort de beschikking over een, door de afdeling Automatisering ontwikkelde, applicatie voor de inventarisadministratie. In het derde kwartaal van 1998 is deze applicatie gevuld zodat er duidelijkheid is over de aanwezige inventaris en de jaarlijkse afschrijving die daarmee gemoeid is.

Per 1 januari 1998 wordt gewerkt met het boekhoudpakket Exact.

Doelmatigheid

Bij het opzetten van het agentschap CBG werd ervan uitgegaan dat in de nieuwe situatie doelmatiger geopereerd kon worden.

Ter verbetering van de doelmatigheid werden de volgende ontwikkelingen in gang gezet:

- In 1996 werd een aanvang gemaakt met een werkwijze waarin de bewaking op doorlooptijd, kwaliteit en service wordt verbeterd. Op dit moment wordt er binnen het agentschap CBG gewerkt aan een systeem om de benodigde gegevens geautomatiseerd te kunnen verwerken. Dit systeem zal naar verwachting in 1998 operationeel worden;
- Er is een begin gemaakt met het opzetten van een kostprijstoerekeningssystematiek, zodat meer inzicht kan worden verkregen in de lasten van de diverse producten (*registraties dan wel wijzigingen*). Hiervoor is onder meer nodig het bijhouden van een tijdregistratie door de medewerkers van het agentschap. Eén en ander zal in de loop van 1998 verder uitgewerkt en geïmplementeerd worden;
- Door het betere inzicht in de contracten die het ACBG heeft, zal er naar alle waarschijnlijkheid in 1999 geld te verdienen zijn door doelmatiger in te kopen.

Voor 1999 betekent dit concreet het volgende:

- doelmatiger inkopen;
- beter kunnen voldoen aan de wettelijke termijnen;

- inzicht in de relatie tussen de baten en de lasten;
- interne sturingsinformatie;
- het verder wegwerken van de inefficiënte manier van werken op een aantal terreinen.

Tabel 1 De begroting van baten en lasten van het agentschap College ter Beoordeling van Geneesmiddelen

Bedragen x f 1 000

								Codering	
	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	econ.	funct.
BATEN									
registratie geneesmiddelen	22 868	22 823	25 055	25 298	25 543	25 791	26 041	16N	05.0
rente	200	150	175	175	175	175	175	26N	05.0
buitengewone baten	2 268	0	0	0	0	0	0	17N	05.0
Totaal baten	25 336	22 973	25 230	25 473	25 718	25 966	26 216		
LASTEN									
apparaatsuitgaven									
* personeel	8 814	10 891	10 089	10 291	10 497	10 707	10 921	11N	05.0
* materieel	2 637	3 204	3 900	3 900	3 900	3 900	3 900	12N	05.0
RIVM	5 806	5 806	6 006	6 006	6 006	6 006	6 006	12N	05.0
subsidie Lareb	2 667	2 400	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500	43C	05.0
bijdrage aan kerndepartement	2 265	1 543	2 264	2 264	2 264	2 264	2 264	08N	05.0
afschrijvingen	368	450	450	450	450	450	450	15N	05.0
dotaties voorzieningen	2 301	0	0	0	0	0	0	62N	05.0
Totaal lasten	24 858	24 294	25 209	25 411	25 617	25 827	26 041		
Saldo van baten en lasten	478	- 1 321	21	62	101	139	175		

Algemeen

Het agentschap CBG dient haar werkzaamheden op kostendekkende basis door te berekenen aan de farmaceutische industrie (*Besluit vergoedingen Wet op de Geneesmiddelenvoorziening*). Het agentschap streeft door een efficiënte bedrijfsvoering een (*beperkt*) positief saldo na. Een mogelijk positief saldo kan gebruikt worden voor toekomstige ontwikkelingen van en binnen het agentschap.

Baten

Registratie geneesmiddelen

De tarieven (*zie tabel 2*) zijn gebaseerd op het Besluit registratie geneesmiddelen en het Besluit vergoedingen Wet op de Geneesmiddelenvoorziening. Nederland behoort qua tarieven tot de goedkopere landen binnen de EU. Het tarief voor de rapporteurschappen wordt vastgesteld door het Europese beoordelingsbureau (*EMEA*). De vergoeding daarvoor bedraagt 35 000 ECU. De koers van de ECU bedraagt f 2,20.

Omdat het agentschap geen vergoeding krijgt voor gestegen lonen en prijzen, maar deze dient te dekken met hogere tarieven, worden de tarieven voor 1999 in ieder geval aangepast volgens het indexcijfer van de materiële overheidsconsumptie (*zie Besluit registratie geneesmiddelen, Artikel 23a en b*). Deze prijsstijging was in 1996 1,1% en in 1997 1,8%. Voor 1998 verwacht het CPB een stijging van 3% en voor 1999 van 3,25% (*stand 1998*).

In het najaar van 1998 zal het kostprijstoerekeningssysteem operationeel worden. Aan de hand daarvan zal een meer gedetailleerde analyse van de baten en lasten mogelijk zijn. Bij de opstelling van de begroting van het jaar 2000 zullen de tarieven van het agentschap dan ook opnieuw worden geanalyseerd en vastgesteld. Daarom is in dit stadium besloten alleen de jaarvergoeding, om jo-jo-effecten te vermijden, in prijs te laten stijgen. Deze vergoeding stijgt daarom van f 1 500,- (*geldig vanaf 1996*) naar f 1 750,-. Deze stijging wordt voor het grootste gedeelte bepaald door de aanpassing volgens het indexcijfer. Als deze stijging jaarlijks was doorgevoerd dan waren de tarieven reeds met circa f 150,- gestegen. Daarnaast zijn de lasten van geneesmiddelenbewaking, die ook uit de jaartarieven betaald moeten worden, de afgelopen jaren met ongeveer f 50,- gestegen. De overige f 50,- is nodig voor het dekken van de uitbreiding van het aantal medewerkers.

Vanaf het jaar 2000 is in de cijfers rekening gehouden met een jaarlijkse stijging van 1% van de tarieven. Jaarlijks zal echter bekeken worden of deze indexering noodzakelijk is of dat door een grotere doelmatigheid de stijging niet nodig is. Nadeel van de huidige indexering is dat die gebaseerd is op het indexcijfer van de materiële overheidsconsumptie terwijl circa 80% van de uitgaven van het ACBG loongevoelig zijn. Volgens de DAR-tarievenhandleiding 1998 steeg de salariscomponent van 1997 op 1998 bijvoorbeeld met 5,14%. De indexering was in dat geval dus hoger geweest.

Rente

De voorschotrente voor de tegoeden bij de Rijkshoofdboekhouding is voor 1999 gebaseerd op een rentevoet van 5,75% (*voor 2000-2002: 6,25% en voor 2003: 6,0%*). Onder andere door de vervroegde facturering van de jaarvergoedingen kunnen meer rentebaten gegenereerd worden. Als gevolg daarvan worden de rentebaten in vergelijking met 1998 met f 25 000 verhoogd.

Tabel 2 Opbrengst registratie geneesmiddelen 1999

Bedragen in guldens

Nieuwe aanvragen	Tarief	Aantal	Opbrengst	
nieuw werkzaam bestanddeel	30 000	30	900 000	
nieuw werkzaam bestanddeel	10 000	20	200 000	
nieuw werkzaam bestanddeel	5 000	30	150 000	
bekend werkzaam bestanddeel	10 000	145	1 450 000	
bekend werkzaam bestanddeel	5 000	170	850 000	
parallel importen/identieken	2 500	720	1 800 000	
homeopathie art. 4	100	1 000	100 000	
homeopathie art. 6	500	500	250 000	
rapporteurschappen	77 000	10	770 000+	
	koers ECU f 2,20			6 470 000
Jaarvergoedingen				
allopathica	1 750	10 300	18 025 000	
homeopathie art. 4	20	1 000	20 000	
homeopathie art. 6	500	250	125 000+	
				18 170 000
Wijzigingen				
minder ingrijpend	1 000	150	150 000	
ingrijpend	5 000	50	250 000+	
				400 000
Overig				
verstrekken kopieën	10	1 500		15 000+
				24 285 000
Subtotaal 1999 excl. rapp.				

	1999	2000	2001	2002	2003
<i>aanpassing tarieven</i>		1,01	1,01	1,01	1,01
tarief opbrengst	24 285	24 528	24 773	25 021	25 271
rapporteurschappen	770	770	770	770	770
TOTALE OPBRENGST	25 055	25 298	25 543	25 791	26 041

Lasten

Personeel

De specificatie van de raming van de personele lasten is als volgt :

Personeel en collegeleden:

Salarissen personeel in dienst
agentschap CBG:

– salarissen en sociale lasten	f 8,260 miljoen	
– vergoedingen collegeleden	<u>f 0,413 miljoen +</u>	f 8,673 miljoen

Overige personele lasten:

– vorming en opleiding	f 0,201 miljoen	
– overige personeelslasten	f 0,105 miljoen	
– reis- en verblijfkosten	f 0,150 miljoen	
– uitzendkrachten	f 0,100 miljoen	
– inhuur externen	<u>f 0,650 miljoen +</u>	f 1,206 miljoen

Post-actieven:

– wachtgelden	<u>f 0,210 miljoen +</u>	f 0,210 miljoen
		<u>f 10,089 miljoen</u>

Naar verwachting zal het agentschap in 1999 82 fte in dienst hebben (*exclusief de uitbreiding*). De gemiddelde salariskosten per fte worden geraamd op bijna f 105 000. Het aantal collegeleden bedraagt 16, die een jaarvergoeding van f 25 800 ontvangen.

De post vorming en opleiding is 2% van de loonsom.

De post overige personeelslasten betreffen de lasten van differentiatie in beloning en werving en selectie.

De reis- en verblijfkosten betreffen de uitgaven ten behoeve van het eigen personeel. Door het vervoersplan, waarbij het reizen per openbaar vervoer wordt gestimuleerd, vallen de lasten hoger uit.

De post inhuur externen betreft de inhuur van projectmedewerkers die werkzaamheden voor het CBG verrichten in ziekenhuizen en dergelijke.

Materieel

De specificatie van de raming van de materiële kosten is als volgt:

– huisvestingskosten personeel elders	f 0,100 miljoen	
– automatiseringskosten	f 0,220 miljoen	
– diverse bureaunkosten	f 1,025 miljoen	
– kosten College	<u>f 0,100 miljoen</u> +	f 1,495 miljoen

De huisvestingskosten hebben betrekking op de medewerkers van het agentschap die zijn gevestigd in Groningen en Nijmegen. De automatiseringsuitgaven hebben enerzijds betrekking op het noodzakelijke onderhoud, anderzijds op uitgaven die moeten leiden tot een verdere doelmatigheid van de processen binnen het agentschap. De diverse bureaunkosten hebben onder andere betrekking op de lasten van voorlichting en bibliotheek, reprografie, vergaderkosten en representatiekosten. Tevens zijn hier voorlopig de extra materiële uitgaven van de uitbreiding opgenomen. De kosten College betreffen vergaderkosten en reis- en verblijfkosten van de collegeleden.

Door de verhuizing van het CBG zal er geen huur meer worden verrekend met het kerndepartement. Daarvoor in de plaats komen na de verhuizing in mei 1998 de volgende huisvestingskosten van Forum in het centrum van Den Haag. Gezien het feit dat ervaringsgegevens nog ontbreken, betreft het gedeeltelijk een voorlopige inschatting, gebaseerd op de huidige vergoedingen die het agentschap betaald, van de huisvestingskosten:

– huur en servicekosten	f 1,207 miljoen	
– schoonmaak en beveiliging	f 0,071 miljoen	
– gas, water en elektra	f 0,072 miljoen	
– telefoon- en portokosten	f 0,205 miljoen	
– kantinekosten	<u>f 0,100 miljoen</u> +	f 1,655 miljoen

Het College kan in het kader van registratiewerkzaamheden en de geneesmiddelenbewaking onderzoeken laten verrichten. Een budget van f 500 000 hiervan vormt de bijdrage aan de IGZ. Daarnaast betreft het onderzoeksprojecten op ad hoc basis.

– Kosten onderzoeken	f 0,750 miljoen +
Totale materiële uitgaven	<u>f 3,900 miljoen</u>

RIVM

In het kader van de registratie van humane geneesmiddelen verricht het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (*RIVM*) beoordelingswerkzaamheden op chemisch-farmaceutisch en farmacologisch-toxicologisch gebied. Jaarlijks worden, op basis van het geraamde werkaanbod voor deze activiteiten, met het RIVM afspraken gemaakt over de benodigde beoordelingscapaciteit, de te leveren prestaties (*onder meer doorlooptijden*) en de hoogte van de tarieven. In verband met een reservering voor mogelijke doorberekening van loon- en prijsstijgingen is deze post in 1999 met f 0,2 miljoen verhoogd.

Subsidie Lareb

De Stichting Landelijke Registratie Evaluatie Bijwerkingen (*Lareb*) is namens het agentschap CBG belast met het opzetten van een nationaal systeem voor het verzamelen van spontane meldingen van (*vermoede*) bijwerkingen van geneesmiddelen, die in Nederland in de handel zijn. Op basis van de afrekening over 1997 wordt de bijdrage aan Lareb structureel op f 2,5 miljoen vastgesteld.

Bijdrage aan kerndepartement

De bijdrage van f 2,264 miljoen heeft betrekking op de departementale uitgaven ten behoeve van het ACBG. De post is een interne verrekening tussen het agentschap CBG en het kerndepartement. Het betreft de lasten van diensten die door directies ten behoeve van het agentschap worden verricht. In deze post zijn onder andere de lasten meegenomen van het voeren van de salarisadministratie door de dienst FPB.

Afschrijvingen

De specificatie van de afschrijvingskosten is als volgt (*tussen haken de afschrijvingstermijn*):

Meubilair en kantoor- apparatuur	f 0,150 miljoen	(5–10 jaar)
Automatiseringsapparatuur en software	f 0,300 miljoen +	(3 jaar)
	<u>f 0,450 miljoen</u>	

De toelichting op de staat van kapitaaluitgaven en kapitaalontvangsten.

Het kasstroomoverzicht (*zie tabel 3*) is voornamelijk bedoeld om duidelijkheid te verschaffen of voorgenomen investeringen wel of niet gefinancierd kunnen worden. Uit het overzicht blijkt dat de liquiditeitspositie van het agentschap ruim voldoende is en er nauwelijks investeringen hoeven te worden gedaan. De investeringen betreffen hoofdzakelijk de vervanging van verouderde inventaris. Overige investeringen zijn moeilijk in te schatten en te voorzien.

Tabel 3 De toelichting op de staat van kapitaaluitgaven en kapitaalontvangsten: het kasstroomoverzicht van het agentschap College ter Beoordeling van Geneesmiddelen Bedragen x f 1 000

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	Codering	
								econ.	funct.
Liquide middelen 1 januari	1 788	8 205	7 134	7 405	7 717	8 068	8 457		
1a. saldo van baten en lasten	478	1 321-	21	62	101	139	175		
1b. gecorrigeerd voor afschrijvingen/mutaties voorzieningen	2 520	450	450	450	450	450	450		
1c. gecorrigeerd voor mutaties in het werkkapitaal	4 002	-	-	-	-	-	-		
-> 1. Kasstroom uit operationele activiteiten	7 000	871-	471	512	551	589	625		
2a. uitgaven onroerende zaken	-	-	-	-	-	-	-		
2b. uitgaven overige kapitaalgoederen	586-	200-	200-	200-	200-	200-	200-		
2c. gecorrigeerd voor desinvesteringen	3	-	-	-	-	-	-		
-> 2. Kasstroom uit investeringsactiviteiten	583-	200-	200-	200-	200-	200-	200-	52	05.0
3a. leningen moederdepartement	-	-	-	-	-	-	-		
3b. investeringsbijdrage van het departement	-	-	-	-	-	-	-		
3c. aflossingen	-	-	-	-	-	-	-		
-> 3. Netto kasstroom uit financieringsactiviteiten	0	0	0	0	0	0	0		
Liquide middelen 31 december (1 januari + 1. + 2. + 3.)	8 205	7 134	7 405	7 717	8 068	8 457	8 882		

Kengetallen

Tabel 2 «Opbrengst registratie geneesmiddelen» geeft inzicht in de te verwachten aantallen beoordelingen en de daarmee samenhangende geraamde baten (*ramingskengetal*). Voor een toelichting zie de paragraaf Baten.

Tabel 4 geeft inzicht in het halen van de wettelijke termijnen in procenten (*doelmatigheidskengetal*). Uit het overzicht blijkt dat de Europese procedures altijd gehaald worden. Dat heeft te maken met de relatieve positie van het ACBG ten opzichte van de beoordelingsautoriteiten in de andere Europese landen.

Bij de nationale procedures was en is dat nog niet het geval. Tot en met 1997 werd namelijk de wettelijke termijn gehanteerd voor alleen de beoordeling en niet voor het logistieke deel van de registratie-aanvraag. Daarom zijn in 1997 in eerste instantie 2 stappen gezet. Ten eerste is begonnen met het verder professionaliseren van het logistieke deel. Toen dat voor een groot gedeelte was gerealiseerd, werd ten tweede de tijd die voorheen beschikbaar was voor het beoordelen geleidelijk afgebouwd. Als gevolg van deze tijdwinst kon het percentage afgehandeld binnen de wettelijke termijn aanzienlijk toenemen.

In 1998 is door het aantrekken van extra personeel, de vorming van een afdeling Planning & werkvoorbereiding en een nieuwe IT-infrastructuur de voorwaarde gecreëerd om in 1999 wederom een stijging van het percentage te realiseren.

Tabel 4 Binnen de wettelijke termijnen afgehandelde aanvragen (in procenten)

	1997	1998	1999
Europese procedures	100%	100%	100%
Nationale procedures	10%	60%	80%

Tabel 5 laat een eerste zeer globale verkenning zien van een kostprijstoe-rekeningssystematiek. Als uitgangspunt is daarbij genomen dat het beoordelen van registratie-aanvragen de belangrijkste kerntaak van het ACBG is. Aangezien het werkaanbod niet te beïnvloeden is door het ACBG, wordt dit gezien als het variabele deel van het ACBG-werk. Dat betekent dat de baten en lasten die hier mee samenhangen eveneens als variabel worden beschouwd.

Hier tegenover staan de vaste baten en lasten. De vaste baten worden gevormd door de jaarvergoedingen. Tegenover deze vaste baten zijn de vaste lasten geplaatst. Deze laatste worden gevormd door bijvoorbeeld de lasten bedrijfsvoering, huisvesting, de geneesmiddelenbewaking en de overige personele lasten.

Uit dit overzicht blijkt dat de vaste baten hoger zijn dan de vaste lasten. Daar staat echter tegenover dat de variabele lasten hoger zijn dan de variabele baten. Per saldo zijn de baten en lasten in evenwicht.

Tabel 5 Verdeling baten en lasten: Confrontatie van de vaste baten en lasten en de variabele baten en lasten onderverdeeld naar allopatische en homeopatische geneesmiddelen

	Allopatische geneesmiddelen		Homeopatische geneesmiddelen	
	Vast	Variabel	Vast	Variabel
Baten	18 200	6 535	350	145
Lasten	14 376	10 300	320	213
	3 824	- 3 765	30	- 68
	59		- 38	

Tabel 6 geeft een indicatie van het toegenomen werkaanbod op een aantal onderdelen van het werk van het ACBG. De stijging is zowel absoluut als procentueel weergegeven. Mede door de toename van het werkaanbod was een uitbreiding van het aantal medewerkers noodzakelijk. Samen met de toegenomen efficiency heeft dat mede geleid tot een aanzienlijke toename bij het halen van de wettelijke termijnen (zie tabel 4).

Tabel 6 Indicatie gestegen werkaanbod

Aantallen	1996	1997	Absolute toename	Procentuele stijging
Aanvragen				
Nationaal:				
Opdrachten aan interne beoordelingsgroepen	2 130	2 282	152	7
Europees:				
Opdrachten aan interne beoordelingsgroepen	286	568	282	99
Geneesmiddelenbewaking				
Periodieke veiligheidsrapporten	297	558	261	88
Meldingen bijwerkingen	17 953	18 947	994	6
Ingeschreven producten				
Per 1 januari 1996		9 894		
Per 1 januari 1997		9 977	83	1
Per 1 januari 1998		10 307	330	3
Overzicht beoordelingsrapporten richting werkgroepen				
	1996	1997	1998	
Gemiddeld per maand	201	238	267	
Procentuele stijging		18	12	

De Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
E. Borst-Eilers